فہرست

ختم نبوت صلی اللہ علیہ وسلم زندہ باد **عظمت صحابہ زندہ باد**

السلام علیکم ورحمۃ اللہ وبرکاتہ:

معزز ممبران: آپ کا وٹس ایپ گروپ ایڈ من **اردو بکس** آپ سے مخاطب ہے۔

آپ تمام ممبران سے گزارش ہے کہ:

1۔ گروپ میں یا گروپ ایڈ من سے کوئی بھی بات / درخواست / فرمائش کرتے وقت **السلام علیکم ورحمۃ اللہ وبرکاتہ** کو فروغ دیں۔

2۔ ایڈ منز یا دیگر ممبرز جو بھی اچھی پوسٹ کریں اس پر کمنٹس / شکرز / رائے لازمی کریں تا کہ ان کی حوصلہ افزائی ہو اور دیگر ممبران کو بھی اس کتاب / پوسٹ کی اہمیت کا اندازہ ہو۔

3۔ گروپ ایڈ منز سے پرسنل سوالات مت کیجئے۔ صرف کتب کے متعلق دریافت کریں یا درخواست کریں۔

4۔ ایڈ منز اور ممبرز سے اخلاق سے پیش آئیں۔ اگر ہم ادبی گروپ میں موجود ہیں لیکن ہماری اخلاقیات معیاری نہیں تو ہمیں ادبی گروپ کا ممبر کہلانے کا بھی خوئی حق نہیں۔

5 گروپ میں یا ایڈ من کے انباکس میں وائس میسیج، ویڈیوز بھیجنے کی حرکت مت کریں ورنہ بلاک کر دیئے جائیں گے۔

6۔ سب سے اہم بات:

گروپ میں کسی بھی قادیانی، مرزائی، احمدی، گستاخِ رسول، گستاخِ امہات المؤمنین، گستاخِ صحابہ و خلفائے راشدین حضرت ابو بکر صدیق، حضرت عمر فاروق، حضرت عثمان غنی، حضرت علی المرتضیٰ، حضرت حسنین کریمین رضوان اللہ تعالیٰ اجمعین، گستاخ اہلبیت یا ایسے غیر مسلم جو اسلام کے خلاف پراپیگنڈا میں مصروف ہیں یا ان کے روحانی و ذہنی سپورٹرز کے لئے کوئی گنجائش نہیں ہے لہذا ایسے اشخاص بالکل بھی گروپ جوائن کرنے کی زحمت نہ کریں۔ معلوم ہونے پر فوراً ریمو کر دیا جائے گا۔

7۔ تمام کتب انٹرنیٹ سے تلاش / ڈاؤنلوڈ کر کے فری آف کاسٹ وٹس ایپ گروپ میں شیئر کی جاتی ہیں۔ جو کتاب نہیں ملتی اس کے لئے معذرت کر لی جاتی ہے۔ جس میں محنت بھی صرف ہوتی ہے لیکن ہمیں آپ سے صرف دعاؤں کی درخواست ہے۔

7۔ ہمارا گروپ جوائن کرنے کے لئے درج ذیل لنکس پر کلک کریں اور وٹس ایپ سلیکٹ کر کے جوائن کر لیں۔ صرف ایک ہی گروپ جوائن کریں اگر پہلے سے "اردو بکس" جوائن ہیں تو اس کو سکپ کر دیں۔

1. https://chat.whatsapp.com/EFrs3uGTgEm2319kK0wfu2
2. https://chat.whatsapp.com/Koqfq0iOsCm0F88xfiaLQ1
3. https://chat.whatsapp.com/IEl5cejf7Xc0b1HjApSyxI

گروپ فل ہونے کی صورت میں ایڈ من سے وٹس ایپ پر میسیج کریں۔ برائے مہربانی اخلاقیات کا خیال رکھتے ہوئے موبائل پر کال یا ایم ایس کرنے کی کوشش ہر گز نہ کریں۔

0343-7008883 **0333-8033313**

اللہ ہم سب کا حامی وناصر ہو

ناراض جوگی با ستی

کلام ستی با جوگی

کلام جوگی با ستی

کلام ستی

کلام جوگی

کلام ستی

کلام جوگی

مقولہ شاعر

گریختن مادہ گاؤ از وحشت جوگی

مقولہ شاعر

احوال جوگی

کلام ستی با ہیر

کلام ستی با جوگی

کلام جوگی

کلام ستی

کلام جوگی

کلام ستی

کلام جوگی

کلام ستی

کلام زناں دیگر

کلام ستی

کلام زناں

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام سہتی با ہیر

مقولہ شاعر

کلام سہتی

کلام جوگی

طعن جوگی

اشارت نمودن ہیر جوگی را

کلام ہیر با سہتی

کلام سہتی

کلام ہیر با سہتی

کلام سہتی

کلام ہیر

کلام سہتی

کلام ہیر

کلام سہتی

کلام ہیر

کلام سہتی

مقولہ شاعر

کلام سہتی از روے غصہ با جوگی

کلام سہتی با باندی ربیل

کلام خادمہ

کلام جوگی با ربیل باندی

کلام ربیل باندی

مقولہ شاعر

کلام سہتی تا جوگی

کلام جوگی با سہتی

کلام سہتی

کلام جوگی

تذکرہ جوگی با سہتی بطریق انداز

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی با ہیر از طعن وطیش

جواب دادن سہتی جوگی را

جواب جوگی با سہتی

جواب جوگی

جواب سہتی با جوگی

غصہ شدن جوگی در صحن نشستہ تاسف خوردن بر کاسہ و پوشیدہ نگاہ کردن بطرف ہیر۔

کلام جوگی با سہتی واظہار کردن آن فقر خود را

منع کردن ہیر سہتی را از خرخشہ کردن با جوگی

جواب سہتی با ہیر

کلام ہیر

کلام سہتی با ہیر

کلام ہیر با سہتی

کلام سہتی با ہیر

کلام ہیر با سہتی

کلام سہتی با ہیر

کلام ہیر

کلام سہتی

کلام ہیر با سہتی

گرفتن سہتی رانجھا را

زدن سہتی رانجھا را

زدن رانجھا سہتی را

زدن جوگی سہتی و کنیزک را با غصہ

مقولہ شاعر

کلام جوگی با ہیر از روے درد!

مقولہ بزبان جوگی

پریشانی جوگی

مقولہ شاعر

بد دعا دادن جوگی

خراب نمودن دختران آتشکدہ جوگی را

گریختن دختران از خوف جوگی

پیغام دادن جوگی قولاں رابطرف ہیر

کلام ہیر باقول

کلام قولاں باہیر

کلام ہیر

کلام قولاں

کلام ہیر

کلام قولاں

خوشامد کردن ہیر سہتی را

کلام سہتی

عجز نمودن ہیر پیش سہتی

کلام سہتی باہیر دلگیر

منت کردن ہیر پیش سہتی

راضی شدن سہتی باہیر

مقولہ شاعر

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام سہتی

کلام جوگی

کلام جوگی

کلام رانجھا

کلام ہیر

ملاقی شدن ہیر و رانجھا

تمسخر نمودن رائباں وصیر فاں با ہیر

جواب دادن ہیر رائباں وصیر فاں را با نکار

کلام رائباں

کلام ہیر

کلام رائباں وصیر فاں!

کلام ہیر

کلام رائباں وصیر فاں

کلام ہیر

کلام رائباں وصیر فاں

کلام ہیر

کلام رائباں وصیر فاں

کلام ہیر صاحب تدبیر

کلام رائباں

کلام ہیر

کلام رائباں وصیر فاں

مقولہ شاعر

کلام ہیر با سہتی

کلام سہتی با ہیر

مشورہ سہتی با ہیر

اظہار کردن سہتی کیفیت ہیر پیش مادر خود

گفتگو سہتی با مادر مہربان خود

فرمایش نمودن سہتی برائے ہیر پیش مادر خود

کلام خوشدامن ہیر با ہیر و جواب دادن ہیر

کلام مادر

مشورہ کردن سہتی با دختران

کلام

آمدن سہتی نزد مادر

مقولہ شاعر

مقولہ شاعر

آواز دادن سہتی زناں را بوقت شام

تیار شدن دختران و ہمجلیسان ہمراہ سہتی

مقولہ شاعر

مقولہ شاعر

احوال ہیر

مقولہ شاعر

کلام زنان

آمدن حکیماں برائے علاج ہیر

مقولہ شاعر

کلام کھیڑیاں

روانہ کردن مہراجو سیدا را نزد جوگی

ابیات مدح سید وارث شاہ صاحب مرحوم مصنف قصہ ہیر ورانجھا از بندہ پیراندتہ تر گڑ۔

معراجنامہ حضرت رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم

نصیحت نامہ سید وارث شاہ صاحت

چوہڑیہڑی نامہ

دوہڑہ جات سید وارث شاہ صاحب

دوہڑہ

ابیات طبع تاریخ وڈی ہیر سید وارث شاہ صاحب

از میاں نبی بخش ٹھیکیدار قوم باغبان خلف میاں نظام الدین صاحب مرحوم

ابیات تاریخ طبع کتاب موسومہ ہیر سید وارث شاہ صاحب ملک الشعرا

از خاکسار معتقد سید صاحب موصوف سگ دربار غوث اعظم بندہ پیراندتہ تر گڑ تخلص

خادم پیر

کتاب پڑھنے کے بعد یہ بھی پڑھ لیجئے

کچھ استاد پیراں دتہ صاحب مولف ہیر کی بابت

مختصر حالات سید وارث شاہ صاحبؒ

مصنف کتاب ھذا

پرسیدن دختراں حال احوال جوگی

سنی جوگیا گبھراوٗ بانکیا اوئے نیناں کھیویا مست دیوانیا وے

کنیں مندراں سندراں سہیلیاں نی داہڑی پٹے سر بھواں منانیاں وے

وچوں نین ہسن ہوٹھ بھیت دسن اکھیں میٹا نال بہانیاں وے

کس منیوں کن کس پاڑیونی تیر وطن ہے کون دیوانیاں وے

کنہاں جٹاں دا پت توں کون کوئی اسیں پچھدیاں گل شرمانیاں وے

رانجھا تخت ہزارے دا جاپنائیں اسیں ساریاں مغز کھپانیاں وے

کون ذات ہے کاہنوں جوگ لیا پچھو سچ ہی دس مستانیاں وے

ایس عمر کی واعدے پئے تینوں کیوں بھونائیں دیس بیگانیاں وے

کسے دن بھابی بولی ماریائی ہک ساڑیا سونال طعنیاں دے

وچہ ترنجناں پوے وچار تیری ہووے ذکر تیر چکی ہانیاں وے

بیبا دس شتاب ہے جیو جاندا اسیں دھپ دے نال مرجانیاں وے

نالے پچھدیاں مسکراندیاں نے نالے آکھدیاں اسیں ہن جانیاں وے

کرن منتاں مٹھیاں بھرن بھکے ہنے پچھلے اسیں ٹرجانیاں وے

وارثشاہ گمان نہ پویں میاں اوئے ہیر دیا مال خزانیاں دے

جواب رانجھا بہ دختران!

رانجھے آکھیا خیال نہ پور میرے شینہہ سپ فقیر دا دیس کہیا

کونجاں وانگ مولیاں دیس چھڈے اساں ذات صفات تے بھیس کہیا

وطن مال دے نال تے ذات جوگ ساڈا ساک قبیلوا خویش کہیا

جیہڑا وطن تے ذات دہیان رکھے دنیا دار ہے اوہ درویش کہیا

دنیا نال پیوند ہے اساں کہیا پتھر جوڑناں نال سریش کہیا

جنہاں خاک درخاک فناہ ہونا وارثشاہ پھر تنہاں نوں عیش کہیا

ایضاً

سانوں نہ اکاوٗرے بھات کھانی کھنڈا کرودھ کا ہمیں نہ سوتنے ہاں

جیکر اپنے داء تے آجایئے کھلی جھنڈ سر تے اسیں بھوتنے ہاں

گھرمہراں دے کاسنوں اساں جانا سرمہریاندے اسیں موتنے ہاں

باجھ رب دے ہورخیال ناہیں اک بھنگ دھتورہ پے گھوٹنے ہاں

اسیں جاننے ہاں مہر کون کوئی اتے رب دی یاد تے لوٹنے ہاں

وارثشاہ میاں پیٹھ بال بھانبڑا لٹے ہویکے رات نوں جھوٹنے ہاں

آفرین جس اقبال مند نے جنا چکی خانہ جس میں بہت چکیاں چلتی ہیں۔عورتوں کی زبان سے مرد کالفظ یعنی ہم جانتے ہیں۔ ایک کمل ناز کابھراہوالفظ ہے چنانچہ یہ لفظ تین چار دفعہ شاعر نے باندھا ہے مثلاً اسیں پچھ کے ہنیں ٹرجانیاں دے۔پنجابی زبان دان اس کی خوبی جان سکتے ہیں۔شیر سانپ اورفقیر کاوطن کیسا۔بھات کھانی ایک طعن کالفظ ہے یعنی کمینہ عورت۔مہریاں سرداروں کی عورتیں یامہریاں مطلب سب عورتیں۔

کلام دختران باجوگی

اساں گورو کرکے تساں عرض کیتی بالناتھ دیاں تسیں نشانیاں ہو

تینوں چھڈ یایئے کویں ظالماں نے کشمیر دیاں تسیں خرمانیاں ہو

ساڈی عاجزی تسیں نہ من دے ہو غصے نال پیاردے آنیاں ہو

وارث آکھیا مہر دے چلو ویہڑے تسیں نہیں کردے مہربانیاں ہو

کلام جوگی

جاوٗ واسطے رب دے خیال چھڈو ساڈے حال تھیں تسیں بیگانیاں ہو

ایس مست فقیر دیوانڑے ہاں تسیں دانیاں تے بھردانیاں ہو

ارے مہر کرو ہم سے وداع ہو وداساں نال تیس کیہاں ثانیاں ہو

سبھے سو ہندیاں ترنجنے شاہ پریاں جویں ترکشاں دینال کانیاں ہو
اسیں مست بیہوش بیعقل جوگی تسیں سبھ سیانیاں دانیاں ہو
اساں جیہاں فقراں دا بھیت مشکل محرم راز نہ اساندے جانیاں ہو
ہاروت ماروت نوں کھوہ پایا زہرہ مشتری دیاں ہمشانیاں ہو
چول کرو نگشت فرشتیاں نوں تسیں خاص شیطان دیاں نانیاں ہو!
تساں شیخ سعدی نال مکر کیتا تسیں مکر دینال پر معنیاں ہو
ہمیں کسے پردیسدے فقر سنگے تسیں نال شریکاں ہمشانیاں ہو
افلاطون لقمان بھی ہار گئے تسیں وڈے شرید دیاں نانیاں ہو
وارشاہ فقیر غریب ہیگا کوئی ڈھونڈھو جوان جوانیاں ہو

ایضاً

ہمیں بھکیا واسطے تیار ہوئے تسیں آنکے رکتاں چھیڑدیاں ہو
پچھوں آکھسو بھوتنے آن لگے انھے کھوہ وچہ سنگ کیوں ریڑھدیاں ہو
باغ میویاں کھان اساں لایا تسیں دکھ دے نال اکھیڑدیاں ہو
اسیں مول نہ مہردی گھریں جاناں کویں معاملے نہیں نبیڑدیاں ہو
اساں لاہ پنجالیاں جوگ چھڈی تسیں پھیر مڑکھوہ توں گیڑدیاں ہو
اسیں چھڈ جھیڑے جوگی ہو بیٹھے تسیں پھیر آلود لویڑدیاں ہو
ہمیں بھکھیا منگنے چلے ہاں رے تمہیں آنکے کاہ کھہیڑدیاں ہو
وارشاہ نوں ناہ اکاؤ کھاں ری لڈی مار کے زمیں اچیڑدیاں ہو

مقولہ شاعر

جوگی کڑیاں دی بات نہ اک منہ اونہاں زور بہتیرڑا لایا ای
اونہاں عاجزی عجزی بہت کیتی جوگی اک نہ جیو تے لایا ای
جوگی کہے رناں بیوفا یارو نفع انہاں توں کسے نہ پایا ای

جنہاں مت زنانی تے عمل کیتا تنہاں انت نوں عقل گوایا ای
اساں رناں دی مت نہ اک لینی ایہو گوراں نے سبق پڑھایا ای
وارثشاہ کڑیاں لاچار ہویاں جوگی صاف جواب سنایا ای
کسی جوان کو ڈھونڈو تم خود بھی جوان ہو پھر کہو گی جناب نے دکھ دیا۔ ویران کوئیں میں پتھر ڈالتی ہو تم نے میوے کیواسطے باغ لگایا تم حسد سے اکھاڑتی ہو۔

کیفیت ظاہر نمودن دختران پیش ہیر

کڑیاں لے حقیقتاں جوگیڑ دیدیاں مڑ ہیر ول پاسنا دھاوندائے
رنگ رنگ دا قافلہ قاصداں دا آپو اپنی خبر سناوندااے
ہیر پاس حقیقتاں کھولیاں نے جوی وچ نہ شوق سماوندائے
اگے جوگی دے عاجزی بہت کیتی کائی گل نہ جیو تے لاوندائے
بے پرواہ ہے اساں معلوم کیتا پیار ب دا نام وسیاوندائے
اساں بہت صلاحیا کھیڑیاں نوں نام کسیدا اوس نہ بھاوندائے
جھوٹھ موٹھ دی گل جو کرے تیتھے تیرا جیو اینویں بھرماوندائے
ڈبے ساہورے پیکڑے تیرے ہیرے تینوں صبرون رت نہ آوندائے
پئی رہیں رنجورتوں پلنگ اتے ڈرامول نہ کوئی بلاوندائے
اساں منتاں بنیتی بہت کیتی گھر کسے دے پھیرانہ پاوندائے
اسیں بہت تعریف سنارہیاں اوہ اک نہ جیو تے لاوندائے
وارثشاہ وانگوں دن رات تینوں ذکریار دے نام دا بھاوندائے

عاجزی کردن ہیر پیش دختران

بی بی مینے تسیں ہزار دیہو اساں رب دینال نہ زور کوئی
کرے رب جیہڑی اوہنوں بھاوندیئے متھی ہورسی ہوردی ہور ہوئی
دوس کیہا ہے تساں بچاریاں نوں جیہڑی رب نون بھاوندی کرے سوئی

متھے لکھیا کرماں نوں کون موڑے جیہڑی ہوونی سی ہورہی سوئی
پایا سکھ نہ کجھ جہان اتے تتی جیوندی جند وچہ گور ہوئی
بدی جگ دی سبھ قبول کیتی رب باجھہ نہ آسرا ہورکوئی
سبھ سختیاں زمیاں جھل لیاں تساں نال نہ کیتا اے موڑ کوئی
بھاویں لکھ آکھو سر جھلنی ہاں وارث باجھہ ناہیں غمخور کوئی

کلام دختران

کیہے مہنے کسے نوں کون دیندا کیہا کم سانوں تیرینال ہیرے
اجے پیکیوں آن چلیں توں کدوں ہو سیا عمر دی جال ہیرے
جہاں ڈولڑی پاویاہ آندی سبھ کیتے نی چانہال ہیرے
کائی ونڈ ناہیں تیرینال ساڈی ذراہوں زبان سمبھال ہیرے
اساں ہسدیاں آنکے گل کیتی لیہے وانگ توں چڑی نال ہیرے
نالے آکھیوئی نالے مکرنی مَیں کتے رکھیو جوگی دی بھال ہیرے
توہیں آکھیا جوگی نوں سد لیاؤاٹھ پئی سیں ایس خیال ہیرے
وارثشاہ تینوں نت کہے بھابی ذرا اپنے آپ نوں ٹال ہیرے

غصہ کردن ہیر بر دختران

وسب اپنے وسدیاں ہورناں نوں جیہڑے کردیاں پھروکرتب کڑیو
متھے لکھی سی بری کلام میرے اتھے بوڑیا میں آن رب کڑیو
کیہا قہر کیتا اہناں لاگیاں تے .نہر کھیڑیاں نوں دتی جب کڑیو
میری جان عذاب توں تدوں چھٹے ایدوں گھروں جے مراں میں جھب کڑیو
میرا صبر پوے لہناں کھیڑیاں تے آوے رب دا قہر غضب کڑیو
پئی وانگ ازاریاں تڑپنی ہاں جاندی جان نہیں کسے ڈھب کڑیو
کیہے لوتیاں مہنے لاندیاں ہوسارے جگ وچوں مینوں لبھ کڑیو

وارث عمر تھیں یسر ہے ہوجاندا جدوں لاوندا رب سبب کڑیو

جواب دختران باہیر سیال

اساں سرت نہ غرض سمہال کوئی لفظ جوگی دا پیا سی کن ہیرے

بھلا ویس تیر جتھے جمیوں توں کرن سچ تے جھوٹھدا ڈن ہیرے

بھلا کردیاں نوں مندا بولیو ئی لائیو اٹھ کے جان دا ڈن ہیرے

ایڈے وھیند لے کریں توں نال ساڈے داءرن دا جاندی رن ہیرے

اوہدے کن پاٹے تدھ عمر گالی رب میلیا سن نوں سن ہیرے

ککھاں وچہ انگیار نہ کدی چھپن لگی اگ نہ چھپدی چھن ہیرے

کدی لونہ بولی ایں کواریاں نوں مغز رانیاں دا تیرا ڈھن ہیرے

لڑیں دکھ جنھاں بھیا پٹی اے نی سانوں نہیں ایہ یاد نہ کن ہیرے

ساڈا صبر پوے جیہا بولی ایں توں تیری جان گمان نہ ظن ہیرے

دلوں خوشی زبان تھیں رنج ظاہر کتھوں سکھیوئی ایڈے فن ہیرے

نوہاں ڈردیاں نے سساں سوہریاں توں تیتھوں ساہورے سگوں ڈرن ہیرے

رڑکن تھپن تے پیہن پکان نوہاں کریں ککھ نہ دوہرا توں بھن ہیرے

دینہ ڈرن بلایا توں تدھ جیہاں اتے رات نوں ندی ترن ہیرے

اساں سمجھیا کھیڑیاں وچہ تینوں کرنی جال ہے بہت کٹھن ہیرے

نہیں خلق بندزبان ہوندی وجے نہ دریا نوں بن ہیرے

جھوٹھ موٹھ گھودھتیاں جوڑ کے تے لون تھال دیوچہ نہ بھن ہیرے

شربت نال وصل دے کھول روزہ جوگی آیائی عید دا چن ہیرے

ناہ کرکبر ہتکارتے مان ایڈاوارثشاہ دا آکھیا من ہیرے

جواب ہیر بادختران

صبر پوے تساڈیاں ماپیاں نوں جنھاں جن کے تسیں نہ رسیاں ہو

پیاں پھرونمانیاں مرن ماپے تان جنہاں دے تسیں سرسیاں ہو

کیہے کسدے مول نہ لگیداں ہو ننجے چندرے دیس وچہ وسیاں ہو

کرن مسخری مساں ہی سکھیاں ہو اگے کیسدے نال کدہسیاں ہو

مہنے دیوپرایاں جایاں نوں اجے جال پریم نہ پھسیاں ہو

مارو تیر انہو نیاں طعنیاں دے تسی ترکشاں کانیاں کسیاں ہو

برا کہن تے برا کماونے تے لک بنھ کے بچ توں نسیاں ہو

وارثشاہ وانگوں چھڈ نیک عملاں کیہاں وچہ برائیاں وسیاں ہو

عورت کا فریب رت ہی جانتی ہے الٹا تجھ سے سسرال ڈرتے ہیں یعنی ذرا کام نہ کرنا خلقت کی زبان دریا کی طرح۔ اسکو کوئی بند نہیں کرسکتا گھودھتیاں۔ عذر بہانہ اور آپ اپنے سے عیب کو ٹالنے کو کہتے ہیں۔ چنانچہ اگلے بیت سے واضح ہے کسی کے کہنے پرنہیں چلتیں والدین کو کھانے والیو۔ گالی ہے۔

جواب دختران باہیر

آدمی برا کر بندیاں پیش بھائی بھاء اوسدے نی برا کرے جیہڑا

ننجی پئی ایں انج رنجور وانگوں پئی کوکنی ئیں ویکھو حال میرا

اگوں لڑن نوں اٹھ تیار ہوویں اساں نہیں وچھوڑیا یار تیرا

شرم اپنی اپنے ہتھ رکھن وارثشاہ توں سمجھ جو پیر میرا

کلام ہیر بادختران

تیراں تالیو کھاندیو جندیاں نوں پھر ونجدیاں ہوبتیاں کڑیو

گلاں سندیاں آتما بجھ گیا میں اندروں سٹی بے گال کڑیو

بیٹھی پھولنی ہاں قسمت پترینوں کدی نیک ہووے میری فال کڑیو

رانجھے باجہ کھلیر نہیں اکدھم دی گھڑی جھٹ گزرے مینوں سال کڑیو

متھے لکھی کالم قبول کیتی جویں جانساں کراں جال کڑیو

بھاویں وڈھ کے کیمیا کرو مینوں رلے جیو نہ کھیڑیاں نال کڑیو
کراں شکر میں رب دا دنے راتیں حل مشکلاں ہون محال کڑیو
اکوار لاوے گل آن رانجھا ہوواں جیو دیوچہ خوشحال کڑیو
پیا لمڑا پندھ ہے پیش میرے تھک ہوئی ہاں بہت نڈھال کڑیو
نہیں تخت ہزارے دی خبر کوئی رہیا دوں ہے جھنگ سیال کڑیو
اکے رانجھنا آن دیدار دیوے اکے خواب وچہ ہووے وصال کڑیو
وارثشاہ جاں رب دا فضل ہوسی کرے کرم تاں ہوواں نہال کڑیو

کلام دختران

تیرے واسطے بھلے دیواسطے گل کیتی کوئی ویر نہ اساں کماوناں سی
کھری مت سی عقلدیاں ماریاں نوں اساں ترنجنوں اٹھ کیوں جاونا سی
بری بھاوندی سی دل دی گل تینوں آکھ کس تے کوک سناوناں سی
ساڈا بخش گناہ تاں بس کرجاموہوں اجیہا اساں اکھاوناں سی
نہیں سی پیکیاں وچہ مشہور کرنا جیتاں ساہورے آن چھپاوناں سی
سچ آکھتے توں ہن کیوں چیکنی ئیں پہلاں سمجھہ کے نیہونڑا لاوناں سی
اگوں پویں پیچھی جیکر جان دی نہیں ملساں جوگی نوں کاہ بلاوناں سی
وارثشاہ اساں بھیت لبھ لیا تیرا انت نہ کسے نے پاوناسی

کلام ہیر

اگے اپنے حال حیران ہاں میں دردتساں نہ ونڈ کے لیا ہے نی
اتھے آن کے سکھ نہ ویکھیا میں دوناں دکھاندا معاملہ پیا ہے نی
من بھاوندے بول بولیندماں ہو کجھ جیو وچہ مہر نہ دیا ہے نی
بہت لاڈکر وسرماپیاں دے اجے ساہورے کم نہ پیا ہے نی
دکھ درد مصیبتاں بھاریاں نے جب لگ شوہ داپھیرانہ پیا ہے نی

وارثشاہ جے آن دیدار دیوے دکھ درد میرا ویکھو گیا ہے نی
یعنی تم دوسروں کی لڑکیوں کو طعنے دیتی ہو۔ کیونکہ تم ابھی تک محبت کے جال
میں نہیں پھنسیں ورنہ تم کسی کو طعنے دیکر ذلیل وخوار نہ کرتیں عقل ماری
بیوقوف یعنی اتنی بیعزتی کافی تھی۔

کلام دختران با ہیر

اکھیں ڈٹھیاں باجھ پرتیت ناہیں دجوں ویکھسیں کریں اعتبار ہیرے
ہنے آوندا بھکھیا منگنے نوں وضع شیر دیوانگ دیدار ہیری
سوہنا خوبصورت کوئی چھیل نڈھا پیا جا پڈا پت سردار ہیرے
اساں طبع دا آن بیان کیتا کیتی گل نوں نہ کھلار ہیرے
اساں نال مدپڑا چاپائی بھورے بیٹھیاں ہوویں گی خوار ہیرے
تیرے عشق نوں جان واجگ سارا کیوں بنی ایں آپ مراد ہیرے
گھریں بیٹھیاں تو بھارہے نی ہوندا ککھ توں لکھ دا بھار ہیرے
آواسطے رب داجن دے نی مہوں بولی نوں پکڑ نہ مار ہیرے
سانوں رب نے سچیاں رکھنا ئیں آوے جوگی اوہ جھٹ دربار ہیرے
وارثشاہ دی من توں شیرنی نوں حاصل جھب ہووے تیرا یار ہیرے

کلام ہیر با دختران

بولی ہیر نہ چھیڑیئے مول اوہناں جیہڑے رب دے ہون فقیر کڑیو
جیہڑے چھڈ جہان اٹنک ہوئے اونہاں کسیدینال کی سیر کڑیو
تبارک الذی بیدہ الملک وہو علے کل شی قدیر کڑیو
اسمعیل وانگوں ذبح ہوآیا ستوپڑھی سی کس تکبیر کڑیو
وانگوں شیخ منصور چڑھ گیا سولی کسے وڈنہ لئی سی پیڑ کڑیو
حضرت ذکریئے نے کیتے بہت ترکے آرادکھ کے سٹیا چیر کڑیو

وچ جنگلاں پیا خوار ہویا پیروں حرص دے توڑ زنجیر کڑیو

کسے ہور نہ اوس دی وات پچھی باجھوں پیر حضرت دستگیر کڑیو

مہنے دیونہ ایس نماڑی نوں متھے لکھی سی بری تقدیر کڑیو

گئے شرع داالٹ فقیر کردے چھڈ علم قرآن تفسیر کڑیو

چھڈ رنگ محلاں تے ماڑیاں نوں ہوئے شاہ امیر فقیر کڑیو

ابراہیم اودم فقیر ہویا لگے چونبھ جان وچ سریر کڑیو

اگے اپنے حال حیران ہاں میں لائی تساں کی ہور تقصیر کڑیو

ماری دکھ فراق دے ویناں میں وگن اکھیوں خون دے نیر کڑیو

دیس چھڈیا وانگ مہیڑیاں دے آیا واٹ پردیس چیر کڑیو

تسی ہوکے ساریاں اک رستے مینوں مہنیاں دے مارو تیر کڑیو

مددگار ہووے اوہدا رب سچا مہربان ہوون پنج پیر کڑیو

وارثشاہ نوں مول نہ چھیڑیا جے جیہڑا ہیر دا پیر فقیر کڑیو

ایضاً

مکرنکیاں ہوندیاں سکھیاں ہوہن نچیاں منہ توں ٹال لوئی

کلیس تار سوا گلیاں پچھلیاں دی جتھے وڑوگیاں ہوں نہال سوئی

وچوں ہجر نے سی اوازار کیتا اتوں بولیاں نال بے حال ہوئی

دل ہیر دے پھیر خیال آیا ہن سجری یار دی بھال ہوئی

آئی نیند تاں اٹھ دراز ہوئی شکل رانجھے دے نال وصال ہوئی

وارثشاہ گھر مہر دے جاوندیں اوہدھر جوگی نوں قرعدی فال ہوئی

چھوٹی عمر سے مکار ہو اب منہ سے پردہ ہٹا کرنا چتی ہو طعنہ والدین اور سسرال کو آباد کروگی۔ یعنے سب کو اجاڑ دوگی محبوب کی جدائی کے سبب سے دل سے تنگ تھی۔ غمگین لاچار اور غمزدہ تھی اور پھر لڑکیوں نے طعنے اور مہنے دے کر بہت خراب حال

کیا جس سے اس کے دل کو نیا زخم لگا اور درد رسیدہ ہوئی۔

رفتن جوگی در شہری کھیڑیاں برائے دریوزہ گری!

رانجھا کھپری پکڑ گدا چڑھیا سنگی دواری دوار وجاوندا ئے

اٹھو خیر گھتوں ویہڑے والیونی ناد پھوک کے پیا ارڑاوندا ئے

کوئی دے میدہ کوئی دے ٹکر کوئی تھالیاں پرس لیاوندا ئے

کائی آکھدی مکھ تھیں بچن اچر جوگی دعا سیس سناوندا ئے

کوئی آکھدی جوگیڑانوں آیا کوئی روہ دیاں بھواں چڑھاوندا ئے

کائی پئے دادے ست پیہڑیاں نوں غصہ جیوتے مول نہ لیاوندا ئے

کائی جوڑ کے ہتھ تے کرے منت سانوں آسرا فقر دے ناوندا ئے

کائی آکھدا مستیا چاک پھر دا نال مستیاں پاٹ وگاوندا ئے

کائی آکھدی چور اچکڑائے چوراں وانگ ایہ جھاتیاں پاوندا ئے

رناں ویکھنے دی اہنوں بھڑک لگی کائی ہنے اوہاں لیجاوندا ئے

صورت فقر دی اکھیاں گنڈیاں دیاں نال مکر دے فقر وکھاوندا ئے

مکر نال ملی سواہ مکھڑیتے کوئی چوہدری زاد جھاوندا ئے

کائی آکھدی وہٹیاں ویکھنے نوں کنگ نال ایہ راگ سناوندا ئے

کائی آکھدی بہت ایہ پنچھدا اے وانگ رانجھنے دے دس آوندا ئے

کائی آکھدی چاک ایہ سجرا اے عشق مشک دا بھیت چھپاوندا ئے

عاشق کسے دی گل نہ کوک دا اے چپ کیتڑا وقت لنگھاروندا ئے

کائی دے گالیں دھاڑے مار پھر دا کائی بولدی جو من بھاوندا ئے

کائی آکھدی لچ مشٹنڈڑائے جوگی ہس کے گل گواوندا ئے

کائی آکھدی مست دیوانڑا اے چوراں چوبراں وانگ دس آوندا ئے

کائی آکھدی کیہدی لٹک لگی رنگ رنگ دے گانے گاوندا ئے

کائی آکھدی چورادہال پھرواسونگان چوراندا کسے گراوندائے

کائی آکھدی گنڈیاں اکھیاں نوں رمزاں گھیاں نال لڑاوندائے

لڑے بھڑے تے گالیاں دے لوکاں ٹھٹھے ماروالو ہڑماوندائے

کائی آکھدی چرس دامار سوٹا آنی لال اگال وکھاوندائے

آٹا کنک دانے لوے گھیو بھتا دا نہ ٹکڑا گودنہ پاوندائے

رناں نال ایہ پھرے کھیڑا کردا تج خیر دے نال بلاوندائے

کوئی منتاں کرے تے چرس چمن کوئی نیوں کسے سیس نوا وندائے

صدق نال جیہڑا پیریں آن لگے پیڑے اوسدینوں بنے لاوندائے

کسے نال ہسدا کسے نال لڑوا وڈے رنگ تے رنگ مچاوندائے

چھو چھا کردے نالے گٹ دھاگے تکے تیرایہ وڈے چلاوندائے

کائی آکھدی چاک ادہاں پھر دا رن کسیدی ایہ کھسکاوندائے

ایس کدی نہ خیر گزارنی ئیں ایہدا طور بھیڑآ نظر آوندائے

ورثن مکھ دا منگنا بھیکھ ساڈی ایہو جیہے ایہ سخن سناوندائے

وارثشاہ رانجھیڑا چند چڑھیا گھروگھریں مبارکاں لیاوندائے

یعنی دوسری طرف جوگی تے گداگری کے واسطے گاؤں کا ارادہ کیا اور آنے کے لئے تیار ہوا قسم قسم کے راگ گاتا ہے۔ بدمعاشوں کی آنکھیں سرخ آنکھیں نکال کردکھاتا ہے۔ منہ کا دیدار مانگنا ہمارا گدا ہے۔

مذمت کردن جوگی دختران دہ راہ

آوڑے ہاں اجڑے پنڈ اندر کائی کڑی نہ ترنجنے گاوندی اے

ناہ کلکلوی پاوندی نہ سمی پبی پانہ دھرت کنباوندی اے

سوئی لبھنے دا کسے ول ناہیں تے نہ ویلنے چیک مچاوندی اے

ماہگامار کے یاردا پیا کرکے نہیں کانگ تے مراڈاوندی اے

نہ چوہڑیڑی دا گیت گاؤندیاں نے گڑ ولھا راہ وچہ کوئی نہ پاوندی اے
وارثشاہ چھڈ چلیئے ایہ نگری ایسی طبع فقیر دی آوندی اے

کلام کودکاں با جوگی

چل جوگیا اسی وکھالیا ئیے جتھے ترنجنے چھوہریاں گاندیاں نی
لیکے جوگی نوں آن وکھالیو نے جتھے وہٹیاں چھوپ رل پاندیاں نی
تند نکلے تکلیوں توڑ کے تے اک دوئی نوں بہت ہساندیاں نی
اک باہڑا نال گھسا باہڑا اک ماہل تے ماہل بھڑاندیاں نی
اک پخدیاں مست ملنگ بن کے اک سانگ چوہڑپٹی والاندیاں نی
رنگ رنگ داہیک مہین کرکے وارثشاہ نوں گیت سناندیاں نی
آمدن جوگی درمجلس نسواں ومشاہدہ نمودن آنہارا
جتھے ترنجنا ندے گھمکار پوندے کتن جٹھیاں کھکھ مہرٹیاں نی
کھتریٹیاں تے بھمنیٹیاں تی ترکھیٹیاں اتے جٹیٹیاں نی
لوہاریاں لوگ سپاریاں نی سندرخوجناں تے رنگریٹیاں نی
سندر کواریاں روپ سنگاریاں نی اتے ویاہیاں مشک لپیٹیاں نی
اروڑیاں مشک وچہ ہاڑیاں نی پھلیاریاں چھیل سٹریٹیاں نی
منہاریاں تے پچھواریاں نی سندرتیلیاں نال مچھیٹیاں نی
پٹھانیاں چادراں تانیاں نی پشتو ماردیاں نال معلیٹیاں نی
پنجاریاں نال چمیاریاں نی راجپوتناں نال بھٹیٹیاں نی
ورزانیاں سگو سیانیاں نیوبروالیاں نال چیٹیاں نی!
راولانیاں بیٹیاں بانیاں دیاں جٹانوالیاں نال وہٹیاں نی
کنڈھیلیاں چھیل چھبیلیاں نی تے کلالناں بھابڑان بیٹیاں نی
چنگڑانیاں نانکاں تے میرزادیاں نی نال سوہندیاں لودیاں ٹیٹیاں نی

جھبیلیاں میوناں فقے کٹنا قصائناں نال ٹھٹریٹیاں نی
بازیگر لیاں نٹنیاں کنگراںال ویراراہدناں نال جٹیٹیاں نی
پوربانیاں جشناں رنگیرزاں تے پیراگناہ نال ٹھٹر بیٹیانی
منڈاسناں تے اخراسناں نی دالگرنیاں نال ولیٹیاں نی
کاغذ کٹ ڈبگرنیاں اڑوبگن ہاتھ واناں نال بلوچیٹیاں نی!
بانکیاں گجریاں ڈوگریاں چھیل بھٹیاں راجپوتناں راجدیاں سٹیاں نی
ملوائناں ہوراراںاں نی کشمیرناں نال چھلیٹیاں نی
منجیر مٹیاں ڈومنیاں دہائیں کٹناں آتشبازناں نال بھلومیٹیاں نی
پری زاد حسین پہاڑناں نی ملتاناں نال سند دھیٹیاں نی
کھٹیکناں تے نچہ بنداں نی چوڑیگرنیاں تے کمگر یٹیاں نی!
بھرائناں ڈائناں سرسیائیاں اتے سوہندیاں گونت گھچیٹیانی
بروپناں راجناں ذیل واناں بروالیاں نال جمنیٹیاں نی
لبانیاں مورناں کنگرانیاں راج ہٹیاں اتے بیٹیاں نی
سنیاریاں تے سے آریاں نی نال چوہڑیاں تے دھرمیٹیاں نی
سیدزادیاں تے شیخ زادیاں نی پیرزادیاں تے مجاورمیٹیاں نی
چکی راہناں تے منجی اونیاں نے دان وٹنیاں نال صوفیٹیاں نی
ملاحنا زور سترانیاں نی تے نیارنال روڈ چھنیٹیاں نی
ککے زائناں نال دھڑوائناں نی مارن اڈیاں پان گھمریٹیاں نی
تازکشنیاں تے تلے وٹنیاں نی گوٹاوبکناں عقل سگھریٹیاں نی
عطارناں تے کارچوبناں نی کندی گرینال ٹھپ ولیٹیاں نی
بوُلناں شوخ ممولناں‌نی موہوں ہسیاں تے دلوں لٹیاں نی
سبھو اپنے آپ وچہ حال مستاں جیہاں جھنگ دیوچہ سلیٹیانی

صورت وہندیاں ئی دلوں بھل گیاں حسن جوگی دے سبھے سمیٹیاں نی
پکڑ آنچلا جوگی نوں لاگلیں وہڑے واڑ کے گھیرلے بیٹھیاں نی
اکو جیڈیاں ہان مُیار سبھے دہاڑے مارناں حسن ڈکیتیاں نی
وارثشاہ پنجہ وچہ ہو بیٹھا دوالے بیٹھیاں ساریاں بمیٹھیاں نی

کلکلوی ایک کھیل ہے جو لڑکیاں جمع ہو کر ایک دوسری کا ہاتھ پکڑ کر کودتی اور گول چکر کی طرح گھومتی جاتی ہیں اور زبان سے گاتی جاتی ہیں اور سمتی بھی اسی طرح کا ایک کھیل ہے مگر اس میں ایک دوسری کا تھ نہیں پکڑتیں سوئی تلاش کرنا کوئی نہیں جانتی چوہڑیڑی ایک گیت کا نام ہے جو اس کتاب کے مصنف سید وارث شاہ صاحب کی تصنیف ہے۔بار کے علاقے میں عورتیں گاتی ہیں۔مہروں کی لڑکیاں۔

مسخری کردن دختران با جوگی

کائی آکھے رانجھے دے نین ویکھے کائی مکھڑا ویکھ سلاہندی اے
اڑیو ویکھو تے شان اس جوگیڑیدی راہ جاندڑے مرگ پھہاوندی اے
چھوٹی عمر دی سوتی نال جس دیدن چار نہ توڑ نبھاوندی ای
کوئی اوہدہی لاہ کے مگر پونچھنے دھودھا بھیوت چالاہوندی اے
کوئی مکھ رانجھیے دینال جوڑے تیری طبع کی جوگیا چاہوندی اے
کائی نال پیار دے بہیاگے کائی گل کردی مسکراوندی اے
سہتی لاڈینال چواء کرکے چاسہیلیاں جوگی دیاں لاہوندی اے
رانجھے پچھیا کون ہے ایہ نڈہی دھی اجو دی کائی چاآہندی اے
اجو بجو چھجو کھجواتے پھجو ہوندا کون کوئی کائی آہندی اے
وارثشاہ ننان ایہ ہیر دی اے دھی کھیڑیاندے بادشاہندی اے

ناراض جوگی با سہتی

اجو دھی رکھی دہاڑے مارلپڑ مشٹنڈدی ترنجنے گھمدی اے

کرے آن بے ادبیاں نال فقراں سگوں سہیلیاں نوں نہیں چملری اے

لاہ سہلیاں ماردی جوگیاں توں اتے ملدیاں نہیں نوں ٹم دی اے

پھرے نچدی شوخ بربان گھوڑی نہ ایہ کندی تے نہ ایہ تم دی اے

سردار ہے لوہکاں لاہکاں دی پیہن ڈوہلدی تے تاؤں لمدی اے

وارثشاہ اول آوندا چیر سٹاں بنیاد پر ظلم دی دھمدی اے

ڈہول بجانے والوں کی عورتیں اسہلیوں کو چومتی نہیں جو جوانی میں سرشار

ست کودتی پھرتی ہو۔

کلام سہتی با جوگی

سہتی آکھدی راولاسخت بولیں تانہیں بولیوں توں میرے ہان سیں وے

لائیں ہتھ تے پکڑ پچھاڑ سٹاں تیرینال کرساں تاں توں جان سیں وے

ایہ تاں مردا بھیس وٹایائی جیہڑا نہ واقف اوہنوں ران سیں وے

وکھو کھ کرساں بھن لنگ تیرے تدوں رب نوں خوب پچھاں سیں وے

ویہڑے وڑیں تاں کھوہوں گی جنڈ ماں نوں تدوں شکر بجالیاں سیں وے

گدوں وانگ جاں جوڑکے گھڑاں تینوں تدوں چھٹ تدبیر دی آن سیں وے

سہتی اٹھ کے گھراں نوں گھوک چلی منگیں آوسیں تاں مینوں جان سیں وے

وارثشاہ وانگوں تیری کراں خدمت موج سجناں دی تدوں مان سیں وے

کلام جوگی با سہتی

کرکے چیلیاں بولیاں بول بولیں دھی جائی میں کہناں انوکھیاندی

اسیں پنج سردار کی جانے ہاں مارے بھل ہے چنگیاں چوکھیاندی

اوڑک ہتھ توں بھی تھلے لاوسیں گی مٹی ڈھونڈ سیں کلیاں ٹھوکیاندی

وارثشاہ نوں ناچ کی دسنی میں بھکھی کنجری وشنیاں پھوکیاندی

کلام سہتی

موں آوت گھوتیاں واہنیائیں ذرا ٹھاک زبان نوں گنڈیا وے

رناں وچہ دھناں کیہا پسر بیٹھا کسے بھاگ بھری دیا چنڈیا وے

ایہ کھرویاں چھلتراں صاف ہوسن جدوں چاہڑ خرادتے رندیاں وے

اوکھے وقت چھڈا وسی کون تینوں میاں وارثا ربدیا بندیا وے

کلام جوگی

کیوں فقر دے نال رہاڑ پئی ایں بھلا بخش سانوں ماپے جینی ایں نی

سپ شینی دے وانگ کاہنی ایں نی ماس کھانی ایں تے رت پینی ایں نی

دکھی جیو دکھانہ بھاگ بھری اے سوئن چڑی تے کونج لکھینی ایں نی

ساتھوں نشانہ ہوسیا مول تیری سکے خصم توں نہ پتینی ایں نی!

چرخہ چا یکے نٹی مرد ماریں کسے یار نے پکڑ ملینی ایں نی!

متھا نال فقیر دے لایا ای دھروں جڑہاں توں لاہینی ایں نی

تھیا تھیا کردی پھریں نچدی توں ٹلجاہ فقیر توں مینی ایں نی

وارثشاہ فقیر دے ویر پئی ایں جرم تتی اے کرماں دی اے ہینی ایں نی

گاؤ میش دودھ دیتی ہوئی دل میں آتا ہے چیر ڈالو گدھے کی طرح جب اچھی طرح ماروں گی چالاکیاں بیہوشی کی باتیں پیچھے ہاتھ لگالے گی لا حاصل کوشش کریگی کیا بانکپن دکھاتی ہے کنگالوں کی دوست مفت کنجری ڈیرا لگا کرتا نگیں پھیلا کر بیٹھا والدین زندہ ہیں۔ دعا ہے گوشت کھانیوالی خون پینے والی رکھونگی بری عزت والی جس کی خاوند سے تسلی نہ ہوئی درگاہ سے جڑھ تک اکھاڑی جائے گی۔

کلام سہتی

سنیں جوگیا لنجرا چھنیاں وے تے بے شرم کو پتیا موٹیا وے

دھرنا مار بیٹھا ئیں وچہ کواریاندے کسے وہلڑی بار دیا جھوٹیا وے
لایا ای ولیس مداریاں جوگیاں دا سروں گھونیاں نہوں نہوں کھوٹیا وے
جان گئی ہاں میں سارا مکر تیرا اتوں سادیا وچوں پکھوٹیا وے
ٹنڈ وچہ داروشاہاں نال لاگا سد ہا کرونگی مار کے سوٹیا وے
دھر کونیاں کون منونیاں وے کسے چک توں لتھیا لوٹیا وے
بیعت فقر دی من نہ نرم ہویوں رہیوں سخت اسپاتدیا ٹوٹیا وے
پوے کاغذ تے وارثا تدوں نقطہ جدوں جائے تختی وٹے گھوٹیا وے

کلام جوگی

کھچے دھسکلے وڈی پنچال رنے کسے ماں کمذات دی اے دھیڑی اے نی
کرڑکسی اے اتے گرڈھسی اے نی نرڑ گندھی اے انگ جھپیڑی اے نی
وٹ متھی اے ناس مروڑی اے نی گھرک بلی اے کھا کھچیڑی اے نی
چترڑھسی اے تے موہوں ٹھسی اے نی وندچیسی اے جب کلیڑی اے نی
جھکڑھ جھانجڑے نی ایویں واجڑے نی کہی چڑی ایں لکی کیڑی اے نی
گھیوگھنولی اے اوّل منگولی اے نی دودھ چھولی اے جوگیاں ٹیہڑی اے نی
منہ پاٹی اے تے چیڑ چڑیئے نی باہروں کھلی اے تے وچوں بھیڑی اے نی
انچھتیے چونڈیاں کھتیئے نی یاراں جوگیاں دب رگیڑی اے نی
دھر دبانی اے پھڑس مرانی اے نی کسے نولی اے پکڑ پدپیڑی ی اے نی
راہ جاندڑے جنیاں دیناں گھسر یں نی دھناپنے تھنیں کھریڑی اے نی
لوں لوں تیرا ترنجن وچہ پھڑ کے چرخہ سٹیا ای کسی پیہڑی اے نی
وارث تیل آپے نکل راہ پینداؤ کھر گھت کوہلو جدوں پیڑنی اے نی

مقولہ شاعر

دھسکلے دھوڑے سی کھاوندا وچہ نگری ناہیں زوری عشق دیاں ماریاں دا

ہر ہر ویہڑ ے جائیکے پائے جھاتی پھرے ڈھونڈادا اورسن پیاریاں دا
پھرے گلیاں دیوچہ حیران ہویا ایہو حال ہے عشق دے ساڑیاں دا
کھوج تکدایاردا پھرے بھوندا گھر لبھدا سچ نتاریاں دا
نظر باز پھرے وچہ کوچیاندے عاشق ساڑیا عشق آواریاں دا
وارث طالب کتاب نوں ہتھ لیکے گھر گھر پڑھدااسی سبق نظاریاں دا

رفتن جوگ درشہر رنگپور برائے دریوزہ گری

ویہڑے جٹا ندے منگدا جاوڑیا اگے جٹ بیٹھا گاں میلدائے
سنگی پھوک کے ناد گھوکایا سوجوگی گج کے جاوچہ ٹھیلدائے
ہو ہو کرکے سنگھ ٹڈیا سو فیلبان جوہست نوں پیلدائے
ویہڑے وچہ اوہوت جا گجیائے مست ساہن وانگوں وٹر پیلدائے
اڈی مارکے گاں اکائیا سو کم جوگی واوکھ الیداائے
وارثشاہ میاں ورج رانجھنے نے کیوں وہاجیو ویر سویلداائے
اس کلام کے بیان کیلئے کافی صفحوں کی ضرورت ہے۔لہذا اسکے کسی لفظ پر روشنی ڈالنا اپنی لاعلمی ظاہر کرنا ہے کیونکہ شاہ صاحب نے ہر ایک لفظ میں ایک راز بند کیا ہے۔اور ہر لفظ کے معنی اسکے ظاہری معنوں سے بہت دور نکل جاتے ہیں۔

گریختن مادہ گاؤ از دہشت جوگی

نیا نا توڑ کے وہانڈڑی اٹھ نٹھی ڈوہنی دودھ سبھ ڈوہلیا ای
گھت خیر اس کٹک دے موہرے نوں جٹ اٹھکے روہ بھر بولیا ای
کسے لچڑے دیس دا جوگیا توں ایتھے ڈنڈ کی آنکے گھولیا ای
صورت جوگیاں دی اکھیں گنڈیاں دیاں ٹاپ کنکدی تے جیوڈولیا ای
جوگی اکھیاں کڈھ کے گھت تیوڑھی لیکے کھپر اہتھ وچہ تولیا ای

وارثشاہ ہن جنگ تحقیق ہویا جیو شاگنی واگوں بولیا ای

دشنام دادن زن روستائی جوگی را

جٹی بول کے ددھ دی کسر کڈھی سبھ اڑتنے پڑتنے پاڑ سٹے
پچھے دا دیڑدا وڑے جوگڑی دے سبھے ٹنگنے تے ساک چاہڑ سٹے
جیہڑے تاچوا سن بھڑک والے کر جوگی دے ٹھنڈڑے ٹھار سٹے
دھکے دیوندی جاہ توں چوبراوے نالے چولی دے پاڑ لنگار سٹے
بولی مارکے گالیاں دے جٹی پردے فقر سندے سارے پاڑ سٹے
جوگی روہ دیناں کھڑلت گھتی دھرول مارکے دند سبھ جھاڑ سٹے
جٹی زمیں تے پڑے دے وانگ ڈھٹھی جویں واہرو پھٹ کے دہاڑ سٹے
وارثشاہ میاں جیویں پکڑ تیشہ فرہاد نے چیر پہاڑ سٹے

فریاد کردن روستاوزنش اززدوکوب کردن جوگی

جٹ ویکھ کے جٹی نوں کانگ کیتی ویکھو پری نوں رچھ تھلیا جے
میرے سیاندی موہرن بارجندوں تلک مہر دی سٹھ نوں چلیا جے
پنڈا باہوڑی تے فریاد کرکے میرا جھگڑا چوڑ کر چلیا جے
پکڑ لاٹھیاں گھبرو آن ڈھکے وانگ کاہڈویں کٹک دے ملیا جے
پنڈ وچہ ایہ آن بلاوجی جیہا جن پچھواڑ وچہ ملیا جے
وارثشاہ جویں دھونواں سرکیاں توں بدل پاٹکے گھتاں ہو چلیا جے

تیار شدن مرداں وزناں برائے زدن جوگی

آء آمہانیاں جدوں کیتی چونہہ ولیں جاں پلم کے آگئے
سچ مچ جاں پھاٹ تے تیار ہوئے جوگی ہری بھی جیو چرا گئے
ویکھو فقر اللہ دے مارجٹی اوس جٹ نوں واعدے پاگئے
دوئے ویہڑے نوں چامہاڑ چھڈی چھبی دیئے دند کلکا گئے

جدوں گل پچھاوڑے آن وجی جوگی ہری بھی قدم اٹھا گئے
ویکھو عاشق غضب دے سرے چڑھکے جھٹ شیروالا ہن لا گئے
جدوں مار چوطرف تیار ہوئی اوتھوں اپنا آپ کھسکا گئے
اک پھاٹ کڈھی سبھے سمجھ گیاں رناں پنڈدیاں نوں راہ پا گئے
جدوں خصم ملے پچھوں واہراں دے تدوں دہاڑدی گھوڑے ڈگا گئے
ہتھ لاکے برکتی جوان پورے کرامات ای ظاہر وکھا گئے
مار چور کیتے اہدے ہڈ گوڈے اوتھوں اپنا آپ دوڑا گئے
وارثشاہ میاں پیتے باز چھٹے جان رکھ کے چوٹ چلا گئے

مقولہ شاعر

کیندیاں ولگناں ویہڑے تے ارل کھوڑاں کیندیاں پکھداں تے کھرانیاں نی
کینڈیاں کوریاں چاٹیاں تھونیاں تے کینڈیاں کلیاں نال مدہانیاں نی
گھر اجلا رانجھے نوں نظر آیا چیزاں ڈٹھیاں جامن بھانیاں نی
سوہے لیف سوہن اتے ٹنگنے دے لاچے لٹکیاں خوب چوتانیاں نی
کتے ول ڈٹھے پلنگ کڑتلاں دے کتے جیکھیاں منجیاں وانیاں نی
کتے نہن پنگھوڑ سجو بھاریاں دے کتے ٹنگیاں مہر کاں سانیاں نی
چھتاں نال ٹنگے ہوئے نظر آون کھوپے ناڑیاں اتے پورانیاں نی
اوتھے اک چھنچوڑی جیہی بیٹھی کتے نکلیاں گھروں سوانیاں نی
کوئی پلنگ اتے ناگرویل بیٹھی جویں رنگ محل وچ رانیاں نی
سہتی آکھیا بھابی اے ویکھ توں نی پھردا لچ منڈ کرسانیاں نی
ستراں والڑیں گھریں انجھک پھردا ایڈے والے ماراں کھانیاں نی
نالاکھیاں سینیاں مار دائے چھیڑاں چھیڑوازوردھگانیانی
پھٹک نویں وگی بھنگ چین لگا دھروں لعنتاں ایہ پرانیاں نی

لموئی گلاں دا وڈا گلا ہدڑی اے اچھوہ بھندا ای رام کہانیاں نی
بھابھی اکھیاں اوہداں کھویاں نی جویں لائیاں اپرسانیانی
وارث کواریاں کشٹنے کرن بھکے موئے پاپڑے محنتاں آنیاں نی

احوال جوگی

جوگی منگ کے پنڈ تیار ہویا آتا میل کے کھپرا پوریا ای
کے ہسکے رگ چاپاپائی کے جوگی نوں ہتھ چاڈھوڑیا ای
کتے ہسکے گل گودیندا کتے غصیاں دے نال گھوریا ای
یارو یار دے ملن دا ڈھن لگری اے ایسے واسطے جوگیڑا جھوریاری
کسے جوگی نوں دب کے داب دتا کتے جوگی نے انہاں نوں گھوریا ای
چھلے کھیڑیاندے جہات پایا سووارث چودھویں دا چن پوریا ای

ایضاً

جوگی ہیر دے ساہورے جاوڑیا بھاھا بارجیوں پھرے للوردا جی
آیا خوشی دینال دہ چند ہو کے صوبیدار جوں نواں لاہور دا جی!
پیاتا ڑ دا میر شکار وانگوں بینے تران سی عشق دے زوردا جی
ذرہ اکھیاں وچہ حیاناہیں دھیان پاوندا ہوردوں ہوردا جی
دھوس دے کے ویہڑے وچہ آوڑیا ہٹھ کیتا سی سنھ دے چور دا جی
انی کھیڑیاں دی پیاری ووہٹی اے انی ہیرے سکھ ای چانکوردا جی
خیر گھت نے تینوں آکھیائی منگن جندا ہٹک نہ ہوڑ دا جی
ویہڑے وڑدیاں رکتاں چھیڑیاں سوکم عاشقاندے ویکھ لوردا جی
سہتی ویکھداایاں آکھیا لچ پھردا اہدی واگ ناہیں کوئی موڑ دا جی
وارثشاہ اگوں ہن پئی پھاہوی شگن ہویائی جنگ تے سوردا جی
اپنی جان بچا کر چوٹ مار گئے۔ پودے کا نام ہے جس کی چھال سے

رسیاں بنتی ہیں۔ بیلوں کا دھان بند۔ چٹکی آٹے کی ڈال دی۔

کلام سہتی باہیر

بھابی آکھیاں ایہدیاں گنڈیاں نی شان ویکھدا دھجان بنایاں دا
کتے سجرے کن پڑا آیا کنیں چاء سو مندراں پائیاں دا
وہد گھاٹ نہ مول پچھان دے انت برا ہے اڈیاں چائیاں دا
ہڈ گوڈڑے بھن کے چور کرساں مزہ آوسی اکھیاں لائیاں دا
آدم گری داطور نہ اک اس تے وسبوں جاپدا پت بھرائیاں دا
بےشرم ہوکے ویہڑے آن وڑیا اکھیں وچ نہیں دید حیایاں دا
کڑیاں پنڈ دیاں وال ایہ انج وہندا آنڈل ویہڑ کا ساہن جوں گایاں دا
وچ ویہڑیاں تاڑدا پھرے رناں پیا جا پدا لچ خدایان دا
ایہدا طور نہ جوگیاں وانگ کوئی لڑدا پھرے دیور بھرجائیاں دا
وارثشاہ جوگی لوہڑے مار پھردا جیہا ساہورے قدم جوایاں دا

کلام سہتی باجوگی

چج آکھ توں راولا کہے سہتی تیر جی کیہڑی گل لوڑ دا جی
ویہڑے وڑدیاں کتاں چھیڑیا نیکنڈا وچ کلیجے دے پوڑ دا جی
پہلے ہیر نوں پچھو سکھ ہیرے پائل مورنی تے پاویں موردا جی
تینوں دید نال اپنے یاردی اے آیوں پیر فقیر نوں سوردا جی
جا الکھ وجایکے ناد پھوکے سوال پاوندا الٹ پٹا توڑدا جی
بادشاہاندے باغ وچ نال چاوڑ پھریں پھل گلاب دا توڑ دا جی
نالے کرے ٹھٹھ نالے منگدا ئے مہ نال تکے نالے موڑدا جی
وارثشاہ نوں شتر مہار باجھوں ڈاآنگ نال ناہیں کوئی موڑ دا جی

کلام جوگی

آ کواری اے ایڈا پراہدنے نی دھکادیہ نہ ہک دے زوروانی
بندے کنڈلے نتھ تے ہتھ کڑیاں بیٹھی روپ بنائیکے موروانی
اساں پیر کہیا تدھ ہیر جاتا تیری گل ناہیں کوئی موڑوانی
وچ کھیڑیاں دے تیرازور ایہا جیہا سی نوں شہر بھنبور وانی
آنڈھی اے رکتاں چھیڑناہیں ایہ کم ناہیں دھم شوروانی
وارثشاہ فقیر غریب اتے ویر کڈھیوئی کسے ہور وانی

کلام سہتی

کل جائیکے نال چواچاوڑ سانوں جھنڈ جھنڈار کڑھایوں وے
اج آن وڑیوں جن وانگ ویہڑے ویر کل دا آن جگایوں وے
سہتی گج کے بولدی چوبراوے تینوں کسے نہ عقل سکھایوں وے
کائی گورو نہ دیتا مت تینوں چیلا بھل کے چانبایوں وے
گدوں آن وڑیوں وچ چوہڑیاندے کنہاں شامتاں آن پھہایوں وے
وارثشاہ رضا دے کم ویکھو اج رب نے ٹھیک کوٹایوں وے

ڈھول بجانیوالوں کا بیٹا باتیں شروع کیں خار کلیجہ میں چھبتا ہے یعنی اونٹ
کو بغیر مہار کے لاٹھی کے ساتھ کوئی آدمی ادہر اُدہر نہیں پھرا سکتا۔

کلام جوگی

کچی کواری اے لوہڑے دی اے ماری اے نی ٹونے ہاری اے اکھ کھہ آہنی ایں
بھلیاں نال بری کاہ ہوونی ئیں کائی بری ہی پھاونی پھاہنی ایں
اساں بھکھیاں آن سوال کیتا کیہاں غیدیاں رکتاں ڈاہنی ایں
وچوں پکی اچھیل اچکی اے نی راہ جاندڑے مرگ پئی پھاہنی ایں

گل ہوچکی پھیر چھیڑنی ایں ہری شاخ نوں موڑ کی داہنی ایں
گھر جاں سرداراں دا بھیکھ مانگی ساڈا عرش دا کنگرا ڈھاہنی ایں
کیہانال پردیسیاں ویر چائیو چنچر ہاری اے آکھ کی آہنی ایں
راہ جاندڑے فقر کھیڑنی ایں ڈھگی داہڑی ساہتاں نوں ڈاہنی ایں
ففے کٹنے قوم گمہاریئے نی دنے داریاں اچلیاں راہنی ایں
کیہاں کوڑکہانیاں میلکے تے اس خلق نوں پئی وساہنی ایں
سکے ساہوریاں ویر گھتایکے تے ہتھوں ملدیاں چاڑ اہنی ایں
گھر پیکڑے دھرودیاں پھریاں نی آنہری اے سنگ کیوں ڈاہنی ایں
آء واسطائی نیناں گنڈیاں دا ایہ گل کویں مگروں لاہنی ایں
آشکار دریا وچہ کھیڈ موئیے کیہاں موت وچہ مچھلیاں پھاہنی ایں
آ آکھنا ہوں ٹلجاہ ساتھوں نہیں ہور کہہ ہنے اکھانی ایں
وارشاہ فقیر نوں چھیڑنی ئیں اکھیں نال کیوں کھکھراں لاہنی ایں

کلام سہتی

انی سنوبھیناں کوئی چھٹ جوگی وڈا آ جوٹھ بھیڑا کس تھاونداني
جھگڑیل مرکناں گھنڈ موہجڑچول کھچ ایہہ کسے گراوندانی
پردیسیاں نہیں ڈول اسدی ایہ تاں واقف ہیر دے ناوندانی
گل آکھ کے ہتھاں تے پوے مکر آپ لاوندا آپ بجھاوندانی
دیون بھن کھپرتوڑ سہیلیاں نوں نالے جتاندے جوٹ کھوہاوندانی
جے میں اٹھ کے پان پت لاہ شاہ کون چنچ ایہ کسے گراوندانی
اکے ڈوم موچی اکے ڈھڈ کنجر اکے چوہڑا کسے گراوندانی
ایس عشق دا گھاء ناسور وانگوں رمز عشق دیناں مرجاوندانی
نال نخریاں دے ویکھو گل کردا اکھیں نال بجھارتاں پاوندانی

رناں نال شریکناں وانگ سوکن کلاں ستیاں پھیر جگاوندانی
لڑے ساڈے وانگ مالکاں دے پردیس دے لفظ سناوندانی
وارثشاہ میاں واہ لارہیاں ایہ تاں جھگڑیوں باز نہ آوندائی

کلام جوگی

پگڑ ڈھال تلوار کیوں گرد ہوئی ئیں متھا منہ ایں کڑمی ایں بھاگی اے نی
پیشو افساد دی فوجدی ایں تے شیطان دے لک تڑاگی اے نی
چیچڑ ہاری اے ڈاری اے جنگ باز ے چھپرمکی اے برے دی اے لاگی اے نی
کسے واس نہ وسی ایں وتی ایں نی چوراں یاراں دے جاگدی اے ادا گی اے نی
متھا داہ ناہیں آچھڈ پچھا بھنے جاندے دے مگر نہ لاگی اے نی
آ آ کھنا ہوں ٹلجاہ ساتھوں نہیں ہوجاسیں ہنے بھاگی اے نی
اسیں جٹیاں نال بے کراں جھیڑے دکھ زمد تے فقیر کیوں جھاگی اے نی
وارثشاہ فقیر دے قدم پھڑی اے اتے کبر ہنکارنوں تیاگی اے نی
گائیں جماع کی خواہشمند ساندڑوں کے آگے ہوتیہیں یعنی عشق کا زخم ناسور کی طرح ہمیشہ رہتا ہے اور زیادہ ہوتا جاتا ہے اور اچھا نہیں ہوتا بھولی ہوئی عداوت زیادہ کرتا ہے۔

کلام سہتی

ہویاں جمع گواہنڈناں کنگ سنکے کیہا جوگیڑے نے بدھا ٹھ ہے نی
تان سین وانگوں جاپے راگ دھاری تان کئی کروڑ سوسٹھ ہے نی
سہتی دمکدی تے وچوں چھلکدی اے شالا جوگی نوں پوے تر ٹھ ہے نی
پرہاں رد کردے کسے خیر اسنوں بری خیر اندر ڈھل مٹھ ہے نی
بو بکرے دے وانگ بوکدائے مینوں الیس جاتا کوئی پٹھ ہے نی
لٹ کھان نوں جوگی ایہ ساہد بنیاں آیا چورکتھوں قیدوں نٹھ ہے نی

ڈکر ڈکر کیتی واہو دھاہانا دھاڑے مارو انگوں کر کے اٹھ ہے نی
سہتی آکھدی جاؤ کھاں گھریں بھیناں گیتا تساں نے کیہا اکٹھ ہے نی
چکی ہانیاں وچہ وچار پوندی اہدی دھم تنور تے بھٹھ ہے نی
کمذات کوپتڑا ڈھڈ کنجر ڈبی پورے دے نال دی چٹھ ہے نی
سنگ کھان حرام مشٹنڈیاں نوں وڈا ساہد ہشناتدی لٹھ ہے نی
بھیڑو کار کھوٹا ٹھگ ماہجڑے واجیہارن یرولی دا ہٹھ ہے نی
نالے کرے چوری نالے گھر تکے نالے منگنے دا اہنوں ہٹھ ہے نی
مشٹنڈڑے ترت پچھان لیندے کم ڈآہ دیہو ایہ تاں جٹ ہے نی
ایہ جٹ ہے نی جھگے پٹھے نی ایہ تاں چوہدری چوڑ چوپٹ ہے نی
گدوں لدیا سنے ایہ چھٹ ہے نی بھاویں ویلنے دی ایہ تاں لٹھ ہے نی
یہ تاں لچ اچکڑا انہیں مڑوا چھاٹ کھان اتے ایہدا ہٹھ ہے نی
وارثشاہ نہ ایسدارسا مٹھا ایہ تاں کاٹھے کمادوی گٹھ ہے نی

کلام زناں دیگر

ویہڑے والیاں دانیاں آن کھڑیاں کیوں بولدے تسیں دیوانڑے نی
کری کاسنوں کھوہجدی نال جوگی ایہ تان جنگلیں کھڑے نمانڑے نی
ایہناں نال ناہیں کوئی زور ساڈا ایہ تاں اصل اصیل مستانڑے نی
وارثشاہ نہ انہاندی خیال پئی اے ایہ تاں پجلے بہت لے آنڑے نی

کلام سہتی

سہتی آکھدی آؤ گواہنڈنوں نی جوگی آیا ایہکہوں ایرٹھ ہے نی
کچھیں گٹھ ناسیں دھوڑتیڑ گھائی جھاتاں لمک رہیاں گٹھ گٹھ ہے نی
رناں ویکھنے نوں تاڑی لاوندا ئے بہندا چوکڑی مار کے نٹھ ہے نی
بھاری نچھ کوئی پھیٹ پھٹیاں دا کسے بولدے بولدی وٹھ ہے نی

راہ جاندڑے نوں موہنڈے ماردائیناں کوئی جان پچھان نہ ڈٹھ ہے نی
ڈیل دیودی تے پنڈا وانگ کھنگر جویں کے پہاڑ دی چٹھ ہے نی
نقر نہیں ایہ ڈھیٹھ کولیک رگل کوئی وڈا نلج دھرٹھ ہے نی
اہدے جوگ نوں خوار سنسار کرسیاں بھاویں آپ ہوواں نال کُٹھ ہے نی
میں ہتھ اوہنوں پورے لاوسانگی توڑے جگ نِھے میری سٹھ ہے نی

وارثشاہ جیہا آورجدوں ہوتی جاتی تدوں بھواکے پٹھ ہے
نی کسی بیل کے پیشاب کا قطرہ۔

کلام زناں

منگ کھائکے سدا ایہ دیس تیاگن تنبو ویر دے ایہ نہ تان دے نی
سدا رہن اداس نراس جنگلے بر چھ پھوک کے میاں گذران دے نی
تقوی آسرا فقر نوں رب دائے کوئی زور نہ مان تراندے نی
دھیرج نال توں بھی موہون بول کڑی اے مندے کڈھ نہ گندزبان دے
نی
جاپچھان دے رب دی یادوالا جھگڑے ایہ نہ جاندے نی
وارثشاہ پراساں معلوم کیتا جٹی جوگی دونویں اکے ہان دے نی

کلام سہتی

سانوں لڑوناہیں اماں وڈیونی ایہ جوگیڑا وڈا کمذات ہے نی
کتوں سجرے کن پڑآیا کناں تیک تاں پٹڑاوات ہے نی
کن بھاوندے بول بولیندڑائے گنڈیاں نال اہدی ملاقات ہے نی
لانگڑ پائیکے منہ تے سواہ ملی پلے ایس دے ایہ کرامات ہے نی
کوئی چوہڑایاچمیار موچی کی جانی اے ذات صفات ہے نی

صورت ویکھ کے کالجہ دھڑکدائے ڈرآوندا وانگ آفات ہے نی
بدنیت اتے ایس لک بدھا برے کم اندر وسنھ رات ہے نی
وارثشاہ آکھے کرو عمل چنگے نیک عملاں دیوچہ نجات ہے نی

کلام زناں

کڑیو لڑوناہیں نال جوگیڑے دے کن پاٹڑے ایہ سدا نڈرے نی
کن پاٹیاں تے نک پاٹیاں دے اک میاں نہ سخن ساندڑے نی
مکھ جوگیاں سواہ سہاوندی اے تساں مکھڑے گھنڈ سہاوندے نی
نہیں واہدیاں گھاٹیاں جان دینی ایڈے جوگیڑے زندنہ پاندڑے نی
پہلے روز دے مست الست جوگی گورمنتراندے گیت گاندڑے نی
کسے نال نہ دوستی ویر رکھن سدا رہن نویکلے واندڑے نی
نال دردفراق پیارڑے دے اتے سوز دی کنگ وجاندڑے نی
وارثشاہ منع کیتے رہن ناہیں جٹی جوگی دونویں اکسے ہان دے نی

کلام سہتی

سہتی آکھیا مت نہ دیہو بھیناں ایہ تاں جوگیڑا برا نیت دا اے
موہوں ہور حکایتاں بولدائے دلوں کرے مطالعہ میت دا اے
نین ہیر دے ویکھ کے آہ بھردا وانگ عاشقاں اکھیاں میٹ دائے
جویں خصم کو پتر ارن سدھی کیتی گل نوں پیا گھسیٹ دا اے
رناں گندیاں وانگ فریج کردا توڑن ہار ایہ لگڑی پریت دا اے
گھت گھگری وچہ ایہ بہے رناں استاد ٹا کسے مسیت دا اے
چوہنڈی وکھیاں دیوچہ وڈھ لیندا پچھوں اپنی وارا ایہ چیک دا اے
اگے ایہ خیر تھڑا نہیں راول اگے چیلوا کسے پلیت دا اے
نہ ایہ جن نہ بھوت نہ رچھ باندر نہ ایہ مُنیا کسے اتیت دا اے

سچا آساں نہ جاپدا ایہ جوگی ایویں کوڑ دی نیتّی نیت دا اے
پھر دا مست البیلڑا وچہ گلیاں جویں ماریا کوئی پریت دا اے
وارثشاہ پریم دی ذیل نیارا انترا عشق دے گیت دا اے

کانوں تک منہ پھٹا ہوا مراد بہت بولنے والا منہ پھٹ تمہارے منہ پر نقاب زیب دیتا ہے۔

کلام جوگی

کچی چالئے بہت لے تالی اے میہنے دیویگا سچ سنا موئی اے
بدل گڑے دیوانگ کیوں گجی ایں اٹھ گیوئی شرم حیا موئی اے
پیراں گوراں نوں گالیاں دے ناہیں ساڈا اندروں جیو نہ تا موئی اے
حکم رب تھیں پیر جاں مہر کرن اٹھ حان گے تا کسا موئی اے
سنوں گوراند چن سی ایہ ہویا اسی نگرداکرن گدا موئی اے
وارثشاہ منگو درّرب دے تے درہوری دے پیر نہ پا موئی اے

کلام سہتی

سہتی آکھیا جوگیا روگیا وے میں سچ دے سخن سناؤنگی وے
کتے کناں وں لیک لوائیا ای تیرے نک نوں لیک لواؤنگی وے
جیتوں جوگ دے راگ نوں چھیڑ بیٹھوں تینوں جٹ جٹالیاں لاؤنگی وے
ایہ کھپری نادتے ساز تیرے سبھے بھنکے ہتھ پھڑاؤں گی گے
دوتن سد کے چوبرتدھ جیہے تیری پان پت سبھ لہاؤنگی وے
جویں رچھ قلندراں گھول پوند الیں ویہڑے دیوچہ نچاؤنگی وے
تیرے سجرے گھا کلیجڑیدے گلاں ترکھیاں نال وکھاؤں گی وے
وارثشاہ تیرے بول بولنے دے لیکھے روز قیامت پاؤنگی وے

کلام جوگی

ایہ مثل مشہور جہان اندر کرم رب دے جیڈ نہ مہر ہے نی

ہیر جھوٹھ کمان لاہور جیہا اتے قاروں دے جیڈ نہ سحر ہے نی

چغلی نہیں دیپالپور کوٹ جیہی تے نمرود دی تھاں بے مہر ہے نی

نقش چین تے مشک نہ ختن جیہا یوسف جیہا نہ کسیدا چہر ہے نی

تیریاں اتراں گلاں نوں سمجھیا میں تیری دھم گراؤں تے شہر ہے نی

چشمان چار حیا دی گل ناہیں تیرے متھے دی تیہوڑی قہر ہے نی

میں تاں توڑ ہشتات دے کوٹ ستاں تینوں دس کھاں کاسدی وہر ہے نی

بات بات تیری وچہ ہیں کامن وارثشاہ دا شعر کی سحر ہے نی!

مقولہ شاعر

حکم پاک اللہ دا من لئی اے وارد ہوجائے تقدیر جتھے

اوتھے دانشمند حیران ہوندے پیش جائے ناہیں تدبیر جتھے

حکم غنیاں اولیا انبیا نے تابع ہوئے نی پیر فقیر جتھے

گھر ایہوای مہر دا جوگیا وے سیدے ویاہ کے آندڑی ہیر جتھے

رو رو کے اج توں کڈھنی دے نک نال حدیث لکیر جتھے

وارث کوڑ مکان تے رجھ رہیوں اک دم دی نہیں کھلیر جتھے

کلام جوگی

باہروں کھوٹیے تے اندروں لوٹھیے نی نال رمز دے سخن الانی ایں

سخن ڈھیا نوانگ پکنوٹ تیرے اکھیں نال بجھدتاں پاونی ایں

دعوی کریں تقدیر دے سینے واصیغے عربی دینال سناؤنی ایں

حکم ربدینال میں اک بوٹی جڑہاں تیک تے پٹ لیجاونی ایں

پھتا بولنے دا نہیں نفع کوئی اساں نیڑیوں گل مکاونی ایں
وارثشاہ میاں گل اوہ کری اے جیہڑی کم قیامتے آونی ایں
سورہ رحمٰن۔اس سے مانگتے ہیں جو کوئی آسمانوں میں اور زمین سے روز اس کو دیتا ہے چین جیسا نقش ونگار اور کستوری ختن جیسی کہیں نہیں ایک دم کا بھروسہ نہیں۔

کلام جوگی باسہتی

کوئی اساں جیہا ولی سدھ ناہیں نظر آوندا جگ ظہور جیہا
دستار بجواڑیوں خوب آوے اتے بافتہ قصور جیہا
ہور لکھ پہاڑ نی زمیں اتے رتبہ کسے دا نہیں کوہ طور جیہا
دان دیونے جیڈ نہ عمل کوئی ذکر رب دے جیڈ نہ نور جیہا
کشمیر جیہا کوئی ملک ناہیں نہیں چانا چند دے نور جیہا
اگے نظر دے مزہ معشوق دا اے اتے ڈھول سہاوندا دور جیہا
ناہیں رن کو لکڑ تدھ جیہی ناہیں زلزلہ حشر دے صور جیہا
سہتی جیڈ نہ ہور جھگڑیل کوئی اتے سوہنا ہور نہ حور جیہا
سہج وسدیاں جیڈ نہ بھلا کوئی برا نہیں جے کم فتور جیہا
کھیڑے جیڈ نہ نیک نصیب کوئی کوئی تھاں نہ بیت معمور جیہا
رانجھے جیڈ ناہیں سینہ سرد کوئی کوئی تھاں نہ گرم تنور جیہا
نبی پاکؐ جیہا مرسل اک ناہیں نہیں توجہ خاص حضور جیہا
غصے جیڈ ناہیں کوئی چیز کوڑی مٹھا یار دے لباندے بور جیہا
عاشق وانگ نہ چور چوپٹ کوئی دوراندیش نہ عقل شعور جیہا
افضل نہیں کلام قرآن جیہی کوئی چپ نہ اہل قبور جیہا
عاشق وانگ نہ چور چوپٹ کوئی دوراندیش نہ عقل شعور جیہا

حضرت نوحؑ جیہا کشتیاں ناہیں لنگھن پار نہ پھلوے پور جیہا
نیکو کار نہ وانگ حسینؑ کوئی بدکار نہ شمر لنگور جیہا
درد مند نہ فاطمہؑ جیڈ کوئی پتر نہیں عباس سپور جیہا
پنجتن دے جیڈ نہ بیعت کوئی شان فقر دے نور ظہور جیہا
شکر گنج دے جیڈ نہ کوئی زاہد نہیں نرم حریر سمور جیہا
ملوانیاں جیڈ بخیل ناہیں خوش خلق سادات صبور جیہا
علیؓ وانگ نہ سخی ولیر کوئی پہلوان نہ مرد مشہور جیہا
کیدو جیڈ نہیں ہور مکار کوئی اتے رو شیطان مغرور جیہا
جھوٹھ جیڈ نہ رنج آزار کوئی غضب رب دے قہر قلور جیہا
جٹان وانگ نہ ذات کرخت کوئی نازک طبع نہ مشک کافور جیہا
ہنگ جیڈ نہ ہوربدبو کوئی بانس دار نہ ہور کھجور جیہا
قبر جیڈ ناہیں انتظار کوئی پند موت دا ٹرن ضرور جیہا
موذی نفس دے جیڈ پلید ناہیں بے غیر تا برا نہ سور جیہا
وارثشاہ جیہا گنہگار ناہیں بخشنہار نہ رب غفور جیہا

کلام سہتی

ایتھوں جاہ کوپتیا راولاوے کیہا جھگڑ نائیں نال ایانیاں دے
کیہڑے گورو داہیں توں چیلوا اوے کھلا آن وڑیں وچہ رانیاں دے
تیرے جیہے جوگی میں تاں ڈھیر ڈٹھے نہیں پرچدے نال کہانیاں دے
کوئی ماروگا لپڑ جاہ ایتھوں متھا ڈاہ نہ نال ایانیاں دے
اینویں بھیس فقیر یدا پہن بیٹھوں ویلے یاد کریں موجاں مانیاندے
وارثشاہ فقیر نہ ہوئیوں مولے جاہ جھگڑلے نال سیانیاں دے
کام وہ کرنا چاہئیے جو قیامت کو کام آوے (ترجمہ) اور مثال انکی جو خرچ

کرتے ہیں مال اپنے اللہ کی خوشی کو اور اپنا دل ثابت کرکے جیسے ایک باغ بلندی پر اسپر پڑا مینہ تو لایا پھل دگنا پھر آگے نہ پڑا اسپر مینہ تو اوس پڑی اور اللہ تمہارے کام دیکھتا ہے (ترجمہ) اے ایمان والو مت جایا کرو کسی گھر میں اپنے گھروں کے سوا جبتک نہ بول چال کرو اور سلام دیا اس گھر والے پر یہ بہتر ہے تمہارے حق میں شاید تم یاد رکھو۔

ایضاً

شیاں اٹھائی پھرن ایس جگ اتے جنہاں بھون تے پھرن پیار ہے وے
انہاں پھرن ضرور ہے گھر وگھری دھروں پھرن جو انہاندی کار ہے وے
سورج چن گھوڑا اتے روح جنگل نظر شیر پانی ونجار رہے وے
تاناں متن والی ال گدہا کتا تیر چھج تے چھوکرایار ہے وے
بلی رن فقیر تے اگ باندی تنہاں پھرن گھر وگھری کار ہے وے
اک نوکراں بھی کم ایہو ہیگا رات دنے ایہ پھرن بیکار ہے وے
ٹوپا چھاننی ترکڑی تیغ مرکب غلہ ترکلا پھرن وہارہے وے
کسواسطے بھونائیں وچہ پنڈا ں تینوں ایہ کی بنی لاچار ہے وے
انہاں اٹھایاں وچوں توں تاں مول ناہیں تیر لڑن تے بھڑن روزگار رہے وے
وارثشاہ ولی بھکھے لکھ پھردے صبر فقر وں قول قرار ہے وے

کلام جوگی

پھرن برا ہے جگ تے انہاں تائیں جے ایہ پھرن تے کم وے مول ناہیں
پھرے قول زبان جوان رن تھیں ستر دار گھر چھوڑ معقول ناہیں
رن آئی وگاڑ تے چھ چڑھدی فقر ائے جاں قہر نزول ناہیں
زمیندار کن کیتیاں خوشی ناہیں اتے احمق کدی ملول ناہیں
رضا اللہ دی اتے ہے حکم قطعی قطب کوہ کعب معمول ناہیں

پیغمبری وقت تے حکم دینا دھڑ ویل نوں حاقلی مول ناہیں
حکم نال حدیث دے ہووناں ئیں سودا دور داسیاں بھول ناہیں
وارثشاہ دی بندگی دل جیہی ویکھاں من لئی کہ قبول ناہیں

کلام سہتی

سہتی آکھدی راولا جوگیا وے تینوں کسدا اڈا اوراگ ہے وے
کتوں سجرے کن پڑا آیوں اجکل دانوں سوہاگ ہے وے
اکھیں تیریاں وچہ حیاناہیں کنہاں گنڈماں دی تینوں لاگ ہے وے
گورمنتراں دی تینوں سدھ ناہیں کھڑ ینھوں لگ تڑاگ ہے وے
جوگ دس کھاں کدھروں ہویا پیدا کتھوں ہویا ساں بیراگ ہے وے
راہ جوگ دے دس کھاں ہیں کتنے کتھوں نکلیا جوگداراگ ہے وے
ایہ کھپری سہلیاں ناد کتھوں کس بدھیا جٹاں دی پاگ ہے وے
وارثشاہ بھبوت کس کڈھیا ای کتھوں نکی پوجنی آگ ہے وے

کلام جوگی

مہادیوتوں جوگ دا پنتھ بنیاد یووقت ہے گورو شناسیاں دا
راما نندتوں سبھ بیراگ ہویا پریم جوت ہے گوراوداسیاں دا
ستھرا ستھریا ندا نانک داسیاں دا شاہ مکن مندھیس ابھاسیاں دا
برہما برہمناں دا رام ہندووٗں دا اتے بشن مہیش سبھ دا سیال دا
حضرت سید جلال جلالیا نداتے اویس قرنی کھلی کاسیاں
جویں شاہ مداریاں دا تے انصار انصاریاں طاسیاں دا
وششٹ ویراگ ویراگیاں داسری کشن بھگوان اوبھاسیاں دا
حاجی نوشوہ جویں نوشاہیاں دا اتے بھگت کبیر جولاسیاں دا
دستگیر دا سلسلہ قادری اے تے فرید ہے چشت عباسیاں دا

شیخ طاہر ہی پیر جو موچیاں دا لقمان لوہار ترکھاسیاں دا
نام دیو گوروسبھ چھینبیاں دا شاہ شمس نیاریاں چاسیاں دا
نبی پیر ہے عالماں ساریاں دا علم پیر ہے سبھ ملواسیاں دا
خواجہ خضر ہے پیر مہانیاں دا نقشبند مغلاں چغطاسیاں دا
سرور سخی بھرائیاں سیوکاندا لعل بیگ ہے چوہڑیاں خاصیاں دا
نل راجہ ہے گوروجواریاں دا شمس پیر سنیار یاں ہاسیاں دا
خالق پیر ہیگا کل خلق دا جی بخشنہار ہے اوہ اساں عاصیاں دا
شیت ولد آدم ہے جولاہیاں دا اتے شیطان ہے پیر مراسیاں دا
شیخ عطار ہے پیر عطاریاں دا شاہ شمس تبریز خوجا سیاں دا
جویں حاجی گللو کمہار منن حضرت علیؓ ہے شیعاں خاصیاں دا
سلیمان پارس پیر نائیاں دا علی رنگریز ادریس درازسیاں دا
عشق پیر ہے عاشقاں ساریاں دا بھکھ پیر ہے مستیاں ہاتھیاں دا
حسو تیلی ہے پیر جوتیلیاں دا سلیمان ہے جن بھوتاسیاں دا
سوٹا پیر ہے وگڑیاں تگڑیاں دا تے داؤد ہے زرہ نواسیاں دا
مطلب پیر جویں جٹاں ساریں دا ابوجہل ناحق سناسیاں دا
قارون پیر بخیلاں تے حاسداں دا نفس پیر ہے حرص خواسیاں دا
پیسہ پیر ہے کنجراں بیڈیاں دا چھتر پیر رناں چوڑناسیاں دا
گوبند سنگھ گوروکیسا دہاریاں دا کیدو سانگیاں مکرلباسیاں دا
صبر پیر پیغمبر اں مقبلاں دا تقوے پیر مرداں اللہ ساریاں دا
کتا پیر ہے کھوڑیاں بھونکیاں دا رسہ پیر ہے بدھیاں دا سیاں دا
جھگڑا پیر ہے احمقاں ہوچھیاں دا عقل پیر ہے اہل قیاساں دا
گنج پیر ہے ناقصاں کا ملاندا میاںمیر ہے تخت رواسیاں دا

باجھوں ہجر دے ذوق تے شوق ناہیں بناں وصل دے موج بہار ناہیں

بناں دکھ دے سکھ نصیب ناہیں لگن باجھ خوار سنسار ناہیں

عقل باجھ وزیر صلوۃ مومن تے دیوان حساب شمار ناہیں

رب بناں نہیں اوٹ پردیسیاں نوں کامل پیر باجھوں مدد گار ناہیں

بے پرواہ اہیاں بناں معشوق ناہیں سراں دتیاں باجھ دیدار ناہیں

وارث رن فقیر تلوار گھوڑا چارے تھوک ایہ کسیدے یار ناہیں

(ترجمہ) اور ہم نے دی ہے داؤد کو اپنی طرف سے بڑائی اے پہاڑو رجوع سے پڑھو اسکے ساتھ اور اڑتے جانور اور نرم کرلیا اسکے آگے لوہا اور اندازہ سے جوڑ کریاں اور کرو تم سب کلام بھلا کیسا دہاری۔ سر پر کیس رکھنے والے سکھ۔ ایک گانے والی قوم کا نام ہے جو شادیوں پر ساری ساری۔ رات گاتے ہیں لڑائی اور جھگڑا کرنے سے عقل ٹھیک نہیں رہتی اس لئے گالی گلوچ جاہل دیا کرتے ہیں۔

کلام سہتی

سہتی آکھدی رناں نوں نند ناہیں جوگی ہویائیں کن پڑائیکے وے

ہوناں جٹیاں وانگ میں نہیں کچی کی لینا ای من بھرمائیکے وے

میتھوں کجھ وصول نہ ہوسیا وے ایویں جائینگا مہلیاں کھائیکے وے

گیری نال توں کپڑے رنگ لتے گیتا باجھ دہیاں توں لائیکے وے

دعوے اولایں کم شیطانیاں دے گلاں کریں توں بہت سمجھائیکے وے

گلاں نال توں ٹھگدا ر پھریں لوکاں ایوں آیوں فریج بنائیکے وے

پیاراہ شیطان دے وانگ ماریں سر سجدیوں آیوں کائیکے وے

وارثشاہ فقیر نہ ہویوں مولے کی کھٹیو بھیس وٹائیکے وے

کلام جوگی

مرد کرم دے نقد ہین سہتی اے نی رناں دشمناں نیک کماریاں دویاں
تسیں ایس جہان وچہ ہورہیان پنجسپریاں گھٹ دہڑاوایاں دیاں
مرد ہین جہاز جونکیاں دے رناں بیڑیاں بریاباں دیاں
ماں باپ دا ننگ ناموس ڈوبن پتاں لاہ سٹن بھلیاں بھایاں دیاں
ہڈ ماس حلال حرام کہن ایہ کوہاڑیاں تیز قصاباں دیاں
لباں لیندیاں صاف کردین داہڑی جیہاں قینچیاں احمقاں نایاں دیاں
سر جائے نہ یاردا بھیت دیئے شرماں رکھی اے اکھیاں لایاں دیاں
تی توں کیہڑی گل تے اڈشوکیں گلاں دس کھاں پوریاں پایاں دیاں
آہڈا نال فقیر دے لاندیاں نی خوبیان ویکھ ننان بھرجایاں دیاں
تینوں پشم دے نال نے جانئے ہاں کریں چاوڑاں توں حسنایاں دیاں
ٹلجاہ ساتھوں اجے ہے ویلا پچھوں تاوسیں گلاں گلائیاں دیاں
وارثشاہ تیرے منہ نال ماراں پنڈاں بنھ کے سبھ بھلیایاں دیاں
میرا دل مائل کر کے تجھے کچھ وصول نہ ہوگا اکانا بمعنے ہٹانا الگ کرنا یعنی
وزیر عقل کے بغیر اور دفتر حساب کے کام کے بغیر نہیں ہوتے۔

کلام سہتی

ریس جوگیاں دی تیتھوں نہیں ہوندی ہساں کہیاں جٹاں رکھایاں دیاں
بے شرم دی موچھ جیوں پوں چھ بدھی جیہاں منجراں جٹیدے دہایاں دیاں
تان سین جیہا راگ نہیں ہوندا لکھ صفاں جے ہون عطایاں دیاں
اکھیں ڈٹھیاں نہیں توں چوبرا دے پریم کٹھیاں برہوں ستایاں دیاں
تیری چراچر پھڑکدی جیبھ ایویں جویں جتیاں مرکدیاں سایاں دیاں
لنڈیاں نال گھلنا مندے بول بولن نہیں چالیاں بھلیاں ندماں جایاں دیاں
نہیں فقر دے بھیدداتوں واقف خبراں تدھ نوں مہیں چرایاں دیاں

سر من داہڑی کھیہ لایا ای قدراں ڈھیوں اڈیاں چایاں دیاں

نہیں کعبیوں چوہڑا ہووے واقف خبراں جان دے چوہڑیاں کھایا دیاں

چتڑ سواہ بھرے ویکھو مگر لگا جویں کتیاں ہون قصایاں دیاں

جیہڑیاں سکیاں دے گھریں کوار ماپتر خبراں انہاں نوں کی وہاہیاں دیاں

جیہڑے واہن پڑانیاں وچہ لیٹن قدراں پان کی لیف تلایاں دیاں

جیہڑیاں سون اجاڑ وچہ وانگ خچر قدراں اوہ کی جاندیاں دایاں دیاں

گدھے وانگ جاں رجیوں کریں مستی کچھیاں سنگھنا ئیں رناں پرایاں دیاں

ویہڑ وانگ پھونگر بڑھکاں مارنا ئیں چالاں نہیں ایہ گوراں گوسائیں دیاں

گھروگھریں پھرنا ئیں پگڑ ماردا اوئے گلاں تیریاں شترگوزایاں دیاں

گڑھ کوٹ کی کریگا اوہ قائم خبراں نہیں جنہوں خندق کھایاں دیاں

باپو پورا تینوں کوئی نہیں ملیا اجے ٹوہنا ئیں بکاں مایاں دیاں

جیہڑی ڈول تیری سانوں نظر آوے ڈولاں ایہ نے ڈوماں تے نایاں دیاں

جیوندی جان جو گورو دبایائی ایویں سہلیاں ٹوپیاں پایاں دیاں

پوچھاں گائیں دیاں نہیں نوں جوڑنا ئیں کھیڑیاں مہیں نوں لاونا ئیں گایاں دیاں

ہاسا ویکھ کے آوندا سفل دائی گلاں طمع دیاں ویکھ خفتایاں دیاں

کجھ ہووے شعور تے پون سمجھاں رمزاں والیاں گلاں سنایاں دیاں

آدم زاد دینال نہ ورتیوں توں تینوں عادتاں جھوٹیاں دائیاں دیاں

میں کون چھڈا اوسی آن تینوں دھکاں پوندیاں جدوں کتایاں دیاں

پانی ویکھ کے دوناں ہندیاں نی ایہ چالیاں ہین مرغائیاں دیاں

کتوں حرف سلوک نہ سکھیوئی پڑھیوں پٹیاں جنگ لڑائیاں دیاں

بول بولنا ئیں ہینکڑاں نال کھردے گلاں مٹھیاں نہیں سایاں دیاں

جتاں کھپری نادسواہ منہ تے ایہ مسور تاں ہین بلایاں دیاں

جنہاں ٹکڑے پن کے نت کھاہدے ساراں اوہ کی جانن مٹھایاں دیاں
سہلی ٹوپیاں فقر دا پہن بانا نکلے صورتاں پھرن مولایاں دیاں
کر کے خواریاں کھٹا سر گھٹنا میں وانگر ککڑاں سواہ اڈایاں دیاں
جیہڑی ڈول دینال توں ایڈ سوکیں ایہ طرح نی شامتاں آیاں دیاں
کر کے محنتاں کھاہ کجھ دے ہتھوں پون پوریاں نیک کمایاں دیاں
تیریاں باوریاں کسے نہ دھوتیاں نی جواں لیہاں دیوچہ خدایاں دیاں
چسکے خور بوہے بوہے پھریں بھوندا ففے کٹناں جویں کڑمایاں دیاں
مٹی کلیاں دی پچھوں ڈھونڈسیں وے رہڑیاں بیڑیاں شوہ ڈبایاں دیاں
انت جھورسیں گا کیتے اپنے نوں پچھوں تاوسیں عمراں وہایاں دیاں
رسا لک دینال کس لانگڑ کیہاں خوبیاں جٹاں وہایاں دیاں
گلاں عشق دیوالیاں تھلیں رلیاں کچے گھڑیتے وہن رڑھایاں دیاں
تینوں ذرا شعور نہیں احمقا وے چالاں بھیڑیاں نی بے پواہیاں دیاں
پچھ لین گے گل بنایکے وے واہراں چین گیاں جدوں ساپہیاں دیاں
کجھ پیش نہ جاسیا اوس ویلے جدوں ہوں پرچولاں گواہیاں دیاں
واہ پویگا آپ توں ڈاہڈیاں دا گلاں بھل جاون چترایاں دیاں
پریاں نال کی دیواں نوں آکھ لگے جنہاں وکھیاں بھنیاں بھایاں دیاں
جا صاحبان بار وچہ ملے بھائی دھاراں عشق دیاں ویکھ چنگھایاں دیاں
سسی نال جو پنوں نے عشق کیتا خبراں ہون جہان تے شاہیاں دیاں
لیلاں مجنوں دے عشق وچہ نشر ہوئی خبراں کھنڈیاں کدھ اگایاں دیاں
ایہ عشق کی جاندے چاک چوبر خبراں جاندے روٹیاں ڈہایاں دیاں
وارثشاہ نہ بیٹیاں جنہاں جنیاں قدراں اوہ کی جانن جوایاں دیاں
کہی ہوئی باتیں شاخہائے برنج ملک ہیٹ یعنی بری باتوں کا نتیجہ دیکھ لیا

کرنہیں۔ اور ریش چٹ کرا کر بڑی شکل بن آیا یعنی چوہڑا کسی کی خبر کیا جائے وہ تو تھائی اور گندگی کا واقف ہوتا ہے۔اسی طرح تجھ کو نظر سے کیا تعلق۔

کلام جوگی

اسیں سہتی اے مول نہ ڈراں تیتھوں تکھے دیدڑے تیندڑے ساڑوے نی
ہاتھی نہیں تصوری دا قلعہ ڈھائے شیر پھاویاں توں نہیں یاردے نی
کہے کاؤاندے ڈھور نہ کدی موئے شیر لکھیاں توں نہیں ہار دے نی
ناہیں ہنجھ ینوں خبر عورتاں دی گپ چڑیدے ساتھ نہ تاردے نی
چھٹ ہین لڑائی دے اصل ڈہائی ہور کوڑ پیار پیار دے نی
اکے ماراں اکے تے آپ مراں اکے نس جاناں اکے ساردے نی
ہمت ست بروٹوے سرین بھارے اوہ گھبرو کسے نہ کاردے نی
بھرتوری اے جنگوں ڈھک کرکے سگوں اگلیاں نہ نال پھوہاردے نی
سڑن کپڑے ہون تحقیق کالے جیہڑیگوٹھی اے ہون لوہار دے نی
جھوٹھیاں مہنایں نال نہ جوگ جاندا سنگ گلے نہ نال پھوہاردے نی
آے مہک انہاندیاں لیڑیاں توں جیہڑے مجلسی ہون عطاردے نی
صحبت نیکدی نیک بنادیندی اوگہنار بیلی او گنہار دے نی
خیر دیتاں مال نہ ووے تھوڑا بوہل تھڑے نہ چنے گٹار دے نی
جدوں چوہڑے نوں جن چا کردے دخلہ جھاڑا کریدا نال پزاردے نی
تیں تاں فکر کیتا ساڑے مارینداتینوں ویکھ لے یارہن ماردے نی
توں دیں گالین اسیں صبر کریئے فقر صبر دیناں اجاڑدے نی
جیہا کرے کوئی تیہا پاوندائے سچے واعدے پروردگار دے نی
وارثشاہ میاں رن بھونکنی نوں فقر پاچڑیاں چاماردے نی

کلام سہتی

تیریاں سہلیاں اسیں نہیں ڈردے کوئی ڈرے نہ بھیلدے سانگ کولوں
اینویں خوف پوسی تینوں مارنے دا جویں دھمکدا پیر اوا نگ کولوں
ایویں ماریداجاوسیں ایس پنڈوں جویں کھسدا کفر ہے بانگ کولوں
سر کچلے پھر ینگا چھیل جٹا جیوں سپ اٹھ چل دا ڈانگ کولوں
میرے ڈٹھیاں گئی سی جان تیری جویں چور دی جان چھلانگ کولوں
اینویں کھپری سٹ کے جائینگا توں جویں دہاڑدی کھسکدا کانگ کولوں
تیری ٹوٹنی پھرکدی سپ وانگوں آرناندے ڈریں اپانگ کولوں
وارثشاہ ایہ جوگیڑا مویا پیا پانی منگسی نیزے دے سانگ کولوں

خاک میخ کی تلاش کرے یعنی آخر کچھ فائدہ نہ ہوگا بھائیوں کے پہلو توڑ دیئے تصویر کا ہاتھی قلعہ نہیں گراسکتا دیوانہ گیدڑی سے شیر مغلوب نہیں ہوتا ہے زاغوں کے کہنے سے بیل نہیں مرتے ہیجڑے کو عورتوں کی خبر نہیں چڑیا کا پرشتی کا کام نہیں دے سکتا (ترجمہ) اسی کو ملتا ہے جو کمایا اور اسی پر پڑھتا ہے جو کیا جسنے کی بھلائی سو اپنے واسطے اور جس نے کی برائی وہ بھی اسی پر پتھر بارش سے نہیں گلتا جوتیوں سے جن نکالا جاتا ہے۔

کلام جوگی

کیہاں آن پنچائتاں جوڑیاں نی اسی رن نوں ریوڑی جانتے ہاں
پھڑی اے چتھی اے لئی اے لنگھا پل وچہ تنوویر دے اسی نہ تاننے ہاں
جیندے نال چاویر دی چھنج پایئے اوہنوں پلک وچہ مار کے رانتے ہاں
رناں کرن ودہایا جوج والے اسی پلک وچہ صاف کرجانتے ہاں
پھرن ڈھونڈ دیاں پلنگ وچھاونے نوں اسیں سواہ اتے موجاں مانتے ہاں
لوک چھان دے بھنگ تے شربتاں نوں اسی آدمی نظر وچہ چھانتے ہاں

لوگ جاندے مہریاں دینال پرچن اسی خواب اندر موجاں ماننے ہاں
پھرے مگر لگی اوہدی موت آئی وارثشاہ نوں مار کے راننے ہاں

کلام سہتی

مرد باجھ مہری کسے گم ناہیں ویر مہری دا جوگی کیوں چاپایا ای
دس باجھ رناں کیکوں جمیوں توں ہور جگ جہان بنایا ای
کیتا اپنے نور تھیں نور پیدا اوہ بھی تریمتاں باجھ نہ آیا ای
ہویا ختم ہے اولیا انبیاں دا اوہدے حق لولاک سہایا ای
مرد نال تریمت نال مرداں دوہاں ٹولیاں میل ملایا ای
ہن لباس لکم واتم لباس لہن وارثشاہ قرآن وچہ آیا ای

کلام جوگی

سن سہتی اے ایس جہان اتے رب کسئی پیار پیاروانی
نال قدرت خواہش اپنی دے رنگارنگ دیاں صورتاں دھاروانی
اک علم اندر اک جہل اندر اک زہد اندر دم ماروانی!
اک نال حیا سماگئے اک مل بیٹھے گھر خواروانی
اک بے نواحیاناہیں کجھ فکر نہیں گھربار دانی
اک ہو بیہوش خوش ہوئے تقوی بنھ بیٹھے دریا دانی
اک لالباس اداس پھر دے اکناں چاء ہے ہار سنگاروانی
اک دانشمند چند ہوکے نواں کرن سبب روز گار دانی
اک چپ چپا تیاں گنج پاوے اک نت سوال پکاروانی
اک باجھ عقل بازی جت لیندا اک عقل والا بازی ہاروانی
تیر طور کجھہ ہوردا ہور دسے خوار خجلاں تے چشم چاروانی!
وارثشاہ کجھہ رخت وہاجھ لئی اے یوہا کھلا ہے اردوبازار دانی

بھلے نال بھلیایاں بدی بریاں یاد رکھ نصیحتاں میریاں نی
بناں حکم دے مرن نہ اوہ بندے ثابت جناں دیاں رزق دیاں ڈھیریاں نی
بد رنگ نوں رنگ کے رنگ لایو واہ واہ ایہ قدرتاں تیریاں نی
ہنے گھت کے جداوڑا کروں کملی پئی گرد میرے گھتیں پھیریاں
ایس رن داتوں انت ہونیاں نی چھپاں منہ دروں تیریاں میریاں نی
گھوڑ سیٹی اے تے مرگ نیٹی اپنی اکھیں تیریاں شوخ و دھیریاں نی
بے دید ہوکے لجاں جندیاں دیاں سبھے گھت کے گھوہ نگھیریاں نی
شرم والیاں بیبیاں نیکبختاں اکھیں ساہویاں کرن اوکھیریاں نی
اڈنہار تیرے جیہا لکھ رناں اساں جالیاں گھت کے گھیریاں نی
پئی مار کے جھڑف جان بازوانگوں جھپ کھا گنگی بل مٹیریاں نی
نال علمدے چا بیہوش کردوں مہوں آکھسیں میں تیری تیریاں نی
وارثشاہ اساں نال جادو اندے کئی رانیاں کیتیاں چیریاں نی

کلام سہتی

اساں جادوڑے گھول کے سبھ پیتے کراں باورے جادواں والیاں نوں
کئیکھیں گھت پھوکا یاسی مرد مرزامان کردا سی نیلی دیاں چالیاں نوں
راجے بھوج جیہے کیتے چا گھوڑے نہیں جاندا ساڈیاں چالیاں نوں
اسکے بھایاں نوں کرن نفر راجے اتے راج بہاوندے سالیاں نوں
سرکپ رسالونوں وخت پایا گھت مکر دے رولیاں رالیاں نوں
راون لنگ لٹا ئیکے گرد ہویا ستیاواسطے بھیت وکھالیاں نوں
یوسف بندیوچہ پاظہیر کیتا سی وقت پایا اوٹھاں والیاں نوں
رانجھا اچار کے مہین خراب ہویا ہیر ملی جے کھیڑیاں سالیاں نوں
پھوگو عمر بادشاہ خوار ہویا ملی مارون ڈھول دے رالیاں نوں

رو دو ڈھ کے ڈکرے ندی پایا تے جلالی دے ویکھ لے چالیاں نوں
تبر ماچھی دا مجنوں نے چھلیا سی ڈھونڈے لیلی دے عشقدے چالیاں نوں
ولی بعلم باعور ایمنا دتا ویکھ ڈوبیا بندگی والیا نوں
مہینوال توں سوہنی رہی ایویں ہور پچھ لے عشقدے چالیاں نوں
اٹھاراں کھونیاں کٹک لڑموئے پنڈوڈوب ڈآب کے کھونیاں گالیانوں
رناں مار لڑائے امام زادے مار گھتیا پیریاں والیاں نوں
رناں سچیاں نوں کرن چا جھوٹھے مکرنال وھانہالیاں نوں
جیہڑے وسب کرتب تیریمتاندے جگ جان دا حال احوالیاں نور
وارثشاہ توں جوگیا کون ہونائیں اوڑک پھرینگا ساڈیاں حالیاں نوں
(ترجمہ) کہہ دیکھو اگر آوے تم پر عذاب اللہ کا یا آوے ان پر قیامت کیا اللہ کے سوا کس کو پکاروگے بتاؤ اگر ہو تم سچے فرشتوں کو اڑنے سے باز رکھتی ہے اور رنا ان کو اغوا اس کا کہ ہم نے ان کو دی۔ پھر ان کو ڈرونگا۔ پھر پیچھے لگا ان کے شیطان تو وہ ہو اگرے ہوؤں میں۔

کلام جوگی

آنڈھی اے غیب کیوں وڈھیائی ساڈے نال کی رکتاں چایاں نی
کریں نراں دے نال برابری کیوں آکھتساں وچہ کی بھلیایاں نی
بکیساں دا کوئی نہ رب باجھوں تسیں دونویں ننان بھرجائیاں نی
جیہڑا رب دے نام تے بھلا کری اگے ملن اوس بھلیایاں نی
ڈھوں آڈموں رناں دا نام برا کدوں کیتیاں کسے وفایاں نی!
اگے تنہاں دا حال زبون ہوسی اکھیں ویکھ جو کرن برایاں نی!
گلاں جھل ولیاں سکھ کے تے آیتاں نص حدیث بھلایاں نی
زیر باقیاں عمل دے کھیت دیاں وارثشاہ نوں دینیاں آیانی

کلام سہتی

کدوں خدمتاں کیتیاں نیک مرداں کدوں صحبتاں توں اثر پائیو وے
فرفیجیاں مکریاں ٹھگریاں نوں ایس پنتھ دا بھیت نہ آیو وے
منگ کھان دے واسطے ساہد مینوں بدن خاک دیوچہ رلائیو وے
گوشے بیٹھ نہ کیتوئی یاد اللہ ایویں رائیگاں وقت گوایو وے
کدوں پھریوں نال گیانیاں دے کیہڑے گیانتوں کن پڑائیو وے
کن پاڑکے عمر کوایا ای تینوں بھید نہ فقر دا آیو وے
اوجڑ وچہ اڈوکھوڑے پھریں کھاندا کتوں راہ روان نہ پائیو وے
صبر شکر میراث فقیر دی اے ادھ من ان دا ڈھڈڑ کایو وے
شامت نفس دی توں کھاندا پھریں دھکے حال فقر دے نوں لنگ لائیو وے
ان اللہ مع الصبرین حق فقراں رب وچہ قرآن فرمایو وے
تیری عمر چھوٹی نظر آوندی اے ایہ سرکتھوں تدھ پائیو وے
اکی کھیوئی پٹھا دید پڑھ کے وارثشاہ نے آکھ سنایو وے

کلام جوگی

مرد صاد چہرے ہین نیکیاندے صورت رن دی میم موقوف ہے نی
مرد عالم فاضل اتے اصل قابل کسے رن نوں کون وقوف ہے نی
صبر فرخ ہے منیاں نیکر داں اتے صبر دی واموطوف ہینی
دفتر مکرفریب تے خچر وادی انہاں پیتیاں وچہ ملفوف ہے نی
اندر خاص جے عمل نہ نیک ہوون انسان کہا وناں زوف ہے نی
ان کید کن حق عوراندے اہتاں وچہ قرآن حروف ہے نی
زن ریشمی کپڑا منع مسلے مرد جوزکیدار مسروف ہے نی
رمز فقر دی نوں ہوئی سمجھدائے دانشمند جو اہل کشوف ہے نی

رن مردی سدا محکوم ہوندی ایہ تاں کل مشہور معروف ہے نی
وارثشاہ ولایتی مرد میوہ اتے رن مسواک داسوف ہے نی

کلام سہتی

دوست سوئی جو بپت وچہ بھیڑ کٹے یار سوئی جو جان قربان ہووے
شاہ سوئی جو کال وچہ دکھ کٹے کل بات داجونگہبان ہووے
کاں سوئی جوسیال وچہ ددھ دیوے بادشاہ سوئی جوشابان ہووے
نار سوئی جو مال بن بیٹھ جائے پیادہ سوئی جو بھوت مسان ہووے
مساک ہے اصل افیم باجھوں غصے بناں فقیر دی جان ہووے
روگ سوئی جو نال علاج ہووے تیر سوئی جو نال کمان ہووے
کنجر سوئی جو غیرتوں باہر ہووے جویں بھابڑا بناں اشناں ہووے
قصبہ سوئی جو دیر بن پیاوسے جلاد جو مہربن جان ہووے
کواری سوئی جوکرے حیا بہتا نیویں نظر تے باجھ زبان ہووے
بناں چوری تے جنگ دے ملک وسے پٹ سوئی بن آنڈے دی پان ہووے
قاضی سوئی جوشرع وچہ ہووے قائم گانک سوئی جو تگے وچہ تان ہووے
پیر سوئی جوترت مراد دیوے خادم سوئی جووچہ فرمان ہووے
منصف سوئی جو بے ریا ہووے پہلوان جو ہڈ ستران ہووے
عالم سوئی جوعلم دی خبر جانے قاری سوئی جو جوش الحان ہووے
شوم سوئی جولاریاں وہ رکھے سخی سوئی جو ڈھل نہ نہ دان ہووے
معشوق جو اہل تمیز ہووے عاشق سوئی جوفرق نہ جان ہووے
رعیب سوئی جو من آئین توے حکم سوہجو حکم قرآن ہووے
بھڑتھ باز جو ہتھ وچہ ڈھال ہووے گرز سوئی جو ہتھ پہلوان ہووے
وید سوئی جو مرض دا نام دسے سیانا سوئی جو سمجھ پچھان ہووے

کاریگر جو ونڈ نوں سوچ لئے کم سوئی جو عمر جوان ہووے

تلوار جو قبضے تے ہتھ ہووے گھوڑا سوئی جیہڑا ایٹھ ران ہووے

پاک سوئی جو شرک توں دور ہووے توبہ سوئی جو رد شیطان ہووے

شروع سوئی جو رب دے نام ہووے ختم سوئی جو نال ایمان ہووے

سخن سوئی جو نال تاچیر ہووے احمق سوئی جو نہ قدر دان ہووے

سید سوئی جو شوم نہ ہووے کاذب زانی سیاہ تے نہ قہروان ہووے

چاکر عورتاں سدا بے عذر ہوون اتے آدمی بے نقصان ہووے

ہتھیار سو جو وقت سر کم آوے فتح سوئی جو مرد میدان ہووے

اہل پت جو گھروں نہ پیر کڈھے تجل سوئی جو نشر جہان ہووے

پرہان جاہ توں بھکھیا چو براوے متے منگنوں کوئی ودہان ہووے

وارثشاہ فقیر بن حرص غفلت یاد رب دی وچہ غلطان ہووے

جو سخاوت میں دیر نہ کرے جان دیتے ہیں دیر نہ کرے کاریگر وہی لائق ہوتا ہے جو کام کے حصے پہلے سوچ کر کام شروع کرے وگرنہ پیچھے کام بگاڑ کر پچھتائے گا۔اور کام وہ ہے جو جوان عمر میں ہووے۔یعنی ہر ایک کسب جوانی کی عمر میں کامل ہوسکتا ہے۔بوڑھاپے میں کوئی کام ٹھیک نہیں ہوسکتا پاک وہی ہے جو شرک سے پاک ہے۔کیونکہ ہزار نیکی کرے تمام اعمال اسکے اکارتھ جاتے ہیں۔

کلام جوگی

کار ساز ہے رب تے پھیر دولت سبھ محنتاں پئیدے کار نے نی

نیک مرد تے نیک بھی ہووے عورت انہاں دوہاندے کم سوارنے نی

پیٹ واسطے کل خرابیاں نی بیٹ واسطے خون گذار نے نی

پیٹ واسطے پھرن امیر دردر سیدزادیاں نے گدھے چارنے نی

پیٹ واسطے حور تے پریزادان جان جن تے بھوت دے وارنے نی

پیٹ واسطے رات نوں چھوڑ گھراں ہوپا ہروہوکراں مارنے نی

پیٹ واسطے فقر تسلیم کرن توڑن سمجھ لے سبھ رنے گوارنے نی

پیٹ واسطے رات نوں کرن چوری پیٹ واسطے اگ وچہ ساڑنے نی

ایس زمیں نوں واہوندا **ملک** مکا تھے ہو چکے وڈے کارنے نی

گاھون ہورتے راہک نی ہور اوہدے خاوند ہور ہی ہوردم ماردے نی

مہبار جے ہون فقیر اک پل تساں جیہے کروڑ لکھ تارنے نی

وارث رن جیکر مہربان ہووے بھانڈے بول دے کھول منہ مارنے نی

کلام سہتی

رب جیڈ نہ کوئی ہے جگ دا تارنیں جیڈ نہ کسے دی صابری وے

مجھیں جیڈ نہ کسے دے ہون جیرے راج ہند پنجاب نہ بابری وے

چند جیڈ چالاک نہ سرد کوئی حکم جیڈ نہ کسے اکابری وے

ان دھن نہ کھتری جیڈ ہرگز کوئی کم نہ اللہ تھیں نابری وے

آسمان دے جیڈ نہ کسے پلا رعیت جیڈ نہ کسے دی چابری وے

برا کسب نوکری جیڈ کوئی یاد حق دی جیڈ اکابری وے

جٹ سنڈھے سنسار نوں بھکھ چنگی تنے رجکے گالدے ٹابری وے

ککڑ۔ کاں۔ کمبو سلوک تناں اہناں وانگ نہ کسے برابری وے

موت جیڈ نہ ہو رہے سخت چٹی اوتھے کسے دی ناہیوں نابری وے

مالزادیاں جیڈ نہ کسب بھیڑا کمذات نوں حکم ہے کھابری وے

اتفاق دے جیڈ نہ شان شوکت خلق جیڈ نہ جگ نثاری وے

علم ہنر دے باجہ نہ پہنچ کوئی عمل صالح جیڈ نہ راہبری وے

رن ویکھنی عیب فقیر تائیں بھوت وانگ سراں وتے ابابری وے

وارثشاہ شیطان دے عمل تیرے داہڑی شیخدی ہوگئی چھابڑی وے

کلام جوگی

رن ویکھنی عیب ہے انھیاں نوں رب اکھیاں دتیاں ویکھنے نوں
سبھ خلق دا ویکھ کے لیو مجرا کرو دیدا لیس جگ دے بھیکنے نوں
روان راجیاں سراں دے داء لائے ذرہ جائیکے اکھیاں سیکھنے نوں
مہاد یونجھے پار بتی اگے کام لیاوندا سی متھا ٹیکنے نوں
سبھ دید معاف ہے عاشقاں نوں رب نین دتے جگ ویکھنے نوں
عاشق ڈھونڈھدے پھرن دیدارتائیں کویں ہووے حاصل ایس بھیکنے نوں
عزرائیل ہتھ قلم لے ویکھدا ای تیرا نام اس جگ توں چھیکنے نوں
وارثشاہ میاں روز حشر دے نوں سبھ سدنیں گے لیکھا لکھینے نوں
(ترجمہ) اے لوگو بندگی کرو اپنے رب کی جس نے بنایا تم کو اور جو پہلے تم
سے تھے شاید تم پرہیز گاری پکڑو جس نے بنایا تم کو زمین بچھونا اور آسمان
چھت اور اتارا آسمان سے پانی پھر نکالے اس سے میوے کھانا تمہارا سو نہ
ٹھہراؤ اللہ کے برابر کوئی اور تم جانتے ہو۔

کلام سہتی

جیہی نیت ہے تیہی مراد ملیا گھروگھری چھائی سر پاونا ئیں
پھریں بھونکدا منگدا خوار ہوندا لکھ دغے پکھنڈ کماونا ئیں
سانوں رب نے ددھ تے دہیں دتا اچھا کھاونا اتے ہنڈاونا ئیں
کس دیو کس سنا یوئی ہیر ہیر کرکے مسکراونا ئیں
سارا بھیت تیرا اساں لبھ لیا ساتھوں کاسنوں پاپکاونا ئیں
سونا رو پڑا پہنکے اسی بہی اے وارثشاہ کیوں جیو بھر مارنا ئیں

کلام جوگی

سونا رو پڑا شان سوانیاں واتوں تاں نہیں اصیل ہیں گولی اے نی

گدھا اڑدکاں نال نہ ہووے گھوڑا شاہ پری نہ یرولی اے نی

رنگ گورڑے نال توں جگ مٹھا وچوں گناندے کارنے پولی اے نی

دیہڑے وچہ توں کنجری وانگ نچیں چوراں یاراں دیو چہ وچولی اے نی

اساں پیر کہیا تدھ ہیر جاتا بھل گئی ایں سمجھ وچہ بھولی اے نی

ساڈا آکھنا تدھ نہ سمجھیا ایا یڈے کوڑ دے گھول نہ گھولیے نی

فقر اصل اللہ دی ہین صورت اگے رب دے جھوٹھ نہ بولی اے نی

حسن متی اے بوبکے سون چڑی اے نیناں والی شوخ نمولی اے نی

برا سخن برابری نال شاہاں رکھیں چپھہ سمہال بڑبولی اے نی

ناہیں ریس کری اے انہاں جوگیاں دی سمجھ سخن فقیر نوں بولی اے نی

برا بول نہ رب دیاں پیاریاں نوں نی بیشرم کوچتی اے لولی اے نی

تینڈا بھلا تھیوے ساڈا چھڈ پچھا ابا جیونی ایں آلی اے بھولی اے نی

انت ایہ جہاں چھڈ جاونائیں ایڈے کفر اپرا ہدنہ تولی اے نی

ستی نال فقیراں نوں دیں گالیں وارثشاہ دو تھوک مٹولی اے نی

کلام سہتی

چھیڑ کھندراں بھیڑ مچاونائیں سیکاں لنگ تیرے نال سوٹیاندے

ایس جٹیاں مشک پلٹیاں ہا نک پارٹے جہاں جھوٹیاندے

جدوں مہلیا پگڑ کے مگر دہوئی اے پیتے کڈہیے چھیاں کوٹیاندے

جٹ جگے کٹی اے نال سوٹے ایہ علاج نی چتڑآں موٹیاندے

لپڑ شاہ دا ابا لکا شاہ جھکھڑ تیتھے دل نے ایڈ لپوٹیاندے

وارثشاہ روڈا اسرکن پاٹے ایہ حال چوراں یاراں کھوٹیاندے

کلام جوگی

فقیر شیر دا آکھدے ہین برقعہ بھیت فقر دا مول نہ کھولی اے نی

دودھ صاف ہے دیکھنا عاشقاندا شکر وچہ سلیز نہ گھولیے نی

گذرگئی بیتی گل ہوچکی موت وچہ نہ مچھیاں ٹولی اے نی

فخر نال فقیراں نوں برا بولیں ناہیں عقل حیا توں ڈولی اے نی

سرے خیر ہسکے آن دیجے لئے دعا تے مٹھڑا بولی اے نی

لئی اے آکھ چڑھائیکے دودھ پیسہ اے پرتوں تھیں گھٹ نہ تولی اے نی

ہر کسے دے نال پیار کریئے اتے کبر دا بھیت نہ کھولی اے نی

وارثشاہ ول پیا ترکلے نوں سدھا ہووے نہ باجھہ ہتھولی اے نی

(ترجمہ) سورہ ہود۔ اور جتنے لوگ میں جب وقت آیا پورا دیگا تیرا رب ان کوانکے لئے (ترجمہ) بیشک جو جھوٹ باندھتے ہیں اللہ پر پھل نہیں پاتے فرضی نام یعنی جیسے مرشد ویسے مرید۔ میں نے ایسے مکاروں کے مکر دیکھے ہوئے ہیں۔

کلام سہتی

اسی بھوت دی عقل گواؤنی اے سانوں لابھبوت ڈراونا ئیں!

ویکھ سوہنی نہری ہووے جتھے اوتھے جائیکے جھاتیاں پاؤ نائیں

ویکھ ترنجیں وہٹیاں چھیل کڑیاں اوتھے کنگ دی تارو جاونا ئیں

میری بھابی دینال توں رمز ماریں بھلا آپ توں کون سداونا ئیں

اوہ پئی حیران ہے نال زحمت گھڑی کیوں پیا اکاونا ئیں

نہ توں ویدہ ماندری نہ ملاں جھاڑے غیدے کاسنوں پاونا ئیں

چور چوہڑے وانگ ہے تھن تیری پئی جاپ دی سری بھناونا ئیں

کدی بھوتنا ہوئیکے جھنڈ کھولیں گدی جوگ دھاری بن آونا ئیں

اٹ سٹ تے بھکھڑا کوار گندل ایہ بوٹیاں کڈھ دکھاونا ئیں

دارونہ کتاب نہ ہتھ شیشی آکھ کاہے داوید سداونا ئیں

جاہ گھروں ساڈیوں نکل بھکھے نہیں جتا ندی جوٹ کھہاونائیں

جتھے رناں دا دھنبلہ نظر آوے اوتھے ونجھلی راگ سناونائیں

کھوہ کھپری بھاوڑی بھن نوروں اتے ہور کی لیک لواونائیں

رناں بلعم باعوردادین کھویا وارثشاہ توں کون سدا ونائیں

کلام جوگی

سکت بول نہ بول توں عاجزاں نوں گلیں دے نہ کڑی اے کوچتی اے نی

اساں محنتاں ڈاہڈیاں کیتیاں نی انی گنڈیئے بھیڑی اے جٹی اے نی

کرامات فقیر دی ویکھنی ئیں خیر رب توں منگ سوچتی اے نی

کن پاٹیاں نال نہ ضد کیجے انھے کھوہ وچہ جھات نہ گھتی اے نی

جڑھ دکھ ولداراں زحمتاں دی حکم رب دینال چاپٹی اے نی

سکیاں نین نوں اسیں وگلوئی اے اتے وہندیاں پلکوچہ اٹی اے نی

مست نال تکبری رات دنے کدی ہوش دی اکھ پرتی اے نی

کوئی دکھ تے درد نہ رہے بھورا جھاڑا مہر داجنہاں توں گھتی اے نی

پڑھ پھوکی اے اک غریت سیفی جڑھ جن تے بھوت دی پٹی اے نی

تیری بھابی دے دکھڑے دور ہوون اسی مہر جے چاپلٹی اے نی

موہوں مٹھڑی بول تے دور ہو جا تر کھی بول نہ کاہلی اے جٹی اے نی

جاندے سبھ آزار یقین سیتی اس فقر دے قدم جے چٹی اے نی

مرض نال کراماتاں دور کری اے جے کراک دواچاٹی اے نی

وارثشاہ نخاس دیوچہ جاکے کھوٹے مال توں کی کجھ کھٹی اے نی

پیشاب سے مچھلی تلاش کرنا مناسب نہیں (ترجمہ) اللہ کو خوش نہیں آتا بری بات کا پکارنا مگر جس پر ظلم ہوا ہو اور اتار تے ہیں قرآن میں سے جس سے روگ اچھے ہوں اور رحمت ہے ایمان والوں واسطے۔

کلام سہتی

فرفیجیا بیر بتالیا دے اوکھے عشقدے جھاڑنے پاونے وے

نین ویکھ کے مارنی پھوک ساہویں ستے پریمدے ناگ جگاونے وے

کدوں یوسفی طب میزان پڑھیوں دستور علاج سکھاونے وے

قرطاس سکندری طب اکبر تے ذخیرون باب کڈھاونے وے

قانون موجز تحفہ مومنین بھی تے کنایہ منصوری تھیں پاونے وے

پران سکھ تے دید منوت سیرت نرکھنڈ دے دھیان بھلاونے وے

قرابا دین شفائی تے قادری بھی اتے نافع انسان پڑھاونے وے

گلاں چاء چواہ دیاں بہت کرنائیں ایہ روگ نہ تدھ تھیں جاونے وے

رتن جوت شاکھ کلمیت سوجن سکھ دیہہ گنگا شتے آونے وے

توں کنایہ مجاہدہ کدوں پڑھیوں لقمان بقراط کہاونے وے

ارسطالیس اتے جالینوس منیوں ساڈے جی نوں مول نہ بھاونے وے

کدوں پڑھیوں توں علم ایہ ویدگی دا دکھ کسیدے کدوں گواونے وے

کدوں پڑھیوں توں خیر منکھ سیرت اینویں عقل دے ڈمھ چلاونے وے

افلاطون شاگرد غلام ارسطو لقمان توں پرو ہواونے وے

فیلسوف جہان دیاں اسیں رناں ساڈے مکر دے بھید کس پاونے وے

جن ایسنوں جھنگ سیال والے قابو ایہ مہ کسیدے آونے وے

اہناں مکریاں توں ہووے کون ہووے چنگا ٹھگ پھرے دئی رناں والاونے وے

جیہڑے مکر دے پیر کھلار بیٹھے بناں پھاٹ کھاہدے نہیں جاونے وے

منہ نال کہیاں جیہڑے جان ناہیں ہڈ گوڈے تنہاں بھناونے وے

وارثشاہ ایہ مارنے ست ایسی جن بھوت دیونواونے وے

کلام جوگی

ایہ رسم قدیم ہے جوگیاندی اوہنوں ماردینے جیہڑی ٹرکدی اے

خیر منگن گیاں فقیر تائین اگوں کتیاں دے وانگ گھرکدی اے

ایہ خصم نوں کھان نوں کوں دیسی جیہڑی خیر دیندی پئی جھرکدی اے

ایہ پیرنی اکے پہلو انی ایں اکے کنجری ایہ کسے ترکدی اے

اسیں کام راہوار سکھائیے اے خچر وانگ جو دوڑدی دڑکدی اے

فقران جوگیاں ہور سوالیاں نوں بیضہ دار ککڑی وانگ کڑکدی اے

پہلے پھوک کے اگ مہتابیاں نوں پچھوں سرد پانی ویکھ برکدی اے

رن گنڈی نوں جدوں پیزاروجن اوتھوں چپ چپاتڑی سرکدی اے

اک جھٹ دے نال میں پٹ لینی جیہڑی زلف گلہاں اتے لڑکدی اے

سیانے جان دے نی دھنی جائے جھوٹی جیہڑی ساہن دی موتری کھرکدی ای

فقر جامنگن خیر بھاہ مردے اگوں سگاں وانگوں پئی درکدی اے

لنڈی ویہڑنوں کھیتری ہتھ آئی پئی اپروں اپروں مرکدی اے

آٹا خیر نہ پاوندی فقر تائیں سگوں باندری دیوانگ گھرکدی اے

بن چھیڑیاں تے بن بولیاں دے پئی اندروں باہروں بھڑکدی اے

تیرے مور پھردے مار کھان اتے سوامنی مطہر پئی پھرکدی اے

بوہے آیاں فقیر نوں برا بولیں وانگ بیسوا دے پئی چرکدی اے

کدی رن بدکار نہ رہے گجھی مندی نیت والی اونویں کھڑکدی اے

وارثشاہ وانگوں سانوں رن خچری اکھ وچہ جیوں ککرے رڑکدی اے

مرغی کی طرح آواز کرتی ہے حملہ آور ہو جائے گی۔ گاؤ میش جو سانڈوں کے عضو خاص سے خارش کرتی ہے۔ برابولتی اصل چرکنا تھوڑا تھوڑا اسہال آنا یا گوز کا باریک آواز میں نکالنا۔

کلام سہتی

جیہڑیاں لین اڈاریاں نال بازاں اوہ بلبلاں تھک مریندیاں نی

اوہناں ہرنیاں دی عمر ہوچکی پانی شیر دی جوہ دا پیندیاں نی

اوہ ڈاکناں جان کباب ہویاں جیہڑیاں بٹیریاں نال کھہیندیاں نی

اوہ کوایاں جان خراب ہویاں جیہڑیاں گبھرواں نال کھڈیندیانی

اوہ اکدن پھیرسن آن گھوڑے کڑاں جھاندیاں نت سنیندیانی

تھوڑیاں کرن سہاگ دیاں اوہ آساں جیہڑیاں دہاڑویاں نال منگیندیاں نی

جوکاں اکدن پکڑ نچوڑئین گیاں ان پنے لہونت پیندیاں نی

دل مال دتیے لکھ کنجریاں نوں کدی دلوں محبوب نہ تھیندیاں نی

اکدن پکڑیاں جوسن حاکماں تے پرائی سیج جونت چڑھیندیانی

اکدن گڑے وساوسن اوہ گھٹاں باٹھاں جوڑ کے نت گرجیندیانی

تیرے لون موہٹیندے ساڈے لون ناڑے مشکاں کیدیاں اج کڑیندیانی

جٹا جیہڑیاں پیاوکھاونائیں ہنے اگ دینال سڑیندیاں نی

ساڈا آکھیا توں تحقیق جانی ٹنگاں تیریاں ہنے بھنیندیانی

مڑجاہ جے جوگیا بھلاچاہیں نہیں شامتاں تدھ پھسیندیاں نی

آپ بچ بیعقل ہیں احمقاوے گلاں سچیاں نہیں سمجھیندیاں نی

جنساں اپنے اپنے جوہر وسن جدوں اکھی گھت چھڑیندیاں نی

قول فقر دا حکم ہے بچ بولن گلاں جھوٹھیاں جیبھ ترکیندیاں نی

وارثشاہ جو لکھیاں توردیاں نے نہیں کسی توں مول مٹیندیاں نی

کلام جوگی

سن سہتی اے اسیں ہاں ناگ کالے پڑھ سیفیاں زہد کماونے ہاں

سنیں گن دھر کے ذرا غور کریں تینوں جوگ دا بھوگ بتاونے ہاں

ادھی رات جاں لوک آرام کردے اسی اٹھ کے کارکماونے ہاں

کھوہے یمنا ندے گیڑا شنان کردی اے دلاں سچیاں دا درشن پاونے ہاں

منہ وچہ پھیردا تن استغفار والی تے کدوں تان باہروگاونے ہاں

آسن شوق یقین دے گوٹھ بہہ کے چت گوراں دا نام دسیاونے ہاں

ہو کے خاص حضور ست گوراں اگے چرن چمکے سیس نواونے ہاں

ایس ندھ غبار وجود اندر شمع عشق دی چاجگاونے ہاں

صم بکم ہو کے سانس گھٹ لئی اے انگ وانگ پتنگ جلاونے ہاں

دسویں دوارتے سانس چڑھا کے تے نشا اپنے من مناونے ہاں

پئے جھوٹنے ہاں تدوں مست ہو کے جدوں کنگدی تاروجانے ہاں

لیکے ایہ انند بھربات ویلے پھیر نگردی سیر نوں جاونے ہاں

زہد کرنے ہاں خاص خداوانی کجھ خلق دا نہیں دھراونے ہاں

ہروں ساڈے ہردم برس رہیا ای باہروں بھیت چھپاونے ہاں

بچن گوراں دے اساں نوسیر کرنا ای فقر دے بال سداونے ہاں

تیرے جیہاں گہاہاں ترکیاں دی کوچ باجؔ اچھاہن گاونے ہاں

ہوکا سچ دادیونا بچن سانوں امر حق بجالیا ونے ہاں

ہووے چاہ تے شوق دیدار رکھے اوہنوں اپنا آپ وکھاونے ہاں

پنڈ پنڈ پھرنا ایہ بھی زہد ساڈا آ گھروگھری الکھ جگاونے ہاں

دکھ درد بلا سبھ دور ہوندے قدم جنہاں دے ویہڑیاں پاونے ہاں

مکر فن نوں بھنکے صاف کردے جن بھوت نوں ساڑو وکھاونے ہاں

نقش لکھ کے پھوکنے چاناسیں سایۓ سولدی ذات گوارنے ہاں

سنے تسمیہ پڑہاں اخلاص صورت جڑہاں ویدیاں پٹ گوانے ہاں

دلوں حب دے چاتعویز لکھی اے اسین رٹھڑایار مناونے ہاں

جیکر مارناں ہووے تاں کیل کرکے اتوار مسان جگاونے ہاں!

جیہڑے یار نوں یار نی ملے ناہیں چھل مدر کے چا سنگھاونے ہاں
جیہڑے گھبرو توں رن رہے وڑلونگ مندر کے چا کھواونے ہاں
اونہاں وہٹیاں دے دکھ درد جاندے پھڑ ہک تے ہتھ پھراونے ہاں
کیل ڈائناں گجیاں پکیاں نوں دند بھنکے لتاں مناونے ہاں
جان سحر جادو جیہڑے بھوت گڈے گنڈا کیل شاہ دولے دا پاونے ہاں
جیہڑا کرے ساڈے نال حجت بازی اوہنوں ڈچکراں نال اڈاونے ہاں
جیہڑے چھڈ کے راہ کوراہ ٹردے سدھے راہ تے انہاں لیاونے ہاں!
کسے نال جے ویر کرودھ ہووے اوہنوں بھوت مسان چمڑاونے ہاں
برا بولدی اے جیہڑی جوگیاں نوں سر من کے گدھے چڑھاونے ہاں
جیندینال مدپڑا ٹھیک ہووے اوہنوں بیر بیتال پہنچاونے ہاں
جیہڑی کواری فقیراں دے نال لڑدی اوہنوں پیر پنجال وکھاونے ہاں
جنہوں عشق تے مشک دی خبر ہووے اسنوں اپنی گل سناونے ہاں
منہ پاٹیاں رناں لڑاکیاں نوں مارزمیں دے وچہ دھساونے ہاں
ساڈے فن اتے جیہڑی صدق رکھے دکھ درد تے مرض گواونے ہاں
اسی کھیڑیاں دے گھروں اک بوٹا حکم رب دے نال پٹاونے ہاں!
اجے ویلا توں تاں سمجھ جائیں نہیں تاں تدھ نوں مارو کھاونے ہاں
وارث شاہ جے ہور نہ داگے سر تے پریم جڑیاں چا پاونے ہاں
زنجیروں کے ساتھ بدن لگاتی ہیں نوجوانوں سے کھیلتی ہیں یعنی جو کنواری لڑکیاں نوجوانوں کے ساتھ کھیلتی ہیں وہ خراب ہو جاتی ہیں جو راہزنوں سے بیاہی جاتی ہیں وہ آبادی کی امید کم رکھتی ہیں چمڑے کی رسیوں سے ہاتھ پاؤں باندھے جاتے ہیں بدبودار عفونت کی ماری ہوئی کو صاف کر کے بدبودار کرتے ہیں ہندو جوگی دیر تک سانس روکنے کی مشق کرتے ہیں

یہانتک کہ سارا دن بند کر لیتے ہیں اسکو دسویں دوار پر سانس چڑھانا کہتے ہیں۔

کلام سہتی

تسی خاص محبوب اللہ دے ہو ایس وہڑیوں کوئی سول ہے جی
کوئی گجھڑا روگ ہے ایس دھاناپی نت ایہ رہے رنجول ہے جی
ہتھوں لڑھے دہندی لاہولتھڑی دی ویہی ہوجاندی مختول ہے جی
موہوں مٹھڑی لاڈدے نال بولے ہر کسے دیناں معقول ہے جی
موہندا پیاہے جھگڑا نت ساڈا ایہ وہڑی گھریدا مول ہے جی
میرے ویر دے نال ہے ویرا یہدا جیہا کافراں نال رسول ہے جی
اگے ایسدے ساہورے ہتھ بدھے جو کجھ آکھدی سبھ قبول ہے جی
ایہ پلنگ توں کدی نہ اٹھ بیٹھی ساڈے ڈھڈے دے وچہ ڈنڈول ہے جی
نت وانگ آزاریاں کرے گلاں ساڈے جھگڑے وچہ ادھمول ہے جی
وانگ ڈھکاندے ڈولڑی پا آندی اساں کیتا ویاہ انھول ہے جی
ساڈآ واہ نہ پیا پرکھیوں توں بڑی ڈول تیری مجہول ہے جی
کرو مہر تے ودھو فقری سائیں تہاڈی مدد تے رب رسول ہے جی
باجھ پچھیاں سخن نہ مول کری اے دانشمند دا ایہ معمول ہے جی
اساں نال حکایتاں چھیڑنا ایں ایس جھگڑیوں کجھ وصول ہے جی
نور فقر دا عنا مثل فاعل دنیا دار مثال مفعول ہے جی
تیری ساکھ بری پنڈ وچہ وجی لوک کہن لڑائی دا مول ہے جی
میرے دل دیوچہ ایہ آوندی اے تیرے نال کراں عرض طول ہے جی
نہیں تے مار کے اک چپیڑ تیرا سبھ کڈھ سٹاں جتنا مول ہے جی
عاشق اتے معشوق تے حکم والے جو کچھ آکھدے سبھ قبول ہے جی

وارثشاہ طبیب نہ کوئی ملیا پاوے مرض جو وانگ رسول ہے جی

کلام جوگ وسہتی

سہتی آکھیا راولا جوگیا وے ایس روگ دا دیہ توں پتا مینوں
ہتھ ویکھ کے کرو علاج اس دا رکھاں نزرجود یہو فرمامینوں
جوگی آکھد اسی تول سہتیے نی گلاں کوڑیاں نہیں بھامینوں
چہرے اکھیاں دا ذرارنگ ویکھاں نالے دیہ قارورہ وکھا مینوں
نڈی ویکھ کے کراں علاج اسدا دے اٹھ کے ہتھ وکھا مینوں
نبض ویکھ کے ایس دی کراں کاری دے وید نہ سبھ بتا مینوں
روگ کاستوں چلیا کرے ظاہر مزامنہ دا دے بتامینوں
وارثشاہ میاں چھتی روگ کٹاں ملک الموت دی یاددوامینوں

کلام سہتی

سہتی آکھدی جوگیا راولا وے ایڈے بول نہ بول ہنکاریاوے
کل نفس دائقۃ الموت لکھیا رضا رب دی دلوں وساریاوے
جیندے واسطے حکم تطہیر ہویا سراوسدے نبی سی بھاریا وے
جھگا ہونجھ کے نبی دا صاف کیتا ملک الموت نے پھیر کے بہاریاوے
اوہدیکھیڈ دا بھید نہ کسے لدہا جیہڑی اوسنے کھیڈ کھلاریاوے
کتھوں تیک میں کھولکے حال دساں قدرت ربدی باجھ شماریا وے
صحی کیتائی کیہڑے دکھڑے نوں اتے کیہڑی مرض نتاریاوے
اگے کسیدا ہے علاج کیتا اکے نویں کتاب وچاریاوے
ناں دس کھاں ساریاں زحمتاں دا اوس ہورودواپساریاوے
وارثشاہ میاں تیریاں حکمتاں توں جندجان میری واروریاوے

کلام جوگ

سن سہتی اے جوبن متی اے نی تینوں سچ داکھن الاوناں ہاں

برکت اپنے پیر استاد دی تے تینوں رمتاں سبھ سناوناں ہاں

جو کجھ پچھنا سہتی اے پچھ لے نی منے گل نوں موڑ مکاوناں ہاں

ٹونے سائے تے جن دے کراں جھاڑے بال لوریاں نال ولاوناں ہاں

اتے کاکیاں جاتکاں جمدیاں نوں بانگ کن دیوچ سناوناں ہاں

مسہل حب اللہ دا دیکے تے پندا وگناں دی سروں لاہوناں ہاں

جھوٹھیاں حاسداں زانیاں شرکیاں نوں استغفار دی پڑی پھکاوناں ہاں

کاہی کٹ ماجوئیں پھٹکوی دی رحم رن دا خشک کراوناں ہاں

دل دے وچ جے شوق خدا ہووے انت اللہ دا ذکر کرواوناں ہاں

قلب سنے لطیفیاں نور ہووے راہ حق دا کھول وکھاوناں ہاں

کھنگ کھرک تے ماہ تے آکھ آئی سول وندی پیڑ گواناں ہاں

سرسام سو داز کام نزلہ ایہ شربتاں نال ہٹاوناں ہاں

قولنج تپدق تے محرقہ تپ اوہوں کاہڑیاں نال گووناں ہاں

سل نفخ اتے استسقا ہووے لحم طبل تے داؤ دنجاوناں ہاں

شوہدیاں عاجزاں تنگیاں بھکیاں نوں دارو رب دے نام ورتاوناں ہاں

دولتمند جے مفت وچہ خیر چاہے اوہنوں ٹھگراں نال اڈوناں ہاں

ہووے پسلی پیڑ تے ادھ سردی اوہدا گناں دن اٹھویں پاوناں ہاں

لوت پھوڑیاں اتے گھیر چنبل تیل لائیکے جڑہاں پٹا وناں ہاں

ادھرنگ مکھ بھول گیا ہووے جسدا شیشہ حاب دا کڈھ وکھاں ونا ہاں

دل کسیدا جے پریشان ہووے سداں ڈھولیاں نال پرچاں ونا ہاں

جھولا مار جائے جیہڑیاں روگیاں نوں سوئے تیل سوہانجنا لاوناں ہاں

بانہہ سک جائے ٹنگ سکب جائے تارپین دا تیل ملاوناں ہاں

برص سرخ سفید سیاہ رتا منضج باہنہ دا فصد کراوناں ہاں
اٹھاراں جنس جذام نوں دور کراں چار دھانت اکسیر کھواناں ہاں
پانا روگ ہووے جیہڑے شخص تائیں اوہوں اوٹھنی ددھ پواوناں ناں
پوے دھرن تے پیٹ مروڑ لگن ملکے وکھیاں ناف چڑھاوناں ہاں
ملے ساہ جے ہون ہتکوریاں تے منہ وچہ شہد تے ددھ چواناں ہاں
جان نکلے نہیں جے رہے اٹکی کرکے وضو یسین سناوناں ہاں
جس کچا کڈھاوناں رن ہووے گھیکھروئیل ابال پلاونا ہاں
سنڈھ رن دا کراں علاج پکا ناڑ گٹے دی ترت چھڈاوناں ہاں
تسیں باہیں باچتڑیں سٹ لگے سجی صابناں لیپ کراوناں ہاں
پیڑ ہوس دی ٹک نہ کھان دیوے اوہنوں گھت زنبور پٹاوناں ہاں
شبکور اندر اتیاں والیاں نوں تلی باکری بھن کھواوناں ہاں
جیکر مردنوں رن دی حب ہووے ٹھوٹھہ ہتھ وچہ ترت پھڑاوناں ہاں
رن مرد نوں کام جے کرے غلبہ دھنیا گھوٹ کے چاپیاوناں ہاں
جیکر کسے نوں باد فرنگ ہووے رسکپور تے لونگ دیواوناں ہاں
نامردوں پیچ بہوٹیاندا تیل کڈھ کے نت ملاوناں ہاں
پرمیو سوزاک تے چھاہ موتی اونہوں اندری جھابڑا کراوناں ہاں
اتیسار بناہیاں سول حسبول اسبغول ہی گھول پھکاوناں ہاں
جیکر کسے نوں عشق دی چاٹ لگے اوہنوں عشق دا مزہ چکھاوناں ہاں
ماشہ اک افیم دا کھایکے تے خبردار ہوشیار ہوجاوناں ہاں
مکھ نال اسدے مکھ جوڑ کے تے ہک نال اوہدے ہک لاوناں ہاں
اڈپاستوں ڈہاکلے ڈھونڈ آندا جسنوں اپنا یار بناوناں ہاں
آہموں سامنے بیٹھ کے جوڑ مجلس گلاں نال پیار سناوناں ہاں

جدوں ہوا داس چامنہ پھیرے میں بھی اوتھیں دل ہٹاوناں ہاں
جس وقت اوہ پھیر درست ہووے اگلے نال پیار لگاوناہاں
جیہڑی دلے سندا بھیت نہ دیوے اوہنوں پھیر نہ مول بلاوناں ہاں
وارثشاہ جیہڑی اٹھ بہے ناہیں اوہنوں ہتھ بھی مول نہ لاوناں ہاں

دربیان نباتات وخواص فوائد وناملہائے آنہا گوئید

ہوروید گی جنگلی بوٹیا ندی تینوں سبھ تیے کھول سناوئی اے
وکھو وکھرے اثر تے نام جیہڑے اک اک دے سبھ سمجھاوئی اے
پیداوار رضائیدی باجھ حکمت ایویں نہیں ایہ گل گووئی اے
علم ہنر بھی وقت سر ظاہر کریئے ہوندے وس نہ کدی چھپاوئی اے
تینوں سارکی کملی اے جٹی اے نی ایویں عمر نہ اسیں ونجاوئی اے
گتھلہ گناندا ایہ سریہ میرا داروئیں توں نواں بناوئی اے
چوداں طبق فقیر دی وچہ بغلی آون نظر بے جہات نوں پاوئی اے
چارے کوٹ کچکول دے گھیرا ندر حکم ربدینال وکھاوئی اے
بادشاہ دالکھ تے ککھ فقراں آوے مہر تے کسے نوں چاوئی اے
تینوں سنا علم شناسیاں دا ایہ گل نہ دلوں بھلاوئی اے
مشک عشقدی پھل توحید بوٹی دونویں کٹ کے جنہوں سنگھاوئی اے
برکت نال سچے سائیں صاحب دے نی ست جرم داروگ گواوئی اے
بوٹی آدمیت سندی پٹھ دیکھے سوہنا رنگ تے روپ وٹاوئی اے
پتر صدق یقین دے گھوٹ کے تے رس نال ایمان پیاوئی اے
وڈی کیمیا اہ اکسیر نسخہ سونا پتھروں ترت بناوئی اے
ہورروگ ہے جان داسمجھہ کڑیئے ایویں بھڑک نہ کسیوں لاوئی اے
بوٹی سنف توں لاہ تریل قطرہ اکھیں انھیاں وچہ چواوئی اے

اللہ فضل کرے روشن ہون دیدے نور چانناں نظر وکھاوئی اے
دھد ھروئی اتے فرید بوٹی پٹنال جندڑواں ملاوئی اے
آون نت ایہ کم سپاہیا ندے ڑے سپ تے ترت کھاوئی اے
سنگھاولی تے گورکھ پان بوٹی بہوچلی بدھیج تے چاوئی اے
گیا زورجوانی دا پھیر آوے بڈھے مردنوں جدوں کھاوئی اے
ککھ ماشنگرف بانسی وچہ بوٹی ڈکاواہڈے روگ نوں پاوئی اے
لک پیڑ دیکان نپواڑ بوٹی چنگی گھوٹ کے لیپ کراوئی اے
عقر قرحا گڑتھی تے اک سہنی دند پیڑ تے کٹ ملواوئی اے
گدڑ داکھ کھلاڑا زنھ کے تے ساہ کھنگ تے ترت کھاوئی اے
جلکندری تے گھوڑے پال بوٹی نت عاجزاں بھکھیاں چاوئی اے
اونیویں درد شقیقے دا دور ہووے ادھے سردی پئیر ہٹاوئی اے
روہڑے وٹری تے بکرین بوٹی نت عاجزاں بھکھیاں چاوئی اے
پپیسہ ماروہدک ہرن کھری اندر اتے روگ سر سام چلاوئی اے
ارنی نیل گھٹی بھٹر ہور چھکن چاندی مار کے ترت دکھاوئی اے
ضعف جگر تائیں اونویں دور کریئے بھانویں اک دو ککھ کھاوئی اے
سیس ہلکی تے چھٹ میل بوٹی بواسیر موسیاں لاوئی اے
بوٹی بھوڑ بھڑنگ نوں گھوٹ کے نے غشی انے خفقان گواوئی اے
گھگھرویل تمین بچ تمیاندے وکھووکھرے کٹ رلاوئی اے
بنھہ وچہ دھراک دے ہون شافے رحم حیض دا بند کھلاوئی اے
بھوگنی کلانچ نوں گھوٹ کے تے بھس والیاں تیک کھاوئی اے
پارہ ماروچہ ستیاناس بوٹی جواں سردیاں سب گوائی اے
کشتہ مار فولاد فرید بوٹی ضعف باہ تے نت کھاوئی اے

گھول مشک کافور تے لنگ کیکر شہوت رن دی بہت گھٹاوئی اے
برا روگ کمبخت وکھوترے داداروواوس دا انج بناوئی اے
بوٹی گوڑ کندول دیوچہ دیکے رتا مار عقیق کھواوئی اے
جدھی سرت تے ہوش نہ رہے قائم داغ اک دماغ وچہ لاوئی اے
پانی چھل انار دارن ورتے شرمگاہ دے روگ گواوئی اے
رس برگ ارنڈ نمولیاں دی دے کے نشہ افیم چھڈاوئی اے
بوٹی گرڑپتال تے ہتھ جوڑی ہور سنکھیا بھی نال رلاوئی اے
تر ددکھ تے سو جاہر تپ کھانسی سنگھ پتی رس عمر رلاوئی اے
افیون گولی وچہ رس کامن دمہ ساہ تے گھن کھواوئی اے
بانسہ شاہ دیوی جل پتری نوں گرہب ٹھہرنے کان کھواوئی اے
رسا کڈھ کے تے پت بھیکھڑا اندا بلغم روگ کھنگہار ہٹاوئی اے
پنڈے وچ جے لہو فساد ہووے پت پاپڑی رس پواوئی اے
چھل نمکھرال دھیک چھاناں بلکتھ جوانھ بھی پاوئی اے
نسخہ ایلوا دیہہ کچور مرچاں بادی قبض دی مرض ہٹاوئی اے
پانی پت دھتورے تے بھسرے دا پوے پلک تے کڈھ پواوئی اے
بھکھڑے بھنگ دیوچہ اوہ مار چیزاں مزادین جے ذرا چکھاوئی اے
بنھ گولیاں دوجام عشق دیاں قلعہ کوٹ ہشد حات اڑاوئی اے
اگ وچہ ہڑتال نوں مار کے تے روگاں ڈاہڈیاں تے ورتاوئی اے
دسمول تے ترکتھ پھل اکاں ڈھڈ پیڑ نوں ایہ دواوئی اے
جیہڑی فقر درویش دی خورش بوٹی تینوں اوسدی خبر سناوئی اے
میوے صبر درخت دا مار پھکا کتے نفس دا پلک گوداوئی اے
خلقت ربدی تے نت دیا کری اے جیو کسیدا ناہ دکھاوئی اے

وڈی پہنچ والا جسنوں دہار یا میں نام لیندیاں سیس نوادئی اے

ہویا مہر دینال بھر پور بھانڈا دیا واناں نوں بچے دعا دئی اے

فضل رب تھیں اوت نکھتراں نوں دودھ پتراں نال رجادئی اے

توں بھی منگ جو کجھ میتھوں منگنی ایں ہتھوہتھ تینوں ہنے چادئی اے

برکت نال میراں محی الدین دے نی کلی ایں دی ایں بھوادئی اے

جیہڑا لالچی اتے بدکار ہووے کدی کول نہ بہن نوں جادئی اے

ہوندے وس نہ جندتوں فرق کریئے جدھے نال پیار بھی پادئی اے

پنجاں پیراں دی بھی سانوں تھاپنائیں ساہویں ہو نہ پٹھ وکھادئی اے

ہوندے وس نہ جندتوں فرق کری اے جدھے نال پیار بھی پادئی اے

بڈھا مرد جے کرے جوان وہٹی اوہدے واسطے قبر کڈھادئی اے

اہدا کم تمام ہوگیا جانوں مردہ فجر یا شام دفنادئی اے

اوہلے ککھ دے لکھ ہے بھاگ بھری اے گل ہس کے نہ گودئی اے

وارثشاہ فقیر تے پیر کولوں نیت نال مراد دیوادئی اے

کلام سہتی

لکھ ویدگی وید لگا تھکے دھروں ٹٹری کسے نہ جوڑنی وے

جتھے قلم تقدیر دی وگ چکی کسے ویدگی نال نہ موڑنی وے

تیریاں منتاں اتے احسان کیہا گنڈھی اوسدی کسے نہ توڑنی وے

جس کم وچہ وہٹری ہووے چنگی سوئی خیر اساں ہن لوڑنی وے

کرامات ہووے پھریں منگدا کیوں جند وچہ ناعقدے بوڑنی وے

سہتی آ کھدی راولا مکرپاوے جڑھ جھوٹھ دی رب اکھوڑنی وے

بناں سدیاں پچھیاں وید مینوں تیری دیدگی کسے نہ لوڑنی وے

جیتوں مرض پچھانکے لبھ نکے لبھ لیں تیری حکمت ہنے چا جوڑنی وے

آئی ہوئی قضا خدا ولوں کسے ہٹکنی تے نہیں ہوڑنی وے
وارثشاہ آزار سب ہور مڑدے ایہ قطعی کسے نہ موڑنی وے

کلام جوگی

من ٹھک ٹھک حکم ہویا گل فقر دی نوں ناہیں ہسی اے نی
جو کجھ کہن فقیر سورب کردا آکھے فقر دے توں ناہیں نسی اے نی
ہووے خیر تے دیہی دا روگ جائے نت پہنی اے اکھائی اوسی اے نی
بھلا برا جو ویکھیئے میت کریئے بھیت فقر دا مول نہ دسی اے نی
ہتھ بنھ فقیر تے صدق کیجے ناہیں ٹوپیاں سہلیاں کھسی اے نی
دکھ درد تیرے سبھ جان کڑیئے بھیت جیو دا کھول چا دسی اے نی
مکھ کھول وکھاتاں ہوویں چنگی آلی بھولی ایانی ایاں سسی اے نی
رب آن سبب جان میلدائے خیر ہوجاندی نال لسی اے نی
پاک واہ سناندی ہووے خوشی تاہیں راضی ہوگھر بار وچہ وسی اے نی
صدق نال فقیر دے قدم چموں انی حسن گمان سرسی اے نی
صلح کیتیاں فتح جے ہتھ آوے کمر جنگ تے مول نہ کسی اے نی
تیرے درددا سبھ علاج میتھے وارثشاہ نوں بھید جے دسی اے نی

کلام سہتی

سہتی گجکے آکھدی چھڈ جٹا کھوہ سبھ نوالیاں سٹیاں نی
ہور سبھ ذاتاں ٹھگ کھادیاں نی پر ایس ویہڑی یوچہ جٹیاں نی!
ایہ رمز نہ سنی ہے روالا وے رناں جٹیاں ہور سبھ چٹیاں نی
تیری پیری فقیری سبھ گھولدی اے ساڈے نال جے ہون اپھیانی
کدی وید حکیم بن آوناہیں گلاں کیتیاں بھوں اکٹھیاں نی
اساں اتنی گل معلوم کیتی ایہ جٹیاں ملک دیاں ڈٹیاں نی

گھر جٹاں دے منگ نہ ڈھیونی منگ ڈھیو خوجیاں ہٹیاں نی
تاراں رمزواراں گلاں تیریاں نی تندوے وانگ کھلار کے سٹیاں نی
کتے چھیڑ کے ویہڑے دے مگر لاوَں چین نہنا پٹیاں پھٹیاں نی
جنہاں جٹیاں دے نال اڑی بدھی اوہناں کجھ نہ کھٹیاں کھٹیاں نی
چھڈن سرخ سفید نہ سبز پیلا ایہ مہریاں نیل دیاں مٹیاں نی
پراساں بھی جنہاں نوں ہتھ لایا اوہ بوٹیاں جڑہاں توں پٹیاں نی!
کتے دین لارے کتے کرن کارے کتے پھیر نہ اوہنداں وٹیاں نی
تیرے جیہا چالاک کھڈراناں نوں اساں ماریاں گھتکے وٹیاں نی
ڈوماں راولاں کتیاں جوگیاندیاں جیبھاں دھروں شیطان نے چٹیاں نی
پولے ڈھڈ تے عقل دی مار بہتی چھاہاں چین ترہیاں کھٹیاں نی
ہن جوگیا کریں پکھنڈ کیسے تندیوانگ تاراں تیریاں کٹیاں نی
وارثشاہ نہ مارہن ہورناں نوں جڑہاں اپنے آپ دیاں پٹیاں نی
جاٹ عورتیں تو اچھی ہیں باقی سب مصیبت ہیں جنکو ہمارے ہاتھ لگ گئے
ان کو بیج سے اکھاڑ دیا یعنی ساری عمر یاد کریں گی۔

کلام جوگی

ہولی سہج سبھادی گل کہے ناہیں کڑکی اے بولی اے گجی اے نی
لکھ جھٹ ترلے ترلے پھرے کوئی کردا دتے رب دے باجھ نہ رجی اے نی
دھیان رب تے رکھ نہ ہوتی لکھ اوگن ہون تاں کجی اے نی
اسیں نظر کریئے ترت ہون چنگے جنہاں روگیا نتے جاوجی اے نی
چوداں طبقاں دی خبر فقیر رکھن منہ تنہاں توں کاسنوں کجی اے نی
جیندے حکم وچہ مال تے جان ہووے اوس رب توں کاسنوں بجی اے نی
ساری عمر جے پلنگ تے رہیں ڈھٹھی ایسے عقل دینال کوچجی اے نی

شرم جیٹھ تے ہوہریوں کرن آئی منہ فقراں توں کاسنوں کجی اے نی
جنہاں چونڈیاں نال ایہ مکھ ڈٹھا پھیر انہاں توں کاہنوں بجھی اے نی
وارثشاہ تد عشق دی نبض دسے جدوں اپنے آپ توں تجی اے نی

کلام سہتی

کیہی ویدگی آن جگائیوئی کس ویدنے دس پڑھایوں وے
وانگ چوہدری آن کے پینچ بنیوں کس چٹھیاں گھل سدایوں وے
سہلی ٹوپیاں پہن لنگور وانگوں توں تاں شاہ بھولبن آیوں وے
وڈے دغے تے فند فریب پڑھیوں اینویں پاڑ کے کن گوایوں وے
ناں توں جٹ بنیوں نہ فقیر رہیوں اینویں من کے گھون کرایوں وے
نہ توں جمیوں نہ کسے مت دتی تے نہ پٹ کے کسے الایوں وے
برے دناں دیاں بھیڑیاں وادیاں نی اج رب تے ٹھیک کٹایوں وے
وارثشاہ کررب دے بندگی توں جسواسطے رب بنایوں وے

مناظرہ جوگی با سہتی

تیری طبع چالاک ہے چھیل چھدر چوراں وانگ کی سہلیاں سلیاں نی
پیریں بلیاں ہیں پھرندیاں دے تیری جیبھ بارڑی بلیاں نی
کسے دسنوں چاماساں گھتے پڑھ ٹھوکیاں ساردیاں کلیاں نی
سہنس دھو اتے ہور پھل ہرل ہرے شیہنہ دیاں جھمکاں گلیاں نی
جھب کراں جتن جھڑچان کامن انی کملیوہووندہ ڈھلیاں نی
سانوں رب نے ایہ توفیق دتی ایویں ماردی پھریں توں کھلیاں نی
کہیا جوگی نے روگ سبھ دس دیواں سانوں رب ہے خبراں گھلیاں نی
حکم کردناں بیٹھ علاج کراں ایس روگدیاں گلاں اولیاں نی
ہتھ پھیر کے دھوپ تے کراں جھاڑا پھریں نین تے ماردی کھلیاں نی

لیہا روگ ہے دس ایس وہٹری نوں اکے ماردی ایں ٹرپلیاں نی
رب وید پکا گھر گھلیا جے پھروڈھونڈدے پورب دے ولیاننی
وارثشاہ دی پڑی گھتی نیناں ہیر دیاں گچیاں پلیاں نی!
پردہ پوشی کرنی چاہیئے جس بیماریوں پر جا پہنچیں کس واسطے پوشیدہ کریں
تم یادرکھو مجھ کو اور میں یاد رکھوں تم کو اور احسان مانو میرا نہ ناشکری کرو

کلام سہتی

میرے نال کی پیاہیں ویر چاکا متھا سوکناں وانگ کی ڈاہیا ای
اینویں گھور کے ملک نوں پھریں کھاندا کدی جوترا مول نہ واہیا ای
ماں باپ گوروگھر چھڈیا ای کسے نال نہ توڑ نباہیا ای
ڈبی پوریہ یا جھل ولیا وے اساں نال کی خچر پوہ چایا ای
کسے جوگیڑے پلڑ فقیر کیتوانجان سکو ہڑا پھا ہیاای
بڈھی ماں توں رونڈری چھڈ آیوں اوہدا عرش دا کنگراڈاہیا ای
پیٹ رکھ کے اپنا آپ پالیں کتے رن نوں چاتراہیا ای
سواہ لایاں بان نہ الٹدی اے اینویں کپڑا چھتڑالاہیا ای
آآکھنی ہوں تل جاہ ساتھوں کیہا آن پکھنڈ بنایا ای
وارثشاہ میاں اوتھے اک جے جتھے عاشقاں جوترالایا ای

کلام جوگی

مان متی اے روپ گمان بھریئے بھیڑ وکاری اے اگر ب گہیلی اے نی
ایڈے فند فریب نے یاد تینوں کسے وڈے استاد دی چیلی اے نی
ایس حسن دا ناہ گمان کریئے مان متی اے نین سرمیلی اے نی
تیری بھابی دی نہیں پرواہ سانوں بڑے ہیرے وانگ سہیلی اے نی
ملے سراں نوں ناہ وچھوڑدی اے ہتھوں وچھڑے سراں نوں میلی اے نی

کیہا وَیر فقیر دے نال چالو پچھا چھڈا نوکھی اے لیلی اے نی
ایہ جٹی سی کونج تے جٹ الو پری بدھیا جے گل تیلی اے نی
وارثشاہ جنس دینام ہم جنس سوہندی بھورتا زناں گدھے نہ میلی اے نی

شنیدن ہیر کلام جوگی و سہتی را

ہیر کن دھریا ایہ کون آیا کوئی ایہ تاں ہے درد خواہ میرا
جیہڑا بھورازن میںوں آکھدائے اتے گدھا بنایا سوچا کھیڑا
متے چاک میرا کویں آن میلے کسے نال سبب اللہ میرا
میں تاں اوسدینال اٹھ کراں جھگڑا ہور پیش نہیں جاوندا واہ میرا
میرے آکھنے نوں بھاویں منیو سو مہربان ہویا بے پرواہ میرا
متاں کن پڑاکے میں رانجھے گھت مندراں تے لیا راہ میرا
ہمراز باجھوں کون کرے رمزاں پوندا ہور تے نہیں وساہ میرا
کڑیاں جوگی دی گل رڑکاندیاں سن بھاویں سرچڑھیا بادشاہ میرا
اہدے باجھ مجال نہیں غیر سندی کرے ذکر جو خواہ مخواہ میرا
بناں جان پچھان دے کون سمجھے بولے بولیاں جو وارثشاہ میرا

کلام کردن ہیر جوگی

بولی ہیر وے اڑیا جاہ ساتھوں کوئی خوشی نہ ہووے تے سہتی اے کیوں
پردیساں جوگیاں کملیاں نوں وچوں جیودا بھیت چاہدی اے کیوں
جیہڑا ن لپیٹ کے نس جائے مگر لگ کے اوسنوں دھسی اے کیوں
جیتے آپ علاج نہ جانی ایں وے جن بھوت تے جادوڑے دسی اے کیوں
جے تاں جفانہ جالیاں جائے جوگی جوگ پنتھ وچہ آئیکے دھسی اے کیوں
فقیر بھارڑے گورڑے ہورہی اے کواری کڑی دینال خرخسی اے کیوں
جے توں انت رناں ولوں ویکھاں سی واہی جوترے چھڈ کے نسی اے کیوں

وارث شاہ اجاڑ کے وسدیاں نوں آپ خیر دیناں پھروسی اے کیوں نازنین لیلہ۔یعنی بھیڑ کا بچہ پری کو تم نے بیل کے گلے باندھ دیا عربی گھوڑی گدھے سے نہ ملانی چاہیئے۔

کلام جوگی

اسی فقر اللہ جناب پورے کجھ منگ راساں تھیں گوری اے نی
کری اے مطلب سبھ جہان پورے تقدیر خدا نہ موڑی اے نی
سوال کسے دا مول ن رو کریئے دن رات ہی رب نوں سوری اے نی
یار چھڈ کے یار نوں نس جائے نقش لکھ کے جوڑنا جوڑی اے نی
گھروسدا ویکھ سوال کیتا اتھے ہورہری گھورمسوری اے نی
دس وچہ دنیا ستر آخرت نوں جنھاں دتا ہے تنہاں نوں لوڑی اے نی
ہوندے سوندے اتوں جیہڑے پون مکر اوہ روز حساب نچوڑی اے نی
دل فقر دا انج نہ مول کری اے شیشہ چورہویاں ہیں جوڑی اے نی
اسی رب نے گھلے ہاں دوار تیرے کریں خدمتاں کجھ نہ موڑی اے نی
جیندے نال قلوب دی گل ہووے پھیرا وسنوں ناہ وچھوڑی اے نی
گھروں سیکھنا فقر نہ ڈوم جائے انی کھیڑ یاندی اے غمخواری اے نی
کرامات بھی لکھ وکھاوناں ہاں اینویں فقر نوں نہ ٹکوری اے نی
کوئی اساں تقصیر ہے بڑی کیتی صدقہ حسن دا بخش لے گوری اے نی
جو کجھ سرے سو فقر نوں خیر دتیے نہیں دے جواب چاٹوری اے نی
اسی رٹھڑے یار مناونے ہاں دکھ درددلدھراں توڑی اے نی
سرتے آئی بلانوں ٹال دی اے حکم رب دے نال چاموڑی اے نی
اڑی نال فقیر دے نہ کری اے غصے نال نہ مکھ مروڑی اے نی
وارثشاہ کجھ رب دے نام دے اے نہیں عاجزاں دی کجھ زوری اے نی

کلام ہیر

ہیر آکھیا جوگیا جھوٹھ آکھیں کون رٹھڑے یار مناوندا ای
ایسا کوئی نہ ملیا میں ڈھونڈھ تھکی جیہڑا گیاں نوں موڑلیاوندا ای
ساڈے چم دیاں جتیاں کرے کوئی جیہڑا جیوول روگ گواوندا ای
بھلا دس کھاں چریں وچھنیاں نوں کدوں رب سچا گھریں لیاوندا ای
میرا جیو جامہ جیہڑا آن میلے سر صدقہ اوسدے ناوندا ای
بھلا موئے تے وچھڑے کون میلے ایویں جیوڑا لوک ولاوندا ای
اک بازتوں کانگ نے کونج کھتی ویکھاں چپ ہے اکے کرلاوندا ای
دکھاں والایں نوں گلاں سکھدیاں دے قصے جوڑ جہان سناوندا ای
اک جٹ دے کھیت نوں اگ لگی ویکھا آ نکے کدوں بجھاوندا ای
دیواں چوریاں گھیو دے بال دیوے وارشاہ جے سناں میں آوندا ای

(ترجمہ) جوکوئی لایا نیکی اس کو ہے اس کے دس برابر اور جب ہم نعمت بھیجیں انسان پر ٹلا جاوے اور موڑے اپنی کروٹ۔ باوجود توفیق جوانکاری ہو جاویں۔ مرادیہ ہے کہ کب آکر بجھاتا ہے

کلام جوگی

جدوں تیک ہے زمیں اسمان قائم تدوں تیک ایہ واہ سبھ وہین گے نی
سبھا کبر ہنکار گمان لدے آپ وچہ ایہ انت نوں ڈہین گے نی
یوم تشقق السماء بالغمام تدوں آسرے ایہ سبھ ڈہین گے نی
اسرافیل جاں صور کرنا پھوکے تدوں سبھ پہارڑے رہن گے نی
باشک دھول نوں حشر دا ہول ہوسی سنکے گھوکراں آپ تریہن گے نی
اڈجان پہاڑ سبھ ہون ریزے وانگ کھنگہراں آپ وچہ کھیہن گے نی
آپو آپ معلوم کرلین سبھے جدوں حشر نوں معاملے پہن گے نی

سورج سوا نیزے اتے آن ٹھیرے راہ ریہن گے گاہ سبھ گیہن گے نی
جو کجھ نصیبن ایس جہان اتے ایہو روز قیامتے لیہن گے نی
بدلے ملن گے گرنیاں بھرنیاندے تے اعمالنامے ہتھیں ڈھین گے نی
کرسی عرش تے لوح تے قلم جنت روح دوزخ ست ایہ رہینگے نی
دنیا دار نہ رہیگا کوئی ایتھے ثابت فقر اللہ دے ریہن گے نی
دساں حال احوال تمام سارا سراوہناں جو ورتیا سیہن گے نی
نالے فال قرآن کتاب وچوں جیہڑے ہونڈر کھن و یکھ لیہن گے نی
بول پویگا زمیں اسمان موہوں نال حکم حوالڑے کیہن گے نی
کھل جان اسرار ہن بند جیہڑے اکھیں اپنی آپ دس ییہن گے
قرعہ ست کے پرشن میں لاونا ہاں دساں اہناں جو اٹھکے بیہن گے نی
نالے پتری کھولکے فال دساں وارثشاہ ہوری سچ کہین گے نی
قرعہ انداختن جوگی واظہار کردن کیفیت پیش ہیر
ہن سنگلی سٹ کے شگن بولاں دویا ساہوریاں تے گنا پیاسی نی
توں چھتیاں نال اوہ مس بھناں تدوں دوہاں واجی رل گیا سی نی
اوہ ونجھلی نال توں نال لکاں جیو دوہاں دادوہاں نے لیاسی نی
ہن کن پڑے افقری ہویا نال جوگیاں دے رل گیاسی نی
اوہ عشق دے ہٹ وکارہیا مجھیں کسے دیاں چاردارہیاسی نی
اک وانس سے چھیک چھ ست اسنوں پھوک ماریاں بولدا پیاسی نی
اوہ آس کرکے مہیں چارداسی تیرا ویاہ ہویا لڑھ گیا سی نی
توں تاں چڑھی ڈولی اوہ ہک مجھیں ٹمک چایکے نال لگیاسی نی
سروہ لاہ اٹمک بھورا کھس لیاراہ جھنگ سیالاں دے پیاسی نی
روندا جھنگ سیالاں نوں رواں ہویا پچھا اوسدا کسے نہ لیا سی نی

توں تاں وسیں کھیڑیں اوہ رلے جھنگیں درد نال پکار دا پیاسی نی
قول اوسدے نال چاتدھ کیتا اوسے بول نوں پالنا پیاسی نی
پنجاں پیراں تے تیرا نکاح پڑھیا کول اللہ گواہ رکھ لیا سی نی
ایہ نکاح نکاح تے روانا ہیں ایہو شرع رسولؐ نے کہیا سی نی
عشق پٹ تڑیاں سٹیاں سومتھے ہتھ مارے ٹرگیا سی نی
جھلاں بیلیاں دیوچہ پھرے بھوند اکھانا اوس کولوں رہ گیا سی نی
ہن چھٹیاں کھل کے سدیا اے ٹلے بال گندائینے گیا سی نی
روک بیچ روپے تے اک روڑی بالناتھ دی نظ لے گیا سی نی
بالناتھ نے اوسدے کن پاڑے درد کیدے واسطے سہیا سی نی
روڑ بھوڑھویا سواہ ملی منہ تے ذات اوسدی لنگ لگی گیا سی نی
جدوں لگی تھاپی نہ کجھ رہیا باقی کم اوسدا بھلا ہوگیا سی نی
بالناتھ کولوں وداع ہوڑیا شہر کھیڑیاں نوں دھا پیاسی نی
موجو چوہدری دا پت لاڈلای زری پٹ ہنڈا وندا پیاسی نی
ہن لگ لنگوٹ تے ہتھ کھپر لوہے ناد وجاوندا پیاسی نی
اج پنڈ تساڈڑے آن وڑیا اجے لنگھ اگاں نہ گیا سی نی
وارث شاہ میں پتری پھول ڈٹھی قرعہ ایہ نجوم دا پیاسی نی

(ترجمہ) اور چھوڑ دینگے ہم خلق کو اسدن دتی ایک دوسرے میں اور پھونک ماری صور میں پھر جمع کرلاوینگے ہم ان کو سارے۔ (ترجمہ) یہ ہے وہ دن جس دن جمع ہونگے سب لوگ اور وہ دن ہے دیکھنے کا۔ (ترجمہ) تا بدلہ دے اللہ ہر ایک جی کو اس کی کمائی کا بے شک اللہ شتاب کرنیوالا ہے حساب۔ جس دن پھٹ جائیگا آسمان بادلوں سے

کلام جوگی

چھوٹی عمر دیاں ماریاں بہت مشکل پتر مہر اندے کھولیاں چار دے نی

کن پاڑ فقیر ہوجان راجے دردمند پھرن وچہ بار دے نی

رناں واسطے کن پڑا راجے سبھ ذات صفات نگھار دے نی

بھلے رناں دے نیک نصیت ہوون تجن آں پٹھن کول یار دے نی

دھن مال گیا سروکھ کرکے دید باز عاشق دید مار دے نی

وارثشاہ جاں ذوق دی لگے گدی جوہر نکلن اصل تلوار دے نی

سوال و جواب ہیر و رانجھا

اک جٹ دے کھیت نوں اگ لگی اوتھے واہڈیاں تے نہ گاہ ہویا

لاویہار راکھے سبھ وداع ہوئے ناامید ہوکے انجھے ساہ ہویا

جیہڑے بازتوں کانگ نے کونج کھوہی صبر شکر کر بازفناہ ہویا

ایویں حال ہے ایس فقیر دانی دھن مال گیا تے تباہ ہویا

کریں صدق تے کم معلوم ہووے تیر رب رسول گواہ ہویا

دنیا چھڈا وداسیاں پہن لیاں سید وارثوں ہن وارثشاہ ہویا

مقولہ شاعر

ہیر اٹھ بیٹھی پتے ٹھیک لگے اتے ٹھیک نشانیاں ساریاں نی

ایہ تاں جوتشی پنڈت آن ملیا باتاں آکھدا خوب کراریاں نی

پتے ونجھلی دے ایس ٹھیک دتے اتے میں بھی ساڈیاں چاریاں نی

لاگی ہوئیکے ٹمک وی چایاسی جگ جھلیاں بہت خواریاں نی

خبراں ہور بھی عجیب سناوندائے گلاں گھڑدیاں خوب نتاریاں نی

وارثشاہ ایہ علم دا دھنی ڈاہڈ کھول کہے نشانیاں ساریاں نی

کلام ہیر با جوگی

بھلا دس کھاں جوگیا چور ساڈا ہن کیہڑی طرف نوں اٹھ گیا

ویکھا آپ ہن کیہڑی طرف پھردا اتے مجھ غریب نوں کٹھ گیا

دکھ یار دا ہویا نھور سینے سج پھل کے اج ہی ترٹھ گیا

ملے یار تاں جان خلاص ہووے ساڈا کالجہ سل کے لٹھ گیا

رٹھے آدمی گھراں وچہ آن ملدے گلی سمجھ حابدھڑی نٹھ گیا

گھراں وچہ پونداگناں سجناں دا یار ہورناہیں کسے گھٹ گیا

تینوں سانگ وچھوڑے دے زخم اتے تویں اوسدا گھاہ نہ چھٹ گیا

اکھیں کھولکے ویکھ توں وچہ آنگن یار اندرے نہ کسے گھٹ گیا

گھر یارتے ڈھونڈدی پھریں باہر کسے محل نہ ماڑیاں اٹھ گیا

باجھ یار دے گھڑی آرام ناہیں پکڑ چھری تے کالجہ کٹھ گیا

کجھ ہوئی خطا ہے تدھ کولوں تاہیں ایں یار تیرا تیتھوں رٹھ گیا

سانوں چین آرام تے صبر ناہیں سوہنایا وجدوکنارٹھ گیا

کم تھمتارندے ویکھ جوگیا وے سدھا سوچیا ہو اپٹھ گیا

پلالاہ کے دیہ دیدار بھوراوارثشاہ نہیں کتے اٹھ گیا

کلام جوگی

میتھوں سچ دی گل جے پچھنی میں کن لائیکے سن مُیاری اے نی

میں تاں کھولکے بات سناوناں ہاں ایس بات نوں سمجھ بیچاری اے نی

ساڑ گھنڈنوں کھولکے ویکھ نیناں نی انوکھیاں سائلواں والی اے نی

گھنڈ کھولکے کریں دھیان ذرہ یار نظر آوے رنے ڈاری اے نی

ایس گھنڈ وچہ بہت خواریاں نی اگ لائیکے گھنڈنوں ساڑی اے نی

گھنڈ حسن دی آب چھپالیندا ملے گھنڈالی رڑے ماری اے نی

گھنڈ عاشقاندے بیڑے ڈوب دیندا مینا تاڑ نہ پنجرے واڑی اے نی

تدوں ایہ جہان سبھ نظر آوے جدوں گھنڈنوں ذرہ اتاری اے نی
گھنڈانھیاں کرے سوجاکھیاں نوں گنڈلاہ موہیں اتوں لاڑی اے نی
وارثشاہ نہ دبی ایم وتیاں نوں پھل اگ دے وچہ ساڑی اے نی

کلام ہیر

سن جوگیا راولا دکھ ساڈا اسیں کچرک دکھ نوں جالی اے وے
اکھیں سامنے چوجے نظر آوے کیوں دکھ وچہ آپ نوں گالی اے وے
میاں جوگیا جھوٹھیاں کریں گلاں گھر ہون تاں کاسنوں بھالی اے وے
اگ بجھی نوں دھریاں لکھ دیجن بناں پھوک ماری نہیں بالی اے وے
دل ہیر دے تدوں تدبیر آئی اکھیں ویکھ کے یارنوں بھالی اے وے
سنیاں ڈٹھیاں جیہا نہ مول ہوندا غفلت وچہ نہ وقت نوں ٹالی اے وے
گھنڈ لاہ کے ہیر جان نظر کیتی وہایار نہ غیرنوں بھالی اے وے
ہیر ویکھ کے ترت پچھان لیا ہس آکھدی بات سنبھالی اے وے
ایس عشقدا بھیت نہ ہووے ظاہر کسے نال نہ گل نوالی اے وے
موہوں نکلی گل خوار ہوندی نال عقل فساد مٹالی اے وے
سہتی پاس نہ کھولنا بھیت مولے شیر پاس نہ بکری پالی اے وے
اوہ تاں بہت ہی عقل شعور والی ایس بھیدنوں کویں چھپالی اے وے
سیدھا سوچتا تھا الٹا ہوا انوکھے سرخ کپڑے میدان میں ماری جائے
پنجرے میں بند کر کے موتیو کو دبانا نہ چاہیئے سنتا اور دیکھنا برابر نہیں ہوتا
ویکھ مال چائکے پیا مکرراہ جانڈرے کوئی نہ بھالی اے وے
عاشق ہوئی جو دکھ نہ کرے ظاہر جو کجھ سرے تے بنے سو جالی اے وے
بھاویں پچھ کے لوک نکھٹ جائے بھید جیو داکھول نہ ڈالی اے وے
وارثشاہ ملکھایاں مال لدھا چلو کجیاں بدرپوالی اے وے

(ترجمہ)اور زمین میں نشانیاں ہیں واسطے یقین لانے والوں کے اور بیچ تمہارے نفسوں کے پس نہیں دیکھتے۔

کلام جوگی

کہی وسنی عقل سیانیاں نوں کدی نفق قدیم سمہالی اے نی

دولتمند نوں جان دا سبھ کوئی نہوں نال غریب دے پالی اے نی

لکھیا عشق کتاب وچہ ایہ مسئلہ نیوں عاجزاں دینال پالی اے نی

شرم پال وکھایئے لایاندی لجاں گھت کے کھوہ نہ گالی اے نی

گودی بال ڈھنڈورڑا جگ سارے جیوں سمجھ لے کھیڑیاں والی اے نی

ایس عشق میدان دی گھڑی نوں نال مہر دے پاس بہالی اے نی

ایس حسن داناہ گمان کرنا نی محبوب دی چال کچالی اے نی

جے اوہ کرے سوال دیدار والے نال شوق دے ویکھ وکھالی اے نی

ٹھنڈ پائی اے ہجر دیاں لوٹھیاں نوں ہتھوں غضب دی اک نہ بالی اے نی

وارثشاہ ہے عشق دا گاؤتکیہ حسن دی اے گرم نہالی اے نی

کلام سہتی

سہتی سمجھیا ایہ مل گئے دونویں لیاں گھت فقیر بلایاں نی

ایہ ویکھ فقیر نہال ہوئی جڑیاں دسنوں گھول پوایاں نی

آکھے ہیر نوں مغز کھپاناہیں نی میں تیریاں لیاں بلایاں نی

ایس جوگیڑی نال توں کھوج ناہیں انی بھابی اے گھول گھمایاں نی

خیر ملے سوہسکے لئے ناہیں کسے چوریاں کٹ کھوایاں نی

آٹا خیر نہ بھچیا لئے دانے کتھوں کڈھی اے دودھ ملایاں نی!

ڈرن آوندا بھوتنے وانگ اسنوں کسے تھاں دیاں ایہ بلایاں نی

مت گھت جدھوڑتے کرے کملی گلاں ایس دینال کی لایاں نی

لیکے خیرتوں جاہ فرنچیا وے بھوراں دلاں دیاں کہیاں چایاں نی
گھن خیر تے جھب ٹرجاہ ایتھوں باربار تینوں سمجھایاں نی
پھریں بہت پکھنڈ کھلار داتوں ایتھے کہیاں ولیاں چایاں نی
بھابی چھیڑ نہ ایس بلانوں نی سبھ آفتاں آن وکھایاں نی
جھوٹھے جگ جہان دے ہون جوگی کدوں انہاندے سچ صفایاں نی
وارثشاہ فقیر دی عقل کتھے ایہ تاں پٹیاں عشق پڑھایاں نی

جومصیبت پڑے سہنی چاہیئے چھوٹی ڈولیوں میں چودھویں کا چاند چھپارکھنا چاہیئے۔ مطلب کہ راز چھپانا تو ناممکن ہے لیکن پھر بھی چھپانا ہی لازم ہے لڑکا بغل میں ڈھنڈوراشہر میں۔ کہاوت ہے دوائیں محبت کی چیزیں اورہم نے آسان کیاقرآن سمجھنے کوتاپھر ہرکوئی سمجھے مکار بدصورت بدبودار آنکھوں سے پانی بہتے ہوئے بدنما ناک سے بلغم جاری ہے سرمونڈے ہوئے زلفوں والوں کو۔

کلام جوگی

میں اکلڑا گل نہ جاننا ہاں سیئیں دوویں ننان بھر جایاں نی
مالزادیاں وانگ بنا تیری پا بیٹھی ئیں سرم سلایاں نی
پر پکڑ فقیر دے دیہہ بھجیا اڑیاں کواری اے کہیاں لایاں نی
دھیان رب دے رکھ نہ ہوتی غصے ہون نہ بھلیاں دیاں جایاں نی
تینوں شوق ہے تہاں دا بھاگ بھری اے جھاں ڈاچیاں بار چرایاں نی
جس رب دے اسیں فقیر ہوئے ویکھ قدرتاں اوس وکھائیاں نی
میرے پیر نوں رب توفیق دتی لکھ سنگتاں سرگ جس پایاں نی
میرے پیر جیہا نہیں ہور کوئی آساں جس نے سبھ پہنچایاں نی!
میرے پیر نوں جان دی مویا گیا تاہئیں گالیاں دیناں لایاں نی
لکھ بنھ ہتھیار کوار والے کیوں فقر تے کرنی ئیں دھایاں نی

جیہڑے صدق یقین تے رہن ثابت رب بخش دا تنہاں وڈیایاں نی
وارثشاہ اوہ سدا ای جیوندے نی جنہاں کیتیاں نیک کمایاں نی

کلام سہتی

پٹے اچیاندے برے لاونائیں ویدا مہنے شامتاں چوریاں وے
متھا ڈاہیوئینال کواریاندے تیریاں کوندیاں جوگیا موریاں وے
تیری بجھ نمسیاں ہتھ اکت اتے چڑہیں ہندیاں جھوریاں وے
خیر ملے سولیں نہ نال مستی منگیں ددھ تے پان فلوریاں وے
اک دین آتا اک ٹک چپا بھر دین نہ چاٹیاں کوریاں وے
ایس نوں ڈھونڈ دے اوہ پھردے چڑن ہاتھیاں تے ہون جواریاں وے
ٹھیک مارسواردے بھوت راکش جیہڑیاں مہریاں ہون ایہ چوریاں وے
اسیں جٹیاں ہمتوں گھٹ ناہیں جنہاں مجھیاں چنگیاں بوریاں وے
وڈے کملیاں دی اساں بھنگ جھاڑی اتھے کیہاں وللیاں سوریاں وے
توں کون جوگی بنیا پھریں ایویں اساں گنداں کپیاں کوڑیاں وے
سمٹا بڑا علاج کوپیتاں دا تیریاں بھیڑیاں سدیاں طوریاں وے
وارثشاہ فقیر ہن ہویوں ضدی ویکھ رناں نوں گھتنائیں گھوریاں وے

کلام جوگی

جیہی سنیدی سیں تیہی ڈٹھئیں نی لکھ لعنتاں تیریاں خوبیاں نی
پھٹی اوٹھنی وانگ اڑرات گھتیں توں تاں سکھی ایں کرن محبوبیاں نی
چھاتی وٹویں کس ابھاریائی جھگا پاٹ کے پھٹیاں بوبیاں نی
وارثشاہ فقیر نوں کرن راضی تاہئیں بھاگ بھریاں ہوون صوبیاں نی

کلام سہتی

مڑ مڑ اٹھ بلوچ سمجھاونائیں تیری بڑی زبان چالاک ہے وے

تینوں خبر ناہیں اوتھاں والیاں دی سسّی جیہاں پھرن رولاک ہے وے

تلخ بیلیں کاٹ ڈالیں نادان ودان ہمارے نزدیک برابر ہیں اطوار برے نظر آتے ہیں

عورتیں تب ہی باقبال ہوسکتی ہیں پھاڑ کر چھوٹے پستان نکلے ہیں

متھے عاشقاں ملے منہ کالکاں نوں عشق آپ ملامتوں پاک ہے وے

سہتی ہیر رانجھا سنے خادماں دے وارث پیر بھی جدا غمناک ہے وے

شریفوں کی بیٹیاں گالیں شروع کیں چوتڑوں پر زنبور کاٹتے ہیں بادکش مودنہ یعنی چنور بوری بھینسوں کا دودھ پیا۔

کلام جوگی

کیہی گنڈھ فقیر دینال پھاہیا اُٹھ کھیل بریار اچکیاں نی

راتب کھائیکے نخراں وچ تلے مارن لت عراقیاں بکیاں نی

اک بھونکدی دوسری دے ڈچکرا ایہ ننان بھابی دونویں سکیاں نی

آپے کرن سیاپے ایہ مارکے تے گل گل دے وچ ایہ پکیاں نی

پنجے چڑھدیاں ہین تے پھر آپے جاپن بہت پیار وچ سکیاں نی

اتھے کئی فقیر ظہیر ہوئے خیر دیندیاں دیندیاں اکیاں نی

جنہاں ڈبیاں پائیکے سریں چاپاں رناں تنہاں دیاں ناہیں سکیاں نی

نالے ڈھڈ گھرکھن نالے دودھ رڑکن تے اچاٹیاں کتیاں لکیاں نی

جھاتا کھرکدیاں کھنگدیاں نک سنکن مارن واؤکے چاہڑے نکیاں نی

لڑو نہیں جے چنگیاں ہووناں جے وارشاہ توں لئیو دوپکھیاں نی

کلام سہتی

آنی ویکھو نی واسطہ رب دا جے واہ پے گیا نال کوپتیاں دے

مگر ہلاں دے چوبراں لادیچن اکے چھیڑ وتچن مگر کٹیاں دے
اکے واہڈیاں لادیاں کرن چوبرا کے ڈاہ ویچن بیٹھ جھٹیاں دے
ایہ پرانیاں لغتاں ہین جوگی گدوں وانگ لٹیں وچہ گھٹیاں دے
ہیر آکھدی بہت ہے شوق تینوں بینڈ چھاہ نہیں نال ڈٹیاں دے
وارثشاہ میاں کھاہڑے ناہ پئی اے کن پاٹیاں ربدیاں پٹیاں دے

کلام سہتی باہیر

بھابی جوگیاں دے بڑے کارنے نی گلاں نہیں سنیاں کن پاٹیاں دیاں
روگ بنھ پلے دودھ دہی پیون وڈیاں چاٹیاں جوڑدے آٹیاں دیاں
نہیں جوگدی بھوگدی خبر ایہناں خبراں جاندے جھلدیاں جاٹیاں دیاں
کرمحنتاں رزق نہ کھاڈھا ایہہ تاں کھان کمایاں ساٹیاں دیاں
بھابی ایس سوداگری والیاں نوں خبراں پوسن اکدن گھاٹیاں دیاں
لتھی چڑہی نوں کجھ نہ جاندے نی چالاں جوگیاں الوان باٹیاں دیاں
گھ گھ ودھائیکے وال ناخن رتجھ صلمدی لانگراں پاٹیاں دیاں
وارثشاہ ایہ مست کی پاٹ لتھار گاں کرلیاں وانگ ہن گاٹیاں دیاں

مقولہ شاعر

ایہ مثل مشہورجہان اند رجٹی چارے ہی تھوک سواردی اے
ان تنبدی میں تے بال لیہڑے چڑیاں ہا کرے لیلڑے چار دی اے
جدوں آوندی جھگڑے دی گل اتے تھوڑی گل نوں بہت کھلاردی اے
جٹی لڑن تے جدوں تیار ہووے پھر چاروچار وچاردی اے
بنھ جھیڑے فقیراں دینال لڑدی گھر ساہبھدی لوکاں نوں ماردی اے
وارثشاہ دولڑن معشوق اتھے میری سنگلی شکن وچاردی اے
گھاس کی سبزی پر مشغول ہوجاتی ہین عراق گھوڑوں اور ہرنوں کولاتیں

مارتی ہیں تنگ آ گئی ہیں سر کو خارش کرتی کھانسی ناک صاف کرتی اور ناک چڑھا گوز مارتی ہیں کھیت کاٹنے کی مزدوری کریں مشٹنڈے یا زراعت کو پانی لگانے والے ہوں گدھے کی طرح خاک میں لیٹتے ہیں آٹوں کے برتن بھر کر جمع کرتے ہیں اور جو لوگ داؤں میں ہیں برائیوں کے انکے سخت مار ہے اور ان کا رزق ہے ٹوٹنے کا چاروں چیزیں سنوارتی ہیں۔

کلام سہتی

میرے ہتھ لونڈے تیر یلوے ٹوٹن کوئی مارسیا نال مہلیاں دے
اسیں گھڑاں کے وانگ قلبوت موچی کریں چادڑاں نال توں جھلیاں دے
ماراک چپیڑے وندھنوں سواد آونی مٹھیاں بھلیاں دے
قرضدار قصاب عزرائیل صورت کھاوے پچھلے ون نی گھلیاں دے
وندھنوں چوراہے دے وانگ کھنگر سانوں کوف نہ کھلیاں مہلیاں دے
جیہڑیاں آ کڑاں پیاد کھاونائیں کڈھاں مجھ تیری نال کھلیاں دے
وڈا آن پکھنڈ جگایائی تینوں خوف نہ اساں ہرویلیاں دے
وارث ہڈ تیرے گھاٹ وانگ چھیٹر ہین نال ٹنکیاں ڈنڈیاں ٹھلیاں دے

کلام جوگی

تیرے مرو لونڈے پھاٹ کھان اتے میری پھرکدی اج مطہر ہے نی
میرا کتکا لویں تے تیرے چتراج دوہاں داوڈڑا بھیڑ ہے نی
بھوجن سجرا چاکھن نوں آن ملیا قسمت جوگیاں دی لہر بہر ہے نی
پنڈاوٹی اے گٹھلی اے تمی اے نی لوں لوں تیرا کوڑا زہر ہے نی
سورج ڈھلے تے ٹھنڈیاں ہون چھاواں جے کڑکدی دھپ دوپہر ہے نی
ہوکے دوہریاں تہیریاں لفنیئیں تینوں چلیا غضب دی لہر ہے نی
کھاکھاں اڈکے جیبھ متلاونی ایں رالاں وہن جیوں مہگیوں نہر ہے نی

پانی وانگ نتار کے کروں ٹھنڈی کڑہاں ساریاں گرمیاں گھر ہے نی
چھبڑ وانگ تیری ہیوکڈھ دیہاں تینوں آیا زوم دا قہر ہے نی
اوہ بھیڈ دے خون تے کسے چڑھ کے نہیں مارلیا کدی شہر ہے نی
اجاڑے خور گدھے وانگ کٹیں گی تینوں بری ای کسی دی دہر ہے نی
وارثشاہ ای ڈگڈگی رن کتی کس چھڈادتی ویہڑے تے قہر ہے نی

طعن جوگی

اسیں صبر کرکے چپ ہو بیٹھے بہت اوکھیاں ایہ فقریاں نی
نظر تلے توں لیادیں کیوں پاٹے جیندے ہس دینال زنجیریاں نی
جیہڑے درشنی ہنڈوی واچ بیٹھے سبھ چٹھیاں اوہناں نے چیریاں نی
تسیں کرو حیا کواریونی اجے دودھ دیاں دندیاں کھیریاں نی
وانگ ہڈہیاں کریں پکھنڈ گلاں متھے چونڈیاں کواردیاں چیریاں نی
کیہی چندری لگی ہیں آن متھے اکھیں بھاکھدیاں بھول بھنیریاں نی
میں تاں تلتھڑی پٹ سٹاں میری انگلی انگلی پیریاں نی!
وارثشاہ فوجدار دے مارنے نوں سینہ ماریاں ویکھ کشمیریاں نی

میرے ہاتھ مارنے پر تلے ہوئے ہیں تیرا مونڈا ہوا سر مار کھانے کو تیار ہے۔ یعنی جس طرح گدھے کھیت اجاڑنے والے کو پیٹا جاتا ہے۔ اس طرح پیٹی جاوے گی۔

اشارت نمودن ہیر جوگی را

سنیت مار کے ہیر نے جوگیڑینوں کہیا چپ کرا ایس بھکاونی ہاں
تیرینال ہے ایس نے ویر چایا متھا ایس دینال میں لاونی ہاں
رناں نال برابری رن ہوندی دیر سترا پھیر جگاونی ھاں
کڑیاں سدگراں دیاں مگر اسدے ہنے تاوڑی ویکھ وجاونی ہاں

کراں گل گلائنوں نال اسدے گل ایس دے ریشہ پاونی ھاں
وارثشاہ میاں رانجھے یار اگے ایہنوں کنجری وانگ نچاونی ہاں

کلام ہیر با سہتی

ہیر آ کھدی ایس فقیر نوں نی کیہا گھتیو غیب دا واعدا ے
ایہناں عاجزاں نوں پئی مارنی ایں ایس جیوویندا کیہا فائدا اے
اللہ والیاں نال کی ویر چائیو بھلا کواری اے ایہ برا قاعدااے
پرچم فقیر دی ٹہل کیجے ایس کم وچہ خیر وازائدا اے
پچھوں پھڑینگی کتکا جوگیڑیداکون جاندا کیہڑی جائدا اے
وارثشاہ فقیر بے ہون غصے خوف شہرنوں قحط وبائدااے

کلام سہتی

بھابی اکدروں لڑے فقیر سانوں توں بھی جندکڑھیں نال گھوریاں دے
بے تاں ہنگ دے نرخ دی خبر ناہیں کاہ پچھی اے ابھار کستوریاں دے
جان بھابی ایہ فقر ناگ کالے حق ملے کمایاں پوریاں دے
وہٹی ہونہ پہلے توں روز ڈری ایں لیکے چاک لاکی مزدوریاں دے
اہناں جوگیاں دے کوئی دس ناہیں گھتے رزق نے واعدے دوریاں دے
بے تاں پٹ پڑاوناں ہ هوویکاہی کھیہ لچن نال بھوریاں دے
کوئی دے بددعا تے تال سٹے پچھوں فائدے کی اہناں جھوریاں دے
لچھو لچھو کردی پھریں نال فقراں لچ چالڑے اہناں لنگوریاں دے
وہٹی سیدڑے دی فقر مل بیٹھا ویکھو کم ایہ حق دے زوریاں دے
مکر نال لڑکے سانوں گھروں کڈھیں کٹ دیہ اہنوں چھنے چوریاں دے
سینت مارکے یارنوں چھیڑ چایو ول جانی ئیں گلاں چوریاں دے
بھابی نال فقیر ہمراز ہوئی ایں ددھ پی کے مجھیاں بوریاں دے

ساہن پیکیاندا جان ٹہل کرسیں کوٹھے سبھ کرسیں کالی توڑیاں دے
وارثشاہ فقیر دی رن ورین جویں ہرگ نوں ویرانگوریاں دے

ایضاً

بھابی کریں رہائیتاں جوگیا ندیاں ہتھیں سچیاں پابھوڑیاں نی
جیہڑی ڈنڈ وکھائیکے کرے آکڑ میں تے پٹ سٹاں ایہد ماں چوڑیانی
گورواسدے نوں نہیں پہنچ اوتھے جتھے عقلاں اساریاں دوڑیاں نی
جن بھوت تے دیو دی عقل جائے جدوں مارکے اٹھے چھوڑیاں نی
مار مہلیاں تے سٹاں بھن ٹنگاں پھردے ڈھونڈ دا کاٹھ کٹھوڑیاں نی
وارثشاہ فقیر دینال لڑناں کپن زہردیاں گندلاں کوڑیاں نی
فساد گلے میں ڈالتی ہے (ترجمہ) اور جو اللہ اور اللہ کے رسولؐ اور مسلمانوں
کا دوست ہو کر لو ہے گا تو اللہ والا ہے (اور اللہ والوں کا بول بالا ہے)
(ترجمہ) اور پیغمبر بستیوں کے لوگ سرکشی کرنے لگتے ہیں تمہارا پروردگار
ان کو عذاب میں پکڑتا ہے۔ تو اسکی پکڑ ایسی ہو ہوا کرتی ہے۔

کلام ہیر باسہتی

ہائے ہائے فقیر دینال بولیں بری سہتی اے تیری اموڑ ہوئی
جنہاں نال فقیر اندے اڑی بدھی سے مال تے جان دے چوڑ ہوئی
کن پاٹیاں نال جس ضد بدھی پس وپیش تھیں انت نوں چوڑ ہوئی
رہی اوت نکھتری رنڈ منجی جیہڑی نال ملنگاں دے کوڑ ہوئی
لہناں جیہاں نوں چھیڑی اے مول ناہیں جنہاں عشق تے فقر دی دوڑ
ہوئی
وارثشاہ لڑائی دا مول بولن ویکھو دوہاندے اوڑتے پوڑ ہوئی

کلام سہتی

بھابی ایس بے گدھے دے اڑی بادھی اسیں رناں بھی پنجپاہاریاں ہاں

ایہ ماریا ایس جہان تازہ اسیں روز میثاق دیاں ماریاں ہاں

ایہ گنڈیاں وچہ ہے پیر دھردا اسیں بانکیاں چنچرڈاریاں ہاں

مردرنگ نحل نے عشر تاندے اسیں ذوق دے مزیدیاں ماریاں ہاں

ایہ آپ نوں چھیل سداوندائے اسیں نراں دنیالدیاں ناریاں ہاں

جے ایہ ضددی چھر ہے ہو بیٹھا ایس رناں بھی تیز کٹاریاں ہاں

ایس چاکدی کی مجال ہے نی راجے بھوج تھیں اسیں نہ ہاریا ہاں

وارثشاہ وچہ حق سفید پوشاں اسیں ہولی دے رنگ پچکاریاں ہاں

کلام ہیر

جنہاں نال فقیر اندے اڑی بدھی ہتھ دھوجہان تھیں چلیاں نی

آٹلیں کواری اے ڈاری اے نہ کیہاں جائیوں بھکھیال اولیاں نی

ہووے شرم حیا انہاں کواریاں نوں جیہڑیاں نیک صحبت وچہ رلیانی

میں تاں جانتی ہاں تینوں ایس ویلے بنیں حسن گمان اچھلیاں نی

جیہڑے خوف خدادا کرن موئی اے باتاں ہون گیاں اونہاں سولیاں نی

جنہاں آپ فقیراں دے پیر پکڑے اوہ ایس جہان وچہ بھلیاں نی

کارے ہتھیاں کوریاں دہیوبھریاں بھلا کیونکر رہن نچلیاں نی

منس منگدیاں جوگیاں نال لڑکے راتیں اوکھیاں ہون اکلیاں نی

پچھے چرکھڑا رلے ہے سڑن جوگا کدے چارنہ لاہیوں چھلیا نی

جتھے گھبرو ہون جاکھئیں اوتھے پرچے مار کے بہیں پتھلیاں نی

ٹلجاہ فقیرنوں گنڈی اے نی آکواری اے راہاں کیوں ملیاں نی

ہین بدل وسدے ہونیویں دھماں قہردیاں دیس تے گھلیاں نی

آن جٹاں وانگ کیوں خیال پئیں گلاں پچھلیاں چا اٹھلیاں نی
لک بدھیاں کدی نہ ہلک جاندا وارثشاہ جو اندروں ہلیا نی

یعنی جو عورتیں فقیروں کے ساتھ غصے ہو کر لڑتی ہیں وہ بے اولاد اور رانڈ ہو جاتی ہیں۔ اور منحوس سمجھی جاتی ہیں۔ سفید پوشوں کو داغ لگانے والی مولی کی پچکاریاں۔ مراد نیک کاموں کو برباد کرنے والیاں جہاں جوان مرد دیکھتی ہے وہیں جا پہنچتی ہے

کلام سہتی

بھابی نال فقیر دے دھڑا کیتا حال حال لوکا ساتوں ماردی اے
جوگی ویکھ کے پان سوچڑی کائی مان متری خون گذاردی اے
اسیں گنڈیاں تے آپ نیک بندی جیہڑی یار ہی یار پکاردی اے
نہیں جاندی یار سوایہ جوگی اکے کیانشانڑی یاردی اے
لڑے نال میرے نچے تال اتے نالے جوگی نوں سنیتاں ماردی اے
اج مار کراونی جوگیڑیوں وارثشاہ نوں پئی للکاردی اے

کلام ہیر

گھول گھتی اے کواری اے ڈاری اے نی متھاوٹی اے کنت پڑولی اے نی
وانگ چچکے ماتا دے خیال پئی ایں ساڈے نال توں ایڈ ہجولی اے نی
کتھے سدھ بنانشانیاں دی اکے جیوندیاں جھوٹھ نہ بولی اے نی
سروکھ چاہڑیئے چاسولی تاں بھی ایڑا پراہد نہ تولی اے نی
چنی پاڑ کے باریاں کیتیاں نی کنج کواری اے آلی اے بھولی اے نی
چور یار وانگوں نت رہیں پچی چوری کریئے تے مول نہ ڈولی اے نی
ایہاں جیہاں فقیراں دے نام اتوں جی جان چا اپنا گھولی اے نی
وارثشاہ ہموزن ہے جھوٹھ دوزخ کنڈی پا انصاف دی تولی اے نی

کلام سہتی

بھلا دس بھابی کیہا ویر چائیو بھیا پٹیاں نوں پئی کونی ایں

انہونیاں گلاں دے نام لیکے گھاہ الٹے پئی کھنڈونی ایں

آپ چانی چھیٹر دی دوہنی نوں ایویں گنڈیانتوں پئی دوہنی ایں

سوہنی ہوئی ناہیں تاں غضب چایا خون خلق دا پئی نچونی ایں

آپ چاک ہنڈایکے چھڈ آیوں ہن خلق نوں پئی وڈونی ایں

آکھ بھائی نوں ہنے کڈھا چھڈوں جیہے اسانوں میہنے لونی ایں

آپ کملی لوکاندے سانگ لائیں خچر دادیا ندی وڈی کھونی ایں

وارثشاہ کہے سن بھگیاڑنے نی منڈے موہنی ایں تے جھوٹے دونی ایں

کلام ہیر

خوار خجلاں رلدیاں پھر دایں سن اکھیں ویکھدیان ہوردیاں ہورہویاں

آپے دودھدیاں دھوتیاں نیکبختاں اکے چوراندے اسیں بھی چورہویاں

چور چوہدری کنڈی پردہان کیتی ایہ الٹ اولیاں زورہویاں

بدزیب تے کوہجیاں بھیڑ موہیاں آکے حسن دے باغ وچہ مورہویاں

ایہ چغل ملو چاندے ٹونب لتھی زمیں دوزگھوٹے سن گھورہویاں

اہدی بنت ویکھو نال نخریاندے مالزادیاں وچہ لاہورہویاں

بھرجایاں نوں بولیاں ماردیاں نی پھرن منڈیا نوچہ لٹورہویاں

وارثشاہ جہان تے دھم اہدی جویں سسی دیاں شہر بھنبورہویاں

سگ دیوانہ کاٹے ہوئے کی دیوانگی شاید یہی اس کا یار ہے لڑکیوں کو فریب دینی اور بھینسے سے دودھ مانگتی ہے۔

کلام سہتی

گداں کسیدی نہیں چڑا آندی بھابی ایہ کیوں اساں تے دھایا ای
ہن ویکھ لو ایہ ہے الٹ ساں لڑے بھین تے پھڑی دا بھایا ای!
تیر مار کے نیناندے ایہ جوگی لے چلیا میری بھاجایا ای
ایہ سیدے مول نہ خوف کھاندی ایس آپ ہی کلاجگایا ای!
لڑے جٹ تے کٹی دے ڈوم نائی سر جوگیڑیدے گل آیا ای
آکٹی اے وڈی اے ایہ پھستا جگدھوڑ کائی ایس پایا ای
ایس مار منتر ویر پادتا چان چک دی پئی لڑائیا ای
ہیر نہیں کھاندی ماراساں کولوں وارث گل فقیر تے آیا ای

مقولہ شاعر

رناں نال آوندے مرد وارے سہتی سنے لونڈیدونویں چھٹیاں نی
گنہن مہن پکاں نوں اڈواڈی اتاللہ لڑن دی واری اکٹھیاں نی
آنہار نے مہناں ڈاردیاں جویں نال کبوتراں رٹھیاں نی!
مگر لابیگانیاں چتراں نوں پھیر اپنی وارایہ مٹھیاں نی!
کدی ڈھلن نہ اپنے پاسڑے توں دونویں کوڈیاں واہگیاں گٹھیاں نی
برے کم نوں سدا ایہ کاہلیاں نیکدی ہون نہ دھیریاں مٹھیاں نی
شوخ دیدیاں تیززبان دونویں ایہ بھی عشقدی تیغ نے کٹھیاں نی
آہڈا وانگ سکے زناں لائیائی آھموں سامنے پہیڑیاں ڈٹھیاں نی
لڑن لگیاں تے منہ لالا کرکے لوہے لاکھیاں تتیاں بھٹھیاں نی
فقر نال اور لڑا پھیڑ پانی بڑا غضب کیتا اہناں پٹھیاں نی!
ہن ویکھ فقیر دے کٹکے نوں چیکاں مارکے پچھاں ترٹھیاں نی
وارثشاہ سوئی ہون بھاگھریاں پیریں فقر دی آن جوڈھٹھیانی

کلام سہتی از روے غصہ باجوگی

بانا فقر دیہ لہن ڈراونائیں پاسہلیاں تہیریاں چوہریاں دے
ذاتی نام دی نہیں تاثیر تینوں گلاں کریں زبان توں کھوہریاں وے
ویہڑے وڑدیاں آن کوپت پایو چھیڑاں چھیڑیاں اوہریاں سوہریاں
وے
مارو مارا بھارساں گنج تیرا ہون مٹھیاں ساریاں جھوریاں وے
ہوکا دیگی تے بنھ دیں پڑیاں کٹ گنداں زہردیاں موہریاں وے
نفع مول گوائیکے اٹھ نٹھوں پووے ونج توں گھاٹ جوں نوہریاں وے
تیرے جیہاں اچکیاں شوہدیاں نوں لبھ لین سوانیاں گوہریاں وے
زراں کھوٹیاں تے کھریاں پرکھلیاں وارث جیہاں صرافاں تے جوہریاں وے

کلام سہتی بابا ندی رہیل

سہتی آکھیا اٹھ راہیل باندی خیر پا فقیر نوں کڈھی اے نی
آٹا گھت کے تے دیئے بک چیناں وچوں الکھ فسادی وڈھی اے نی
ذرا جٹیاں وانگ دوہتھ کری اے جلھی ہو نہ آملکے جڈی اے نی
اہدی بھگت سواری اینال لتاں منوراں بھنیئے مار کے اڈی اے نی
ایہ اکلڑا تے اسیں دوجنیاں اکو جیڈیاں ہان ہاں نڈھی اے نی
ویہڑے وچہ دھریکئے کلیاں تے گئے گوڈرے رگڑ گھسیڈی اے نی
اکھیں سامنے ہیر دے پھاٹ کری اے ایہدی بنی حماتئن وڈی اے نی
پھڑ کے دھون سراوکھلی وچہ دئی اے اڈو ہنگاو چہ زمین تر ڈی اے نی
دے بھچھیا وہیڑیوں کڈھ آئیے ہوہڑا وچہ برونہہ دے گڈی اے نی
اماں آ دیتے بھابی توں وکھ ہوئیے ساتھ اٹھ تے بلی دا چھڈی اے نی
وانگ قلعہ دیپالور ہوجاتی جھنڈا وچہ مواسدی گڈی اے نی
آوے کھوہ نوالیاں ہیر سٹے اہدے یارنوں کھٹکے چھڈی اے نی

جیہڑ یاں آ کڑاں پیا دوکھاوندا ئے ذرا ویہڑیوں اوسنوں کڈی اے نی
وارثشاہ دینال دوہتھ کریئے آنی اٹھ توں سادی اے ہڈی اے نی

کلام خادمہ

باندی ہو غصے چھوہری بک چینے دا چالیر یاسو
دہرویٔرب دی خیر کیجاہ چاکاحال حال کر پلڑ پھیریاسو
پراں لہیں دے چوبراوچوں گالیں کڈھ کے دب دریڑیاسو
باندی لاڈوینال چواکرکے دھکا دے کے ناتھ نوں گیڑیا سو
لیکے کھپری چوبرا جاہ وچوں اوس سترے ناگ نوں چھیڑیا سو
اکھیں اناں وانگ پیار پوندی غصہ اپنا چا اوگھیڑیاسو
چھبی دیکے گھر وچہ پشم پئی ہتھ جوگی دے منہ تے پھیریا سو
وارثشاہ فرنگ دے باغ وڑ کے اوس کلا دے کھوہ نوں گیڑیا سو

کلام جوگی بار بیل باندی

جوگی ویکھ کے بہت حیران ہویا پیاں ددھ وچہ انب دیاں پھاڑیاں نی
غصے نال جو حشرنوں زمیں پٹے جیو وچہ کلیلیاں چاہڑیاں نی!
چینا جوگ چھونیاں آن پایوہن چلی ایں گولی اے واہڑیاں نی
جستے نیںؔ داروادرود ناہیں اکھیں پھرن نہ مول اگھاریاں نی!
جیندا یوے پرانٹھانان مندا پنڈ نہ بجھے وچہ سہڑیاں نی
ڈب موئے نی کاسی وچہ چھنے وارثشاہ نے بولیاں ماریاں نی

ایضاً

جوگی آکھدا باندی اے قہر کیتو سولاں وچہ بازار کھلاریاں نی
جیہڑے ڈبے نی کابی وچہ چھنے ناؤں تہاندے کراں شاریاں نی
تتنے پوشبا اتے انھول گھوگوڈبے آیوئی اپنی واریاں نی

اوہو بھچیا گھتیوں آن چینا نال فقر دے گھولیوں یاریاں نی
ایس فقر نوں چا خراب کیتا وڈا قہر کیتا لوہڑے ماریاں نی
میرے بھالوہڑا وڈا قہر ہویا کم ڈوب سٹیا انہاں لاڑیاں نی
میری کھیری چاپلید کیتی پیاں دھونیاں سہلیاں ساریاں نی
سانوں دھووے نے دانہیں ول آوے اساں مہیں سیالاندیاں چاریاں نی
ویکھو وچہ بارودی کوٹھڑی دے سٹ چلی جے رن انگیاریاں نی
وارث خبر ناہیں انہاں بازیاندی اکے جتیاں اکے چاہاریاں نی

کلام رنیل باندی

باندی آکھیا رزق کیوں نند نائیں جھیڑاالا نہ کھاندے دکھیاندا
چینا رب نے رزق بنادتا عیب دھریں نہ ترکڑی جھکیاں دا
چینا جھال جھلے جتاں ساریاں دا چینا مول ہے تنگیاں ٹھکبھیاں دا
آن چینے دا کھایئے نال لسی سواد آوند ٹکڑیاں رکھیاں دا
بنن پنیاں ایسدیاں چالواندیں مائی باپ ہے تنگیاں بھکھیاں دا
وارثشاہ میاں نواں نظر آیا ایہ چالڑا لچیاں سکھیاں دا

مقولہ شاعر

چیناں خیر دینا بر اجوگیا نئوں مچھی بھابڑے نوں ماس بہمناں نی
کیف بھگت قاضی تیل کھنگ والے وڈھ سٹنا لنگ پلہمناں نی
زہر جیوندے نوں آن سن والے پان ی ہلکیا نئوں دھرن ساہمناں نی
سہیا چوہڑیاں نوں بیاج مومناں نوں موت ایڑانوں اکھیں ڈا ہمنا نی
جویں چاوگاڑنا سدھر یانوں اتے وگڑیاں نوں اوکھاتھا ہمناں نی
مندی جھڑک یتیم مسکین سائل دانوں ہٹکدینا واناں نی!
سچ جھوٹھیاں نوں جھوٹھ نیکبختاں راست گویاں نوں دین الاہمناں نی

کول فقر دے غیر دلیل کرنی سخن عالماں دیناں ساہمناں نی
برا روگ بےوقت جیوں شیر مچھی تے اچکڑیدا ہونا ضامناں نی
غصہ آیاں عقل ہے نکل ویدا ہوندا اوکھڑا عقل دا تھامناں نی!
جویں اگ واروتویں دودھ کھٹا اتے دیوا پتنگ جیوں چاناں نی
کسنجے رنگ ہے جویں نمازیاں نوں اگ لادینی جھل کاناں نی
دانشمندی مجلسوں ترک کرنی اتے احمقاں نوں یار جاناں نی
سچ جھوٹھ دیوچہ وچار کرنی نہیں سوہندے دھلاں کاماں نی
آور دیوناں جاہلاں فاسقاں نوں صاحب علم نہ مول پچھاناں نی
ظلم زور فقری غریب اتے تنبو کبر ہنکار داتا تاناں نی
بر اجھگڑناں نال فقیر ہوندا جانوں ماردیناں عقل داناں نی
وارثشاہ جو سکھیا چوہیاں نوں سکھ ملاں نوں بانگ جیوں باہمناں نی

کلام سہتی تا جوگی

کیوں وگڑکے تگڑکے پاٹ لتھوں ان آبحیات ہے بھکیاں نوں
بڈہا ہووسیں لنگ جاں رہن ٹرنوں اجے پھریں چلاوندا تکیاں نوں
ڑیں آکڑاں نال بتیال ہوکے پھریں چھیڑ دا دکھاندے دکھیاں نوں
مشک والگروں ڈھڈ پھوکایائی دائر یوچہ پی کے بھنگاں سکھیانوں
کتے رن گھر بار نہ اڈیا ئی پھریں ہونڈدا لکڑیاں رکھیاں نوں
وارثشاہ اج ویکھ جو چڑہی مستی اہناں لچیاں سکیاں بھکیاں نوں
مچھلی اور دودھ کا ایک وقت میں طبیبوں نے منع لکھا ہے اوحل جانے والی
عورت کے واسطے وہ گیت زیب نہیں دیتے جو شادی پر گائے جاتے ہیں۔

کلام جوگی با سہتی

من سہتی اے رب نوں سمجھ تیڑے اپڈلمیاں چھوہ نہ چھو ہنیاں نی

چوڑے بیڑیاں ہار سنگار بھریاں بانے فقر اگے تاہیں سوہنیاں نی
کتے وانگ کھکھیکے پویں چڑیں رناں تدھ جیہاں کچھاں ٹوہنیاں نی
مار اک ہڑبچ کھکھواڑ بھنوں میریاں کس نوالیاں کھوہنیاں نی
بھکھی کنجری دیوانگ گرد ہوئیں بھاویں کیتیاں ناکتوں لوہنیاں نی
گھوگھی وانگ جو آپ پھڑکن اساں باجھ تکبیر دے لوہنیاں نی
دھکو دھکی ملنگاں نوں اوہ چھیڑن رناں ہون جوکھیڈ کھڈو ہنیانی
سہتی سنے لونڈی ویہڑے والیاں بھی وارثشاہ ہوراں سبھے موہنیانی

کلام سہتی

سہتی آکھیا بک نہ ساڑ ساڈی کان جیبھیا لوٹھیا متھیاوے
سرگھوٹیا کون منونیاں وے کوئی جن پہاڑ توں لتھیاوے
پھریں کھرلیاں نال کھیڑ داتوں کسے پکڑ بتھاڑنہ نتھیاوے
ترکیاں تیتھوں دوروں آوندی اے اجویں ڈھیر سنیر دا تھپیاوے
بنیوں فقر تے پھیر بی رہیوں کوراکسے گھت تھیندا نہیں ستھیاوے
کھیہ چھانیاں کجھ نہ لبھنا ئیں وارث وانگ جاسیں خالی ہتھیاوے

کلام جوگی

جوگی غضب دے سرے چڑھ سٹ گھپرا پگڑا اٹھیا معرکہ جھوریائی
لیکے پھاہوڑی گھلن تیار ہویا ناتھ وہڑے دیوچہ آپوڑیائی
ساڑ بال کے جیوغمناک کیتا نال کاوڑاں دے جٹ گھور یائی
لدھ اکھیاں تیہوڑی پاتھے سہتی لونڈی دینال انجوڑیائی
جویں ذکریا خان مہم کرکے لے کے توپ پہاڑ تے وڑیائی
جیہا مہر دے ستھ دامان بھچھر وارثشاہ فقیر تے دوڑیائی
کس نے سرداری چھین لینی ہے سیاہ زبان بدحال

نک میں نکیل تیں ڈالی ہے۔ گھورناں آواز سگالی بوقت غصہ

(ترجمہ) اللہ ہے جس نے بنایا تم کو کمزوری سے پھر دیا کمزوری پیچھے زور دیگا۔ زور پیچھے کمزور اور سفید بال بناتا ہے جو چاہے وہ سب جانتا اور قادر ہے۔ یعنی جس طرح کتا غصے میں آ کر آدمی کی ٹانگوں کاٹنے لگتا ہے اسی طرح بدکار عورتیں کاٹنے لگتی ہیں۔ ذکریا خاں۔ محمد شاہ بادشاہ کے وقت میں ہوا۔ جس کو ایک مسجد کہنہ باغبان پورہ متصل لاہور بغل مزار شریف حضرت مادھو لال حسینؒ موجود ہے جو کہ ۱۹۴۴ء میں بنی اور مادہ تاریخ کا آخری مصرعہ ہے تاریخ اور رہر کو خواہد شمار۔

تذکرہ جوگی باسہتی بطریق انداز

چاول نعمتاں کنک توں آپ کھائیں خیر دین تے کیتائی گنج رنے

کھڑ دیہہ چھپیاں گھر خاونداں دے نہیں مار کے کرونگا منج رنے

پٹ چڑ دیاں چوڑیاں کٹ سٹوں لاہیں جے ویر دی چھنج رنے

ہتھ چا مطہرے تے کڑکیائی تینوں چاپڑا جگ سبھ سنج رنے

سر پھاوڑے مار کے دند جھاڑوں بنھ کے کرونگا لنج رنے

تیری اور اسوائی ہنے پھول سٹان بیٹھی رہینگی انج تے انج رنے

مار مرکھدیڑ کے بھن سٹاں سپ وانگ لاہاں تیری کنج رنے

باہر اندروں پھر نوں رہینگی نی ٹرسیں ہڈ گوڈے رگڑ بھنج رنے

کئی ساہناندے موہنڈے تے اکڑتی ہیں وانگ روں دے سٹونگا پنج رنے

چمٹے نال تیرا سینہ پاڑسٹاں دیاں زور دے نال جد ہنج رنے

زور ہلکدینال جاں دیاں دھکاں ٹھل جاوسن نی تیرے ٹھنج رنے

جیتاں ہنے میں پھاہوڑی ٹھیل دتی تکلجا ئیگی نلاں دی ترنج رنے

لگی ضرب ساری عمر رہیں روندی وہی خوندی اکھتوں ہنج رنے

تینوں آکھناں ہاں اجے ہئی ویلا جاہ بیٹھ اندر کے کنج رنے

تیر فقر دہدف مراد ہونداکدی وار نہیں گیا کھنج رنے
وارثشاہ سرچاہڑ وگاڑئیں توں ہاتھی وانگ میدان وچہ گنج رنے

کلام سہتی

بئیں فقر تے پھکوا نوانگ لڑیں بے سواد یا کوڑ کوڑا ہنگیا وے
گلاں کرنائیں بہت بے لنگیاں توں کسے جٹ نلج دیا وانگیا وے
کسے اوجڑ بار دیوچہ پلیوں ودہویں وانگ کھجور دے ڈہانگیا وے
حالفقر دا پہنکے آوڑیوں بھنڈا پنڈ دیا گجھیا سانگیا وے
جیوں جیویں ورجنی ہاں تیوں سرے چڑہنا ایں سنگھ پاڑ کے مرے جون بانگیاوے
لیوں لیوں کرکے کیہا مغز کھادو رہیا اڈنوں کالیا کانگیا وے
جتاں جوٹ کھوہاکے نکلیں گا پروار جیوں کروں چھانگیا وے
کیہڑی گل اتوں رپھڑ یا بیٹھوں وارثشاہ دے نال دیا نانگیا وے
گفتن سہتی خادمہ راکہ جوگی راچیزے بدہ واز دربدر کن
سہتی آکھدی باندی اے خیر پائیں ایس فقر نوں چا اٹکا ئیو کیوں
کسے ویلڑے دا ایہ تاں کھڑا ہویا بوہے ساڈیوں ایہ نہ لاہیو کیوں
باندی ہوئیکے چپ کھلوری سہتی آکھدی خبر نہ پائیو کیوں
ایہ تاں کنک چاول دودھ گھئیو منگے چینا دسنوں خیر پوائیو کیوں
بانا فقر دا پہن خوار ہویا دس فقر دا نام گوائیو کیوں
سنگوں مارن تے اٹھ تیار ہویا مارپھاوڑے نال رلائیو کیوں!
ایہ جوگیڑا لیک کمذات کنجر ایس نال تدھ بھیڑ مچائیو کیوں
گولی آکھیا خیر ایہ نہیں لیندا مینوں سہتی اے تدھ مروائیو کیوں
آپ جائیکے دیہ جے ہئی لیندا گھر موت دے گھت پھائیو کیوں
میری پان پت ایس نے لاہ سٹی جان بجھ بیشرم کرائیو کیوں

میں تے ایس دے ہتھ وچہ آن پھاتی منہ شیر دے ماس پھہایؤ کیوں
وارثشاہ میاں ایس مورنی دے والے لاہ کے بار چھڈائیو کیوں

اسطرح اور اُسطرح یعنی بری طرح نوعمر گاؤمیش ساندوں کے شانہ پر لوگوں نے تجھے سرچڑھا کر خراب کردیا کسی بے عزت جاٹ کا چاکر۔

کلام جوگی

کیہنی اٹھدیاں اج مہانجلے ای متھے لگی ایں کالی اے کنی ایں نی!
وڈی پیڈی اے ٹاٹ دی اے گتھلی اے نی مکراں نال موہوں موہتنی ایں نی
گھگھر کھول کے پاڑ لنگار سٹوں لیر لیر کرساں وانگ چنی ایں نی
کیوں بھجھنی ایں فقراں نوں چھیڑنی ایں بھوری والی اے بھیر بھتنی ایں نی
ذرا شکل تے اپنی ویکھ پہاں تک پھنی ایں تے اکھیں پنچھی ایں نی!
ڈھڈ وچہ جان نادوی دیاں چوہنبڑ دسر پار جائے وتھ وھنی ایں نی
نہیں جان دی توں جوگی نانگ کالے شالا رنج ہوویں سر پنی ایں جے نی
آٹا گھتی اے فقر نوں نرم ہوکے اڈے آ کرے گوہن نہ گنھی ایں نی!
جیہڑے پھرن آزاد ملنگ بن کے ا نہاں بولایں نال نہ سنھی ایں نی
پچھوں ناتھ نوں چھڑ کے رووسیں گی دیکلے اکھیاں وچہ گھستی ایں نی
سانوں بولیاں مار کے تایا ای شالا یارتوں رہیں وچھنی ایں نی
لڑیں نال فقراں سروں ہونگی سر کھسی اے چونڈیاں منی ایں نی
خلق نال فقری دے پیش آئی اے دل جھیڑیاں وچہ نہ رتھی ایں نی
وارث فقر دے حال تے رحم کری اے سگوں لوتیاں نال نہ بھنی ایں نی

کلام سہتی

کیہا آن کوپت کھلاریائی سر منیاں کچریا ڈانجیا وے
تینوں خبر نہیں میرا نام سہتی توں بی جگ تے ودیار انجھا وے

تیرے خیر دا نہیں سانوں کوئی صرفہ بک آٹھوے دا نہیں گا نجیا وے
اتھے پلک دی نہیں کھلیر ہوئی اڈیں وانگ ورولایں جھانجھیا وے
ایہ الیاں ساریاں لیہہ ویسن جدوں پھر کوچہ کسے مانجیا وے
چالا پکڑ کوئی نیک چالیاں دا وارث وانگ جاسیں اینویں وانجیاوے

کلام جوگی

جھاتآ پٹ کے مہنڈیاں کھوہ سٹوں گتوں پکڑ کے دیوں ولاوڑا نی
جے تے پنڈ دا خوف وکھاوئنی ایں لکھاں پشم تے ایہ گراوڑانی
تیر اساں دینال مدپڑا اے نہیں ہوونا سہج ولاوڑانی
لت مار کے چھڑو نگا چاگہن کڈھ آئی ایں ڈھڈ جیوں تاوڑانی
سنے سہتی دے کوار دی مجھ کڈھوں چتر گھڑونگا مار پھہاوڑانی
ہتھ لگیں تے سٹوں گا چیر رنے کڈھ لوئں گا ساردا کاوڑانی
تسیں ہوگھولاٹھاں جاننا ہاں دوہاں دامار پوستاوڑانی!
وارثشاہ دے موہڈیاں چڑھی ایں توں نکل جائے جوانی دا اچاوڑانی
بڑے پیٹ والی ٹاٹ کی گتھلی مکر فریب سے ساری کی ساری بھری ہوتی
برے منہ والی پہلے اپنی شکل تو دیکھ چندہائی ہوئی موٹے آٹے کو گوندھنا
پوری جوان بامراد رنگار سب اتر جائیگی۔
کلام باندی وسہتی باجوگی ازروئے غصہ
باندی سنے سہتی غصے نال کڑکی کی لینا ای شور کھلار کے وے
جوگی ہویوں پرمت نہ کسے دتی کی لینا سی سانگ سوار کے وے
جوگی نہیں رناں دے نال جھگڑن کرن رکتاں اکھیاں مار کے وے
پہلاں اپنے آپ نوں پھوک دتوای کی لینا ای لوکاں نوں ساڑ کے وے
گھرگھری توں لوتیاں لاونائیں راہ حق دادلوں وسار کے وے

کر بندگی رب قبول کرسی وارثشاہ کتے نیت دھار کے وے

گفتن جوگی ہیر راکہ خامشی را برائے تو ورزیدم

ہیرے کراں میں بہت حیا تیرا نہیں ماراں سو پکڑ ہتھیلکے نی!

سبھا پان پت ایس دی لاہ سٹاں میرے کھسن نہ جان تعلقے نی

جیہا مار چتور گڑھ شاہ اکبر ڈھاہ مورچے لئے محلکے نی

اہدی پکڑ سنگھوں جند کڈھ چھڈاں لکھ واہراں دے ویکھ لے گھلکے نی

جیوں جیوں شرم دا ماریا چپ کراں نال مستیاں آوندی چلکے نی

بھلا آکھ کی کھٹناں وٹنائیں وارثشاہ دے نال پڑ ملکے نی

جواب دادن ہیر جوگی رابہ عجز وانکساری خود

بولی ہیر میاں پا خاک تیری پچھا ٹٹیاں اسیں پردیساں ہاں

پیارے وچھڑے چونپ نہ رہی کائی لوکاں وانگ نہ مٹھیاں لساں ہاں

اسیں جوگیا پیراں دی خاک تیری نہیں کھوٹیاں تے ہک کھیساں ہاں

نال فقر دے کرن برابری کیوں اسیں جٹیاں ہاں کے قریشاں ہاں

ساڈی جان قربان ہے فقر اتوں گوڑی گلے دی لیس نہ لیساں ہاں

تسیں گوراں دے وانگ اپدیش بولو اسیں نال درویش بولیساں ہاں

اسیں فقر دے پیراں دی خاک ہاں جی جو کجھ کہو سو اسیں منیاں ہاں

وارثشاہ پردیسی دی غور کریئے اسیں اپنے دیس دیاں ویساں ہاں

کلام سہتی با ہیر از طعن وطیش

نویں نویلی اے گجھی اے یار نے نی کارے ہتھی اے چاکدی اے پیاری اے نی

اکھیں مار کے یار نوں چھیڑیائی نی مہاتی پتھر چھاڑی اے نی

آپ بھلی ہو بہیں تے اسیں بریاں کریں نخچر یوہ روپ ساگاری اے نی

پہلے کم سوار ہو بہیں نیاری بیلے گھیر لے جاہ توں ڈاری اے نی

اجوگی نوں لبھیں چھڈا ساتھوں تساں دوہاں دی عمر سواری اے نی
وارثشاہ ہتھ پھڑے دی لاج ہوندی ساتھ کریئے تے پار اتاری اے نی
یہ ایک بات ہے یعنی تمہاری مستی نکال دوں۔
خیر دا دن سہتی جوگی رابا غصہ و شکستن کاسہ او
سہتی ہو غصے چا خیر پایا جوگی دیکھدیاں رت ہی رج پیا
موہوں آ کھدا روہدے نال یارو کٹک کھیڑیاں دے بھا اج پیا
ایہ لے مکریا ٹھکریا راولا وے کاہی واچنا اپڈر ھرج پیا
ٹھوٹھے وچہ سہتی چیناں گھت دتا جی جوگیڑیدے وچہ دجھ پیا
تاب حسن دے جائے نہ مول جھلی رانجھا ویکھ کے سہتی نوں رج پیا
سہتی بک اولیریا نال غصے پھٹ کالجے جوگی دے وج پیا
ہتھوں چھڈ زنبیل چا زمیں مارے چینا ڈلھہ گیا ٹھوٹھہ بھج پیا
جوگی آ کھدائے وڈا قہر ہویا پیڑا ویکھ لے دہاڑتے وج پیا
ویکھو اج شراب خراب ہویا شیشہ سنگ وج کے بھج پیا
اڈالا یاسی یار دے ویکھنے نوں کم جوگی دا ہو کو چج پیا
جوگی لکھیاں کرماں نوں جھوردا سی رکھ ہتھ متھے جوگی سج پیا
وارثشاہ مصیبتاں پیش آیاں جو کجھ لکھیا سی جھولی اج پیا
کلام کردن جوگی باسہتی بطریق نصیحت عالیمانہ
خیر فقر نوں عقل دے نال دتیے ہتھ سنبھلکے بک اولاری اے نی
کچے ایڈ ہنکار نہ جوبنے دا گھول گھتی اے مست ہنکاری اے نی
بھری ہوئی غرور تکبری لوہڑا گھتیوئی رنے ڈاری اے نی
جوگی آ کھدا وڈا قہر ہویا ٹھوٹھہ بھن دتا کارے ہاری اے نی
کچے حسن دا مان نہ بھاگ بھری اے چھلجا سی آروپ چاری اے نی

ٹھوٹھہ بھن فقیر نوں پٹیوئی شالا یار مری رنے ڈاری اے نی
رانجھے آکھیا ایہ بڑا قہر کیتو ٹھوٹھہ بھنیو کیوں پچخر ہاری اے نی
ماپے مرن ہنکار بھج پوے تیرانی پٹنے دی اے اونجاری اے نی
میرے نال ناہ تیری سانجھہ کائی گل گل دے وچ ہشیاری اے نی
کسے کہے کو دیس دی ووہٹی ایں نی تیری کسے نہ عمر سواری اے نی
غور کریئے مسافراں عاجزاں ہتھوں سمجھہ کے بیچ نتاری اے نی
وارثشاہ بازار ہڑتال ہوئی نی وہاجہہ لے ونج بپاری اے نی

جواب دادن سہتی جوگی را

گھول گھتیوں یار دے نام اتوں جوگی مکھ سمہال ہتھیار یاوے
ناں سندیاں پٹے توں یار میرا ایڈا قہر کیتو لوہڑے ماریاوے
تیرے نال کی اساں نے برا کیتا ہتھ لائہیں تینوں ماریاوے
رگ آتے داہور لیجاہ ساتھوں کوئی وڈا فساد ہریار یاوے
تیتھے آدمی گری دی گل ناہیں رب چا تھن اساریاوے
وارث کے اساڈے نوں خبر ہووے اینویں مفت وچہ جائیں گا ماریاوے

جواب جوگی با سہتی

جے توں پول کڈھا ونانہ آہا ٹھوٹھہ فقر دا چا بھنائی اے کیوں
جے نال کواریاں یار ہنڈاونا سی تاں پھر ماپیاں کولوں چھپائی اے کیوں
خیر منگیے تاں بھن دین کاسہ اسی آکھدے موہوں شرمائی اے کیوں
بھر جائی نوں مہنا چاک داسی یاری نال بلوچ دے لائی اے کیوں
بوتی ہولیوچاں دے ہتھ آئی ایں جڑھ کواردی چا بھنائی اے کیوں
وارثشاہ جاں عاقبت خوار ہونا تھے اپنا شان ودہائی اے کیوں
جواب سہتی باجوگی کرہبین کل من علیہا فان

جو کوئی جمیا مریگا سبھ کوئی گھڑیا بھجسی واہ سبھ ڈہن گے وے
جدوں رب اعمال دی خبر پچھسی ہتھ پیر گواہیاں دیہن گے وے
مر پیرولی غوث قطب جاسن ایہ سبھ پیارڑے ڈھین گے وے
جدوں عمر دی آن میعاد پگی عزرائیل ہوری آء بہن گے وے
بھنے ٹھوٹھے توں ایڈو دہا کرنا ئیں برا تدھ توں لوگ سبھ کہن گے وے
جیہا برا تول بولیا راولاوے ہڈ ماس سزائیاں لین گے وے
ہاتھی گھوڑے تے مال سبھ جاں مر مرایہ کس کولوں بھر لین گے وے
کل چیز فناہ ہوخاک ویسی ثابت ولی اللہ دے رہین گے وے
محل ماڑیاں اتے یاہ باغ سارے آپ وچہ پھڑ انت نوں ڈھین گے وے
ایہ اوتھ تے مال حیوان گائیں کتھے جا تقدیر نوں چھیہن گے وے
تیرا جان کے نہیں وگاڑ کیتا ساتوں چٹیاں ڈن نہ چین گے وے
ٹھوٹھہ نال تقدیر دے بھج پیا وارثشاہ ہوری سچ کہن گے وے

جواب جوگی

شالا قہر خدائیدا پیش آوے ٹھوٹھہ بھن کے لاڈ بھنگارنی ایں!
لک سکی اے رنے کولکڑے نی ماڑا ویکھ فقیرنوں مارنی ایں!
نالے مارنی ایں تک چاہڑنی ایں نالے حال ہی حال پکارنی ایں
مرے حکم دے نال تاں سبھ کوئی بناں حکم دے خون گذارنی ایں
برے نال جے بولیئے برے ہوئی اے اسی بولنے ہاں تاں توں مارنی ایں
ٹھوٹھہ پھیر درست کردہ میرا ہور آکھ کی سچ نتارنی ایں
لوک آکھدے ہین ایہ کڑی کواری ساڈے باب دی دھاڑی دھارنی ئیں
ایڈے فند فریب یاد تینوں سرداراں دے سر مرادرنی ایں!
گھروالی اے ووہٹی اے بول توں بھی کہے سوچ وچار وچارنی ایں

نال فقر دے پئی کھیڑ دی ایں بنی اپنے آپ گوارنی ایں
سوامنی مطہر پئی کدی اے کسے یار نی دے سرمارنی ایں
ایس فقر اتے وڈا قہر کیتو لوہڑے ماری اے وڈی ہنکارنی ایں
گھوڑے اٹھ تے مال سبھ جان مرمر کہے ریت دے محل اسارنی ایں
اک چور تے دوسرا چتر جیوں وارثشاہ توں پچھ لے ہارنی ایں

(ترجمہ) جس دن بتادیں گی ان کی زبانیں اور ہاتھ اور پاؤں جو کچھ کرتے تھے (ترجمہ) اور کوئی نہیں جی مرسکتا بغیر حکم اللہ کے لکھا ہوا وعدہ یعنی جو لوگ اللہ کی راہ میں مارے گئے ہیں ان کو مردہ نہ خیال کرو بلکہ وہ زندہ ہیں اور خداوند تعالی کے پاس دیئے جاتے ہیں ہمارے حق میں تو راہزن ہے۔

جواب سہتی باجوگی

اسیں ٹھوٹھے دی سار کی جٹ جاناں بوہا مل توں کسے گھمعیار دا وے
اوتھوں ہتھ آوے ٹھوٹھہ پھیر تینوں پیسہ خرچیں تے کم سواردا وے
چار پہر ہوئے تینوں وچ ویہڑے کوئی آن کے تدھ نوں ماردا وے
سہتی آکھدی خیر دینال جائیں نہیں تے جان تیری کوئی مارداوے
تینوں ذرا فقیری دا اثر ناہیں فقر سوئی جو نفس توں مارداوے
خودی چھڈ فقیر نہ ہویوں مولے پھریں لدیا کبر ہنکارداوے
کیڈا طمع تے حرص ودہایانی کیوں ٹھوٹھیاں محل اسارداوے
اک دم دے وارثا کھیڈ دنیا رب لے وارث کرماردا وے
ویہڑے وچہ اوہ چونکڑی مار بیٹھا کرے کیر نے خون گذاروانی
جوڑے ٹھیکری ٹھیکری نال لاوے آہیں کڈھدا روپکاروانی
نہیں خوف کیتا ٹھوٹھہ بھجنے دا ویکھو چج اس رن گواروانی
ٹھوٹھہ یمن والا مرشد بخشیا سی وڈا قیمتی لکھ ہزار دانی!

اینویں نظر تے ہیر دے ول ویکھے رکے سینتاں تے رمز ماروانی
وارثشاہ نے مکر سکھادتا ویکھو جھگڑنوں مول نہ ہاروانی

غصہ شدن جوگی در صحن نشستہ تاسف خوردن بر کاسہ و پوشیدہ نگاہ کردن بطرف ہیر۔

ایضاً

کاسہ بھن گھمیاراں دا گھر ڈہیں تینوں خوف نہ رب قہار دانی

جے میں کھا غصہ کہاں پیر تائیں ترت کل تساڈڑی ساڑ دانی

میرے پیر نوں رب توفیق دتی اوہ تاں خاص رفیق جبار دانی!

پریشان حیران دلگیر ہویا ایہ واعدہ پرودگار دانی

اوہنوں ذرا شعور تے عقل ناہیں جیہڑا عاجزاں نال وگاڑ دانی

بے پرواہیاں رب دیاں ویکھ وارث بخشنہار عاصی گنہگار دانی

تذکرہ نمودن ہتی باجوگی واظہار کردن امورات قضاوقدر

گیا بھج تقدیر دینال ٹھوٹھہ لے جاہ قیمت ساتھوں ٹٹ دے وے

تقدیر اللہ دی نوں کون موڑے تقدیر پہاڑ نوں پٹ دے وے

آدم حوانوں کڈھ بہشت وچوں تقدیر زمیں تے سٹ دے وے

سلیمان جھوکے بھٹھ ما چھیاندے تختوں چا تقدیر پلٹ دے وے

موسیٰ لنگھیا پار فرعون اتے تقدیر دریا الٹ دے وے

یوسفؑ جیہاں پیغمبر زادیاں نوں تقدیر کھوہے وچ سٹ دی وے

داہڑی من تقدیر نے کن پاڑے اڑی گدھے والی اجے جٹ دی وے

ہاتھی وانگ ٹنگاں تیرا ڈھڈ کپا اتے سری جاپے صورت ڈٹدی وے

رسی وانگ سڑ گئے نصیب تیرے صورت رہی اوتویں تیرے وٹ دی وے

جوگی سوئی جو خاک در خاک ہووے اجے رنجھ تینوں چھیر کھٹ دی وے

اکے ڈوم کنجرا کے نقلیاں توں نسل جاپنا ایں کسے نٹ وی وے

گلیاں ایڈی کتھوں سکھیوئی جوٹھ کھادیوئی کیے بھدی وے

گدوں جاپنا ایں نہیں آدمی توں پرکسر تیرے اتے چھٹ دی وے

تیرے نال تقدیر نے بہت کیتی آکڑ نہیں چوہڑے والی گھڈی وے

اچھے تیر تلوار دے زخم ہوندے مرہم نہیں زبان دے پھٹ دی وے

جیہڑا کھوہ کڈھے ڈگ مرے کوئی تقدیر اوہدا کھاتہ کھڈی وے

پنچھی مرگ پھاہی وچہ آن پھاتھے نہیں خبر تقدیر دے جھٹ دی وے

تقدیر جس دے سر تے تاج رکھے قدم اوسدے پر تھمی چھڈی وے

دتی زہر تقدیر نے حسن تاہیں سیس شاہ حسین دا کٹ دی وے

وارث نبی داوند شہید ہویا تقدیر نہ کسے توں ہٹ دی وے

کہاوت ہے جیسے الٹا چور کوتوال کو ڈانٹے یعنی اولیاءکرام چونکہ خداوند تعالیٰ کے نیک بندے اور اس کے نزدیک معزز اور مکرم ہوتے ہیں اس لئے ان کی دعا خداوند تعالیٰ قبول فرماتا ہے۔ چنانچہ کسی نے اچھا کہا ہے اولیاءراہست قدرت از الہ تیر جستہ باز گرداندز راہ۔

کلام جوگی باسہتی واظہار کردن آن فقر خودرا

ٹھوٹھہ توڑ فقیر نوں مٹ ڈآ ہیں کھوری ہلھنی ایں کچی اے پلی اے نی

ایہا مان ساہی نہیں منکھ تینوں ہتھوں وند کڈھیں گھت کھلی اے نی

وانگر کدڑیاں مشکیاں گرد ہوئی ایں اڈکھلی اے موتری ڈھلی اے نی

ساری باہر دی اے ٹیپ ٹاپ تیری اوروار چوبچی اے ڈھلی اے نی

وانگ ڈیک دے نیر اچھالیا کہیں کیتیا چیکنی چلی اے نی!

بھوئیں آٹھریں وتریں وہندی اے نی ہلال کھبدیاں چاڑیں گلی اے نی

اہیں سجر جھناندا گہن لنگھے انی رتیلی وہنی اے سلھی اے نی

جھوں جھاڑیاں ایس گذران کرئیے پھگ جائیے لکھواں لکھی اے نی

کھوہلاں نال صفایاں گنڈھ تیری جیہڑی دنبے دی بدھیا چلی اے نی
مہ مہ دے وچہ جدمیم پایاہویاں سبھ تسلیاں دلی اے نی
تدوں رن بیصدق نوں صبر آوے تھکے جدوں یقین دی کلی اے نی
کولے ماس نوں مول نہ ہتھ لایئے نہواں نال نہ گڑیاں نوں چھلی اے نی
آنے کڈھ کے لال اگالنی ایں رتڑا کھیاں دی گھرک بلی اے نی
کوئی دکھ جے پیڑ نہ پرہب ہووے اینویں نخریاں نال نہ کلھی اے نی
ائے ناتھ نوں اٹھ تعظیم کریئے اتے نال آداب دے ہلی اے نی
بھانگا چیر بگوں باہر کڈھیائی چھٹی جویں کپاہ دی کھلی اے نی
خدمت فقر دی حب دے نال کریئے لاہ ولاح توں غفلتاں جھلی اے نی
گل سجہہ چھوہرے لوہنکے نی ولدے گناندے کھول کھڑکلی اے نی
دنہاں نال نہ مول وگاڑ کری اے جنہاں سجناں نوں بوہڑلی اے نی
وارثشاہ جے عشق دریا ترنے تاہا نیک نیت بنھ ٹھلی اے نی

زمین کا پانی جب ذرا خشک ہوجاتا ہے تب ہل چلایا جاتا ہے بناوٹی لور پر کراہنا آنے والے فقیروں کو بے عزت کرنا نہ چاہیئے۔ بلکہ آداب بجالانا چاہیئے تا کہ ان سے فیض پاویں اور دعائے خیرلیں۔

منع کردن ہیر سہتی راازخرخشہ کردن باجوگی

ہیر آکھیا ایہ چواء کیہا ٹھوٹھہ بھن فقیر نوں مارنا کی!
جنہاں اک اللہ دا آسرائے انہاں فقراں دینال کھہاڑنا کی
جیہڑے کن پڑ افقیر ہوئے بھلا اونہاں دا پڑتا پاڑ ناکی
تھوڑی گل دا بہت ودہان کرکے سوکرے کم نوں چاوگاڑنا کی!
میرے بوہے تے فقر کوں ماریائی وسدے گھراں نوں چاجاڑناکی
جیہڑے عشقدی اگ دینال بھجے اہناں لوتیاں نال پھرساڑنا کی

ذات حقدے وچہ جو محو ہوئے پھیرانہاں دا عیب نتار نا کی
نال خلق دے فقر نوں بولی اے نی غصے قہر دینال مڑ جھاڑنا کی
جنہاں آ ملنے چھڈ ہوالیا پھیرا نہاں نوں اندریں واڑنا کی!
وارثشاہ اجاڑیاں رب دیاں نوں ہتھیں اپنی پھیر اجاڑنا کی

جواب سہتی باہیر

سہتی آکھیا بھابی اے مول مڈھوں ایس جوگیڑی دا دم چایا توں
میری ماں تے باپ دے وچہ ویہڑے کوئی آن کمذات نچایا توں
ماں بیٹھیاں ایس کوپتڑے نوں تے کوپتڑا بول بلایا توں
مندا بولیا سوگھریں بیٹھیاں نوں منع کیت انہ مول ہٹایا توں
میرا لیس مشٹنڈڑے لچ کولوں نی االان فلان پنایا توں
جان بجھ گے گل نہ ٹالیوئی ہتھوں ہور فسادودھایا توں
ہتھوں سیٹتاں مارکے چھیڑیائی سان چاہڑ کے پھیرلڑایا توں
وارث صاف نہ اندروں مول ہویوں باہروں اپنا شان ودہایاتوں

کلام ہیر

بھیڑا کم جے اپنے کریئے پھری جگ نوں آکھ سناوناں کی
اٹھ نال فقیراں دے لڑن لگی شان اپنا آپ گواونا کی
جیہڑے گھراں دیاں چاوڑاں نال ماریں گھر چک کے ایس لیجاوناں کی
لڑیں نال برابری آپ کڑیئے سوٹے پگڑ بیٹھیاں تے آوناں کی
گھر میرا تے میرے نال کونس چائیوا یتھوں کواری تدھ لے جاوناں کی
صورت فقر دی ویکھ کے پیر پھڑی اے جھگڑا اوسدے نال مڑاوناں کی
جٹی ہو فقری دے نال جھگڑیں حسن دا شان وکھاوناں کی
بوہل راہکاں داد ہونس چوہڑیاندی مرشوہرشودن رات کراوناں کی

جنہاں صرف اللہ دا آسرا ئے اوہناں جیہاں نوں پھیر ڈکھاوناں کی
وارثشاہ ایہ حرص بیفائدہ ای اوڑک ایس جہان توں پاوناں کی

کلام سہتی با ہیر

بھلا آکھ کی آہنی ایں نیک پاکے جیندے پلو تے پڑہن نماز آئی
اکے چپ چپارتڑی بیٹھنی ایں اکے گج کے کڑک آواز آئی!
گھر بار تیرا اسیں کون کوئی جاپے لدکے گھروں جہاز آئی
نڈھے موہنی تے جھوٹے دوہنی ایں اجے تیک نہ عشق تھیں باز آئی
سانوں خاطر تلے نہ لیاؤنی ایں ویکھ جوگی نوں کرکے ناز آئی
وچہ بیلیاں آپ خوار ہوگی گنڈی بنت بناکے ساز آئی
سیدے نال نہ کدی توں گل کیتی ہن جوگیڑے نال ہمراز آئی
وارثشاہ جوانی دی عمر گذری اجے طمع نہ حرص تھیں باز آئی

کلام ہیر با سہتی

ویر فقر دیناں کی جائیونی اڈھل جاوسیں تیں نہیں وسنا ایں
ٹھوٹھے بھن فقیراں نوں مارنی ایں اگے رب دے آکھ کی دسنا ایں
گڈا نھسی ملک دیوچہ تیرا گلی وچہ بازاردے دھسنا ایں
تاوڑی وجے گی خواری دی مگر تیرے ایہ کم خرابی دارسنا ایں
تیرے کوارنوں خوار سنسار کرسی ایس جوگی دا کجھ نہ گھسنا ایں
نال چوہڑے دے کھتری گھلن لگا وارثشاہ پھر ملک نے ہسنا ایں

کلام سہتی با ہیر

تیرے جیہاں میں لکھ پڑھایاں نے تے اڈایاں نے اتے انگوٹھیاں دے
تینوں سدھ کامل ولی غوث دسے مینوں ٹھگ دسے بھیس جھوٹھیاں دے

جیوں حمایتی کھوتڑی لت مارے بھورتا زیاں نوں اتے بوتھیاں دے

ساڈے کھوسڑے نوں نہیں یاد چوبر بھادیں ڈھیر لائیے آن ٹھوٹھیاں دے

ایہ مست ملنگ ہیں مست ایدوں ایسے مکر ہیں بکریاں جھوٹھیاں دے

وارثشاہ میاں نال چواڑیاں دے لنگ سیکیئے چوبراں گھوٹھیاں دے

کلام ہیر با سہتی

یہ مست ملنگ نہ چھیڑ کڑی اے کوئی وڈا فساد پواسیانی

مارے جان کھیڑے اجڑ جان ماپے تدھ لنڈی دا کجھ نہ جاسیانی

بہت اپنے گورونوں یاد کرواموت اوسنوں عرض سناسیانی

احمد شاہ ازغیب تھیں آن پوسی رب رکھ جنڈیالے نوں جاسیانی

سکندر شاہ جاں فقر دے پیر پکڑے قلعہ وڑدو فتح کراسیانی

تمر لنگ اتے کیتی فقر کریا بادشاہیاں ست دیواسیانی

پیر پکڑ فقیر دے کرں راضی نہیں ایس دی آہ پے جاسیانی

وارثشاہ جس کسے دا بر کیتا جاگور اندر پچھوتا سیانی

کلام سہتی با ہیر

سہتی ہیر نوں آکھدی بھلا بھابی تینوں کھیکھن ہور وکھائیساں نی

تیرے تعنیاں بولیاں ساڑ سٹی اج زہر منگائیکے کھائیساں نی

اکسے مراں گی میں اکسے ایس ماراں اکے بھابی اے تدھ مرائیساں نی

رووان مارڈھائیں بھائی آوندیتے تینوں خواہ مخواہ کٹائیساں نی

چاک لیک لائی تینوں ملے بھابی گلاں پچھلیاں آکھ سنائیساں نی

اتے مارئیں توں اتے بیٹھ جوگی ایہا گمکھر چاوکھائیساں نی

سیتا دھنسرے مال جوگاہ کیتا کوئی چاگھمنڈ پوائیساں نی

رن تاں بے گھروں کڈھاں تینوں تے مراد بلوچ ہنڈائیساں نی

جیہڑے چوچے تے بولیاں لاونی ایں تیرے جیونوں پئی کھپا ئیساں نی
سر اسید اوڈھ کے اتے تیرا ایسے ٹھوٹھے دے نال رلائیساں نی
ہیرے رکھ توں اپنی جمع خاطر تیری رات نوں بھنگ لہائیساں نی
کوٹا ئسیاں اتے مرائیساں نی گتوں پکڑ کے گھروں کڈائسیاں نی
نال رسیاں ہتھ تے پر تیرے ہتھیں اپنی بنھ ٹنگوائیساں نی
جویں اساں نوں دکھڑے دیتونی تویں اسیں بھی دکھ وکھائیسانی
کوئی نواں شطوترا جوڑ کے تے تساں دوہاں نوں اج لڑائیساں نی
وارثشاہ سکھائیکے سیدڑے نوں تیرے لنگ سبھ چورکرائیسانی
(ترجمہ) اللہ کے پاس پھر جاتا ہے تم سب کو پھر جتادے گا جو کچھ تم تھے کرتے۔

کلام ہیر

خون بھیڈ دے پنڈ جے مارلئے اجڑ جائے جہان تے جگ سارا
ہتھوں جواندے جل جے سٹ دیجن لیکر کٹی اے پوہ تے ماگھ سارا
تیرے بھائی دی بھین نوں کھڑن جوگی ہتھ لائے مینوں کوئی ہوسکارا
میرے بھنگ جھاڑے اوہدی ٹنگ بھناں سیال ساڑسٹن اوہدا دیس سارا
مینوں چھڈ کے تدھ نوں کرے سیدا آ کواری اے پائیونی کیہا کارا
ہنے کھوہ کے چونڈیاں تیریاں نوں کراں نال پیزار دے خوب جھاڑا
پھریں کبر ہنکاردے نال لدی تیرینال کرساں ویکھے ملک سارا
وارثشاہ پناہ منگ رب کولوں رن آئی وگاڑتے کرے کارا

کلام سہتی

کجل پوچھل آلڑا گھت نیناں زلفاں کنڈلاں واربناونی ایں
نیویاں پٹیاں مکھ پلماز لفاں کونجاں گھت کے لاؤ نہ لاونی ایں
زیور عاشقاں پاوکھاونی ایں نت ویہڑی دیوچہ چھنکاونی ایں

بانکی پھب رہی چولی بافتے دی اتے قہردیاں الیاں لاونی ایں
ٹھوڈی گاہ تے پایکے خال خونی راہ چاندڑے مرگ پھہاونی ایں
کنہاں نخریاں نال بھرومارنی ئیں اکھیں پاسرمہ مٹکاونی ایں
چپٹے دندہن پئی بناونی ایں کسے گل توں نہیں لاہاونی ایں
مل وٹناں لوہڑ دندا سڑے وازری بادلہ پٹ ہنڈاونی ایں
پتڑ چوڑ یا پاکے پٹ والا کھال گھت کے لاونہ لاونی ایں!
نواں ویس تے ویس بناونی ایں لیں پھریاں تے گھمکاونی ایں
نال حسن گمان دے پلنگ بہکے حور پری دی بھین سداونی ایں
نال جوگیدے اکھیاں مارکے نی ساڈینال توں پئی چمکاونی ایں
نویں عشق بازاروی کسبنے نی نت نویں ٹنگار بناونی ایں!
حکم کرنی ایں ساریاں کھیڑیاں تے بڑی آپ نوں چھیل سداونی ایں
مہندی لاہتھیں پہن زری زیور سوئین چڑیدی شان گاونی ایں
پیر نال چواء دے چاونی ئیں لاڈنال گھتے چھنکاونی ایں!
سردار ہیں خوباں دے ترنجناں دی خاطر تلے نہ کسیتوں لیاونی ایں
وکیھ ہورنال نک چڑہاونی ئیں بیٹھی پلنگ تے لوتیاں لاونی ایں
پراسیں بھی نہیں ہاں گھٹ تیتھوں جیتوں آپنوں چھیل سدوانی ایں
ساڈے چن سرپتھیلیاں دے ساتوں چوہڑی توں نظر آونی ایں
ناڈھوشاہ دی رن ہو پلنگ بہکے ساڈے جیو وچہ مول نہ بھاونی ایں
نال جوگیڑیدے توں تاں ملکیں اکھیں نہریاں نال بھرماونی ایں
تینوں ہتھ نہ آوسی کجھ ہیرے جیہاں سہتی تے چغلیاں چاونی ایں
تیرا کم نہ کوئی وگاریائی اینویں جوگی دی ٹنگ بھناونی ایں
چونک پایکے سرتے قہر والا توں تاں یار نوں پئی وکھاونی ایں

اکھیں پا سرمہ مٹکاونی ایں منہ پانی دے نال بھر آونی ایں
سنے جوگیدے مار کے مجھ کڈھون جدہیاں چاوڑاں پئی وکھاونی ایں
سبھے اڑتنے پڑتنے پاڑسٹواں ایویں شتیاں پئی جگاونی ایں
تیرا یار آیا اساں نہ بھاوے اتے ہور کی موہوں اکھاونی ایں
ویکھ جوگی نوں مارکھدیڑ سٹوں کویں اوسنوں پئی چھڈاونی ایں
تیرے نال جوکراں کی ملک ویکھے چھپے مہنے لوتیان لاونی ایں
ایس گل وچوں تدھ چاہنا کی وارثشاہ دا مغز کھپاونی ایں
اگر بھیڑ کے قصاص پر گاؤں کے لوگ مارے جائیں تو جہان ویران
ہوجائے پرانے لحاف اگر جوؤں کے خوف سے پھینک دیئے جاویں تو
موسم سرما کس طرح کاٹا جائے سیفگن گلیم گرچہ حا۔آیدت۔کہ ہنگام سر
مابکار آیدت عورت بگڑ جائے تو کوئی کرتوت کر دکھاتی ہے کمر میں چوڑے
دا رتھن ریشمی یعنی ہر روز نے بنا بنا کر ادھر اودھر پھرتی ہے۔

کلام ہیر با سہتی

بھلا کواری اے سانگ کیوں لاونی ایں چپے ہوٹھ کیوں پئی بناونی ایں
بھلا جوگی نوں بھرماونی ایں اتے جیبھ کیوں پئی پکاونی ایں
لگی وس تاں کھوہ وچہ پاونی ایں سڑے کا نگ نوں لوتیاں لاونی ایں
کاہی جوگی توں کوار بھناونی ایں منڈیاں پنڈ دیاں توں مرواونی ایں
ایڈی مہلد ینال کیوں گل کریں سیدے نال نکاح پڑھاونی ایں
وارثشاہ دینال اٹھ جاہ اوھل کیہاں پئی بجھارتاں پاونی ایں

گرفتن سہتی رانجھارا

سہتی سنے لونڈی ہتھ پکڑ موہلی جیندے نال چھڑیندیاں چاولے نوں
گرد آن ہویاں وانگ جوگناندے ڈھاگھتیوں نے اس راولے نوں

کھپر سہلیاں توڑ کے گھ ہویاں ڈھاہ لیو نے سوہنے ساولے نوں

اندرواڑ کے ہیر نوں ماکنڈا باہر کیتو نے لٹ باولے نوں

اندروں پلنگ توں ہیر پکار کیتی کیوں ماریوجے گھنڈ باولے نوں

انہاں کٹ کٹ مارتہبار کیتا جویں اوکھلی کٹی اے اچاولے نوں

گھڑی گھڑی نالوں اکوار کیتا اساں نکیا سی اس لاولے نوں

وارثشاہ میاں نال مکیاں دے ٹھنڈا کیتو نے ایس اتاولے نوں

اشاروں سے باتیں کرتی ہے جسکے ساتھ چاول صاف کئے جاتے ہیں یعنی جسطرح چاولوں کو صاف کرنے کیلئے کوٹا جاتا ہے اسی طرح جوگی کو خوب کوٹا۔

زدن سہتی را نجھارا

دونویں وٹ لنگوٹڑے دہاپیاں کارے ویکھ منڈیاں موہنیاں دے

مابلڑپیا میدان وچ گھوک پیاں گھسے ویکھ لوؤ ٹوہنے ٹوہنیاں دے

انہاں ڈھاہ کے جوگیڑا پھاٹ کیتی لٹ نال گھڑونجیاں کھونیاں دے

الاں وانگ دوالے جھرمٹ گھتیو تے جھپٹے وجدے ماس دھروہنیاں دے

نکل جھٹ کیتا سہتی راولے تے پاسے بھنبونے نال تھوہنیاں دے

جٹ مارہداہانیاں پیٹھ سٹیا سر پھنیاں نال دووہنیاں دے

لڑیا نال نواب حسین آہا جویں ابو سمندھ وچہ چوہنیاں دے

وارثشاہ فقیر حیران ہویا لشکر جھل پئے جھاٹے لونیاں دے

زدن را نجھا سہتی را

رانجھا کھائیکے مار پھر گرم ہویا مارمار یا بھوت فتوردے نے

ویکھ پری دے نال خم ماریائے اوس فرش تے بیت معمور دے نے

کمر بنھ کے پیر نوں یاد کیتا لائی تھاپنا ملک حضور دے نے

ڈیرا بجنشی دا مار کے لٹ لیا فتح پائی پٹھان قصور دے نے

جدوں نال ٹکوردے گرم کیتا دتا دکھڑا گھاہ ناسور دے نے
وارثشاہ جاں اندروں گرم ہویا لاتاں چھڈیاں تارتنور دے نے

زدن جوگی سہتی و کنیزک را با غصہ

دوویں مارسواریاں راولے ہیچ ست پھوڑیاں لایاں سو
گلہاں پٹ کے چولیاں کرے لیراں ہکاں بھنکے لال کرایاں سو
نالے توڑ جھنجھوڑ کے پکڑ گتوں دویں ویہڑے دیوچہ بھوایاں سو
وانگ ڈوردے چولیدیاں کھچ تنیاں پھڑوانگ پتنگ اڈایاں سو
کھوہ چونڈیاں گلہاں تے مارہنداں دودھوندے مُڈھ چالایاں سو
جیہار چھ قلندراں گھول ہندے سوٹے چتڑیں لانچایاں سو
کیتے لک ٹکور تے پکڑ گوں دونویں باندری وانگ نچایاں سو
ہتھ رکھ کے دوہاندے جسم اتے چنے بھٹھ دیوانگ تپایاں سو
جوگی واسطے رب دے بس کرجاہ ہیر اندروں آکھ چھڈایاں سو
منع کررہی باز نہ آوے لیکان جوگی توں اج لوائیاں سو
جوگی ترس کرکے دتا چھڈاوہنوں سوہاں ہیر بہتر یاں پایاں سو
وارثشاہ میاں پھڑے چوروانگوں دوویں پکڑ حضور منگایاں سو

فریاد کردن سہتی و کنیزک وجمع شدن زناں برائے حمائیت سہتی

اہناں چھدیاں حال پکار کتی ہیچ ست مشٹنڈیاں آگیاں
وانگ کابلی کتیاں گرد ہویاں دودو صلی الحساب لگاگیاں
انہاں مار کے دھک کے رکھ اگے گھروں کڈھکے طاق چڑھاگیاں
دھکے دیکے سٹ پلٹ اسنوں ہوڑا بہت مضبوط اڑاگیاں
وانگ لشکراں آکے گرہویاں فتح پائیکے قلعہ چھڈاگیاں
نال افترے یار دے پاس بیٹھا باہوں پکڑ کے رناں اٹھاگیاں

باز توڑکے تانبیو لائیو نے معشوق دی دید ہٹا گیاں
ملے چریں وچھڑے کھوہ وٹے دونی اگ تے اگ لگا گیاں
اگے ویر سی نواں پھر ہور ہویا ویکھ بھڑکدی تے تیل پا گیاں
جیہڑ یاں راتاں دا خوف رانجھیڑ ے نوں سوئی راتاں رانجھیٹے تے آ گیاں
صوبیدار تغیر کرکڈھ چھڈیا وڈا جوگی نوں واعدا پا گیاں
گھروں کڈھ اروڑی تے سٹیا نے بہشتوں کڈھکے دوزخے پا گیاں
جوگی مست حیران ہودنگ رہیا کیہا جدوڑآ گھول پوا گیاں
اگے ٹھوٹھے نوں جھوروا خفا ہوندا اتوں ہور پیار بنا گیاں
رانجھا روونداا تے کراوندا سی مینوں کم تھیں ایہ گوا گیاں
وارثشاہ میاں وڈا سحر ہویا پریاں جن فرشتے نوں لا گیاں

مقولہ شاعر

گھروں کڈھیاں عقل شعور گیا آدم جنتوں کڈھ حیران کیتا
سجدے واسطے عرش ملے دھکے جویں رب نے رد شیطان کیتا
شداد بہشت تھیں رہیا باہر نمرود مچھر پریشان کیتا
جوگی عاشق سی عشق دیاں شاہیاں دا اک پل وچہ ویکھ حیران کیتا
جیہڑے عقل سن یار دے ویکھنے دے سبھے کھوہ کے چانا دان کیتا
وارثشاہ حیران ہورہیا جوگی جویں نوحؑ حیران طوفان کیتا

کلام جوگی باہیر از روئے درد!

ہیر چپ بیٹھی اسیں کٹ کڈھے ساڈا واہ پیانال ڈوریاں دے
اوہ ویلوا ہتھ نہ آوندائے لوک دے رہے لکھ ڈھنڈوریاں دے
اتھے گل کوچجدی ان وجی جوگ لیاسی نال ٹکوریاں دے
شرم رہنوں ئیں مینوں دے بدلہ منڈیاں ماریانال پھوڑیاں دے

اک رن گئی دویادھن گیا لوک ماردے نال نہوریاں دے

وصیاں راجیاندیاں رناں ڈاہڈیاں دیاں لیکر ہتھ آون نال زوریاں دے

اساں خیر منگیا انہاں ویر کیتا مینوں ماریا نال نہوریاں دے

وارث ڈاہڈیاں دا سوست وسّن ہاڑے رب اگے کمزوریاں دے

مقولہ بزبان جوگی

رانجھا آکھدا رناں دے بھیڑ بھیڑے رناں ڈھ فساد نے کلاندے جی

پہلاں بھابیاں نے پنڈوں کڈھ دتا گھچیں پیٔے گھٹے مگر ہلاندے جی

وردر اتے دھکے پھیر کھاہدے رناں گولیاں یدھڑاں ہلاندے جی

نالے گھت موہدا مینوں کیٹو نے بھنے ہڈجیوں ڈکرے کھلاندے جی

ٹکر پن کھاہدے گھراں کمیاندے مارے گم کیتے جٹاں چلاندے جی

کھاہدی مار پر ہیز نہ ہتھ آئی فندڈھیر کیتے والاں چھلاندے جی

انت ٹکراں مار کے ہٹ رہیا گئے زور جوانیاں بلاندے جی

وارثشاہ اللہ دے آسرائے جیہڑا کم ساہدے وچہ پلاندے جی!

پریشانی جوگی

دھوآں ہونجھدا رونکے آہ مارے ربا میل کے یاروچھوڑیوکیوں

میرا رڑے جہاز سی آن لگا بنے لائکے پھیر مڑبوڑیو کیوں

جھاکا دیکے باغ بہشت والا پھیر جنگلاں دیوچہ پوڑیوکیوں

اساں باغ بہشت وچہ بیٹھیاں نوں ویری غیبدا آن چھوڑیو کیوں

کوئی اساں تھیں وڈا گناہ ہویا ساتھ فضلدالدکے موڑیو کیوں

وارثشاہ عبادتاں چھڈ کے تے دل نال شیطان دے جوڑیو کیوں

ایضاً

گھروں کڈھیا بہت حیران ہویار باچھیر میں ایس گھر کدوں وڑساں
مشہور ساں ہیر نوں لین آیا مڑ سکھناں وطن کی نال کھڑساں
بانہہ کڈھ آیا ایس کم تائیں سوئیو اٹکیا جاکس ہتھ پھڑساں
رہیا اک کلڑایار باجوں میں تاں جیوڑا کت اداوھرساں
پچھے شہر رہیا میریاں بھایاندا باجہ باہاں کی کھیڑیاں نال کرساں
پلے دم ناہیں دیاں حاکماں نوں بناں معاملے چوتڑے جاچڑساں
سبھ شرم رسول مقبول تایں بنے لاوی تاں کسے گھاٹ اڑساں
اکے بیٹھ کنارے میں چلہ کٹاں پڑہاں سیفیاں تے ذکر حق کرساں
مدد پیر دی ہیر جے آن ملے نال سنگدے رل کے جھنگ وڑساں
من وچہ توہیں اتے نام تیرا وارثشاہ اور دون رات کرساں

مقولہ شاعر

جوگی رورو سرے سر پٹدائے متھے لکھیاں قلماں اولیاں نی
مینوں رب باجوں نہیں تاہنگ کائی سبھ ڈنڈیاں غماں نے ملیاں نی
جتھے شیہنہ بکن شوکن نانگ کالے بگھیاڑ گھتن نت جلیاں نی
ساڈے دیس تے ملک دی سانجھ ٹٹی ساڈیاں قسمتاں جنگلیں چلیاں نی
ہیر ہیر کردا از روندا سانگاں سینے فراقدیاں ہلیاں نی
جیکر ہیر آوے ہتھ ایسویلے تدہوں گیاں گلاں سولیاں نی
چلہ کٹ کے پڑہاں کلام ڈاہڈی بھیڑاں وجیاں آن اولیاں نی
کیتیاں محنتاں آکے دکھ جاگے راتاں جاندیاں ہین اکلیاں نی!
آہیں مارد ا حال پکار کردا کرے کہوتاں جھل وللیاں نی
وارثشاہ محبوب دی دید کارن اساں اڈ مصیبتاں جھلیاں نی

مقولہ شاعر

روندا کاسنوں ہیر بتالیا وے پنجاں پیراں دا تدھ ملاپ میاں

دردیار دا ویکھ کے پون پولے روندا کردا سی پیاوجھاپ میاں

لیا ویکھ کے اوس پچھان بیلی چڑھیا اوسنوں عشقدا تاپ میاں

لازور للکارتوں پیر پنجے تیرا دور ہووے دکھ گھاپ میاں

بالناتھ دا چیلوا ہویوں توں تیرا جوگیاں نال ملاپ میاں

جیہڑے پیر دا زور ہے تدھ تائیں کردا اوسدا راتدن جاپ میاں

زور اپنا فقرنوں یا دآیا بالناتھ مینڈا گوروباپ میاں

وارثشاہ بھکھابوہے رووے بیٹھا دے انہانوں وڈا سراپ میاں

(ترجمہ)اور ہے شیطان آدمی کو دغا دینے والا۔(ترجمہ)اگر پہنچاوے

اللہ تجھ کو کچھ سختی پھرا سکو کوئی نہ اٹھا ئے سوااسکے۔

بددعا دادن جوگی

رانجھا بہت بددعا یاں دیونداسی سہتی رن سانوں براماریااے

ساڈا وس نہ چلدا اک رتی نال عاجزاں قہر گذاریا اے

مددکرن جے آنکے پیر پنجے بدلہ نواں میں روپکاریا اے

تھک ہٹ کے انت نوں ہار رہیا ساہدوھون تے اروااریا اے

ایس ہیر دے واسطے لے ترلے گھروسدا اساں اجاڑیا اے

کن پاڑ کے مندراں پالیاں ایس عشق تھیں جیونہ ہاریا اے

بھائی بھابیاں نال چاء ویر پایا اساں وطن تے دیس وساریا اے

وارثشاہ ملے مینوں ہیر جٹی ایہو جیو وچہ سخن وچاریا اے

کلام رانجھا مخاطب بدل خود

کرامات لگائیکے سحر پھوکاں جڑہاں کھیڑیاندیاں ڈھوں پٹ سٹاں

دہوآں دھوپ دھکھائیکے پڑہاں سیفی ٹونے کامناندے نال چٹ سٹاں

فوجدار ناہیں دیاں پھوک اگاں کر ملک نوں چوڑ چوپٹ سٹاں
جیکر حکم خدا تھیں ملے مینوں اہناں کھیڑیاں دی چڑ پٹ سٹاں
نال فوج ناہیں پکڑ کوارٹینوں ہتھ پیر تے نک کن کٹ اسٹاں
الم ترکیف یا بدوح پڑھکے نیں وہندیاں پلکوچہ اٹ سٹاں
سہتی ہتھ آوے پگڑ چوڑیاں نوں وانگ ناہڈی پتری چھپٹ سٹاں
پنج پیر جے باہوڑن آن مینوں دکھ درد قضیڑے کٹ سٹاں
وٹ سٹ پچھٹ گھلٹ ہو کے جھٹ وٹ تے اوندھ ولٹ سٹاں
حکم ربدے نال میں کال جیہا مگر لگ کے دوت نوں چٹ سٹاں
ہووے پار سمندروں ہیر جٹی بکاں نال سمندروں جھٹ سٹاں
جیکر ہیر ملے تاہیں جیونا ہاں نہیں تے جگر دا خون الٹ سٹاں
بدھے جٹ تے پھٹ سبھ رہن قابو کویں گلاں سیانیاں سٹ سٹاں
وارثشاہ معشوق جے ملے خلوت سبھ جیوڑے دکھ الٹ سٹاں
رفتن جوگی بطرف کالا باغ و نشستن اور مراقبہ مسدود بہ حواس خمسہ
دل فکر نے گھیر یا بند ہویا رانجھا جیو غوطے لکھ کھا بیٹھا
ہتھوں ہونجھ دھوواں سرچاڑیا کالے باغوچہ ڈھیر مچا بیٹھا
اکھیں میٹ کے ربدا دھیان دھریا چاروطرف ہی دھونیاں لا بیٹھا
وٹ مار کے چاروں طرف اچی اوتھے ولگنا خوب بنا بیٹھا
اساں کچ کیتا رب سچ کرسی ایہ آکھ کے ویل جگا بیٹھا
بھڑکی اک جاں تاؤنی تاء کیتا عشق مشک وباج کے جا بیٹھا
باغ ہرا ہویا اوسویلڑے جی جس ویلڑے دھونی رما بیٹھا
پھل آن لگا اس باغ تائیں جدوں چوٹ نقارتے لا بیٹھا
پنڈے چھٹیاں چنگاں تے چھڈ نٹھا ساھدگری نوں اوہ بھلا بیٹھا

ایہ کم سی اہل تپشراں داسنیاں گلاں نوں ترت گوابیٹھا
جدوں اگ تے دھپ نے تاپایا تدوں چھاں دل جھونپڑی لا بیٹھا
طرف یاردی خیال دوڑائیو سواتے رب نوں دلوں بھلا بیٹھا
تتھ لائیکے سانس چڑہادوارے کوئی وڈا مہنت ہے آبیٹھا
وچ سنگھنی چھاندے لاتاڑی آسن وانگ تپسیاں لابیٹھا
ہتھ سر ناگل وچہ پاپالا ساری انگ بھبوت رما بیٹھا
چھاں سنگھنی تنک کے سٹ بھورا وانگ آہدیاں ڈھانسالابیٹھا
لال اکھیاں بھکھدیاں اوس سندراتے ہوس نوں دلوں مٹا بیٹھا
وارثشاہ اسوقت نوں جھوردائے جس ویلڑے اکھیاں لابیٹھا

تجویر نمودن جوگی بادل و نشستن در مراقبہ

رانجھا دلوں تجویز بنائیکے تے وانگ سادھواں چت بنارہیا
کدی ناگیاں وانگ الکھ بوے ڈنڈے ستھریاں وانگ وجارہیا
کدی مکھی تپ شام تپ پون پنکھی سدا برت نمی جھٹ لارہیا
کدی مست مجدوب لٹ ہوستھرا الف سیاہ متھے اتے لارہیا
کدی اوڑتپ سانس گرانس تپ نوں کدی جوگ جھٹی جھٹ لارہیا
وارثشاہ ہے یار داغم اسنوں اسدے نام دا وردپکار رہیا

ایضاً

میٹ آکھیاں رکھیاں بندگی تے گھتے جلیاں چلیے وچہ ہورہیا
کرے عاجزی مراقبے دے دن رات خدا تے رورہیا
دسویں دوارتے سانس چڑہا کے تے کدی وانگ سادھ کھلورہیا
خاراں گھت کے ذکر تے فکردیاں میلاں دلدیاں ساریاں دھورہیا
وچہ یاد خدا دے محور ہندا کدی بیٹھ رہیا کدی سورہیا

نیولی کرم کرودھ دے ارتپ وچہ کدی ہوم سر یر وچہ جھورہیا

پیر ان آپ زبان تھیں حکم کیتا بچہ جاہ تیر غم کھورہیا

ایہ آواز آیا بچہ رانجھیا اوئے تیر صبح مقابلہ ہورہیا

رانجھا خوشی ہویا بہت دلے اندر کہندا یار دا میل ہن ہورہیا

وارثشاہ نہ فکر کر مشکلاں دا جو کجھ ہوونا سی سوئی ہورہیا

سیر نمودن دختران وہمنشینان ہیر بروز جمعہ درباغ!

روز جمعہ دے ترنجناں دوڑ کیتی تنکلے کٹک اربیلیاں دے

جویں کونجاندی ڈار آلہے باغیں پھرن گھوڑے اٹھ مہلیاں دے

دھمکار پیگئی تے دھرت بولی چھٹے پاٹنے گرب گہلیاں دے

ویکھو جوگی دے تھاں وچہ آن وڑیاں دھمکار پے گئے چوڑیلیاں دے

وانگ شاہ پریاں چھن چھن چھپنکن وڈے ترنجن نال سہلیاں دے

وارثشاہ ہوشناک جیوں لٹ لیندے عطر واسطے ہٹ پھلیلیاں دے

(ترجمہ) آسمان زمین کا بنانا رات دن کا بدلتے آنا اس میں نشانیاں ہیں عقل والوں کو جو یادکرتے ہیں اللہ کو کھڑے اور بیٹھے اور کروٹ پر لیٹے اور دھیان رکھتے ہیں اور آسمان کی پیدائش میں اے رب ہمارے تو نے نہیں بنایا اسکو بے فائدہ تو پاک ہے سب سے سو ہم کو بچا دوزخ کے عذاب سے (ترجمہ) اللہ چن لیتا ہے اپنی طرف جس کو چاہیے اور راہ دیتا ہے اپنی طرف جو رجوع کرے۔

خراب نمودن دختران آتشکدہ جوگی را

دھواں پھوکلے روکلے سٹ کھپر توڑ سہیلیاں بھنگ کھلاریاں نے

ڈنڈا کونڈ ابھنیاں حقہ سنے نیچے سمتی گھت کے لڈیاں ماریاں نے

دوار پیالہ تے پوست افیم ککڑ پھول پھاکلے مٹیاں ڈاریاں نے

صافہ سنگلی چمٹا کنگ بگلی ناد سمرنا دھوپ کھلاریاں نے

جیہا ہونجھ بازاد دا پھول کوڑا باہر سٹیا چھان پپاریاں نے
جوگی مسخرا خوب بنادتا کھوتا باندرانوانگ وچاریاں نے
کرن ہیلو اہیلو مار ماہگا ڈیہن دھیریاں تے کھلی ماریاں نے
وارثشاہ جیوں مغلاں پنجاب لٹی تویں جوگی دی رسد اجاڑیاں نے

گریختن دختران از خوف جوگی

قلعہ دار نوں مورچے تنگ ڈھکے شبخون تے تیار ہو سجیا ای
تراہ پوے جیوں دہاڑتوں شیہنہ چھٹے اٹھ بوٹیاں دے دبنے گجیا ای
ہتھ پکڑ کے پھاہوڑی مارنے نوں مکر چوردے ساہد جیوں بھجیا ای
ارے بھوت کا قافلہ کہاں چلیاں گالیں دیندڑا مول نہ رجیا ای
سبھے نس گیاں اک رہی باقی جاسوئن چڑی اتے وجیا ای
ہائے ہائے مینڈے ماہی جاہ ناہیں پری ویکھ اوبھوت نہ لجیا ای
ننگی ہو بیٹھی سٹ سترز یورسبھ جان بھانیاں تجیا ای
ملک الموت عذاب تھیں کرے ننگی پردہ ناہیوں کیسدا کجیا ای
اتوں نادوجائے تے کرے نعرے اکھیں لال کرکے موہوں گجیا ای
وارثشاہ حساب نوں پری پکڑی صور حشر دا ویکھ لے وجیا ای

فریاد نمودن قواں پیش جوگی ازدن جوگی

کڑی آکھیا مارنہ پھاہوڑی وے مرجاؤں گی اہل دیوانیاں وے
کوکے باہوڑی باہوڑی مراں جانوں رکھ لئیں میاں مستانیاں وے
عزرائیل جد آنکے بہے بوہے نہیں چھڈ داتال بھانیاں وے
تیری ڈیل ہے دیودی اسیں پریاں اک لت لگی مرجانیاں وے
گل دسی اوں جہڑی دس میںوں تیرا لے سنیہوڑا جانیاں وے
تیر بھید نہ کسیدے کول دساں میں تاں قسم قرآن دی کھانیاں وے

میری چاچی جو دوست ہے ادھروں تیری جا اوسنوں حال سنانیاں وے
ہیر نام اسدا جیہڑی تدھ بیلن اسیں حال تھیں نہیں بیگانیاں وے
جیہڑا اوسنوں دیں سنیہڑا توں تیر آکھیا گھن لے جانیاں وے
تیرا ہیر نوں دیاں پیغام پکا قولاں آکھیا میں ہن جانیاں وے
تیرے سبھ سنیہوڑے جا آکھاں کنیں اوسدے جا پکے پانیاں وے
جو کجھ کہے سو پھیر جواب گلاں میں تاں اوسدینال ہمشانیاں وے
تیرے واسطے اوسدی کراں منت جا ہیر اگے ٹٹیانیاں وے
وارثشاہ دی کریں مراد حاصل کل خلق دے کم دے بانیاں وے

پیغام دادن جوگی قولاں رابطرف ہیر

جوگی ہیر دا نام سن آہ مارے موہوں رو کے ایہ سوال کیتو
جا ہیر نوں آکھنا بھلا کیتو سانوں حال تھیں چا بیحال کیتو
والنا زمات گرتا پڑھکے باب ساڈے اذالذلت چا کدی فال کیتو
جھنڈا سیاہ سفیدی عشق والا اوہ گھت مجیٹھ غم لال کیتو!
دینا بیگ دے مگر جو پئے غازی ڈیرا الٹ کے چالنگاں کیتو
طفا کندن نوں اگ داتا دیکے چا اندروں باہروں لال کیتو
احمد شاہ وانگوں میرے ویر پیکے پٹ ٹھڈ کے چکدا تاک کیتو
چاہڑ صدر بہالیو کھیڑیاں نوں برطرفیاں تے مہینوال کیتو
فتح آباد چادتوئی کھیڑیاں نون بھاہ رانجھنے دے ویر ووال کیتو
چھڈ نیٹھی ایں سیال تے میں ماہی وچہ کھیڑیاندی آن جال کیتو
کرکے لوک دکھاوڑاویاہ والا ڈولی چڑھن لگی حال حال کیتو
پہلے چوہدری دا پت چاک کیتو چا جگ اتے مہینوال کیتو
نادر شاہ توں ہند پنجاب دھڑکے میرے باب دا تدھ پنچال کیتو

ساڑ بال کنگال بیحال کر کے حال قال تھیں چا بیحال کیتو!
تدوں سترنوں پٹ کر جاندی سیئں جدوں اساں دینال وصال کیتو
نیہوں لائیکے مکھ بھوایائی نال کھیڑیاں دے اشتغال کیتو!
جاں میں گیا ویہڑے سہتی نال رکھے بھیڑے چوروانگوں میرا حال کیتو
اساں عاجزاں نوں ترسایائیوچہ جگ دے چاپا کمال کیتو
تیرے باب درگاہ تھیں ملے بدلہ جیہا ظالمے تدھ میں نال کیتو
رات دن بددعایاں دیوناں ہاں میوں عشق دیوچہ نڈھال کیتو
دکھاں وچہ سرینوں جالیا میں دردمندمیرا وال وال کیتو
دتو اپنا شوق تے سوز مستی وارثشاہ فقیر نہال کیتو
رسانیدن قولاں پیغا مہائے میاں رانجھا پیش ہیر با حسن تدبیر
کڑی اپنا آپ چھڈا نٹھی تیر غضب دا جیو وچہ کسیا ای
سہج آن کے ہیر دے کول بہکے حال جوگی دا کھولکے دسیا ای
چھڈ ننگ ناموس فقیر ہویا رہے رونڈرا کدی نہ ہسیا ای
ایس عشق دی اگ نے ساڑ دتا گڑا قہر دا اوس تے وسیا ای
گھروں مار کے مہلیاں کڈھیا ای کاکاڑے باغوچہ دہسیا ای
ایس حسن کمال نوں ہتھ پھڑکے آقہر دا تیر کیوں گسیا ای
کھیڈن گئی ساں نال سہیلیاں دے مینوں اپنا بھیداس دسیا ای
دینہہ کھلا اوہ پنڈ داراہ ویکھے راتیں گنے تارے لک کسیا ای
ہیر ہیر کردا دنے رات روندا اٹھے پہر تیر انام جسیا ای
وارثشاہ دن رات دے مینہ وانگوں تیرا اوس دے منیناں دا وسیا ای

کلام ہیر با قول

کڑی اے ویکھ رانجھیڑے کج کیتا بھید جئو دا کھول پیاریا ای

منصور نے عشق دا بھیت دتا اوہنوں ترت سولی اتے چاہڑیا ای

رسم ایس جہان دی چپ رہنا موہوں بولیا سوئی اوہ ماریا ای

طوطے بولکے پنجرے قید ہوئے اینویں بول نوں اگن سواریا ای

جنہاں عشقدے خبط نوں ضبط کیتا اوہناں عاشقاں وچہ پکاریا ای

عاشق ہو جس عشق اظہار کیتا اوہنوں وچہ میدان دے جھاڑیا ای

میناں خمرے اسراز زبان دتا اوہنوں قفس وچہ بند کرماریا ای

قم بازنی شاہ شمس کہیا اوہدا کھلے دا چسم اتاریا ای

یوسف بول کے باپ نوں خواب دی اوہنوں کھوہے دیوچہ اتاریا ای

وارثشاہ قارون نوں سنے دولت پیٹھ زمیں دے چانگھاریا ای

کلام قولاں باہیر

چاک ہوئیکے کھلیاں چارداسی جدوں اوسدا جیو تدھ کھسیا ای

اسدی نظر دے سامنے کھیڑ دی سین ملک اوسدے باپ دا وسیا ای

آسار ہورے دوہڑی ہو بیٹھی تدوں جائیکے جوگ وچہ دھسیا ای

آیا ہو فقیر تاں لڑی گڑآ اوس تے قہر دا وسیا ای

مار مہلیاں نال حیران کیتا تدوں کالڑے باغوچہ نسیا ای

پچھا دیہ ناہیں ماری جائیگی نی بھیت عشق دا عاشقاں دسیا ای

ڈولی چڑہیں تاں یارتوں جھپ گئی ایں تدوں ملک سارا تینوں ہسیا ای

جدوں مئیں نے کوچ دا حکم کیتا تنگ توبرانفر نے کسیا اے

آپ کڈھ کے گھنڈ بے گویں ہوئی ایں کوئی مول جواب نہ دسیا ای

رمزاں نال اوہ گل سمجھا رہیا اگوں سخن نہ کوئی سرسیا ای!

سگوں مہنیاں مار خراب کیتا ایس خوف کولوں گھروں نسیا ای

توں تاں گجھیاں ڈاکاں وانگ ہیرے سارے ملک دا کالجہ جھسا ای

جدوں روح اقرار خراج کیتا تدوں جا قلبوت وچہ دھسیا ای
جیہڑے نیویں سوا وہ حضور ہوئے وارثشاہ نوں ہیر نے دسیا ای

کلام ہیر

ہیر آکھدی سمجھ توں نڈھی اے نی رانجھے یار نے کیڈ فساد کیتا
رناں اگے چا بھیت کھلاریا سوزدعشق دی نوں چاماد کیتا
چالا وسکے کھیڈ شطرنج والا رانجھے اپنا شاہ برباد کیتا
جیہڑا شترسی بھید دی قید والا اوہدی توڑ مہار آزاد کیتا
اگے بھید دا اک وجود آہا ہن رانجھے نے اہل اولاد کیتا
وارث ہویا کی رانجھے دی عقل نوں جے جس دا دتوں چابیدادکیتا

(ترجمہ) پھر دھنسایا ہم نے اسکو (قارون کو) اور اسکے گھر کو زمین میں۔ (ترجمہ) اور اللہ لوگوں کیلئے مثالیں بیان کرتا ہے تاکہ وہ سوچیں یعنی جب اللہ تعالیٰ نے آدم کے قلبوت میں روح کو داخل کی اور پھر باہر نکالنے کا وعدہ کیا تب داخل ہوا اسیطرح رانجھے نے بھی عہد کیا پھر چاک بنا۔

کلام قوالاں

رانجھا وانگ ایمان شرابیاں دے جدا ہوئیکے پنڈ تھیں باہر رہیا
نیناں تیریاں جٹ نوں قتل کیتا چاک ہوئیکے کھولیاں چاررہیا
توں کھیڑیاندی بنی چوہدرانی رانجھا روئیکے ٹکراں ماررہیا
انت کن پڑا فقیر ہویا گھت منداراں وچہ اجاڑرہیا
اوہنوں وڑن نہ ملے توں ستر خانے تھک ہٹ کے انت نوں ہاررہیا
تینوں چاکدی آکھدا ملک سارا انیویں اوسنوں مہنامار رہیا
شکر گنج مسعود مودود وانگوں اوہ نفس دی حرص نوں ماررہیا
سدھا نال توکلے ٹھیل بیڑا کاے وچ ڈبا اکے پار رہیا

جیہڑا وجنا ڈھول سی وج گیا اجے شرم دے نال پیار رہیا
وارث ننگ ناموس نہ رہے اوتھے جتھے عشقدا الگ بازار رہیا

کلام ہیر

حاقی ہو بیٹھے اسیں جوگیڑیوں جاہ لالئے زور جولاونا ایں
اسیں حسن دے ہو مغرور بیٹھے چار چشم دا کٹک لڑاوناایں
سرمہ اکھیاں دے وچہ پاکے تے اساں وڈا گھمنڈ پواونا ایں
لکھ زورتوں لاجے لاونائیں اساں بدھیاں باجھ نہ آوناایں
رخ دے کے یار پیارڑے نوں سیدارانجھے دینال لڑاوناایں
سیتا پوج بیٹھا سیدا وانگ دھنسر سونے لنک نوں اوس لٹاوناایں
ساڈے قول تے کجھ اعتبار ناہیں سیتا رام نوں ملن نہ آوناایں
کھلا پلکاں دا شان وکھائیکے تے جوگ جٹاں نوں خاک رلاونا ایں
رانجھے کن پڑائیکے جوگ لیا اساں جزیہ ایہ جوگ تے لاونا ایں
وارثشاہ اوہ باغ وچہ جا بیٹھا اساں حاصل باغ والاوناایں

کلام قوالاں

حاقی ہوئیکے کھیڑیا نوچہ وڑی ایں عاشق حسندے وارثی جٹی اے نی
پچھا انت نوں دیونا ہووے جنہوں جھگا اوسدا کاسنوں پٹی اے نی
جیہڑا ویکھ کے مکھ نہال ہووے کیچے قتل نہ ہس پلٹی اے نی
عاشق ہجرائی کرجانی ایں نی دلوں نہ وسار کے سٹی اے نی
ایہ عاشق ویل انگوردی اے مڈھوں ایس نوں لانہ پٹی اے نی
جیوں جیوں کٹی اے ایتوں تیوں ہون دونے رت نال جے ایسنوں کٹی اے نی
ایس حسن وانگمان کری اے چھاں بدلاں دی جان جٹی اے نی
ایہ جوبناں نت نہ ہوونائیں پر یاردے دھوئیکے جٹی اے نی

لیکے سٹھ سہیلیاں وچہ بیلے توں تاں دہاوندی سیں نت ڈٹی اے نی

پچھا نہ دتیجے سچے عاشقاں نوں جو کجھ جان تے ہنے سو کٹی اے نی

دعوی ابھنی ایں تے کھڑیاں ہولڑیئے تیر مار کے پچھاں نہ ہٹی اے نی

اٹھے پہرو ساری اے نہ صاحب کدی ہوش دی آ کھ پرتی اے نی

جنہاں کونت بھلایا چھڑاں نے لکھ مولیاں مہندیاں گھتی اے نی

اٹھ جوگی تے جائیکے ہوحاضر ایس کم وچہ ڈھل نہ گھتی اے نی

مٹھی چاٹ ملا کے طوطڑے نوں پچھوں کنکرے وڑنہ سٹی اے نی

وارثشاہ کی کھائیکے کھیڈ رودھون جس دا کھائی اے اوسدا گتی اے نی

(ترجمہ)بس ہے اللہ اور اسی پر بھروسہ رکھنے والے کسی نے کیا اچھا کہا ہے۔حسن پر مغرور رہنا غلط فہمی بات ہے۔چار دن کی چاندنی اور پھر اندھیری رات ہے۔

خوشامد کردن ہیر سہتی را

جویں مرشداں پاس جوڈگن طالب تویں سہتی تے پاوندی ہیر پھیرے

کریں سبھ تقصیر معاف میری پیریں پواں جے مئیں توں نال میرے

رہبر ڈھونڈ کے پکڑ نا فرض ہویابناں ہادیاں تم نہ ہون جھیڑے

بندہ پر تقصیر گناہ بھریا شافع حشر نوں باجھ رسول کیہڑے

بخشے نت گناہ خدا سچا بندے لکھ گناہ دے بھرن بیڑے

ہیر کرے ترلے سہتی نہ منے گھڑی گھڑی اوہ پاوندی رہی پھیرے

توبہ تائب تصوے دی کراں بی بی باجوں تساندے اسانوں کون جھیڑے

وارثشاہ منا وڑاتساں اندا ساڈی صلح کرائیگا نال تیرے

کلام سہتی

اساں کے دینال کجھ کچھ مطلب سرد ماپے کے خوشی ہورہئے

لوکاں میہنے مار بے پتی کیتی مارے شرم دے اندریں رورہئے

غصے نال ایہ وال پیکان وانگوں ساڈے جسم تے تیر کھلورہے
مندا گھاء زبان دا نیزیاں توں ملدا نہیں سو مرہماں گورہے
جتھے انہدی رسا دا داغ لگے نہیں ہوندا سفید جے دھورہے
میرا تدھ دے نال نہ جیو زلدا ہتھ بدھی غلام جے ہورہے
نیل نٹیاں دے وچہ دے رہی لکھ لکھ میلے انت ڈھورہے
ہیر پیر پکڑے سہتی نہ منے اسیں اپنا آپ و گورہے
رات دنے خوشاماں ہیر کر دی اتے سہتی نوں کوک وگورہے
وارثشاہ نہ سنگ نوں رنگ آوے لکھ سوہے دے وچہ ڈبورہے

عجز نمودن ہیر پیش سہتی

ہیر آن جناب وچہ عرض کیتی نیاز منداں دیاں بخش مرغولیاں نی
کیتی سبھ تقصیر معاف تیری دوناںبول لے جوتنیوں بولیاں نی
نہیں جاوسی چھڈ کے باغ نوں اوہ داء تکدا سانگ جو ہولیاں نی
قولاں ہتھ سنہوڑے اوس گھلے تیرے نال دیاں اوہ ہمجولیاں نی
ساتوں بخش گناہ تقصیر ساری جو کجھ لڑدیاں تدھ نوں بولیاں نی
اچھی پیڑ ونداوڑی بھین میری تیتھوں وارثی گھول گھولیاں نی
میرا کم کرل لے باجہ دتال جو کجھ آکھسیں میں تیری گولیاں نی
گھر بار تے مال زر حکم تیرا سبھے تیریاں ڈھانڈیاں کھولیاں نی
میرا کم سوار دے بھین میری ہوسان باندڑی تدھ انمولیاں نی
میرا یار آیا چل ویکھ آئی اے پئی ماردی سین نت بولیاں
خاطر میں نمانی دی جوگ لیا بھر چکیاں غماں دیاں جھولیاں نی
جس ذات صفات چوہدرائی چھڈی میرے واسطے چاریاں کھولیاں نی
جیہڑا مڈھ قدیم دایار میرا جس چونڈیاں کواردیاں کھولیاں نی

وارثشاہ گمان دے نال بیٹھا نہیں بولدامارداںولیاں نی

(ترجمہ)اور میں ایک ہی نصیحت کرتا ہوں تم کو کہ اٹھ کھڑے ہواللہ کے کام میں دو دو اور ایک ایک (ترجمہ) اور کام نہیں آتی سفارش اسکے پاس مگر اس کو جس کو حکم دیا (ترجمہ) اے خرابی ہے جنکے دل سخت ہیں اللہ کی یاد سے یعنی جن کے دل پتھر کی طرح سخت ہوں ان کو کسی کی ہدایت اور نصیحت کا کچھ اثر نہیں ہوتا ہمدرد اور غمخوار۔

کلام سہتی باہیر دلگیر

پیا لعنت دا طوق شیطان دے گل اوہنوں رب نہ عرش تے چاہڑنا ایں

جھوٹھ بولیا جنہاں بیاج کھادی تنہاں وچہ بہشت نہ واڑنا ایں

اسیں جیو دی میل چکا بیٹھے وت کراں نہ سیونا پاڑنا ایں!

سانوں مار کے بھیڑا اپنیاں نوں چاہڑ سیج اتے جنہوں چاہڑنا ایں!

اگے جوگی توں میل کرایا ای ہن ہور کی پڑتنا پاڑنا ایں

توبتہ النصو رحا جے موہوں بولاں نک وڈھ کے گدھے تے چاہڑن ایں

غرض واسطے آنکے پویں پریں غرض باجھ کوئی کسے دا یار ناہیں

گل سمجھ جہان سبھ مطلبی اے باجھ مطلبے ہانگ پکارنا ایں!

گھر بارتوں چاجواب دتو ہور آکھ کی سچ نتارنا ایں

میرے نال نہ وارثا بول اینویں متے ہو جاوے کوئی کارنا ایں

منت کردن ہیر پیش سہتی

آسہتی اے واسطہ بدائی نال بھابیاں دے مٹھا وبولی اے نی

ہوئے پیر وڈا وڑے شوہدیاں دے زہر شیر دے وچہ گھولی اے نی

کمر بند ہووے پردیساندا نال مہر دے گنڈھ نوں کھولی اے نی

مطلب واسطے شوہدیاں شاہ مرداں وگ گئے سن سمجھ ہجولی اے نی

پرسوارتھی گم تے سمجھ بی بی جان گھولی اے تے نہیں ڈولی اے نی

تیری جیہی نان ہو میل کرنی جیو جان بھی اوستوں گھولی اے نی
جوگی چل منایئے باغوچوں ہتھ بنھ کے مٹھڑا بولی اے نی
جو کجھ کہیں سو سرے تے من لئے اے غمی شادیوں مول نہ ڈولی اے نی
چل نال میرے توں تاں بھاگ بھری اے میل کرنی ایں وچہ وچولی اے نی
کویں میرا تے رانجھے دا میل ہووے کھنڈ دودھ دے وچہ جا گھولی اے نی
جنہاں راہ خدا دے کم کیتے وچہ سرگ دے لین گے جھولی اے نی
پیریں پواں تے ست سلام تینوں یار میلنے میل منولی اے نی
میرے کم دی سبھ ہے شرم تینوں صلح کار ہو سچ نرولی اے نی
نال صدق انصاف دا پکڑ کنڈا پور نال حساب دے تولی اے نی
رانجھا ہیر دے نال جے آن ملیں تینوں ملے گا یار مولی اے نی
وارثشاہ نوں نال ملاوڑا لے گلاں چھڈ دے آلی اے بھولی اے نی

راضی شدن سہتی با ہیر

جویں صبحدی قضا نماز ہوندی راضی ہو شیطان بھی نچدا اے
تویں سہتی دے جیو وچہ خوشی ہوئی دل رن دا چھلڑا کچدا اے
جویں بال چراغ بازار دنے ہو چھا شاہ خوشی نال رچدا اے
ٹاہ ٹاہ کرکے سہتی ہس پئی چڑھیا زوم سی حسن دے وچدا اے
جاہ بخشیا سبھ گناہ تیرا تینوں عشق قدیم توں سچدا اے
وارثشاہ چل یار منا آئی اے اتھے نواں اکھاڑ مچدا اے

یعنی جو تیری مرضی ہے ہم سے کروالے یہاںتک کہ اپنی چارپائی پر جس کو سلانا ہے سلالے ہم تیرا حکم مانیں گے اور بھیا پٹڑی وشنام ہے یعنی بھائی کا ماتم کرنے والی سہتی اپنے بھائی کو کہہ رہی ہے مسکینوں کی مطلب براری واسطے حضرت علی ؓ مرتضے فروخت ہوگئے تھے۔

مقولہ شاعر

سہتی کھنڈ ملائی دا تھال بھر یا چا کپڑے وچ لوکایا ای
جیہا وچہ نماز وسواس غیبوں عزازیل بنالے آیا ای
اتے پنجروپے سوروک رکھے جا فقر تے پھیرڑا پایا ای
جدوں آوندی جوگی نے اوہ ڈٹھی پچھان اپنا مکھ بھوایا ای
اساں روحاں بہشتیاں ڈٹھیاں نوں تاء دوزخے دا کتھوں آیا ای
طلب مینھ دی وگیا آن جھکھڑ یارو آخری دورہن آیا ای
سہتی بنھ کے ہتھ سلام کیتا اگوں مول جواب نہ آیا ای
رانجھے ویکھیا ہتھ تے تھال چایا پلو تھت اتے پردہ پایا ای
بہت منتاں سہتی دیاں ویکھ کے تے رانجھے یار داجی بھرم آیا ای
حاکم چور تے چوہدری جٹ حاکم سناں ہورہی رب وکھایا ای
اشراف پٹھان تے مغل سید سبھ خاک در خاک رلایا ای
وارثشاہ مغرور نہ ہوویں ہرگز کالا منہ شیطان کرایا ای

ایضاً

جدوں خلق پیدا کیتی رب سچے بندیاں واسطے کیتے نی سبھ پیارے
قرآن کتاب تے ملک ملت اندر زمیں آسمان تے چندتارے
بادشاہ سلطان تے خان دیوان ہور ہندو مومن رنگارنگ دھارے
اک ساھد سنت اک پری مرشد اک رہن اکنت جیوں فلک تارے
آپو اپنے پنتھ وچہ آن وڑے سبھو اوسدے انت ڈھن کرن ہارے
جنہاں کتیاں چکڑیں پھاس گئے جیہڑے ہوئے اکنتھ اوہ ولی پیارے
ایہ تاں مول فساد دا ہویا پیدا جنہاں سبھ جگت دے مول ہارے
رناں چھوکرے جن شیطان راول کتا ککڑی بکری اٹھ سارے

آدم کڈھ بہشت تھیں خوار کیتا ایہ تاں ڈائناں دھروں ہی کرن کارے
اسیں ہاں بیزار اس شیرنی توں اساں چھڈیا ملک تے جگت سارے
ایہ کرن فقیر چا راجیاں نوں اہناں راجے تے رانے نی سبھ مارے
وارثشاہ جو ہنر وچہ سبھ مرداں اتے مہیاں وچہ نی عیب بھارے

کلام سہتی

سہتی آکھیا پیٹ نے خوار کیتا کنگ کھا بہشت تھیں کڈھیا ای
آئی میل تاں جنتوں ملے دھکے رسا آس امید دا وڈھیا ای
آکھ رہے فرشتے جو کنک دا نہ نہیں کھاونا حکم کر چھڈیا ای
ولا تقربا ھذہ الشجرۃ نالے مور تے سپ نوں ٹھڈیا ای
ایہ ویکھ شیطان بھی مرد ہویا نام رناں دا برا کر چھڈیا ای
جان بجھ کے تے نافرمان ہویا رب چا درگاہ تھیں رڈیا ای
پڑھکے عمل نہ کرے مردود ہووے پھاہی مکر دی دا راہ اڈیا ای!
جوگی راس نہ عملدی پاس تیرے جھنڈا مکر فریب کیوں گڈیا ای
سگوں آدمؑ نے جوانوں خوار کیتا ساتھ اوسدا الیس نہ چھڈیا ای
وارث کسے دا اساں نہ برا کیتا اینویں نام جہان تے ودیا ای

حسن کا طوفان جوانی کا زور اور زوم شہوت کو کہتے ہیں آسمان اور زمین کا بنانا اور رات دن کا بدلتے آنا اور کشتی جو لیکر چلتی ہے دریا میں جو چیزیں کام آویں لوگونکے جو اللہ نے اتارا آسمان سے پانی پھر چلایا اس نے زمین کو مرنے کے بعد اور بکھیرے اس میں سب قسم کے جانور اور پھرنا ہوا اس کا اور ابر جو حکم کا تابع ہے درمیان آسمان اور زمین کے ان میں نشانیاں ہیں عقلمندوں کے واسطے جنھوں نے برے اعمال کیۓ اور وہ کیچڑ میں پھنس گئے جو لوگ دنیا سے الگ رہے وہ خدا کے پیارے ہیں۔ ابتداء سے ہی یہ ڈائن عورتیں کرتوت کرتی آئی ہیں۔

کلام جوگی

کاہنوں حق مرداں مندا بولنی ایں رناں ڈھ توں مندڑے حال ہویاں
مندا کرن دی اے سدا کارا وہناں پیر بعضیاں نیک خصال ہویاں
اکناں رب رسولؐ پچھان لیا خدمت فاطمہؓ وچہ سجال ہویاں
اک چنگیاں بیلیاں ستر داراں گھریں اپنے وس نہال ہویاں
مریم ساراز بیدہ تے ہاجرہ بھی نیکبخت ایہ صاحب کمال ہویاں
اک خاونداں توں نافرمان ہوکے دھروں روندیاں مندڑے حال ہویاں
اک کرن بازار وچہ بیٹھ پیشہ لیکھ لکھڑے تے خوشحال ہویاں
اک پھرن جوں کتیاں ویہریاں نے چباں جوٹھ چغلاں بدافعال ہویاں
اک گلی کوچے دا ء لاندیاں نے کھیڈ ویلیاں منڈیاں نال ہویاں
اک ڈھونڈ دیاں فقراں تے جوگیاں نوں ترلے کردیاں بہت بدحال ہویاں
ان کید کن کہیا رب سچے ایہ کیے دے نال کدسال ہویاں
مکر رن دا وچہ قرآن لکھیا حکم رب دے نال چھنال ہویاں
ناقص عقل تے ہوئی یاں کرنہاراں کوئی ورلیاں نیک خصال ہویاں
وارث نرمذکر ہے مرد ہوندا رناں آدموں لاجنجال ہویاں

کلام سہتی

سہتی آکھدی رناں نوں کریں بدواساں مرد بھی ڈھٹرے بھالڑے وے
راہ رب رسولؐ دا چھڈ جنہاں پھڑے آن اٹھڑے چالڑے وے
رغبت حق حلال دے نال ناہیں کرن نویں توں نویں ادھالڑے وے
گھریں راتی دی نہیں گنڈھ کھولن کھولن باہر حرامے نالڑے وے
غلبہ کام دا کل منکھ نوں ایں جیہڑے ان دیکھے رب پالڑے وے
بھلا دس کیکو رن رہے ایوی جدھی سرت نہ خصم سمہالڑے وے

جس مرد نوں شرم نہ ہووے غیرت اوس مردتوں چنگیاں تیویاں نی
رن جیڈ نہ آن ہے مرد نوں جی نال حسن گمان دے جیویاں نی
گھر سدا ای عورتاں نال سوہندے شرم وندتے ستر دیاں بیویاں نی
اک حال تھیں مست گھر بار اندر اک ہار سنگار وچہ کھیویاں نی
نال اپنے حق ہمراز ہویاں ساتھ اپنے سنگ سوہیویاں نی
گھر وسدا عورتاں نال سوہنا جویں رات اندھیری نوں دیویاں نی
اکناں شرم حیا دی پہن چادر اکھیں نال زمین دے سیویاں نی
نیچے انگلایں ویکھ نہ اکو جیہاں وارث اچیاں تے اک نیویاں نی

ترجمہ اور اگر تو کہا مانے اکثر لوگوں کا جو دنیا میں تجھ کو بھلا دیں اللہ کی راہ سے سب ہی چلتے ہیں خیال پر اور سب عقل دوڑاتے ہیں۔ ترجمہ اور بھیجے ہم نے کتنے رسول تجھ سے آگے اور دیں تھیں ان کو جوریں اور لڑکے۔

کلام جوگی

وفادار نہ رن جہان اتے لادی شیر دے نک وچہ نتھ ناہیں
گدھا نہیں کولد مکھٹ خوجہ اتے کھسریاندی کوئی کتھ ناہیں
جوگی نال نہ رن دا ڑے ٹونہ روز زور تھیں چڑھے اکتھ ناہیں
یاری سوہندی نہیں سوہاگناں نوں رنڈی رن نوں سوہندی نتھ ناہیں
نامرد دی وار نہ کسے گانویں اتے احمقاندی کائی ستھ ناہیں
بیوفا ٹولہ لبھاں تیویاں دا کرم شرم حیا انتھ ناہیں!
برے نال نہ نفع نیکو پایا ندا بھلے نال برا کجھ ہتھ ناہیں
بہاں چھکڑیا ندا ہوندا قدر اوتھے جتھے پنسیاں گھوڑیاں رتھ ناہیں
بھاویں لکھ روپیاں دے لادیئے محل سوہندا ای بناں چھت ناہیں
اتے ڈاپھیا ندا قدر او سجا گہ جتھے ڈھاڈیاں دے جوڑے ہتھ ناہیں

اساں حق کہیا تینوں برا لگا حق آکھنے دا کوئی رتھ ناہیں
وارثشاہ اوہ آپ ہے کرنہارا انہاں بندیاں ندے کجھ ہتھ ناہیں

کلام سہتی

اہناں تریمتاں نال ویاہ سوہن اتے مردے سوہندے نی وین میاں
جنہاں جمیاں تہاں دے نانور کھیں اتے کہیں شیطان دی بھین میاں
پچھ چڑھدیاں نال ایہ مرد ندے جی سرصدقہ جان کردین میاں
گھر باردی زیب تے ہین زینت نال تریمتاں ساک تے سین میاں
کیتا رب نے زمین آسمان پیدا جوڑ چن سورج دن رین میاں
ہویا حکم قرآن دے وچہ نازل کل شی خلقنازوجین میاں
ایہ تریمتاں سجدیاں وارثی نی اتے دالاندیاں دین تے لین میاں
وارثشاہ ایہ جوڑناں جوڑدیاں نے اتے مہریاں مہردیاں ہین میاں

کلام جوگی

سچ آکھ رنے کہی دھم پائیا تساں بھوج راجہ لتیں کٹیا جے
دھنسر ماریا بھید گھر وگڑے نے سنے لنک دے اوسنوں پٹیا جے
کیرو پانڈیاندی گل گنی کھوہنی مارے تساندے سبھ نکھٹیا جے
امام قتل ہوئے کربلا اندر باردین دے وارثی سٹیا جے
جوکوئی شرم حیاد آدمی سی سنے جان نے مالدی پٹیا جے
وارثشاہ فقیر تاں نس آیا پچھا اوسدا کاسنوں گھتیا جے

کلام سہتی

تینوں بڑا ہنکار ہے جوبنے دا خاطر تلے نہ کسے نوں لیاونائیں
جنہاں جائیوں تہاں دے نام دھرنائیں بڑا آپ نوں غوث سداونائیں

ہون تریمتاں نہیں تے جگ کے وت کے نہ جگ تے آوناایں
وانگ مردیاں دے تیرے وال سرتے رچھ وانگ پیا نظر آوناایں
اساں چٹھیاں گھل سدایوں توں ساتھوں اپنا آپ چھپاوناایں
کرامات تیری اساں ڈونڈ ڈٹھی اینویں شیخیاں پیاد کھاوناایں
چاک سدکے باغ توں کڈھ سٹوں اتے ہور کی موہوں کڈھاونا ایں
ان کھاوناں رجلے گدھے وانگوں کدی شکر بجانہ لیاوناایں
کڑیاں ہتھ سینہوڑے گھلیونی کی اساں توں پھول پھلاونا ایں!
شیطان شیطونگڑے یار تیرے سانوں مکرفریب دکھاوناایں
ننگے فرض تے بہت دوہاپشماں خصتیں نوں چاپلماوناایں
یادربدی وچہ نہ محوہویوں اینویں خلق نوں گھور کے کھاوناایں
ایہ نماز نہ چھٹی پیغمبراں توں فرض وتر بجانہ لیاونا ایں
چھڈ بندگی چوراں دا اراہ پھڑیووارثشاہ فقیر سداوناایں
اس شعر کا ترجمہ ہے زہرزن زن است وزہر مرد مرد خدا پنچ انگشت یکساں نہ کرد
عورتوں کا جادو چل نہیں سکتا۔

کلام جوگی

باغ چھڈ گئے گوپی چند جیہے شداد فرعون دھاگیا
نوشیرواں چھڈ بغدادٹریا اوہ بھی اپنے وار لنگھاگیا
آدم چھڈ بہشت دے باغ نتھا بھلے وسرے کنگ نوں کھا گیا
فرعون خدا کہائکے تے موسے نال اشٹنڈ بناگیا
نمرود شداد جہان اتے دوزخ اتے بہشت بناگیا
قاروں زاراں اکٹھیاں میلکے تے بنھ سرے تے پنڈ اٹھا گیا
مال دولتاں حکم تے شان شوکت مہگہاسروں رنڈلٹا گیا

سلیمان سکندروں لا سبھے ستاں بھویاں تے حکم چلا گیا

اوہ بھی ایس جہان تے رہیا ناہیں جیہڑا آپ خدا کہا گیا

مویا بخت نصر اتے چاہڑ دولا سچے رب نوں تیر چلا گیا

تیرے جیہان بھی کتنیاں ہویاں نی تینوں چاء کی باغ دا آ گیا

حضرت صالح شیخ صنعان موئے حضرت ذکریا تن چرا گیا

اصحاب کہف دے کتے نے صدق کیتا نال چنگیاندے رتبہ پا گیا

خاندان پیغمبری گم ہویا بیٹا نوحؑ دا نام گوا گیا

وڈا سوہنا سی حسن یوسفؑ دا ورشن چند دے وانگ وکھا گیا

اوس پاس جہان توں سفر کیتا جیندے حق لولاک آ گیا

نبیؐ خاص خداوادیار آہا امت عاجزی نال بخشا گیا

عزازیل تکبری خوار کیتا متھے پھٹک دا تلک لگا گیا

جوکوئی پیر پیغمبر تے اولیاء سی سبھ خاک دے وچ سما گیا

ایڈا نال تکبری بولنی ایں تینوں فخر کیوں اتینا آ گیا

باغ تساں بھی چھڈ کے جاونا ایں کئی اتھے پھیرا پا گیا

وارثشاہ اوہ آپ ہے کرنہار اسر بندیاں دے گلہ آ گیا

کلام سہتی

پنڈ جھگڑیاندی کہی کھول بیٹھوں واڈا مسخرا ایں گنڈباولاوے

اساں اک رسال ہے بھال آندی بھلا دس کھاں کی ہے راولا وے

اتے رکھیا کی ہے نظر تیری گنے آپ توں بہت اتاولاوے

دسے بناں نہ جاپدی ذات تیری چھڑے باجھ نہ تھیوندے چاولاوے

کی روک ہے کا سدا ایہ باسن سانوں دس کھاں سوہنیا راولا وے

سہج نال سبھ کم نبھاہوندے وارثشاہ نہ ہوویں اتاولاوے

(ترجمہ) پھر ڈالا موسے نے عصا اپنا پھر وہی نکلنے لگا جو سوانگ انہوں نے بنایا تھا
تب داؤں پڑا حق کا اور غلط ہوا وہ جو کرتے تھے تب مارے اس جگہ اور ذلیل ہو کر اور
ڈالے ساحر سجدے میں بولے ہم نے مانا جہان کے صاحب کو جو موسی اور قارون
کا ہے۔

کلام جوگی

کرامات سے قہر دا نام رنّے کیہا گھتیو آن وسوریا ای!
اسیں سدھ اولیا فقیر سچے اساں کھوہ وچہ جھوٹھ نوں بوڑیا ای
کریں چاوڑاں چگھڑ آں نال مستی اجے تیک انجاں نوں گھوریا ای
فقر آکھسن سوئی کجھ رب کرسی ایویں جوگی نوں چاوڈوریا ای
اتے پنج پیسے لال روک دھریو کھنڈ چاولاں دا تھال پوریا ای
اگے لوکاں نوں بہت ڈراوندی سیں رانجھے شاہ تینوں ہن گھوریا ای
بالناتھ اتے پیراں مہر کیتی کرامات دے نال بھرپوریا ای!
ساڈی گل تے صدق نہ مول کیتو بیصدق ہو کے سانوں دوریا ای
بناں امر دے گل نہ کرن موہوں بھانڈا فقر دا رب نے پوریا ای
پہلاں قول دلیری دا بول کے جی وارثشاہ فقیر اہن جھوریا ای

کلام سہتی

مگر تتراں دی انھاں باز چھٹا جا چمڑے داند پتالوں ماں نوں
انھاں گھلیا انب انار ویکھن جا لگائی لین کچا لنواں نوں
گھلیاں پھل گلاب دے توڑلیاوین جا چمڑے توت سمہالواں نوں
انہاں موہرے لایا قافلے دے لٹوایا سوساتھ دیاں چالواں نوں
نذر بجھ نہ لیوئی راولا دے دتیں شرینی جا مٹھالواں نوں
خچر پواں دے چالڑے کرن لگوں اساں پھاٹیا تنکیاں والوں نوں

کر بندگی رب دی کشف پاویں نہیں نصیب جھگڑالواں نوں

لعنت ربدی جھوٹھیاں ظالماں تے رحمت سچیاں غصے دیاں ٹانواں نوں

بھیڑاں وچوں توں اوٹھ پچھاننا ایں چنگا جاننا ایں کھنڈاں بالواں نوں

ٹنڈ بنے ناہیں دعوی مکھیا نداتیرے جیہے بھنانوندے تالواں نوں

جھوٹھ آہندیاں شرم نہ آوندی اے چوراں یاراں تے ٹھگاں ادہالواں نوں

جانن سار کی کھنڈ دے لڈواندی جیہڑے کھلن اباکلے آلواں نوں

جیہڑے چالڑے توں بنا بیٹھوں میں جاندی تیریاں چالواں نوں

اک پلک دے وچہ اسیں لبھ لئی اے چغلخور حرام نوالواں نوں!

گھر بارتوں مار کے چک دِئی اے تیرے جیہاں سایاں جھگا گالواں نوں

وارثشاہ تنور وچہ دب بیٹھا انھاں گھلیار نگنے سالواں نوں

کلام جوگی

جاہ کھولکے ویکھ جو صدق آوے کیہا تھک دل اپنے پایوئی

کیہا اساں سو رب تحقیق کری کیہا آن کے مغز کھپایوئی!

جا ویکھ وسواس جو دور ہووے کیہا دروڑا آن مچایوئی

شک مٹے جے تھال نوں کھول ویکھیں ایتھے مکر کی آن پھیلایوئی

منزل دور تے اوکھڑا راہ جاپے بھلا آکھ کیوں بھار اٹھایوئی

وارثشاہ میاں قول دے آیوں ایتھے آن کے پھیر بھلایوئی!

بتانے کے سوا معلوم ہیں ہوتی ترجمہ بنائے آدمی شتابی کا اب دکھاتا ہوں تم کو اپنے نمونے کیا خیال رکھتے ہیں جنکے دلمیں روگ ہے کہ اللہ نہ کھلیگا انکے پیر اللہ تعالی فرماتا ہے والکاظمین الغیظ یعنے جولوگ غصہ پینے والے ہیں وہی اللہ کے نیک بندے ہیں اوران پر خدا کی رحمت ہے۔

دیدن سہتی بسوئے طشت

سہتی کھولکے تھال ول دسیاں کیتا کھنڈ چاولاں دا تھال ہوگیا
چھٹا تیر فقیر دے معجزے دا وچوں کفر دا جیو پرو گیا!
جیہڑا چکیا نکل یقین آیا کرامات نوں ویکھ کھلوگیا
گرم غضب دی آتشوں آب ہا برف کشف دے نال سموگیا
جس نال فقیراں دے اڑی بدھی اوہ اپنا آپ وگوگیا
ایویں ڈاہڈیاں ماڑیاں کیہا لیکھا اوس کھوہ لیا اوہ روگیا
مرن وقت ہویا سبھو ختم لیکھا جوکوئی جمیا چھوہنے چھوگیا
وارثشاہ جو کیمیا نال چھتھا سونا تانبیوں ترت ہی ہوگیا

عاجزی کردن سہتی بخدمت جوگی وعذر نمودن!

ہتھ بنھ کے کورنشاں کرے سہتی دل وجان تھیں چیلڑی تیریاں میں
میرا ماں نہ باپ نہ بھین بھائی نہ کوئی خصم تے نہ سہیڑیاں میں!
کراں باندیاں وانگ بجا خدمت نت پاوندی رہانگی پھیریاں میں
پیر سچ دا اساں قبول جاتا نال صدق میرد نی تیریاں میں
کرامات تیری اتے صدق کیتا تیرے حکم دی کشف نے گھیریاں میں
ساڈی جان تے ماں تے ہیر تیری نالے سنے سہیلیاں تیریاں میں
اگے بھلکے بول میں بول بیٹھی ہن حق حکائیتاں چھیڑیاں میں
تیر اشان شوکت نالے فیض دولت اج تولیا گھت پنسیریاں میں
اساں کسے دی گل نہ کدی منی تیرے اسم اعظم کفروں پھیریاں میں
اک فقر اللہ دا رکھ تقوی ہور ڈھا بیٹھی سبھے ڈھیریاں میں
مینوں کشف وکھاکے موہ لیا تیرے عشق فراق نے گھیریاں میں
پوری نال حساب نہ ہوسکاں وارثشاہ کی کراں دلیریاں میں!

کلام جوگی

گھر اپنے چاچو ا کرکے آکھ ناگنی وانگ کیوں شوکیں نی
نال جوگیاں مورچالایا ای رجے جٹ وانگوں وڈی بھوکیں نی
جدوں بنھ جھیڑے تھک ہٹ رہیں جا پنڈ دیاں رناں تے کوکیں نی
کڈھ گالیاں سنے رابیل باندی گھن مہلیاں اسانتے گھوکیں نی
بھلو بھلی جاں ڈھیر عاشقاندی وانگ کتیاں انت نوں چوکیں نی
وارثشاہ نوں پچھ لے بندگی نوں روح ساز قلبوت وچہ پھوکیں نی

عاجزی کردن سہتی پیش جوگی

سانوں بخش اللہ دے نام میاں ساتھوں بھلیاں ایہ گناہ ہویا
کچا شیر پیتا بندہ سدا بھلا دھروں آدموں بھلناراہ ہویا
آدم بھل کے کنک نوں کھا بیٹھا کڈھ جنتوں حکم فناہ ہویا
شیطان استاد فرشتیاں دا بھلا سجدیوں کبر دے راہ ہویا
اللہ سچ نبی برحق میاں ایس قول دا رب گواہ ہویا!
ڈھوں روح بھلا قول دے وڑیا جسے چھڈ کے انت فناہ ہویا
قاروں بھل زکواۃ تھیں شوم ہویا واردا وتے قہر الاہ ہویا
بھل ذکر یئے لئی پناہ ہیزم آرے نال اوہ چیر دوپھاہ ہویا
حضرت شیخ ضنعان نے سور چارے منصور نی الفورتباہ ہویا
عملاں باجھ درگاہ وچہ پون پولے لوکاں وچہ میاں وارثشاہ ہویا

کلام جوگی

گھر پیکڑے بڑی ہوا تینوں دتیوں چھپیاں نال انگوٹھیاں دے
انت سچداپچ ہی نتری گانی کوئی دیس نہ وسدی جھوٹھیاں دے
جے توں ماریا اساں نے صبر کیتا نہیں جاندی واایہ گھوٹھیاں دے
جٹی ہوفقیراں دے نال لڑئیں چھناں بھیڑ یوئی نال ٹھوٹھیاں دے

اوڑک کھچ گھسیٹ کے پنگ گوڈے آیوں عشقدے راہ ڈھرٹھیاں دے

نال آکڑ اندے گلاں آکھدی سیں سخن سنے نی جھوٹھیاں موٹھیاں دے

سانوں بولیاں مار کے نندی سیں منہ ڈھوٹکراں جوٹھیاں دے

وارثشاہ فقیر نوں چھیڑ دی سیں ڈھو معجزے عشقدے لوٹھیاں دے

عجز سہتی

سانوں بخش گناہ تقصیر ساری ساتھوں چنگ چنگیرڑے بھل گئے

بھایاں عیب کی ڈھاسی یوسے دا سٹ کھوہ وچہ اونسوں جل گئے

یوسف بھلکے حسن دا مان کیتا سوتراٹیاں دے نال تل گئے

ولی بلعم باہور جیہے زہد کردے اک گل توں بھل کے رل گئے

فقر مہر کردے عیباں والیاں تے جدوں فضلدے جھولڑے جھل گئے

پھڑ یاد امن پاک رسولؐ والا وارثشاہ دے عقدے کھل گئے

مقولہ شاعر

کرے جنہاں دیاں رب حمائیتاں حق تنہاں دا خوب معمول کیتا

جدوں مشرکا ں آن سوال کیتا تدوں چن دوکھن رسول کیت

میتھوں سنی توں کملی اے سہتی اے نی جھیڑا توں کیوں عرض تے طول کیتا

خاطر نبیؐ دی سبھ تحقیق ہویا اندر شان قرآن نزول کیتا

کڈھ پتھروں اونٹنی رب سچے کرامات پیغمبری مول کیتا

وارثشاہ جاں کشف وکھادتا تدوں جٹی نے فقر قبول کیتا

کلام جوگی باسہتی بطریقہ سوال

پھریں زوم دی بھری تے سان چڑھی اٹلیں نی منڈی اے اواسطای

مینوں ساڑ کے عشق کباب کیتا سڑگیاوں لنڈی اے واسطای

میں بھی عشق پچھے مہیں چاریاں سن ہتھ پگڑ کے کھنڈی اے واسطا ای

لیا ہیر نوں ترت مراد پاویں کرلے روشنی ہنڈی اے واسطا ای

مرد مار مرکنے جنگ بارے مان متی اے گنڈی اے واسطا ای

بخشی سبھ گناہ تقصیر تیری لیا ہیر نوں نندی اے واسطا ای

اتفاق دینال فقیر مارے ہیر سیاں دی جنڈی اے واسطا ای

کوئی ہور فساد جگا ونا ایں انی بھاری اے منڈی اے واسطا ای

آکھیں مجھیاں دا چھیڑ وسدا اے کھول جی دی گنڈیئے واسطا ای

وارثشاہ سمجھا جٹیڑی نوں لاہ ولیدی گھنڈی اے واسطا ای

ترجمہ اور ہم نے تاکید کردیا تھا آدم کو اس سے پہلے پھر بھول گیا اور نہ پائی ہم نے اس میں کچھ ہمت ترجمہ اور آیا آدم نے اپنے کو پھر راہ سے بہکا کہام بڑی سوچ جھوٹوں کے وطن آباد نہیں ہوتے۔

کلام سہتی

جو کجھ تسیں فرماؤ سوجا آکھاں دل جان تھیں چیلڑی ہویاں میں

تینوں پیر جی بھلکے برا بولی بھلی وسری آن وگویاں میں

تیری پاک زبان دا حکم لیکے قاصد ہوئیکے آن کھلویاں میں

پہلاں سخن اولڑی بولکے تے شرمسار شرمندڑی ہویاں میں

کھاہ روٹیاں باغوچہ رکھ ڈیرا لیکے ہیر نوں حاضر ہویاں میں

وارثشاہ دے معجزے صاف کیتی نہیں ڈھ دی وڈی بدخویاں میں

آرزو نمودن جوگی پیش سہتی برائے حصول دیدار یار غم خوار ہیر

لیا ہیر سیال جو دید کری اے آجاہ اودلبرا واسطا ای

جاکے آکھ رانجھا تینوں عرض کردا گھمنڈ لاہ اودلبرا واسطا ای

اساں عاجزاں کی تقصیر کیتی تے گناہ اودلبرا واسطا ای

سانوں مہر دیناں وکھاں صورت مکھ ماہ اودلبراواسطاای

زلف ناگ وانگوں کنڈل گھت بیٹھی گلوں لاہ اودلبراواسطاای

دن رات نہ جوگی نوں ٹکن دیندی تیری چاہ اودلبراواسطاای

تینوں ہارسنگار گھر بار چنگا میں تباہ اودلبراواسطاای!

نوکاں نیناں دیاں کالجہ سلیایئے لاپھاہ اودلبراوسطاای

لہڑے لٹیاں نیناں دی جھاک دیکھے لوہڑجا اودلبراواسطاای

پیرں پیاں نوں ماردے لت اتوں بے پرواہ اودلبراواسطاای

گل پلوڑا عشقدے کٹھیاندے منہ گھاہ اور دلبراواسطاای

سرصدقہ جان ہے اساں دی اوے سن آہ اودلبراواسطاای

تیرے واسطے سرتے سواہ پائی بینے بھاہ اودلبراواسطاای

مال جیوتیرے اتوں واریاہے سدھر لاہ اودلبراواسطاای

مینوں کل جہان دا مہنا ایں مگروں لاہ اودلبراواسطاای

دل ترسدااے تیرے ویکھنے نوں ہر ہر ساہ اودلبرا واسطاای

تیرے واسطے مندراں پایاں نی بندے لاہ اودلبراواسطاای

تیرے واسطے اساں اجاڑ ملی دسیں راہ اودلبراواسطاای

تیری خاطر ہے اساں نے مکھڑیتے ملی سواہ اودلبراواسطاای

مسطرواںگ ہویایک تن میرا کرنگاہ اودلبراواسطاای

تیرے عشق فراق نے گھیریا اے لاراہ اودلبراواسطاای

مینوں آسرا ہورنہ کوئی ہرگز لائیں واہ اودلبراواسطاای

کوئی گھل سنیہوڑا اساں تائیں ویکھاں راہ اودلبراواسطاای

ہائے ہائے کوکاں تیرے ہجر اندر اوبھے ساہ اودلبراواسطاای

حال اپنا کس نوں جادساں خیر خواہ اودلبراواسطاای

داغ تیری جدائی دا وچ سینے آہ آہ اودلبراواسطا ای

تیرے واسطے اسیں فقیر ہوئے توں گواہ اودلبراواسطا ای

آ کے آپ آویں وچ باغ دے اوئے گھر لیجاہ اودلبراواسطا ای

تیرے نیناں نے مار خوار کیتا تے تباہ اودلبراواسطا ای

اسیں بہت حیران لاچار ہوئے میرے شاہ اودلبراواسطا ای

تیری چال چکورتے چھیل سندرپویں راہ اودلبراواسطا ای

تیری لٹکدی مٹک ہے عجب پھبی واہ واہ اودلبراواسطا ای

ٹھاٹھاہ ماردا عشق دریا کشتی لے واہ اودلبراواسطا ای

تیرے عشق نے مارنچن کیتا ڈنجھ لاہ اودلبرا واسطا ای

مینوں ناہ قرار آرام آوے مل جاہ اودلبراواسطا ای

سینہ سانگ فراق تے پلڑ دتا سیویں گھاوردلبراواسطا ای

تیرے عشقدے ڈھولاں دی بمب بولی دھراہ دھراہ ودلبراواسطا ای

جیہڑا بوٹا سی آس امید والاگی ڈھاہ اودلبراواسطا ای

پردہ عشق تے ننگ ناموس والالیا لاہ اودلبراواسطا ای

توپاں دا غدیاں جہر دے پون گولے ٹھاہ ٹھاہ اودلبراوسطا ای

تیرے ہوٹھاندی سرخی ہے عجب بنی دکھلااودلبراواسطا ای

تیری چال ہے چھنک خلخال پیارے پائے پھاہ اودلبراواسطا ای

مینوں اگ جدائی نے بھنیائے لونیا ڈاہ اودلبراواسطا ای

صدقہ سیدیدے نویں پیار والا ٹل جاہ اودلبراواسطا ای

گھر باروسار فقیر کیتا تیری چاہ اودلبراواسطا ای!

منگن گیاں نوں مارکے کڈھیوا ای ایہ کی راہ اودلبراواسطا ای

تینوں چھڈ کے دس میں جاں کتھے نہ تراہ اودلبراواسطا ای

جنہاں یارنوں دلوں وساریائی اوہ گمراہ اودلبراواسطاای

جاں لباں تے آیکے اٹک رہی کاہلا ساہ اودلبراواسطاای

رنگ زرورم سردتے نین لہوواہ واہ اودلبراواسطا ای

یاد کریں اوہ قول اقرار پہلے ہن نباہ اوردلبراوسطاای

وارثشاہ نماز دا فرض وڈا سروں لاہ اودلبرا واسطاای

یعنی نقد مال جوساہوکاروں کووہ منڈی دکھا کرنی الفور روپیہ وصول کرتے ہیں۔

قبول کردن سہتی فرمان جوگی را

ہنے سوہنی موہنی ہنس رانی مرگ موہنی جاکے گھلنی ہاں

تیریاں عظمتاں ویکھ کے رانجھیا میں باندی ہوکے گھرانوں چلنی ہاں

پیری پیر دی ویکھ مرید ہوئی تیریاں جتیاں سرتے جھلنی ہاں

دلوں صاف ہوکے تیرے پیر پکڑے ہن ہو مریدنی چلنی ہاں

مینوں ملے مراداتاں جیوناں ہاں کرو بخشش تا ایتھوں ہلنی ہاں

مینوں عشق مراد خوار کیتا توں ملنگ تے میں ملنگنی ھاں

گھر بارنوں چھڈ مرید ہوئی تیرے جوگ دیاں سہلیاں سلنی ہاں

مینوں میل مراد بلوچ سایاں تیرے پیر میں آنکے ملنی ھاں

اوہدے نام دا شوق ہے رات دنے وانگ تیغ کباب درجلنی ہاں

وارثشاہ کر ترک برایاں دی دربار اللہ دا ملنی ھاں

کلام جوگی

سن سہتی اے نی گھرماپیاندے ہون کواریاں ڈھاک مروڑیاں نی

جنہاں خیر فقیرتوں ہتھ روکے انہاں کدی نہ دولتاں جوڑیاں نی

حق گراں پیراں مندا اوہ بولن متاں جنہاں دیاں رب نے بوڑیاں نی

تیریاں ورتیاں کیتیاں سہتی اے نی وارثشاہ ہوراں سبھے موڑیاں نی

کلام سہتی

گلاں کرن سندی نہیں جا کائی صورت فقرا اگے توبہ کرنیاں میں

خانہ رب دا صورت فقر دی اے حکم فقر دا سر تے دھریاں میں

سون بہن آرام حرام ہویا دکھ باجھ مراد دے جرنیاں میں

اٹھے پہر غوطے کھاندی جان میرے ہووے کرم تیر ڈبی ترنیاں میں

آتش ہجر بلوچڑی جگر لوٹھا کریں مہرسایاں تتی ٹھرنیاں میں

نال عاجزی عجز نیاز پیر امڑ مڑ طلب مرادوی کرنیاں میں

اگے فقر دے رہاں میں ہتھ بھدی ہور ٹہل جو سرے سو گرنیاں میں

جان مال سارا وارثشاہ وانگر نام فقر دے دتوں صدقے گرنیاں میں

کلام جوگی

رکھ سہتی اے اپنی جمع خاطر تیرے یارتوں رب ملاوسی نی

ایسی پڑہاں میں اک عظمت سیفی نال جادواں ٹونیاں آوسی نی

ساڈی عاجزی عجز منظور کرسی رب تدھ نوں یار دیواوسی نی

تقوی اک دا رکھ لے سہتی اے نی رب چا سبب بناوسی نی

سیاں کوہاندی پندھ اک گھڑی اندر رب مہر دینال انواسی نی

نال فقر اندے کرے برابری جے ہتھو ہتھ بدلہ ویکھو پاوسی نی

مڑی گھراں نوں نویں سلام کرکے گلاں ہیرنوں جا سناوسی نی!

وارثشاہ جیہا گریئے پائیے اے پیش ازل دا لکھیا آوسی نی

پیغام رسانیدن سہتی ہیر را

سہتی جائکے ہیر دے کول بہکے بھیت ہیر دا سبھ سمجھایا ای

جنہاں مار کے گھروں فقیر کیتو اوہ جوگیڑا ہوئے کے آیا ای

وانگ رنجیاں نظر لے جاہ اس تے فوجدار بن کے نواں آیا ای
اگے جائیکے کورنشاں بہت کریں اوہ تاں تدھ دے واسطے آیا ای
عمل فوت تے وڈی دستار پھلی کتوں بھیلدا سانگ بن آیا ای
وارث قول بھلائیکے کھیڑ روھوں کیہا نواں مخول جگایا ای

کلام ہیر

ہیر آکھیا جائیکے کھول بکل اوہدے دیس نوں پھونک وکھاونی ہاں
اوہدے پیراں دی خاک ہے جان میری جیئو جاں تھیں گھول گھماونی ہاں
نیناں چاہڑ کے سان تے کراں پرزے قتل عاشقاں دے اتے دھاونی ہاں
اگے چاک سی خاک کر ساڑ شاں اوہدے عشقوں سقل چڑھاونی ہاں
مویا پیا ہے نال فراق رانجھا عیسے وانگ مڑ پھیر جگاونی ہاں!
وارثشاہ پتنگ نوں شمع اتے اگ لائیکے وکھ جلاونی ہاں

تیار شدن ہیر بطرف جوگی در کالا باغ

ہیر نہائیکے پٹ دا پہن تیور والیں عطر پھلیل لگاوندی اے
ول پائیکے مہڈیاں خونیاں نوں گورے مکھ تے زلف پلماوندی اے
کجل بھنورے نین اپراہد لٹے دووین حسن دے کٹک لے دھاوندی اے
مل وٹناں ہوٹھاں تے لاسرخی نواں لوہڑ تے لوہڑ چڑھاوندی اے
سریصا فدا بھوچھن پہن اتے کنیں بک بک والیاں پاوندی اے
کیخواب دی چولڑی پھب رہی بانک چونک تے تیر دولاوندی اے
لنگی موہرے دار پٹ انگلی دے ڈرے کڈھکے لک وکھاوندی اے
چلی پھب کے لٹکدی یاروں لے پیر پیر تے ٹھوکراں کھاوندی اے
گھت جھانجھراں لوہڑے دے سرے چڑھکے ہیر سیال لٹکدی آوندی
اے

ٹکا بندلی بنی ہے نال لوہلاں وانگ مور دے پائل پاوندی اے
ہاتھی مست چھٹا چھنا چھن چھنکے قتل عام خلقت ہوندی آوندی اے
نین مست تے لوہڑ دنداسڑے دا شاہ پری چھنکدی آوندی اے
کدی کڈھکے گھنڈلڑہا دیندی کدی کھولکے مار مکاوندی اے
گھنڈلاہ کے لنک وکھا ساری جٹی زھرایار مناوندی اے
مالک مالدینوں سبھ کھول دولت وکھو وکھ چا کرو کھاوندی اے
اونویں امن امان اماناندی ثابت نال ایمان لے آوندی اے
جویں روز نشوز دے روح آون ول قالباں دے تویں دھاوندی اے
وارث شاہ تا پریدی نظر چڑھیا خلقت سیفیاں پھوکدی آوندی اے

حضرت عیسےٰ بھی زندہ ہیں جب یہود میں دجال پیدا ہوگا تب جہان میں آ کر اسکو ماریں گے اور یہود نصاری سب ان پر ایمان لاویں گے۔

آمدن ہیر نزد جوگی در باغ!

رانجھا ویکھ کے آکھدا پری کوئی اکے بھاویں تے ہیر سیال ہووے
کوئی ہیر کہ موہنی اندر انی ہیر ہووے تے سیال دینال ہووے
نیڑے آنکے کالجے دھاگئی جویں مست کوئی نشے نال ہووے
رانجھا آکھدا ابر بہار آیا بیلہ جنگاہی لالو لال ہووے
ہاتھ جوڑکے بدلاں ہانجھ بدھی ویکھاں کیہڑا دیس نہال ہووے
چمکی لیلتہ القدر رسیاہ تھیں جس تے نظر لوپے سو نہال ہووے
ڈول ڈال تے چاک دی لنک سندر جیہا پکنے دا کوئی خیال ہووے
دوست سوئی جو بپت وچہ بھیڑ کٹے اتے دوتی وچہ کمال ہووے
یارسوئی محبوب توں فدا ہووے جی سوئی جو مرشداں نال ہووے
وارثشاہ آچڑی رانجھے نوں جیہا گدھے دے گلوچہ لال ہووے

دیدار کنانیدن بیوی ہیرا رانجھا جوگی را

گھنڈ لاہ کے ہیر دیدار دتا رہیا ہوش نہ عقل تھیں تاک کیتا

لنک باغدی پری نے جھاک دتی سینہ چاک دا پاڑ کے چاک کیتا

بنھ ماپیاں ظالماں ٹوردتی تیرے عشق نے مار غمناک کیتا

ماں باپ تے انگ بھلا بیٹھی اساں چاکنوں اپنا ساک کیتا

تیرے باجھہ نہ کسے نوں انگ لایا گواہ حال دامیں رب پاک کیتا

وکیھ نویں نروئی امان تیری سینہ ساڑ کے برہوں نے خاک کیتا

اللہ جاندائے انہاں عاشقاں نے مزے ذوق تے چاتڑاک کیتا

وارثشاہ لے چلنا تساں سانوں کسواسطے جیو غمناک کیتا

کلام جوگی باہیر

چوہدرائیاں چھڈ کے چاک بنیاں مہیں چار کے انت نوں چور ہوئے

قول کواریاں دے لوہڑے ماریاں دے ڈھل ہاریاں دے وکیھو ہور ہوئے

تساں رنگ مانے چڑ ھکے لال ڈولے ساڈے انت حوالڑے ڈھور ہوئے

جہاں قول اقرار وساردتے لیکھے تہاندے انت وچہ گور ہوئے

ماں باب قرار قول ہارے کم کھیڑیاندے زور وزور ہوئے

سچدے تے قدم درہن ناہیں جنہاں کھوٹیاں دے دل کھور ہوئے

تیرے واسطے دتے ہاں کڈھ دیسواں اسیں اپنے دیس دے چور ہوئے

وارثشاہ نہ عقل تے ہوش رہیا مارے ہیر دے سحر دے چور ہوئے

کلام جوگی

مہتر نوح دیاں بیٹیاں ضد کیتی ڈب موئے نی چھڈ ٹکانیاں نوں

یعقوب دیاں پتراں ظلم کیتا سنیاں ہوسیا یوسف دیاں دانیاں نوں

ہابیل قابیل دا جنگ ہویا چھڈ گئے پیغمبری بانیاں نوں

جے میں جاندی ماپیاں بنھ دینی چھڈ چلدی جھنگ مگھیانیاں نوں
جدوں ویلوا وقت گھسا بیٹھی خبراں ہویاں نے خاک سمانیاں نوں
تقدیر خدا دی دکھ پائے سبھ حق دے راہ وکھانیاں نوں
عزرائیل سرے اتے گھور وائے چھڈ چلنا تنہواں تانیاں نوں
میرے وس ناہیں کجھ ماہیا دے جھولی چننگ پے گئی یانیاں نوں
خواہش حق دی قلم تقدیر وگی موڑے کون اللہ دیاں بھانیانوں
لکھیا لوح قلم دا نہیں مڑدا ہونی ہندی اے حرف لکھانیاں نوں
ہیر آکھیا رانجھیا سئیں میتھوں کہی دسنی مت سیانیاں نوں
کسے تڑے وقت سی میہوں لگا تساں بچیا بھنیاں دانیاں نوں
گنگا نہیں قرآن دا ہووے وحافظ انہاں ویکھدا نہیں ٹھانیانوں
ساڈھے تن ہتھ زمین ہے ملک تیری اینویں کاسنوں ولیں ولانیانوں
رانجھا ہیر گناہ دے بھرے بیڑے بنے لاونی شرم مہانیاں نوں
وارثشاہ اللہ بناں کون پچھے پچھا ٹٹیاں اتے نتانیاں نوں

کلام رانجھا

تیرے ماپیاں ساک کوتھاں کیتا اسیں رلدے رہ گئے پاسیاں تے
آپ رپ گئیں نال کھیڑیاندے ساڈی گل گوائیا ہاسیاں تے
سانوں مار کے حال بیحال کیتو آپ ہوئیں دابیان جھاسیاں تے
ساہڈے تن من دیہی میں ذرا کیتی ہن ہویاں ہاں تولیاں ماسیاں تے
شش پنج باراں اتے تن کانے لکھے ایس زمانے دے ماسیاں تے
وارثشاہ وساہ کی زندگی دا ساڈی عمر ہے نقش پتاسیاں تے

کلام ہیر

جوکوئی ایس جہان تے آدمی ایں روندا مریگا عمر تے جھوردا جی

سدا خوشی ناہیں کسے نال نبھدی ہے ایہ زندگی نیش زنبور داجی
گل لگ میرے میاں رانجھیا دے وت ساڑ دا داغ مہجور داجی
سڑ بل کے کوئلہ ہویاں میں سینہ ہویا جوں روڑ منور داجی!
بندہ جیو نے دی نت کرے آسا عزرائیل سر دے اتے گھور داجی
وارثشاہ اس عشقدے کر نہار اڈال ڈال تے خال کھجور داجی!

اور جن کے دل میں آزاد ہے سو ان کو بڑھائی گندگی پر گندگی اور وہ مرے جب تک کافر رہے اشارہ بقصہ نوح ہمراہ پسر خود کنعان کہوو رکنعان متعلق کشتی وطوفان ذکر یا فت یا بنی ارکب مضا اشارہ بہ قصہ یوسف علیہ السلام با برادران خود اشارہ بہ قتل قابیل برادر خود ہابیل ظاہر ہے کہ بھونے ہوئے دانے اگنے نہیں رنگی گئی یعنی شیرو ہوگئی ہمیں مذاق میں اڑادیا لیت ولعل یعنی زبانی دعوی بہت کر بند تحیف۔

ایضاً

ہتھ بنھ کے ہیر سلام کیتا تیری بندی ہاں جویں فرمائی اے جی
تسیں مہر کرواسیں گھریں جائی اے نال سہتی دے ڈول بنائی اے جی
سجرہ عشقدا خشک غم نال ہویا نال عقل دے مینھ ورھائی اے جی
کویں کراں کوششاں عشقدیاں تیرے عشقدیاں پوریاں پائی اے جی
حضرت سورہ اخلاص لکھ دیو مینوں قرعہ فال نجوم دا پائی اے جی
نقش حب دا یا لکھ دیو کوئی اکے نوک زبان پڑھائی اے جی
نالے کھول کتاب تعویز لکھو کویں سہتی دا دل بھوائی اے جی
پتھر جیوا اوہدا جھب موم ہوویکرے کم وہ نال رسائی اے جی
جاتیاریاں ٹرن دیاں جھب کری اے جے سجنوں حکم فرمائی اے جی
کھول فالنامہ تے دیوان حافظ وارثشاہ توں فال کڈھائی اے جی

ملاقی شدن ہیر و رانجھا

اول پیر پکڑے اعتقاد کر کے پھر نال کلیجے دے لگ گئی
نواں طور عجوبے دا نظر آیا دیکھو جل پتنگ تے اگ گئی
یہی لگ گئی چننگ جگ گئی خبر جگ گئی وچ دھڑگ گئی
یار وٹھگاں دی ریوڑی ہیر جٹی منہ لگدیاں یار نوں ٹھگ گئی
لگا مست ہو کملیاں کرن گلاں دعا کسے فقیر دی لگ گئی
رانجھا شوق دینال اٹھ کھڑا ہویا واد عشقدی دوہاں نوں وگ گئی
وادوگ گئی حرص بھگ گئی سل لگ گئی خبر جگ گئی
جدوں یار نوں یار پھر آن ملیا حرص دوہاندی اندروں بھگ گئی
اگے دھواں دھکھندڑا جوگیڑیداا توں پھوک کے چھوکری لگ گئی
دونویں مست دیدار وچہ جھولدے سن زہر شوق دی دھارگ رگ گئی
رانجھا شوق دینال دیدار کردا گل ہجر دی ہوا لگ گئی
یار یار دا باغ وچہ میل ہویا گل عام مشہور ہو جگ گئی
یارو گھلی اندھیرڑی عشق والی اڈ شرم حیا دی گپ گئی
وارث ٹٹیاں نوں رب جوڑ دائے ویکھو کملڑی نوں پری لگ گئی
روانہ شدن ہیر از جوگی بطرف خانہء خود و مشورت نمودن باہتی
ہیر ہو رخصت رانجھے یار کولوں آکھے سہتئے متا پکائی اے نی
ٹھوٹھہ بھن فقیر نوں کڈھیائی کویں اوسنوں خیر بھی پائی اے نی
دھن لوہڑ پیا ہے بیڑا شوہدیاں دا نال کرم دے بنڑے لائی اے نی
میرے واسطے اوس نے لے ترلے کویں اوسدی آس پہنچائی اے نی
تینوں ملے مراد تے اساں ماہی دونویں اپنی یار ہنڈائی اے نی
رانجھا کن پڑا آ فقیر ہویا سر اوسدے وری چڑھائی اے نی
ہویا میل جو چریں وچھنیاں دا یار جلیے گلے لگائی اے نی

باقی عمر رانجھیٹے دے نال جالاں جویں سہتی اے ڈون خائی اے نی

سسی نال ہوتا پنوں میل کیتا تویں میرا بھی میل ملائی اے نی

ورلیا ئے مقصود جے عاشقاندا بدلہ رب توں ہتھو ہتھ پائی اے نی

کھیڑیاں وچہ نہ پر چدا جیومیر اکویں رانجھے دینال رلائی اے نی

چوری چوری تاں جتن ہزار کیتے حقدارنوں حق پہنچائی اے نی

جیو عاشقں دا عرش حق دا اے کیوں اوسنوں ٹھنڈ پوائی اے نی

ایہ جوبناں ٹھگ بازاردائے سر کسے دے وری چڑہائی اے نی

نال خوشی دے جوبناں مان لئی اے ایس دکھ نوں چاماٹائی اے نی

کوئی روز دا عشق پرا ہونا ایں مزے خوبیاں نال ہنڈائی اے نی

شیطان دیاں اسیں استاد درناں کوئی آکھاں مکر پھیلائی اے نی

باغ وچہ نہ جاندیاں سوہندیاں ہاں کویں مارنوں گھریں لیائی اے نی

گھر لیایکے تے کراں خوب خدمت جیوا اسدا خوشی کرائی اے نی

گل گھت پلہ منہ گھاہ لیکے پیریں لگ کے پیر منائی اے نی

مشکل حل تیری میری رب کرسی دعا فقرتوں چل کرائی اے نی

وارث شاہ گناہ دے اسیں لدے چلو کل تقصیر بخشائی اے نی

صلح سے کام کرے چلنے کی تیاریاں جلدی کریں شہرت جہان میں پھیل گئی جب کسی کو لوٹنے لگتے ہیں تو پہلے اسکو ریوڑی کھلاتے ہیں جسمیں دھتورہ ملا ہوتا ہے جب آدمی اسکو کھاتا ہے تو بیہوش ہوجاتا ہے غضب کے دریا میں کشتی پڑتی ہے۔

دیدن ہمنشینان ہیر رابوقت باز آمدن از باغ

ہیر آوندی سیاں دی نظر پئی مست ہست جیوں بہت خوشحال آئی

جویں بت وچواں اٹھ جان دوڑی تویں گھراں نوں ہیر سیال آئی

اج سکھ دینال سوہاوندی اے دلوں دکھلاہ جنجال آئی

تویں پادیدار محبوب والا غم سٹ کے ہونہال آئی

لکھ یارو والا چانن آکھیاں دا اکھیں ویکھ چانن خوشی نال آئی

رب وچھڑے یار ملادتے دلوں غماں دالاہ زوال آئی

اگے وہندیاں گئی سی نموں جھونی مست ماردے شو قدینال آئی

سیاں ویکھ کے لگیاں کرن طعنے ہیر جوگی دا پاوصال آئی

اج سد ہراں دلدیاں لاہیاں سو بھاویں جاندڑی گڈھ ابال آئی

وارثشاہ سہاگے تے اگ وانگوں سونا کھیڑیاں سبھوگال آئی

تمسخر نمودن رائیاں وصیر فاں باہیر

اگورائیاں صیر فان بولیاں ے کہیا متھا توں بھابی اے کھیڑیا ای

بھابی آکھ کی لبھوئی ٹھک آئی ایں سوئن پڑی وانگوں رنگ پھیر یا ای

موئی گئی سیں جیوندی آن وڑی ایں سچ آکھ کی سچ سہیڑ یا ای

اج رنگ تیرا بھلا نظر آیا سبھو سکھ تے دکھ نبیڑیا ای

نین شوخ بنے رنگ چمک آیا کسے جوبنے دا کھوہا گیڑیا ای

ہاتھی مست عاشق بھادیں باغ والا تیری سنگلی نال کھیڑیا ای

قدم چست تے صاف کنوتیاں نے ہتھ چابک سوار نے پھیریا ای

وارث شاہ اج حسن میدان چڑھکے گھوڑ شاہسوار نے پھیر یا ای

(ترجمہ) اور جو کوئی ماہیگا بدلہ دینا دنیا کا اہمیں دے گے اسکو جو کوئی چاہیگا بدلہ آخرت کا اس میں سے دیں گے اسکو اور ہم ثواب دیں گے احسان ماننے والے کو سورہ ہود (ترجمہ) اور یہ گناہ بخشواؤ اپنے رب سے پھر رجوع لاؤ اسکی طرف کہ پھر آوے تم کو اچھا پھر آنا ایک وعدہ مقرر تک اور دیوے ہر زیادتی والے کو زیادتی اپنی رائب شک کرنیوالا آدمی اور صبر جانچنے والا مراد اصل بات کو تاڑ جانے والا۔

ایضاً

نین مست گلھاں تیریاں ہویاں تنیاں چولیدیاں ویکھ لے ڈھلیاں نی

کسے انب بھنیں اج چوپ لئے تل پڑ کڈھے جویں تیلیاں نی

کسے نال بھاویں اج میل ہویا دھاراں کجلیدیاں سرمیلیاں نی

سبھو مل ول سٹیں وانگ پھلاں جھوکاں تیریاں ہانیاں بیلیاں نی

کسے زوم برے پاسوں لسی ایں توں دھڑکے کالجہ پوندیاں تریلیاں نی!

بھیڑیاں وہٹیاں دی کھلی اج قسمت کونتاں والیاں ڈھامیلیاں نی

کسے لئی ہشناک نے جت بازی پاسہ لائکے بازیاں کھیلیاں نی

صوبیدار نے قلعہ نوں ڈھوتو پاں کرکے زیر رعیتاں میلیاں نی

تیریاں گلھاں تے دندے دے داغ دسن اج سیدھیاں ٹھاکراں چیلیاں نی

اج نہیں ایالیاں خبر لدھی بگھیاڑاں نے پاڑیاں چھیلیاں نی

اج کھیڑیاں نے نال مستیاں دے ہتھنیاں ہاتھیا تے چاپیلیاں نی

چھٹا جھانجرا باغدے صفحے وچوں گاہ کھڈیاں سبھ جا میلیاں نی

رنگ ہوردا ہورہے اج ہویا کھیڈاں کھیڈیاں کتے اکیلیاں نی

سارا جگ جہان کپاہ ویلے توں تاں بھابی اے پونیاں ویلیاں نی!

تھک ہٹ کے گھر کدی آن پئی ایں لگیاں مٹھیاں بھرن سہیلیاں نی

کسے ہک تیری نال ہک جوڑی اکھیں نال تیرے اکھیں میلیاں نی

جنہاں یار گوائکے پھیر لدھے اوہ تاں جگ اتے اربیلیاں نی

دس وارثا کن ایں نچوڑی ایں توں کتے گوشٹی ہولیاں کھیلیاں نی

ایضاً

جویں سوہنے آدمی پھرن باہر کچرک دولتاں رہن چھپایاں نی

اج بھاویں تاں باغوچہ عید ہوئی کھادیاں بھکھیاں نے مٹھایاں نی

اج کیاں دے دلاں دی آس پچی جم جم جان باغیں بھرجایاں نی

وسے باغ وچہ جگاں تائیں سنے بھابی جتھے کھان فقیر مالیاں نی

خاک تودیاں دے جتھے ڈھیر وڈے تیرا اندازاں نے کانیاں لایاں نی

اج جر کوئی باغ وچہ جاوڑیا موہوں منگیاں دولتاں پایاں نی

پانی باجہ سکی واہڑی کھیڑیاں دی اج من گھتی انہاں نایاں نی

اج سر چو پایکے چیپا نے سرمے دانیاں خوب ہلایاں نی

سیاہ بھورہویاں چشماں بیاریاں دیاں بھر پاوندے رہے سلایاں نی

تیرا رنگ بہار گلزار بنیاں اکھیں تیریاں دون سوایاں نی

اج آب چڑھی ایہناں موتیاں نوں جیو آئی ایں بھابی اے آئیاں نی

وارثشاہ ہن پانیاں زور کیتا بہت خوشی کیتی مرغایاں نی!

کسی آدمی کے ساتھ وصال ہوا کسی شہوتی سے بھاگ جاتی ہے سب دلہنوں کا کام بن گیا۔ قسمت کھل گئی۔

ایضاً

تیرے چنبے دے سہرے حسن والے اج کسے ہوشناک نے لٹ لئے

تیرے عطر نوں کسے چاڑوہایائی نامے مشک والے کسے پٹ لئے

جیہڑے نت نشان چھپاوندی سیں کسے تیرا انداز نے چٹ لئے

کسے ہوبیدر دکیس دتی بند بند کمان دے ٹٹ گئے

آکھنہاں پھلیلیاں پڑی ایں توں عطر کڈھ کے پھوگ نوں سٹ گئے

بھاویں یار رانجھے نال میل ہویا زبروں زیر کرکے کٹ کٹ گئے

کسے ہک تیری نال ہک جوڑی وچوں پھل گلاب دے ٹٹ گئے

وارثشاہ اوہ وگاں دینال چکن جیہڑے پہلوے پور ہو جٹ گئے

ایضاً

سینہ صاف ہویا پیدولال ہویا تیرے سرہ تے ہتھ کے پھیر یائی

تیری گاہدی نوں اج کسے دھکیا ای تیرا اج کھوہا کسے گیڑیا ای

لایا رنگ ملنگ سنگ بھاویں انگ نال تیرے انگ بھیڑیا ای

لاہ چھونی دودھ دے دیگچے دی کسے اج ملائی نوں چھیڑیا ای

سرے دانی نی والاہ بروچناں بھی سرے سر پچو کسے لویڑیا ای

وارثشاہ تینوں پچھوں آن ملیا اکے نواں سی کوئی سہیڑیا ای

ایضاً

بھابی اج جوبن تیرے لہردتی جویں ندی دا نیرا چھلیا ای

تیری چولی دیاں تنیاں ڈھلیاں نی تینوں کسے محبوب پتھلیا لی

قفل جندرا توڑکے چوروٹیا اج بیڑا کستوری دا ہلیا ای

سوہا گھگھر الہراں دینال اڈے لوک بندزہ چند ہو چلیا ای

اج پیدلاں نے شاہ مات کیتا چالانواں شطرنج دا چلیا ای

کسے کیہے کھڈراکھڈاری ایں نی سنے موہریاں فرش پتھلیا ای

سرخی ہوٹھاہ دی کسے نے چوپ لیانب سکھنا موڑ کے گھلیا ای

کستوری دے مرگ کس ڈھالئے کوئی نواں ہیرے آن ملیا ای

انگ نال تیرے انگ جوڑ کے تے تیرا اندروں کالجہ سلیا ای

وارثشاہ میاں روز حشر دے نوں ساڈا روندیاں نیر نہ ٹھلیا ای

ایضاً

تیرے سیاہ تتولڑے کجلیدے ٹھوڈی اتے گلہاں اتوں گم ہوگئے

تیرے پھل گلاب دے لال ہوئے کسے گھیر کے راہ وچ چم لئے

تیرے خوانچے شکرپاریاں دے ہتھ مار کے بھکھیاں لم لئے!

دھاڑمارکے دھاڑ وی میویاندی رلے جھاڑبوٹے کتے گم کیتے

وڈے ونج ہوئے اج وہٹیاں دے کوین نویں ونجارڑے گھم گئے

پانی جھلیا گیانہ نالیاں توں بدل سٹیا مینہ ہڑلدائی

قمری ہوئیکے سروتے لے جھوٹے جیہڑا آ باغ دیوچہ سی جھلدانی

بھاویں تخت اتے بیٹھا اوہ جوگی جیہڑا خاک دیوچہ سی رلدانی

تیری اج امید دی کلی کھلی ٹھوہنگا ٹھیک لگا بلبل دانی

اوہ بھی تدھ نوں نت اڈیکداسی جیہڑا تدھ نوں نہیں سی بھلدانی

متھا اج تیرا کھڑیا پھل وانگوں حصہ لیا سو باغ دے ہلدانی

بھابی دس کھاں کتوں کی لبھیائی تیرا حسن پیا اج ڈلھدانی

بھاویں اج فوارڑہ باغ چھٹا تیری نہر دا نیر اچھلدانی

تیری ماڑی دی چھت نوں اتاں کیتا دیکے زور معمار نے تلدانی

اتوں ٹپیا اج جوان بھاویں متھا ڈگا ای تیری پڑلدانی

ماری شوہ دریا نے آٹکر درہ کھول دتا تیرے پل دانی

تیری عطر دانی گاندھی خوب بھری وچوں عطر سیا بھابی ڈھلدانی

شیشی عطر والی کتھے ڈوہلیو ای کوئی بھاء نہ بھتڑا مل دانی

تیری سپ تے برسیا ابر نسیاں پیدا گوہر ہوسی وڈے ملدانی

سپ کے جواہری نے چیر لیا جیہڑا انہیں سی سیدے توں کھلدانی

بیلی ملے وچھنیاں بیلیاں نوں ہویا کرم ہے رب رسلدانی

وارثشاہ میں ایہو دعا منگو بارالحل جاوے اج کل دانی

نداف روئی کو جس طرح دھنتے ہیں سوئے ہوئے کی چوروں نے بے عزتی کی حرکت کا کام ہے جس سے دھکا تمام وجود کو پہنچتا ہے گرا کر موٹی لکڑی کا زور دیا تیرے کا فرش اڑا دیا۔

جواب دادن ہیر رائباں وصیر فاں را بہ انکار

ہیر آ کھدی رائباں صیر فاں نوں اڑیو ویر چپوکیس واسطے نی

چھیڑو نہ گولی خصم پڑی نوں میتھے ملنا رب دے واسطے نی
پر ییہہ دا میںوں اثر ہویا رنگ زرد ہویا ایس واسطے نی
چھایاں کھب گیاں گلھاں نیریاں تے داغ پیگیا چپ راست تے نی
کٹے جاندینوں بجھکے ملی ساں میں تنیاں ڈھلیاں چولیدیاں ستے نی
روڑی اتھروں ڈھایاں مکھڑیتے گھل گئے تتولڑے پاستے نی
موہدی پئی بنیرے تے ویکھدی ساں پیڑ والال ہویا ایس واسطے نی
سرخی ہوٹھاں دی آپ میں چوپ لئی رنگ اڈگیا ایسواسطے نی
راہ پیکیاں دے دولوں ویکھدی ساں کوئی نظر نہ آیا راستے نی
کٹا گھٹیا وچہ گلوکڑی دے ڈھا کاں لال ہویاں آس پاستے نی
میرے پیدونوں کٹے نے ٹھڈماری لاساں پیکیاں میرے ماستے نی
میرا چھڈو خیال سہیلیوں نی ہیر آکھدی رب دے واسطے نی
میںوں قسم اڑیو کوئی گل ناہیں تسیں بھلیاں ہوروساں تے نی
وارثشاہ میں پچھ غریبنی ہاں لوک آکھدے کیوں مہاستے نی

کلام رانجھا

بھابی اکھیاں دی رنگ مست وتی تینوں حسن چڑھیا انیاوندانی
تیرا حسن گلزار بہار بنیاں اج ہار سنگار سبھ بھاوندانی!
اج دھیان تیرا آسمان اتے تینوں آدمی نظر نہ آوندانی!
تیرے سرمے دیاں دھاریاں دھوڑیاں جویں گانگوی مال تے آوندانی
راجپوت میدان وچہ لڑن تیغاں اگے ڈھاڈیاں دا ہت گاوندانی
رخ ہوردا ہورہے اج تیرا چالانواں کوئی نظر آوندانی
تیرا عشق میدان ملن اتھایار نظ رتینوں ہن آوندانی
اج آکھدے نی وارثشاہ ہوریں کھیڑا کون الو کس تھاوندانی

کلام ہیر

مٹھی مٹھی مینوں کوئی اثر ہویا اج کم تے جیونہ لگدا اے
بھلی وسری بوٹی اولنگھ آئی اکے ہویا بھلاوڑاٹھگدا اے
تیورالال مینوں اج کھیڑیاندا جویں لگے النبڑا اگ دا اے
اج یاد آنے مینوں سوئی سجن جیندا مگر الاہمڑا آ جگ دا اے
کھل کھل جاندے بند چولڑی دے اج گل میرے کوئی لگدا اے
گھر بار وچوں ڈرن آوندا اے جو بن کسے ثار وچہ وگدا اے
اکے جوبنے نے اج ٹھاٹھ دتی لوہنا آوندا پانی اتے جھگدا اے
وارثشاہ بلا نہ مول ساتوں مینوں بھلا نہیں کجھ لگدا اے

کلام رائیاں وصیر فاں!

اج کسے بھابی تیرے نال کیتی چوریا پھڑے گنہگار یاں نوں
بھابی اج تیرینال اوہ بنی ددھ ہتھ لگا ددھ دھاریاں نوں
تیرے نیناں دے نوکاں دے خط بنے واہڈ ملدی اے جویں کتاریاں نوں
حکم ہور دا ہور اج ہوگیا اج ملی پنجاب قندھاریاں نوں!
تیرے جوبن دارنگ کسے لٹ لیا ہنوں مان جو لنک اناریاں نوں
ہتھ لگی گئی ایں کسے یارتائیں جیوں کستوری دے بھابیو پاریاں نوں
گھروں ٹرن لگے مساں پیر پٹیں آئیوں چڑاکڈھ تیاریاں نوں
گئی ہوریں ہور کجھ ہو آئی ایں کھگل کرے معمار جوباریاں نوں
تیری ترکڑی دیاں کساں ڈھلیاں نے کسے تولیا لونگ سپاریاں نوں
جہیڑے نت سواہ وچہ لیٹدے سن اوہ مل بیٹھے سرداریاں نوں
اج سکدیاں کواریاں گرم کھلے جیہڑیاں ڈھونڈیاں سن نت یاریانوں
چوڑے بیڑے تے ہارسنگار ٹٹے ٹھوکر لگ گئی مینا کاریاں نوں

کھلے بھار سوداگراں گھاٹ پئی دلال بازایاں نوں
وارثشاہ جنہاں ملے عطر شیشے انہاں کی کرناں فوجداریاں نوں

کلام ہیر

کیہی چھنجھ گھتی اج تساں بھینا خوار کیتا ہے میں نگھر جانڈری نوں
بھیا پڑی کدوں میں گئی کتے کیوں اڈایا ہے منس کھانڈری نوں
کیوں لاہ کے گھنڈ بولایا ہے چپ کیتڑی تے شرمانڈری نوں!
چھج چھانی گھت اڈایا ہے ماپے پٹی تے لڑھ جانڈری نوں
سیدے کھیڑیدے ڈھڈو چہ سول ہویا سدن گئی ساں میں کے مانڈری نوں
وارث حالدے مڈھ قدیم جیہڑے کرن مہر دی نظر درمانڈری نوں

کلام رائباں وسیر فاں

کسے ہو ہمدرد لگام دتی اڈیاں وکھیاں وچہ کھبایاں نی
وہایاں ہوکے کسے میدان لٹیا کیتیاں کسے محبوب صفایاں نی
سیاہ کالیاں ہوٹھاں تے لہو لگا کسے نیلی نوں ٹھوکراں لایاں نی
دکھ درد تیرا اج دور ہویا ملاقات زیارتاں پایاں نی!
چالاں ہو دیاں وہر اج نظر آیاں سبھے گام رہوار بھلایاں نی
گھوڑے دوڑ ہوئی بھاوین باغ اندر نیزے بازیاں خوب کرایاں نی
اج آن ملیا پچھلا یارتینوں جس آیکے خوشیاں کرایاں نی
وارثشاہ میاں ہوئی ہورہی ہن کیہاں رکتاں چایا ں نی

کلام ہیر

لوہڑ گئی ہے میں دھرت پاٹ چلی کڑیاں پنڈ دیاں اج دیوانیاں نی
چئو چے لاندیاں دھیان پرایاں نوں بیدردتے انت بیگانیاں نی

عیب دھرن بے عیباں نوں پچھلے تے پھرن حسن دینال گمان
میں بیدوس اتے بیخبر تائیں رنگ رنگدیاں لاندیاں کانیاں نی!
مست پھرن اومارودے نال بھریاں ٹہڑی چال چلن مستا
خوچاں کچیاں پکیاں لگیاں نی ایہ سبھ کشمیر خور مانیاں نی
سبھے وڈیا نکیاں اک رہے کھاہڑے پیکیاں اٹھ زنانیاں نی
وارثشاہ دی خوب پچھانداا ے باجھ ہیر شیطان دیاں نانیاں نی

کلام رائباں وصیر فاں

بھابی جانے ہاں اسیں سبھ چالے جیہڑے منگ تے چنے دلواونی ایں
آپ کھیڈنی ایں کتھے چالیاں نوں سانوں مستیاں چابناونی ایں
چچو چچ گہنڈولیاں آپ کھیڈیں چڈے ٹاپیاں نال دلاونی ایں
آپ رہیں بے غرض بیدوسن بیٹھی مال کھیڑیاں دا الٹاونی ایں
مت کسے دی مول نہ لئیں بھابی نت گھرا یار ہنڈاونی ایں
وارث مکر فریب دی چاکھاری ہوکاہوردا ہور ساونی ایں

کلام ہیر

اڑیو قسم مینوں جے یقین کرو میں نرول بے غرض بیدوسیاں نی
جیہڑی آپ وچہ رمز سناندیاں ہونہیں جاندی میں چاپلوسیاں نی
گجھے مہنے مارکے تایا جے جندکڈھیا جے نال جھوسیاں نی
گل بیحیائی دی بولکے تے پچھوں رس پونا نال روسیاں نی
میں تے پیکیاں نوں نت یادکراں پئی پاؤنی ہاں نت اوسیانی
وارثشاہ کیوں تنہا آرام ہوئے جیہڑیاں عشق دی اگوچہ لوسیانی

کلام رائباں وصیر فاں

کہ خطرناک دم کرکے بچ نکلتی ہے اور پرہیزگار ہوجاتی ہے۔ منہ سے لگام حیاتی اور جماع کی خواہش کرتی تھی۔

کلام رائیاں

بھابی ساہن تیرے مگر دھروں لگا پلیا ہویا قدیم دی باروانی
توں بھی وہڑی چت سرداردی سیں اوس ددھ پیتا سرداروانی
داہن باغ وچہ لیٹ دا ہو کملا ہیر ہیر ہی نت پکار وانی
تیرے نال اوہ لاڈ پیار کردا کسے ہوری نوں مول نہ ماروانی
پراوہ ہلت بری ہلایا ای پانی پیوندا تیری ثاروانی
توں جھنگ سیالاں دی مورنی ایں تینوں آن ملیا ہرن باروانی
ساکھ کسے دے ول نہ دھیان کردا ساکھاں تیریاں اوہ لتاڑوانی
تیری خاص انگوری نوں ویکھدائی ہور کسے دی نہ اجاڑ وانی
اوہ تخت ہزاریوں ساہن آیا پیا ہیر دانام چتاروانی
وارثشاہ میاں سچ جھوٹھ وچوں پن کڈھدا اتے نتاروانی

کلام ہیر

انی بھر بیٹھیں ہائے ہائے مٹھی ایس پرہوں دے ڈھڈ وچہ سول ہویا
لہر پیڈوؤں اٹھ کے پوے بینے میرے ڈھڈ دیوچہ ڈنڈول ہویا
طلب ڈب گئی سرکار میری مینوں اک نہ دام وصول ہویا
لوک نفع دے واسطے لین ترلے میرا سنے دیہی چوڑمول ہویا
دکھ ہورناں کدی انجام ہوندا میں نت دا عرض تے طول ہویا
انب بیچلے ددھ دے نال ماپے بھاءتتی دے اگ ببول ہویا
اکھیڑیاں وچہ نہ پرچیا جیو میرا شاہد حال دا رب رسولؐ ہویا
وارثشاہ دے عملدی خبر ناہیں ویکھاں رد ہویا کہ قبول ہویا

کلام رائباں وصیر فاں

بھابی زلف گلھاں اتے بیچ کھادے سر لوہڑ تے سر میدیاں دہاریاں نی

گلھاں اتے بھنیریاں اڈیاں نے نیناں سان کٹاریاں چاہڑیاں نی

جیہڑی وچھی شطرنج سی حسن والی بازی جت لئی اج کھڈاریاں نی

باغ حسندے وچہ عراق بدھے اج ہوردیاں ہور تیاریاں نی

تیرے نیناں نے شاہ فقیر کیتے سنے ہاتھیاں وچہ عماریاں نی

وارثشاہ زلفاں خال نین خونی فوجاں قتل اتے چاچا ہڑیاں نی!

زور آور اغروں کو مارتے ہیں خاوندوں یعنی منگیتروں سے۔ چھڑا کر زندہ گاؤں میں پہنچادیا۔ شروع سے ہی شیطان تمہار دشمن ہے بہی اصل سمیت کی۔ بد بخت کے نصیب میں خار مغیلاں۔

مقولہ شاعر

بارہ برس دی اوڑسی مینہ ورہیا لگا رنگ پھر خشک بغیچیاں نوں

فوجدار تغیر بحال ہویا جھاڑ تنبواں اتے غلیچیاں نو

گھلی داوصبادی بوٹیاں تے لگے پھل پھراہچیاں بیچیاں نوں

بدل قفس دے جدوں آوسدے نی پانی پہنچدا اوچیال نیچیاں نوں

ولیس سکیاں سبز مڑ پھر ہویاں الیس حسن زمین دے پیچیاں نوں

وارث وانگ کشتی پریشان ہاں میں پانی پہنچیا نو حدے ٹیچیاں نوں

کلام ہیر باسہتی

حال ولیداتدھ نوں آکھنی ہاں جیہڑا سہتی اے تدھ اقرار کیتا

دمان باجہ غلام میں سہتی اے نی شاہد حال دا رب جبار کیتا

جویں جانی ایں تویں میل رانجھا دل کھیڑیاں توں اوزار کیتا

کڈھ کھیڑیاں توں رانجھے نال میلیں جانی لکھ ہزار پکار کیتا
کھیڑے نال نہ پر چڑاجیو میرا جوڑے توڑن نوں جتن ہزار کیتا
رانجھے نال ہن میل ملاونیدا وارثشاہ نے اج اعتبار کیتا

کلام سہتی باہیر

خاطر نکع کر ہیرنوں کہے سہتی تینوں رانجھیدے نال ملاوساں میں
آسمان تے زمین دا میل کرساں بیڑی ریت دے وچہ تراوساں میں
ایہ عمر سر گوگ نہ کدی سنیاں جیہڑا افتراج بنا وساں میں
کوئی نویں سر کر چھیلایکلے تے ماں باپ دی شرم لہاوساں میں
ٹکراوساں پر بتاں بھاریاں نوں باجھ بدلاں میںھ وہاوساں میں
وارثشاہ اچہڑانواں ہویا گلاں جگ جہان سناوساں میں

مشورہ سہتی باہیر

سہتی ہیر دے نال پکا مللت وڈا مکر چھیلا یکلے بولدی اے
گردان دی مکر مطولاں نوں اتے کنز فریب دے کھولدی اے
ابلیس ملفوف خناس وچوں لے روائیتاں جاٹزاں بولدی اے
وفا کل حدیث منسوخ کیتی پٹی لعنت اللہ والی کھولدی اے
تیرے یار دا فکر وزات میںنوں جان ماپیاں دے ولوں ڈولدی اے
وارثشاہ سہتی اگے ماں وڈی وڈے غضب دے کیرنے پھولدی اے

یعنی یہ احسان کریگی تو گویا لاکھ ہزار نیکی میرے ساتھ کریگی گذشتہ دنوں میں کبھی نہ کیا ہوگا بھاری پہاڑوں کو آپسمیں ٹکراونگی بھادوں کے سوا بارش کروں گی مکرو غریب کی مطول کو اور کنز فریب کے کھولے۔ دونوں کتابوں کے نام ہیں۔ مطور میں تو علم معانی اور فصاحت وبلاغت کا بیان اور کنز الدقایق علم نفع کی بہت معتبر کتاب ہے۔

اظہار کردن سہتی کیفیت ہیر پیش مادر خود

اماں ہیر دا برا احوال دسے نت پلنگ تے رہے انوکھڑی نی

دنو دن ایہ سکدی جاوندی اے کوئی دکھاں دا مول ہے زوکھڑی نی

اساں ویاہ آندی کونج پھاہ آندی ساڈے بھاء دی بنی ہے اوکھڑی نی

ویکھ حق حلال نوں اگ لگس رہے خصم دیناں ایہ کوٹھڑی نی

جدوں آئی تدوکنی رہی ڈھٹھی کدی ہو نہ بیٹھی اے سوکھڑی نی

لاہولتھڑی جدوں دی ویاہ آندی اک کلدی ذرا ہے ھوکھڑی نی

گھراں وچہ ہوندی نوہاں نال وسوں ایہ اجاڑے دا مول ہے چھوکری نی

تن کپڑے وڈے مُیار ساری سانوں نظر نہ آوندی لوہکڑی نی

آئی جدوں تدوکنی رہی ڈھٹھی چرخے ہتھ نہ لاوندی ٹوکری نی

وارثشاہ ایہ دودھ نہ ان کھاندی بھکھ نال سکاوندی کوکھڑی نی

ایضاً

ہاتھی فوجدا وڈا سلگار ہوندے اتے گھوڑے سنگاریاں والاندے نی

اچھا پہننا کھاوناں شان شوکت ایہ سب بناہیں زراں دے نی

گھوڑے کھان کھٹن کرامات کردے اکھیں ویکھدیاں جان بن پراندے نی

ڈھارامارودے جادو پہر ویلے پانی آپنیدے پھیر سراں دے نی

مجھیں تائیں سنگاردیاں سٹھ تلے اتے نوہاں سنگار ہین گھراندے نی

خیر خواہ دیناں بدخواہ ہونا ایہ کم ہین کتیاں خراں دے نی

مشہور ہے رسم جہان اندر پیار وہٹیاں دے نال وراندے نی

دل عورتاں لین پیار کرکے ایہ گھبرو مرد ہین سراں دے نی

تدوں رن بدخواہ نوں عقل آوے جدوں لت لگے وچہ پھراں دے نی

سیدا ویکھ کے جائے بلا وانگوں ویر دوہاں دے سراں تے دھڑاں دے نی

اتھے نیک کوئی عمل کمالئے دہندے چھڈ کے دولتاں زراں دے نی
وارثشاہ اوہ اک نہ کدی ہوندے جہناں ویر قدیم تھیں جڑہاں دے نی

ایضاً

پہیڑا گھتکے کدی نہ بہے بوہے اسیں ایسدے دکھ وچہ مراں گے نی
السدا جیونہ پر چڑا پنڈ ساڈے اسیں ایہ علاج کی کراں گے نی
سوہنی رن بازار نہ وکیچی ایں ویاہ پت دا ہور دے کراں گے نی
خوشی کدی نہ ہسدی ایہ ڈٹھی اسیں کچرک دکھ ایہ جراں گے نی
جیہڑی ڈاگ سیال وچہ ددھ دیوے ٹہل اوسدی دلوں لاکراں گے نی
جیہڑی لائری ریڑ کاکرے ساڈا ونڈا اوسنوں رجواں دھراں گے نی
ملاں وید حکیم لیجاہن پیسے کیہاں چٹیاں غیدیاں بھراں گے نی
مارے بولیا پئی رنجور رہے اسیں ایسے ہی دکھ وچہ مراں گے نی
وہٹی گھبرو دوہاں نوں واڑ اندر اسیں باہروں جندرا جڑاں گے نی
سیدا ڈھاکے ایستوں نے لیکھا اسی چیکنوں مول نہ مڑاں گے نی

ڈولی ہوئی جب بیاہ کرلائے
کل سے ذرا آرام ہے
یہ سب دولت کے بناؤ ہیں
شادی کا پچھا کردروازہ پر نہیں بیٹھتی
اس کا دل خوش نہیں ہوتا ہمارے گاؤں میں
دولہا دلہن دونوں کو اندر داخل کرکے

ایس رن کوپتری لولنی توں اسیں کچرک اندریں وڑاں گے نی
شرمندگی سہاں گے ذرا جگ دی منہ پرہاں نوں ہوردے کراں گے نی
کدی چرکھڑا اڈاہ ہ چھوپ کتے اسیں میل بھنڈ آرکی کراں گے نی

وارثشاہ شرمندگی ایسدی توں اسیں ڈب کے کھوہ وچہ مراں گے نی
رفتن سہتی معہ ہیر نزدمادر خود بکمال تزویر
عزرائیل اک عمر عیار دوجی ہیر چل کے سس تے آوندی اے
اینہاں کوفیاں طوطیاں خراں وانگوں قصہ جوڑکے غیب سناوندی اے
سہتی نال میں جائیکے کھیت ویکھاں پئی اندرے عمر دہاوندی اے
پچھوں چھکدی نال بہانیا ندے نڈھی گھڑی پھیرے پاوندی اے
سس ہیر دی گل سن چپ ہوئی کائی گل نہ موہول الاوندی اے
وانگ ٹھگاندی ککڑاں رات ادھی از غیبدی بانگ سناوندی اے
چل بھابی اے دا جہاندی لے باہوں ہیرنوں پکڑ اٹھاوندی اے
قاضی لعنت اللہ دا دے فتوے نوں سبق پڑھاوندی اے
وانگ بڈھی امام نوں زہر دیکے پچھوں ہونیاں آکھ بھلاوندی اے
اہنوں کھت لے جاں کپاہ چگن میرے جیوتدبیر ایہ آوندی اے
ویکھو ماں نوں دھی ولایکے تے کہیاں پھوکیاں روہیاں لاوندی اے
ویکھو دھی اگے ماں جھرن لگی حال نونہہ دا کھول سناوندی اے
اہدی پئی دی عمر وہاوندی اے زاری رووندی تے پلوپاوندی اے
کسے منع کیتا کھیت نہ جائے قدم منجیوں ہیٹھ نہ لاہوندی اے
دکھ جیو دا کھول سناوندی اے پنڈے شاہ جی دے ہتھ لاوندی اے
افلاطون لقمان حکیم اگے قصہ دے دا پھول سناوندی اے
سہتی آئیکے ہیر دی کرے منت نال دلبری بات جتاوندی اے
ہیر سہتی دا آکھیا من لیا سہتی ماں تے جاکرلاوندی اے
کول ماں دے آنکے بیٹھ جاندی اتے ہیر دی گل ہلاوندی اے
قصے چھیڑ دی نال محبتاں دے گلاں مٹھیاں نال ولاوندی اے

وارثشاہ اک حسن گمان لدے اکھیں نال گمان دے گھریاں نی

اجازت دادن مادر سہتی ہیر رابرائے بیرون رفتن

جائے منجیوں اٹھکے ٹلکے ہتھ پیر ملائیکے چست ہووے

وانگ روگیاں رات دن رہے ڈھٹھی کویں ہیر بی بی تندرست ہووے

پلنگوں اترے قدم ہلاہبے کے نال اوہدی گل گفت ہووے

ایہ تاں اندرے اندرے کھا کھڑی اے وزنات مینوں ایہو حسبت ہووے

پیراں دھمی میں بیٹھ ٹکاونی ہاں ایپرا یہ نہ دلوں درست ہووے

کتے اٹھکے جی پرچا آوے اوہدی ماندگی دور نحست ہووے

دلوں گنڈھ کھولے موہوں ہس بولے میرے کلی امید شگفت ہووے

لیکوں چین آوے انہاں ماکاں نوں جاندا مال جنہاں ندڑا مفت ہووے

ایہ وڈا عذاب ہے ماپیاں نوں نوں دھی بوہے اتے ست ہووے

وارثشاہ میاں کیوں نہیر بولے سہتی جیہاندی جنہاں نوں پشت ہووے

کلام خوشدامن ہیر باہیر وجواب دادن ہیر

سس آکھدی ہیر نوں بول بی بی پئی نت تینوں للکارنی ہاں

پئی سکنی ہاں بولے نال میرے جیئو وچہ خیال چتارنی ہاں

ہیر آکھیا بیٹھ کے عمر ساری میں تے اپنے آپ نوں ساڑنی ہاں

ست ہوگئے بندیٹھیا ندے دکھاں نال میں حال پکارنی ہاں

قلم لیکھدی وگی اے بری میری روزازل دے پئی شارنی ہاں

دن رات مینوں کوئی روگ ہویا ذکر ربدا پئی پکارنی ہاں

مت باغ گیاں میرا جیو لگے انت ایہ ابھی پڑتنا پاڑنی ہاں

پیرونی ہاں میں لیکھ اپنے نوں کجھ کے دانہیں وگاڑنی ہاں

دن رات دلیل وچارنی ہاں اتے سہتی نوں پئی ونگارنی ہاں

باہر جا ویکھاں ہرماویے نوں پئی دلوں وچار وچارنی ہاں

بیٹھی اندر ہی گیٹیاں گالنی ہاں ایہر دنے دا ہتھ نہ ہارنی ہاں

وارثشاہ میاں تقدیر آکھے ویکھ نواں پیار پیارنی ہاں

ہوا لینے کے لئے اس کو گنوارہی ہے۔ پان کے پتے خشک کر رہی ہے۔ شہریوں نے پردہ کرایا۔ گھر میں بٹھلائیں۔

کلام مادر

ماں آکھیا سہتی اے سمجھ بی بی ہوسی اوکھڑا ایہ نباہ دھیا

گھراں وچہ ہوندی نوہاں نال وتی اساں آندی سی ایہ ویاہ دھیا

دھیاں نال نہ کتنا کدی ہویا نوہاں نال ہے چلناراہ دھیا

نال حق حلال دے گل ناہیں ویکھ اوسنوں کڈھدی آہ دھیا

کدی اٹھ نہ بیٹھیا وچہ ویہڑے کدی بجے نہ چرکھڑا اڈآہ دھیا

اٹھے پہر رہے بیٹھی پلنگ اتے مینوں ساڑیا اوسدے واہ دھیا

گل کھل کے موہوں نہ کرے کوئی کہیا چندرا پیا سبھاء دھیا

کوئی گجھڑا روگ ہے ایس دھانا آہیں نال اے آوندا ساہ دھیا

تیرے نال نہ جاندی نوں ہٹکنہ ہاں جی ہس تاں کھیت لیجاہ دھیا

رلکے نال سہیلیاں ہیر جائے خوشی نال ہووس دل چاہ دھیا

گھروں نکل نہ کریں فساد کوئی جانی رب رسول گواہ دھیا

تیریاں گلاں دا کجھ وساہ ناہیں ضامن دے جائیں وارثشاہ دھیا

مشورہ کردن سہتی با دختران

حکم ہیر داماں تھیں لیا سہتی گلاں آپ وچہ دوہاں تے میلیاتنی

انی آؤ کھاں آپ وچہ گل گنوں سد گھلیاں سبھ سہیلیاں نی

رجوع آن ہویاں سبھے پاس سہتی جویں گوروا گے سبھ چیلیاں نی

کئی کواریاں کئی ویاہیاں نی چن جیہے سر یر متھیلیاں نی
جنہاں ماں تے باپ نوں بھن کھادا منگ چنے کواریاں کھیلیاں نی
وچہ ہیر سہتی دونیوں بیٹھیاں نی دوالے بیٹھیاں اٹھ سہیلیانی
سبھناں بیٹھ کے اک صلاح کیتی بھابی نند نے نال آ ربیلیاں نی
ستیں پئیں لوکیں اٹھ چلناں جے باہر کرنیاں جا قال قیلیاں نی
سیلو ہم ہما کے آوناں جے گلاں کرنیاں اج گہیلیاں نی
وارثشاہ سنگار مہاونتاں نے جویں ہتھنیاں قلعے تے پیلیاں نی

کلام ایضاً

وقت فجر دے اٹھ سہیلیونی تساں اپنے آہرای آوناں جے
ماں باپ نوں خبر نہ کروکائی بھلکے باغ نوں پاسنالاوناں جے
وہٹی ہیر نوں باغ لیچلنا ئیں ذرا ایس دا جیوولاوناں جے
لاون پھیرنی وچہ کپاہ بھیناں کسے پرس نوں نہیں وکھاوناں جے
راہ جاندیاں نوں پچھن لوک اڑیوکوئی افترا چابنا وناں جے
کھیڈو سمیاں تے گھتو پیاں نی بھلکے کھوہ نوں رنگ لگاوناں جے
دوڑ وٹ لنگوٹڑے وچہ پیلی بناں وٹ سبھ پٹ وکھاوناں جے
بنھ جھولیاں چنو کپاہ سبھی تے موڈاسیاں رنگ وٹا وناں جے
وڈے رنگ سوہن اکوجیڈیاں دے راہ جاندیاں دے سانگ لاوناں جے
چرخے چاپروڑی کج اٹھو کسے پونی نوں ہتھ نہ لاوناں جے
منجیوں اٹھدیاں سبھ نے آجانا اک دوئی نوں سدلیا وناں جے
وارثشاہ میاں ایہو رتھ ہویا سبھناں اجودے پچھلے نوں آوناں جے

دونوں کی بات ہوگئی منگ چنے کھلینا۔حرامکاری کرنا قلعہ پر مقابلہ کے لئے چھوڑ دیں۔

آمدن سہتی نزد مادر

مصلحت کر آئی سہتی نال سیال پھیریاں دے کول جو آوندی اے
وڈا جھوٹھ تے لوہڑا پراہد بولے ویکھو ماں دا جیو ٹھہراوندی اے
اگوں ماں بھی سہتی نوں سبھ ورتھ دکھ اپنا پھول سناوندی اے
وارثشاہ نوں پاس بہائیکے تے دھی اپنی نوں سمجھاوندی اے

مصلحت نمودن سہتی باہم نساء

متا کردیاں ای گذری رات ادھی تارے گن دیاں سبھ اومادیاں نی
گڑدا پاندیاں گھمرامار دیاں جیہاں ہون مٹیاریاں وادیاں نی
نخریلیاں اک نک توڑدیاں سن اک بھولیاں سدھیاں سادیاں نی
اک نیکبختاں اک بے زباناں اک لچیاں تے ملزادیاں نی!
سبھے اپنے آپ وچہ حال مستاں بادشاہ وانگوں صاحبزادیاں نی
وارثشاہ میاں اک ہیر باجھوں ہور سبھ شیطان دیاں دادیاں نی

اظہار کردن کیفیت ہمنشینان بایک دگر!

گنڈھ پھیر راتیں وچہ گھیڑیاں دے گھرو گھری وچار وچاریو نے
بھلکے کھوہ تے جائیکے کردکشتی اک ووہٹی نوں خم ماریو نے
چلو چل ہی کرن چھنال بازاں سبھو کم تے کاج وساریو نے
بازی دتیا نے پئو ان بڈھیاں نوں لتاں ماواں دے موہاں تے ماریو نے
شیطان دیاں لشکراں فیلسو فاں بناں آتش فن کھلاریو نے
گلتی مار لنگوٹڑے وٹ ٹریاں سبھو کپڑا لترا جھاڑیو نے
سبھ بنھ بھنڈار اجاڑ چھوپاں سنے پونیاں پڑے نوں ساڑیو نے
تنگ کھچ اسوار تیار ہویاں کڑیا لڑے گھوڑیاں چاہڑیو نے
راتیں لا مہندی دنے پاسرمے گند چونڈیاں کم سواریو نے

تیز لنگیاں ٹھکراں دین پچھوں چن کنیاں لڑاں نوں چاہڑیو نے

کپاس چننے کے وقت عورتیں کپڑا گلے میں ڈالکر گرہ دے دیتی اور جھولی بنالیتی ہیں

یعنی گھوڑیوں پر تنگ کس کر اور زمام پکڑ کراسوارہونے لگیں

کجل پوچھاں والڑادیاہیاں داہو نخھیں سرخ دنداسڑاچاہڑیو نے

زلفاں پلم گیاں گورے مکھڑیتے بندیں لایکے حسن اگھاڑیو نے

گلھاں ٹھوڈیاں تے بنے خال دانے رڑے حسن نوں چانتاریو نے

کھول چھاتیاں حسندے کڈھ لاٹو وارثشاہ چا اجاڑیو نے

مقولہ شاعر

دے دعایاں رات مکا بیٹھی دیکھو ہوونی کرے شتابیاں نی

جیہڑی ہونی گل سو ہورہی سبھے ہوونی دیاں خرابیاں نی

ایس ہوونی شاہ فقیر کیتے پنوں جیہاں نوں کرے شرابیاں نی

مجنوں جیہا ندے نام مجذوب ہوئے شہزادیاں گرے خرابیاں نی

معشوق نوں بے پرواہ کرکے دھن عاشقاں رات عذابیاں نی

ہونی حسنؓ حسینؓ امام کٹھے ہونی کردی اے بہت خرابیاں نی

سہتی ہیر نوں گھیریا ویکھ ہونی باجھہ اپنے یار بیتابیاں نی

علی جیہاں نوں قتل غلام کیتا خبر ہوئی نہ موال اصحابیاں نی

کڑیاں پنڈدیاں بیٹھ کے ترا کیتا کٹی اج قندھار پنجابیاں نی

وارثشاہ میاں ویہڑے کھیڑیاندے جمع آن ہویاں ہریابیاں نی

مقولہ شاعر

اک عشق نے افترے لکھ کرنے بہت اوکھیاں یاراں دیاں یاریاں نی

کیڈا پاڑنا پاڑیا عشق پچھے سدگلیاں سبھ کواریاں نی!

ایہنا راجے تے رانے فقیر کیتے اسیں کنبدیاں پنگھٹ ہاریاں نی

کوئی ہیر نے عشق نہ نواں کیتا عشق کیتا ہے خلقتاں ساریاں نی

ایس عشق نے ویکھ فرہاد کٹھا کیتیاں یوسفے نال خواریاں نی

روڑاوڑھ کے ڈکرے ندی پایا تے جلالی نے اکھاں اگھاڑیاں نی

ایس لیلی دے عشق ملنگ کیتا مجنوں چھڈ بیٹھا سرداریاں نی

معیار نوں عشق نے تنگ کیتا کہیاں پیاں مصیبتاں بھاریاں نی

زلیخا چھڈ بادشاہیاں پاجھگی ایس عشق دیاں ایہو خواریاں نی

مجنوں جیہے بھی سک کے کاٹھ ہوئے سر کھادیاں عشق کوہاڑیاں نی

عشق سوہنی جیہاں صورتاں نے ڈوب وچہ دریا دے ماریاں نی

لرزے جہیاں صورتاں سویں سنجیں اگ لائیکے باروچہ ساڑیاں نی

ویکھ بوبناں مارون قہر کیتا ہور کئی کہ چلیاں یاریاں نی

سسی جیہاں صورتاں وچہ تھلاں ایس عشق رلائیکے ماریاں نی

عشق بدر منیر خار کیتا رلے ملک زادی وچہ باریاں نی

اتے بینظیر نوں کھوہ پایا کئی کھونیاں عشق نکھاریاں نی

جتھے عشق دریا دی م وج آوے اوتھے اوکھیاں ترنیاں تاریاں نی

جنہاں عشق توں جان قربان کیتی اوہناں بخشیاں رب سردایاں نی

عشق بحر دے وچ غرقاب ہوئے تدوں ملن حضور درباریاں نی

وارثشاہ جہان دی چلن نیازی اتے عشق دیاں دھجان نیاریاں نی

آواز دادن سہتی زناں را بوقت شام

شام وقت سہتی چڑھکے سد کیتا سنوں بھنیاں وارو واری اے نی

کموں موچنے سمی اے ماچھنے نی بختاورے نی سمجہ لوہاری اے نی

بھالو چوہڑی اے تاجو بروالی اے نی خبردار کڑی سنیاری اے نی

ترکھانی ایں بخت سوانی ایں نی تے سلامتے چھیل بلہاری اے نی

اللہ رکھی اے نال سوچے لیاویں نال ستوگھمیاری اے نی
صاحبزادی اے نائینے ہوش رکھیں بھیناں بھاگ بھری اے منہاری اے نی
میراں بخشیے سگھڑ مراتنے نی سنگ ساتھ کریں کارے ہاری اے نی
سبھرائی اے تیلنے سیلنے نی نندو جھیوری اے ہونجھ سواری اے نی
گل سمجھ دلایئے کسب دارے رنگوواگنے رنگ مُیاری اے نی
سن خیریئے گل مہانیئے نی بیڑی عقلدی پار اتاری اے نی
لوڑیئے صاحبے آدرے آوپریوں سدکریں ذرا اٹھری ڈاری اے نی
بھابی ست بھریئے اتے دولتے نی ذرا آونا سانجھ گھرباری اے نی
وقت صبح دے اساں ول آونا جے دیکھے پانی گھریں بہاری اے نی
لاون پھیرنی وچہ کپاہ بھیناں کائی نیک صلاح چتاری اے نی
ایس گل دا فکر جے ساریاں نوں اس کم نوں بیٹھ وچاری اے نی
وڈے وڈے وارث ڈھیہہ ڈھیر ہوئے ہن نویں محل اساری اے نی

تیار شدن دختران و مجلس ایشان ہمراہ سہتی

صبح چلنا کھیت اقرار ہویا کڑیاں ماواں دیاں کرن دلداریاں نی
آپو اپنے تھاں تیار ہویاں کواریاں اتے ویاہیاں ساریاں نی
روزے داراں نوں عید دا چن چڑھیا حاجیاں حج تیاریاں نی
جویں ویاہ دی خوشی دا چاچڑھدا اتے ملن مبارکاں کواریاں نی
کئی سادیاں سوہنیاں رنگ بھریاں کئی بھولڑے مکھ بچاریاں نی!
اک ہین اصیل نہ بولدیاں نے اک بانکیاں خنجراں ڈاریاں نی
تھاؤں تھائیں چواء دینال پھڑکن متھے چونڈیاں اتے مُیاریاں نی
ہورا گناں سبھ ہمراہ ہویاں کارے کرن سبھے کارے ہاریاں نی
گھوڑے چھٹے عیار جیوں پھرن نچدے چلن ٹھڈری چال نیاریاں نی

کھترمیٹیاں تے بھمنیٹیاں نی خوب نٹیاں نال سنیاریاں نی

جہناں چن جیہے مکھ تے شوخ نیناں چنن جیہے سریر سہاریاں نی

چلوچل تھچل دھڑادھڑ ہوئی خوشی نال تھچن منہاریاں نی

گرد پھلے درے دگھورلے آن ہویاں سبھ ہارسنگار کرساریاں نی

اوہدروں سہتی نے کواریاں میل لیاں چلو چل ہی سبھ پکاریاں نی

اینویں بنھ قطار ہوصفاں گیاں جویں لدیا ساتھ بپاریاں نی

سہتی ہیر تے آپ وچہ تاک ہوکے جھنڈ میل جٹاں دہاریاں نی

ہن ویکھیے کی کجھ ہوونا ایں تیریاں قدرتاں توں بلہاریاں نی

بحر عشقدا چھاگنا بہت اوکھا نالے اوگھیاں لینیاں تاریاں نی

ہورکڑی نہ پنڈوچہ چھڈی کائی جوجاں ہند تے ترک نے چاہڑیاں نی

وارثشاہ ہن ہیرنوں سپ لڑنال خنجر پاوندیاں خنجر ہاریاں نی

مقولہ شاعر

پہاں آئی قولاں پچھوں آئی رحموں اتے امیر خاتون چلی آوندی اے

نالے آئی سلامتے صاحبیانی بھولی امام خاتون سدلیاوندی اے

کجری رحمتے تے نالے دولتے بھی اکدوئی نوں گل سناوندی اے

سہتی ہیر دونویں وچہ گورو بنیاں اکدوئی تے حکم چلاوندی اے

بھاگی ڈومنی تے موراں کنجری بھی خوب دسکے ہتھ بتاوندی اے

چندکور جٹی آن رجوع ہوئی میواں اوسدینال سہاوندی اے

نالے آئی سکھدی تے چندکوراں بھڑ تھومنگاں آنکے پاوندی اے

سبھرائی تے صاحباں نال طوطی اتے جیونی بھی رنگ لاوندی اے

نالے آئی بھگونتی بسنتی گنڈو جھنڈویاراں نوں پئی ترساوندی اے

ماموں نائن مٹھی نائین دوویں بھیناں بھروکجلا پاوکھاوندی اے

آیاں درسنوں دروچتی پہاڑناں بھی جنتو گلو کشمیرن بھی آوندی اے

ہتایوڑول وپن چھوکہندیاں نے اچھنا گھنا بھی کائی سناوندی اے

کائی آکھدی کی گلائیے توں تکی شرم بھی ذرہ نہ آوندی اے

نور بیگم قندھارنوں خان بیگم بیابیا کرکے کراوندی اے

زلفو گفتہ ای آنچہ خوب ہستی کموں فارسی لفظ بتاوندی اے

اقبل زینب ان دخلتھا صیغہ عربی نال بلاوندی اے

پچھوں نور بی بی تے شکور بی بی نال رنگدے گاونے گاوندی اے

رامی بہمنی تے نندی پروہتائی گنگا دیئی اروڑی بھی آوندی اے

جمنا دیئی جھیوری سکھاں کھترانی نالے دتی لوہاری بھی آوندی اے

بی بی رانی ارائن بھی دوڑ آئی خاتوں چھینی پچھوں سدلیاوندی اے

آئی بلو گھسیٹنی تے طوطاں بھی نالے نندو کمونی بھی آوندی اے

روشن بی بی مراسن بھی آن پہتی بی بی تین پچھوں چلی آوندی اے

خوجی عمر بی بی آئی شور کردی چوہڑی ساہنسیانی لڈی پاوندی اے

اکو جیڈا ای سنگ سہیلیاں دا اک دوئی دی گل سمجھاوندی اے

ہور سبھ ذاتاں جمع آن ہویاں یتھوں گنتی نہ انہاں دی آوندی اے

وارثشاہ چل کھیڈو کھالیا ئیے سہتی ہور ہن مکر پھیلاوندی اے

مقولہ شاعر

حکم ہیر داماں توں لیا سہتی گل گئی سونال سہیلیاں دے

دونویں ہویاں تیار نناں بھابی نال چڑھے نی کٹک اربیلیاں دے

چھڈ پاسنا ترک بازار چلے راہ ماردے نی اٹھکھیلیاں دے

کلے پٹ ہوگئی وچہ ویہڑیاندے رہی اک نہ وچہ حویلیاں دے

سوہن سبزیاں نال بلاک بندے گویا بھری دکان پھلیلیاں دے

دھاگے پاؤنٹے بنے نی نال لوہلاں ٹکے پھب رہے وچہ سہلیاں دے

جتاں دہاریاندے جھنڈ تیار ہوئے سہتی گورو چیلا نال چیلیاں دے

اک کھیت وچہ جان ننان بھابی نال چڑہے نی کٹک مہلیاں دے

راجے اندر دی سبھا وچ ہورہی ہولی پئے عجب چھنکارا ریلیاندے

آپ ہارسنگار کرووڑ چلیاں ارتھ کیتڑا نے نال بیلیاں دے

اکدوئی نوں رمز سناندیاں نے کم کردیاں نی نخریلیاں دے

وارثشاہ کستوری دے مرگ چھٹے تھیا تھیا سریر متھیلیاں دے

اس طرف آ وَ کہتی ہے زلفو نے جو کہا تھا وہ خوب ہے آگے بڑھ زینت اگر تو اس مشورہ میں شامل ہے فوج کا کوچ یعنی اپنے اپنے اشناؤں سے کنواری عورتوں نے وعدے کئے کہ فلاں مقام پر ہم کو ملنا۔ شاہ صاحب عورتوں کے کرتوت کس ڈھنگ میں ظاہر کرتے ہیں کسی دوسرے شاعر کا یہ کام نہیں۔

ایضاً

فوج حسندی کھیت وچہ کھنڈ پئی ترت چالنگوٹرے ویٹو نے

پردہ شرم حیا دالاہ کے تے سٹ زمیں تے چوڑ چوپٹیوں نے

سمی کھیڈ دیاں ماردیاں پھرن گڑ دا گھنبر گھت بناں وٹ پٹیوں نے

توڑ ککروں سول دا وڈا کنڈا پیر چوہب کے خون پلٹیو نے

جھوٹھ موٹھ دا سپ لڑائیکے تے دہاڑا غیدا کھیڑیاں گھتیو نے

سہتی اندروں مکر دافن جڑیا دند مارکے خون پلٹیو نے

شست انداز نے مکردا نانگ کیتا اوس حسندے مورنوں پھٹیو نے

وارث یار دے خرچ تحصیل وچوں حصہ صرف قصور دا لٹیو نے

احوال ہیر

لوند میٹ گھسیٹ کے ہڈ گودے روروکرے زاری برے حیلیاں نی

نک چاہڑ دندیڑ کاں وٹ رووے کڈھ اکھیاں نیلیاں پیلیاں نی

تھراتھر کنبے آکھے موئی لوکا کائی کرے جھاڑا بڑے حیلیاں نی

مارنگ تے پیرے بے سرت ہوئی کھالے جیٔو تے کاج کلیلیاں نی

زہر عشقدے سپ دی دہاگئی اکھیں ہیر دیاں نیلیاں پیلیاں نی

سہتی مکر دے ہنر سب پھوک دتے ساتھ کیتیاں ہور وسیلیاں نی!

اتے جہاں نوں شوق دیدار دا اے گلاں اہناندیاں بہت رسیلیاں نی

پنڈے ہیر دے وچہ تاں زہر دھانی سارا بدن ہویا جویں تیلیاں نی

شیطان شطونگڑے ہتھ جوڑن سہتی گوردتے اسیں سبھ چیلیاں نی

وارثشاہ کڑیاں پریشان ہویاں سکے منہ تے ساویاں پیلیاں نی

ایضاً

ہیر میٹ کے دندبے سرت پئی حال تے شور پکاریا ای

کالے ناگ نے پھن پھلا وڈا ڈنگ ووہٹی دے پیر تے ماریا ای!

کڑیاں کانگ کیتی آپئی داہرلوکاں کم تے کاج وساریا ای

منجی پایکے ہیر نوں گھریں آندا جٹ پلوپل رنگ نوں وہاریا ای

ویکھو فارسی توڑ کے نظم نثروں مکر گھیودے وانگ نتاریا ای

اگے کسے کتاب وچہ نہیں پڑہیا جیہا خچریاں خچرپیاریا ای

شیطان نے آن سلام کیتا تساں جتیا تے اساں ہاریا ای

افلاطون دی ریش مقراض کپی وارث قدرتاں ویکھ کے واریا ای

مقولہ شاعر

جدوں ساہنگراں واہرا کوک کیتی سارے دیس تے دھم بھونچال آئی

کھیڑیں خبر ہوئی چڑھیا دیس سارا نونہہ کھیڑیاندی جیہڑی سیال آئی

سردار محبوباندے ترنجناں دی جیندی ہنس تے موردی چال آئی

کھیڑے نال سی اوس انجوڑ ڈھوں دلوں صاف رانجھیٹے دینال آئی
اوس ناگنی نوں کوئی سپ لڑیا سس اوسنوں ویکھ نہال آئی
ان کیدکن باب عورتاندے دھروں وچہ قرآن دے فال آئی
اج گھت کے سہاگے تے اگ وانگوں سونا کھیڑیاندا سبھو گال آئی
وارثشاہ نوں رب وکھاں دتی جیہڑی چیز دی جمدیاں بھال آئی
کمفری کے ہرن جھوٹ نکلے اور ان کے وجود ناظرین کے لئے شورانگیز
تھے۔ ہتھیایاں فراخ پیشانی والی عورتیں اس مصرعہ میں منصف نے کمال
کردیا ناک بھوں چڑھا کر دانتوں کو دبا کر عشق کی زہر چڑھ گئی۔

کلام زنان

لوک ویکھ کے ہیر دا حال آکھن لڑیا سپ کوئی پھنیر پھنگروای
ساہ لیندیاں پھرکڑے ماردی اے الوں لوں وچہ زہر پنگر وای
کوئی آکھدالیا ٹیکے دیہو اہنوں بھر کے دوھ تے گھیو دا منگروای
وارث جیہا کوئی ماندری جھب ڈھونڈوںڈھی ہیر دا بولدا گھنگروای

آمدن حکیماں برائے علاج ہیر

سد ماندری کھیڑیاں لکھ آندے فقر ویدنے نال مداریاں دے
تریاق اکبر فلاطون والا داروڈے فرنگ پیاریاں دے
جھناں ذات ہزاردے سپ کیلے گھت آندے نی وچہ پٹاریاں دے
گنڈے لکھ تعویز تے دھوپ ہرمل سوت آندے نی کنج کواریاں دے
کوئی اک کھوا گنڈھے ناگ واؤنال تے دھاتاں ماریاں دے
کسے پا منکے لسی وچہ گھولے پردے لیا پانی نراں ناریاں دے
تیل مرچ تے بوٹیاں دودھ پیسے گھیو دیندے نی نال خواریاں دے
وارثشاہ سیاہدیاں پنڈ بدھے کھیڑیں زورلائے زراں زاریاں دے

مقولہ شاعر

دردہور تے واروڑے ہور کردے فرق پوے نہ لوہڑوچ گھڑی جے نی

رناں ویکھ کے آکھدیاں زہردہانی کوئی ساعت ہے جیوندی کڑی جے نی

ہیر اکھدی زہر ہے کھنڈچ لی جویں کالجہ چیر دی چھری جے نی

مرچلی جے ہیر سیال بھاویں بھلی بری اوتھے آن جڑی جے نی

جسویلے دے سوتری ایہ سنگھی بھاگی ہوگئی نہیں مڑی جے نی

ویکھ ہیر دی سس سر ماروی اے آکھنے تڈ ہڑی دی حالت بری جے نی

ہائے مٹھڑی کیوں رضادتی اکثر مت رناں پچھے کھری جے نی

وارثشاہ سداوی اے وید رانجھا جس تے دردا ساڈیدی پڑی جے نی

ایضاً

سہتی آکھیا فرق نہ پوے ماسہ ایہ سپ نہ کیل تے آوندے نی

کالے باغ وچہ جوگیڑا سدھ دانا جلیند ے قدم پایاں دکھ جاوندے نی

اوہدی بین دے وچہ لکھ منتر اندے سپ اوسنوں بھیٹ لیاوندے نی

جیکر پڑھے متر نالے کرے تنتر سبھ خلق نوں چانواوندے نی

باشک ناگ کروندی اے میڈ پچھک چھینٹے تیترے سیس نواوندے نی

کلغی داراڈنا اتے بھونڈنا وی اسرال کھرال ڈرکھاوندے نی

تندوڑا بورڑا چھلی تے ملی پھنیر سب اوسدا حکم بجاوندے نی

مٹی دار دوہرے تے کھرنیالی منتر پڑھے تے کلی تے آوندی نی

چلیپا تیلیا سنگتا بوچچلاوڑانا دڑا آوندے نی

کھجوریا تیلیا بنت چنگا پٹھواریا کونچیا چاوندے نی

لونگ مندر دیوے انہاں جتن جوتی روگی ہون چنگے بوٹی کھاوندے نی

کھنکھوریا دہامیاں بس ساطی رتواڑیا کوڑیا چھاوندے نی

کوئی دکھ تے درد نہ رہے بھوار جادو جن تے بھوت سبھ جاوندے نی

ملے اوسنوں کوئی نہ رہے روگی دکھ کلاندے اوستوں جاوندے نی

راون راجے تے وید تے دیو پریاں سبھ اوستوں ہتھ وکھاوندے نی

ہور وید گی وید لگا تھکے وارثشاہ ہوری ہن آوندے نی

پھونک سے مارڈالنے تاثیر کرگئی نزع کا وقت قریب ہے کنواری لڑکیوں کے کاتے ہوئے سوت لڑکی کوئی لحظہ زندہ رہے گی جب سے سانپ نے کاٹا ہے لوٹی گئی باہر جانے کی اجازت کیوں دی عورتیں بے عقل ہوتی ہیں ہماری درد کی دوائی کی پڑیا جس کے پاس ہے سانپ اس کے تابع وفرمانبردار ہیں۔

کلام کھیڑیاں

کھیڑیاں آکھیا کیہڑا گھلی اے جی جیہڑا ڈگے فقیر دی جا پیریں

ساڈی کریں واہر نام رب دے اوئے کوئی فضلدا پلوڑا آن بھریں

سارا کھول کے حال احوال دسیں نال مہریاں برکتاں وچہ وہڑیں

چلو واسطے رب دے نال میرے قدم گھتیاں فقر دے ہوں خیریں

دم لائیکے ہیر ویاہ آندی جنج جوڑ کے گئے ساں وچہ ارئیں

بیٹھ کوڑے گل پکا چھڈی سیدا گھلی اے رلن جاں اری اریں

جیوں جانسیں توں تویں لیا اسنوں کریں منتاں لاوناں ہتھ پیریں

وارثشاہ میاں میرا تیرا علم ہویا مشہور ہے جن تے انس طریں

روانہ کردن مہر اجو سیدا ازد جوگی

اجو آکھیا سیدیا جاہ بھائی ایہ ووہٹیاں بہت پیاریاں لو

جاہ بنھ کے ہتھ سلام کرنا تساں تاریاں خلقتاں ساریاں دو

اگے نزر رکھیں سبھو حال دسیں اگے جوگیڑیدے کریں زاریاں او

ساڈوں بنی ہے ہیر نوں سپ لڑیا کھول کہیں حقیقتاں ساریاں او

نال عاجزی دے قدم چم اکھیں آپ بنایاں خواریاں او
آکھیں رب دے واسطے چل جوگی سانوں پیاں مصیبتاں بھاریاں او
یارو کنڈیوں سپ بنادتا ویکھو عشقدیاں گلاں نیاریاں او
وارثشاہ اوتھے ناہیں پھرے منتر جتھے عشق نے دندیاں ماریاں او

رفتن سید ادر کالا باغ

سیدے ماریکل بدھی پچاڑ کی جتی جھاڑکے ڈانگ لے کڑ کیا اے
واہو واہ چلیا کھڑی بانہہ کرکے وانگ کانگوی ماں تے سر کیا اے
فکر ہیرے دتوں سک نرکھ ہویا پنجر سیدے داڑدیاں کھڑ کیا اے
دکھ ووہٹی دا جٹ نوں کھا گیا وانگ کٹھے کبوتر دے پھڑ کیا اے
جویں ذکریا خاں نے جنگ کیتا لیکے توپ پہاڑ تے کڑ کیا اے
تویں سیدے نے جوگی تے جاپکے تے حال اپنا کھولکے پرکیا اے
کالے باغ وچہ جوگی تے جاوجیا جوگی ویکھ کے جٹ نوں ٹرکیا اے
کھڑا ہوماہی منڈے کہاں آویں نال بھانبڑے شور کر پھڑ کیا اے
سیدا سنگ کے تھرا تھر پیا کنبے اوہدا اندروں کالجہ دھڑ کیا اے
اتوں کھڑی کر بانہہ پکاریا اے ایہ خطرے داماریا بھڑکیا اے
چائیں واسطے رب دے جوگیا اووئے خاروچہ کلیجڑے اڑکیا اے
جوگی پچھیا کی ہے بنی تینوں ایس حال آویں جٹا بڑھکیا اے
جٹی وڑی کپاہ وچہ بنہہ جھولی کالا ناگ ازغیبدا لڑگیا اے
وارثشاہ جاں چونیاں جمع ہویاں سپ جھاڑ بوٹے کتے وڑگیا اے

سب سے نبض دکھاتے ہیں سب حکیم حکمت کرچکے اب آپ خیر سے آتے ہیں
وہاں منتر تاثیر نہیں کرتا جہاں عشق نے دانت چلائے ہیں۔

ایضاً

ہتھ بنھ کے سیدے نے پیر پکڑے مینوں دکھ لگا تیتھے آیا میں
دزات وہٹی میرے تڑفدی اے ایس دردنے بہت اکایامیں
سارے ویدے تے ماندری بھال چکا سبھ کم تے کاج بھلایا میں
وارثشاہ سہتی تیری دس پائی رل کوڑمے سبھ پہنچایامیں

مقولہ شاعر

جدوں سیدے نے کیتی سی عرض ایسی جوگی اپنا جیو ٹھہرایا اے
جیہڑا کنبدا دھڑ کدا بھڑ کداسی خوف خطریوں دل ہٹایا اے
سہتی ہیر نے کوئی اشتنڈ کیتا بھاویں مکر فریب بنایا اے
وارثشاہ بھلا نہ مول سرتوں سہتی کیڈ احسان چڑہایا اے

کلام جوگی

جوگی ولیا سئیں کھاں چھیل جٹا کم ویکھ لے اوسدے رنگدے نی
جدوں غرض بنیاں تدوں ہویوں حاضر دیندامہنے رنگ برنگدے نی
تقدیرنوں موڑنا بھلانا ہیں سپ نال تقدیر دے ڈنگدے نی!
کیتی اوسدی فقراں نے من لئی تقدیر نوں کون اٹنگ دے نی!
جنہوں رب دے عشق دی چاٹ لگی ویدان قضا دے رنگدے نی
ہروقت اوہ ربدا دھیان رکھن نال عاجزی دے دعا منگ دے نی
جیہڑے چھڈ جہان اجاڑوس صحبت عورتاں دی کولوں سنگدے نی
کدی کسے دی کیل وچہ نہ آئے جیہڑے سپ سیال تے جھنگ دے نی
اک میرے ہی نال نہ ویر اسدا ویر نال ہی ٹابری سارڑی اوئے
کدی کسے دینال نہ ڈھک بہندی سدا وسدی اک اکارڑی اوئے
جے میں ہتھ لاواں سروں لاہ لیندی چا گھتدی چیخ چہارڑی اوئے
ہتھ لاوناں پلنگ نوں ملے ناہیں خوف خطریوں رہے نیارڑی اوئے

مینوں مار کے آپ نت رہے روندی ایس ڈل ای رہی کوارڑی اوے
نال سیس نناں دے گل ناہیں پئی مچدی نت خوارڑی اوئے
اساں اوسنوں مول نہ ہتھ لایا کائی لاغر لوتھ یا بھارڑی اوئے
اینویں غفلتاں وچہ برباد کیتی وارثشاہ ایہ عمر پیارڑی اوئے

لپیٹ کر ہاتھ پیچھے باندھ لئے جیسے وحشی لوگوں کی عادت ہے کھڑا ہوا وگڈریا لڑکے کہاں آتا ہے کیوں گرجتا ہوا آتا ہے کپاس چننے والی عورتیں جب اکٹھی ہوئیں تو سانپ کہیں بھاگ گیا تمام قبیلہ نے مشورہ کر کے مجھے بھیجا ہے جو اس خیال سے ڈرا تھا کہ شاید میرا راز ظاہر ہو گیا جب تجھے مطلب ہوا تو حاضر ہوا تقدیر سے کون گذر سکتا ہے ہم لوگ عورتوں کی صحبت سے ڈرتے ہیں۔

مقولہ شاعر

جوگی لیک گھتی پھیر وچہ چونکے چھری اوسدے وچہ کھبایا سو
کھاہ قسم قرآن دی بیٹھ جٹا قسم چورنوں چا کرایا سو
اوہدے نال توں ناہیوں انگ لایا چھری پٹ کے دھون رکھایا سو
پھڑیا حسن دے باغ دا چور ثابت تاہئیں اوسنوں قسم کرایا سو
ایس عشق کتاب دا مکر کر کے نشا اپنے من منایا سو
سوجھا مال والیا سو چور کولوں مت سیدے دی گل گوایا سو
نال مکر فریب دے لیا اندر تاہیں اوسنوں تہمت لایا سو
وارث رہنوں چھڈ کے پیا جنجٹ اینویں راکگا گمر گوایا سو

قسم خوردن سیدا

کھیڑے نشاوتی اگے جوگیڑے دے سانوں قسم ہے پیر فقیر دی جی
مراں ہوئیکے ایس جہان کوہڑا کدی صورت میں ڈٹھی جے ہیر دی جی
سانوں ہیر جٹی دھولی دھار دے کوہ قاف تے مار کشمیر دی جی

لنکا کوٹ پہاڑ دا پار دسے فرہادنوں نہر جوں شیر دی جی!
دوروں ویکھ کے فاتحہ آکھ چھڈاں گور پیر پنجال دے پیر دی جی
سانوں قہقہہ دیوار دیوانگ دسے ڈھکاں نیڑے کالجہ چیر دی جی
اوہدی جھال نہ اساں تھیں جائے جھلی جھال کون جھلے جٹی ہیر دی جی
لوک آکھدے حسن دریا وگے سانوں خبر نہ اوسدے نیر دی جی!
لئے ملھ تے آکھاکھا بھائی پچھے غیبت کرو نہ کیر دی جی
بھینس مار کے سنگ نہ دے ڈھوئی اینویں ہونس کیہی وودھ کھیر دی جی
خلق آکھدی ہے وہاہ آندی میل ہوئے نہ انگ سریر دی جی
لوک آکھدی ہین اپراہدلٹی اساں ہ ڈٹھی صورت ہیر دی جی
اسیں جھوٹھ نہ بولیئے جوگیاں تے خیانت نہ کریئے چیز پیر دی جی
وارثشاہ ایہ خواب اخیال وانگوں جگ شیرنی جانئے شیر دی جی

کلام جوگی

جوگی رکھ کے اکھدے نال غیرت کڈھ اکھیاں روہ پلٹیا ای
ایہ ہیر دا وارثی ہو بیٹھا چاڈیریوں سواہ وچہ سٹیا ای!
سنے جتیاں چونکے دیو چہ آویں ساڈا دھرم تے نیم سب پٹیا ای
ویکھو جوگی ہن سیدے دینال کیتی جویں مال دے چورنوں پھٹیا ای
لٹ پٹ کے نال نکھٹیا ای کٹ پھاٹ کے کھوہ گھسٹیا ای
برا بولدا نیر پلٹ اکھیں جیہا بانیاں شہر وچہ لٹیا اے
پکڑ سیدڑے نوں نال بھوڑیاں دے چوریا روانگوں ڈھاکٹیا ای
گھڑلتاں تے بھوڑیاں نال جتیاں دھون سیکی آنال غربٹیاں ای
موراں پسلیاں بھنکے چور کیتا وانگوں ظالماں ظلم تے جٹیا ای
ہنداں مکیاں نال بیحال کیتا لک بھن مروڑ کے سٹیاای

دوویں بھن باہاں سروں لاہ پٹکا گنہگار وانگوں پکڑ جٹیا ای
شانہ بھن کے کٹ چکچور کیتا لنگ بھن کے سنگ نوں گھٹیا اے
ایسی جوگی نے سیدے دے نال کیتی روم روم تھیں خون آ پھٹیا ای
وارثشاہ خدائیدے خوف کولوں ساڈا روندیاں نیر نکھٹیا ای
ملکہ نہیں بیٹھتی ہمیشہ آ کیلی نظر آتی ہے فریاد غوغا مچا دیتی ہے معلوم نہیں کہ اس کا بدن لاغر ہے یا موٹا پیر پنجال کی قبر کشمیر ہیں ایسی جگہ پہ ہے کہ وہاں کوئی چڑھ نہیں سکتا۔

احوال سیدا

کھیڑا مارکھاکے ترت بھج چلیا واہوواہ روندا گھر آوندا اے
ایہہ دیواجاڑوچہ آن لتھا نال کڑکیاں جند گواوندا اے
ایہہ جوگیڑا نہیں جے دھاڑکائی حال اپنا کھول وکھاوندا اے
ایہہ قارون دے دیس دے سحر جانے وڈے لوہڑ تے قہر کماوندا اے
نالے پڑھے قرآن تے دے بانگاں چونکے پاوندا سنکھ وجاوندا اے
مینوں مار کے کٹ تہبار کیتا پنڈ اکھو کے جھب وکھاوندا اے
نالے کرے زاری اگے کوڑمیدے ہائے ہائے کر پیا کراوندا ائے
جو کجھ حال حقیقت ورتیا سی وارثشاہ نوں آکھ سناوندا اے

کلام اجو!

اجو آکھیا لو ہنیر یارو ایہہ غضب فقیر نے چایا جے
میرا کیوڑے دا ستا مار جندوں کم کار تھیں چا گوایا جے!
میں تاں خوف خدادے ادب کیتا کراں اوہ جو اوس کرایا جے
ہتھو ہتھ لواں بدلہ اوستوں جی جیکوئی کرے سو اپنا پایا جے
فقر مہر دے ساری خلق اتے اوس قہر دا سبق پڑھایا جے

ایہ جوگیڑا نہیں بلا کوئی کھیڑیں آئیکے ظلم اٹھایا جے
میرے چھوہر دا مارکے ناس کیتا اوہنوں رب دا خوف نہ آیا جے
وارثشاہ میاں نواں سانگ ویکھو دیو آدمی ہوئیکے آیا جے

کلام سہتی

سہتی آکھیا با بلا جاہ آپے سیدا آپ نوں وڈا اساوندا اے
کہیا جائیکے بہت تعظیم کرنی ادب اک بجانہ لیاوندا اے
نال کبر ہنکار دے مست پھردا خاطر تلے نہ کسیوں لیاوندا اے
سانہے وانگ ایہ سری چھاوندا اے اگوں آکڑاں پیا وکھاوندا اے
آدم گری دی گل نراک کردا سگوں رکتاں پیا اٹھا وندا اے
جوگی کسی داکی دھراوندے نی لیکھا مول بیاج مکاوندا اے
جاناں فقیراں دے کرے آکڑ غصہ غضب نوں پیاوکھاوندا اے
فقر کسے نوں پشم نہ جان دے نی شپا شپ چھٹا باغ آوندا اے
مارنوہر دے دکھ حیران کیتا اجو گھوڑے تے چڑھ کے آوندا اے
یارو عمر ساری جتی ناہ لدھی رہیا سوہنے ڈھونڈ ڈھونڈوندا اے
سپ ویکھ جواوسنوں ڈنگیا اے نیر اکھیاندا ڈھل آوندا اے
تیرے راج وچہ صاحبا حکم کردا شہزادیاں نفر کھا وندا اے
ایہ قدرتاں ربدیاں کون موڑے مینوں جوگیاں توں مرواندا اے
جنہاں ملک تے مال گھر بار چھڈے تنہاں خوف کیہا کسے آوندا اے
اوہ کسے دی کی پرواہ رکھن جہناں آسرا رب دے ناوندا اے
تسیں ہو بڈھے وڈے کرم برکت مینوں جاونا تساں دا بھاوندا اے
میاں خوف خدائیدا بہت کردا کراں اوہ جو اوس کراوندا اے
وارثشاہ جوانی وچہ مست رہیا گئے وقت تائیں پچھو تاوندا اے

مقولہ اجو

میں تاں جاوناں ہاں اجو آکھدے اے سبھو چلو ہی چل پکاردے ہو
جانھو کھڑا ہتھ پیراگے تسیں لاڈلے پروردگار دے ہو
نال عاجزی وچہ مراقبے دے تسیں رب ہی رب چتاردے ہو
نظر نفھلدے نال نہال کروساری عمر سوے دکھڑے پاڑدے ہو
تسیں فقر اللہ دے پیر پورے وچہ رنج دے میخ نوں ماردے ہو
ہووے دعا قبول پیاریاں دی دین دنی دے کم سوار دے ہو
اٹھے پہر خدادی یاد اندر تسیں نفس شیطان نوں ماردے ہو
حکم رب دے تھیں تسیں نہیں باہر پر خاص حسور دربار دے ہو
تقصیر تمام معاف کرنی بخشہار بندے گنہگار دے ہو
اوگن بخش لئیو اوگنہاریاں دے ذاتی ہام نوں نت چتاردے ہو
فقر مہر کردے کل خلق اتے اکھیں ویکھ کے عیب نتار دے ہو
میری نونہہ نوں سپ دا اثر ہویا تسیں کیل منتر سپ ماردے ہو
لوہڑے جان بیڑے اوگنہاریاں دے فضل کروتے پار اتاردے ہو
تیرے چلیاں نونہہ میری جیوندی اے لگے دامن سو تسیں تاردے ہو
جیہڑا آنکے کرے برابری جی اوہنوں وچہ زمین نگھاردے ہو
وارثشاہ دے عذر معاف کرنے بخشہار تسیں اوگنہاردے ہو

کلام جوگی

چھڈ دیس جہان اجاڑ ملی اجے جٹ نہیں پچھا چھڈ دے نی
اساں چھڈیا ایہہ نمول چھڈن کھیڑے مڈھ قدیم دے ہڈدے نی
اساں ایس جہان توں ہتھ دھوتے کھیڑے پھیر آلود گھسڈدے نی
لبے پئے میرے اتے جھاڑیاں دے پاس جان ناہیں پیخ گڈدے نی

جیند نام لیاں کھیڑے چیکدے سن ہوہراہیردا آپ لیایا ای
جیندی وُنجھلی دیوچہ لکھ منتر ایہ اللہ نے وید ملایا ای!
شاخاں رنگ برنگیاں ہون پیدا ساون ماہ جوں مینہ وسایا ای
نالے سہتی دے حال تے رب ترٹھا جوگی والاندا مالک آیا ای
رانہاں سکدیاں دی دعا رب سنی اوس واہنڈری دایار آیا ای
تناں دھراندی ہوئی مراد پوری دھواں ایس چروکناں لایا ای
ایہدی پھرے کلام اج کھیڑیاں تے اسم اعظم نے اثر کرایا ای
مہمان جو آوندا لین وہٹ اگے ساہوریاں پلنگ وچھایا ای
اپراہد ویکھو ایتھے کوئی ہندا جگ دھوڑ بھلا وڑا پایا ای
منتر اک تے پتلیاں واڑن اللہ والیاں کھیل رچایا ای
کھسکو شاہ ہوری اج آن بیٹھے تنبو آن ادہاٹواں لایا ای
سیوا کرے جوگی بیٹھا مدتاں دا اج کھیڑیاں نے خیر پایا ای
کنکھوں لکھ چا کرے خدا سچا دکھ ہیر دا رب گوایا ای
بھلا ہویا جے کیسدی آس پنی رب وچھڑیاں یار ملایا ای
سہتی اپنے ہتھ اختیار لیکے ڈیرا ڈوماں دے کوٹھڑے لایا ای
رناں موہ کے لین شہزادیاں نوں ویکھو افترا کون بنایا ای
آپے دھاڑوی دے آگے مان دتا پچھے ساہنگرو ڈھول وجایا ای
بھلکے ایتھے نہ ہوون دوویں کڑیاں سانوں شگن ایہا نظر آیا ای
جدوں جوگی تے ربدی مہر ہوئی کلر شور وچہ باغ لوایا ای
وارثشاہ شیطان بدنام کرسولون تھال دے وچہ کٹایا ای

(ترجمہ) اور جو پڑے تم پہ کوئی سختی سو بدلہ اس کا جو کمایا تمہارے ہاتھوں نے۔

مسخری نمودن ہمنشینان باہیر

کڑیاں آکھیا جا کے ہیر تائیں انی ووہٹی اے اج دوہائی ایں نی!

ملے آبحیات پیاسیاں نوں جوگیاں دے وچہ آئی ایں نی!

تینوں دوزخ دی آنچ حرام ہوئی رب وچ بہشت دے پائی ایں نی

پوری رب نے میلکے تاری ایں توں موتی لال دیناں پورائی ایں نی

جس ویدنوں نت پکاردی سیں اوسے وید نے آن اٹھائی ایں نی

منگوں گھتھیاں نوں سال گذر گئے رب نال سبب ملائی ایں نی

اوہو آن ملیا پچھلا یار تینوں باہوں پکڑ کے جس اٹھائی ایں نی

جگوں وچھڑی زدنوں رنگ ماریا جوڑی رنگ دے نال ملائی ایں نی

تیری رب نے آس پہنچا دتی اج یار دے نال رلائی ایں نی

رب آپ ہے آن کرم کیتا بیڑی رہڑدی نوں بنے لائی ایں نی

ووہٹی جیوندی بچی ایں بھلا ہویا جوگی جھارڑا پا بچائی ایں نی

ایہ جوگی ناہیں ولی قطب کوئی جس اپنی فضل کرائی ایں نی

تیرے دل دی ہوئی مراد حاصل اج رانجھے ہتھ پھڑائی ایں نی

وارثشاہ کہو ہیر دی سس تائیں اج رب نے چوڑ کرائی ایں نی

یعنی اب سہتی پر خداوند تعالی نے مہربانی کی کیونکہ دلوں کا مالک آ گیا ہے باہر سے آئی ہوئی مراد ہیر سہتی ہیر رانجھا یہ تینوں (ترجمہ) تو کہہ بڑائی اللہ کے ہاتھ میں ہے دیتا ہے جس کو چاہے اور اللہ گنجائش والا ہے خبردار خاص کرتا ہے مہربانی جس پا چاہے اور اللہ کا فضل بڑا ہے۔

کلام جوگی

جوگی لنگن منائیکے آن وڑیا کہندا پیر دا روٹ پکاونا جے

پھرے مرد نہ عورت غیر کوئی کسے نہ پرچھاوڑا پاونا جے

ہووے اک نویکلی جا چنگی جتھے ہیر دا پلنگ وچھاونا جے

گورو منتراں پڑھاں سوالکھ واری میرے پیر دا ایہ فرماونا جے
دہُواں دھوپ دھکھائیکے رات اندر گورمنتراں جتن کراونا جے
وارثشاہ میاں بوہا بند کرنا باربار ناہیں اتھے آونا جے

ایضاً

درد دورہوسی رب سکھ کرسی میرا آکھنا نہ بھلاونا اوئے
جوگی آکھیا پھرے نہ مرد عورت پوے کسیداناہ پرچھاونا اوئے
کراں بیٹھ نویکلا جتن گوشے کوئی نہیں جے چھنج پواونا اوئے
کن بچ وچہ ووہٹڑی آن پہاتی ناہیں دہن تے شورکراونا اوئے
اکو آدمی آونا ملے سہتی اوکھا سپ دا روگ گواونا اوئے
کواری کڑی دا رکھ وچہ پیر پایئے نہیں ہور کسے اتھے آونا اوئے
مست لٹکدا خوشی دیدار دیئوں دکھ اپنا چاہٹاونا اوئے
اوہدے ڈنگ اتے اساں لام نکا ای سپ نوں ڈنگ چٹاونا اوئے
سپ نس جائے چھل مار جائے بڑا اوکھڑا چلہ کماونا اوئے
مہرا جودے پت نوں ہتھ لایا سیدے کھیڑے نوں مت سکھاونا اوئے
لکھیا تست دے وار قرآن اندر نہیں چھڈ نماز پچھتاونا اوئے
وارثشاہ نہ کوئی تے بندگی نوں مرّوت نہ جگ تے آوناوئے

سپر د کردن کھیڑیاں ہیر وارانجھا سہتی را

سہتی کڑی نوں سد کے سونپیو نے منجا وچہ ایوان ڈہائیکے تے
پنڈوں باہر اک ڈوماں دا کوٹھڑا سی اوتھے دتی نے تھاں بنائیکے تے
جوگی پلنگ دے پاس بہایو نے آبیٹھا ای شگن منائیکے تے
ناڈھو شاہ بنیا مست ہو عاشق معشوق نوں کول بہائیکے تے
کھیڑے آپ جاگھریں بیفکر ستے طعمہ باز دے ہتھ پھڑائیکے تے

سر تے ہوونی آئیکے کوکدی اے چنگی مار کے ہتھ منائیکے تے
اوہناں کھیہ سر گھت کے پٹنا ئیں جہاں ویاہی سی دھڑی لگائیکے تے
بھلکے مالک نہ ہوون مول کھیڑے جہاں آندی سی شگن منائیکے تے
اوہناں جگت اُلاہمڑے بہت دیسی ہن بیٹھے ہونو نہہ کھائیکے تے
وارثشاہ پھر تنہاں نے وین کرنے جنہاں ویاہنوں گھوڑیاں گائیکے تے

یاد کردن رانجھا پنج پیر را

رانجھا کوٹھڑی بوچہ تنگ بیٹھا دل اندروں اوسداڈولیا ای
ادھی رات رانجھے پیر یاد کیتے طارہ حضر دا ہتھ لے تولیا ای
شکر گنج دا پکڑ رومال چپے مندرالال شہباز دا کھولیا ای
کھونڈی سید جلال بخار یئے دی وچوں عطر دے مشک نوں جھولیا ای
خنجر کڈھ مخدوم جہانیئے دا وچوں روح رانجھیٹے دا بولیا ای
مدد پیر اندی ہووے جس شخص تا ئیں اوتھے اتھے نہ کسے تھیں ڈولیا ای
مشکل کرن آسان آ پیر میرے رانجھے یار نے سخن آ بولیا ای
تیریاں مشکلاں سب آسان بچہ جئیو ساڈڑا تدھ نے موہ لیا ای
پیر ساؤاالدین ذکر یئے دھمک تی کنڈھ ڈباہ کے راہ نوں کھولیا ای
جا پشت پناہ ہے رب تیری جتا کیوں تیرا دل ڈولیا ای
جاہ بیٹھا ایں کاسنوں اٹھ جتا سویں نہیں تیرا راہ کھولیا ای
وارثشاہ پچھوں تاویں بندگی نوں عزرائیل جان دھون جڑھ بولیا ای

اظہار کردن سہتی احوال خود بخت میاں رانجھا خواستن مراد بلوچ را

نکل کوٹھیوں ترت تیار ہویا سہتی آن حضور سلام کیتا
بیڑاالا نبے اساں عاجزاں دا رب فضل تیرے اتے عام کیتا
تیرا آ کھنا دلوں منظور کر کے متا کھیڑیاں دا سبھو خام کیتا

میں تاں ہوئی خوار جہان سارے نام یار دے کل بدنام کیتا
میرا یار ملاونا مہر سیتی اساں کم تیرا سر انجام کیتا
بھابی ہتھ پھڑائیکے ٹوردتی بدو کھڑیاں نوں خاص و عام کیتا
شرم ماپیاں دی سبھو روہڑدتی سسی نال جویں آدم جام کیتا
تیرے واسطے ماپیاں نال کیتی جویں علی دے نال غلام کیتا
جدوں کوٹھیوں دوڑ کے نکل چلیا سہتی بنھ کے ہتھ سلام کیتا
موہوں کے مراد جے ملے مینوں ایہو تدھ تھیں طلب انعام کیتا
جو کجھ ہوونی نے سیتا نال کیتی اتے دھرے نال جورام کیتا
ملے شاہ مراد تاں موئی جیواں میں جان کے اج آرام کیتا
اوتھے ٹٹیاں دلاں نوں خوشی ہووے جتھے رب نے آن مقام کیتا
دل جان تھیں ہویکے ٹہل کیتی تیرے کم دا خواب انجام کیتا
میرے ہتھ پھڑائے دی لاج رکھیں تیرا اساں نے کم تمام کیتا
وارثشاہ جتول مہربان ہووے اوتھے خلق نے آن قیام کیتا

دعا کردن میاں رانجھا بجناب بارتعیالی ورحق سہتی و آمدن مرادشتربان

رانجھے ہتھ اٹھا دعا منگی ربا میلنا یار گوارنی دا
ایس حب دے نال ہے کم کیتا بیڑا پار کرنا کم سارنی دا
ایہ تاں جگ دیوچ خوار ہوئی پردہ ڈھکنا ایس خوارنی دا
ایس آن بیچاری نے یار میلے میلیں یارنوں ایس بیچارنی دا
ربا مہر دے نال توں یار بخشیں ایس عشق دے کم سوارنی دا
ڈھل وچہ نہ گھتنا کم سایاں سہتی عشق تے مشک نتارنی دا
پنجاں پیراں دی ترت آواز ہوئی ربا یار میلیں اوا سارنی
پیاوچہ گھمن کندھی دورجاپے بلا بجھج صرصر بیڑے تارنی دا

تیرے کرم کولوں نہیں دور اللہ آوے جھب دلدار دلدارنی دا
فضل رب کیتا یار آن ملیا وارث شاہ مراد پکارنی دا
سہتی اپنے احسانات جتا کر اپنے یار سے ملنے کی درخواست کرتی ہے۔

کلام شاہ مراد سہتی از کلام رانجھا

پری حور دلدل سندی بھین ڈاچی آو یکھ لے جھٹ کرلاڑی اے نی
ڈاچی شاہ مراد دی آن رنگی اتوں بولیا سائیں سواری اے نی
جادو سحرا کے کرامات آکھاں گل ڈھونڈنے دی وڈی بھاری اے نی
جاپے انج جیوں کسے مہار پھڑ کے تیرے بوہے تے آن کھلاری اے نی
کیتو گردنامہ کے پھند کوئی اکے منتراں وانگ مداری اے نی
ڈاچی مہر دی تے اسوار آہا حباگو میٹ ساں نال خماری اے نی
اک سد غیبوں پئی کن میرے ڈاچی سندیاں سارزنگاڑی اے نی
نظر میٹھ گولا اکے تیر آکھاں ڈاچی وگئے وانگ اندھاری اے نی
میری گئی قطار کوراہ گھتی کوئی سچ رکیتو ٹونے ہاری اے نی
شالا ڈھکا آوے ہش ڈھک نیڑے آچڑھیں کچاوے تے ڈاری اے نی
وے سوئی دی پوتری ایہ ڈاچی گھن جھوک پلانے نوں لاڑی اے نی
اوہد پلوڑا منہ تے پٹھ پربت ایہ فرشتیاں اٹھ چتاری اے نی
دیہد دیویاں ہتھ نہ آوندی سیں اوڈھیں راتڑے ماردی دھاڑی اے نی
وارثشاہ دی عمر دی بکری نوں کھاجائے گی موت بگھیاڑی اے نی

روانہ شدن ہیر و رانجھا و مراد و سہتی!

سہتی لئی مراد نے ہیر رانجھے رواں ہو چلے لاڑے لاڑیاں نی
راتوں رات گئے لیکے باز کونجاں سریاں ناتگاندیاں شیہاں لتاڑیاں نی
آپو دھاپ گئے لیکے واہوواہی بگھیاڑاں نے ترناڑیاں پاڑیاں نی

وقت ہلال داہویا جان ہالیاں نے ڈھگیاں گلیں پنجالیاں چاہڑیاں نی
کوٹھا ویکھ کے سکھنا روگیاں دا کدوئے نوں سنیتاں ماریاں نی
اجو مہر دے گھراں نوں سنھ لگی انہاں ویکھ کے گلاں چتاریاں نی
اوہناں اندروں باہروں خبر لیکے گلاں آپ وچ ایہ وچاریاں نی
جیہڑا پاہروبو ہے دیوچہ ستا اوہنوں چاہنگر ہوکراں ماریاں نی
سارے شہر وچہ شور تے دھم پیا کرن کیرنے تے زاروزاریاں نی
رل ہیر تے سہتی نے خوار کیتا کم چوڑ انہاں ڈاریاں نی
ایہ مہریاں مثل شیطان دے نی کام والیاں دیاں نظاریاں نی
جڑھ دین ایمان دی کٹنے نوں ایہ مہریاں تیز کٹاریاں نی
وہے گندگی انہاندے فرج وچوں تھینس موہڈیاں دے اتے چاہڑیاں نی
میاں جنہاں بیگاڑی نارر مانیوں ملن دوزخوں تاچوڑیاں نی
ادھل جان اتے جنہاں لک بدہا اوہناں لکھیاں دہروں خواریاں نی
وارث کسید ے رکھیاں رہن ناہیں پتاں جنہاں دیاں رب اتاریاں نی

ایضاً

جھگا ہیر تے سہتی نے چوڑ کیتا تک وڈھ سٹیا دوہاں لاڑیاں نے
لے گیا ادھال کے اوہناں جوگی ہویاں جگدیوچہ خواریاں نے
ویکھو رب نے آپ سبب لایا اوہدیاں قدرتاں توں بلہاریاں نے
ادھی رات کاروانیاں کوچ کیتا سن کھیڑیاں نے واہراں چاہڑیاں نے
مگر انہاندے واہراں اٹھ پیاں پکڑ برچھیاں اتے کٹاریاں نے
ہائے ہائے ہوئی وچہ کھیڑیاندے ویکھو انہاں تے واہراں چاہڑیاں نے
ابھڑ واہیاں اٹھ کے بھج ٹھے پھڑ کے ڈانگاں تے کہیاں کوہاڑیاں نے
وارثشاہ نائیاں نال جنگ بدہا منوایکے کھیڑیاں واہڑیاں نے

اطلاع نمودن مردمان اجورا

اجو مہرنوں لوکاں نے خبر دتی تیرا چوڑجھگااج ہوگیا
کیہی ہوئی تقصیر ہے اساں کولوں تیر غضب دا سینہ پروگیا
بجلی پئی آسمان تھیں غیبوں سبھ باغ بوٹا صاف ہوگیا
جوگی لے گیا ہیر نوں سنے سہتی ساڈا شرم حیا سبھ کھوگیا
چادر چٹی نوں داغ سیاہ لگا جوگی اپنا دھوناں دھوگیا
ایہ گلاں توں داغ نہ دور ہوسی ساڈوں کالکیں گھت سموگیا
زمین سخت آسمنان بھی دور دسے جیہڑا ہووناں سی سوئی ہوگیا
ساڈا جیو نا بہت محال ہویا وارثشاہ سن ناروں روگیا

مقولہ شاعر

حال حال کرکے واہراں بھج پیاں چاہنگ کوکدی وچ اکاس ہوئی
سن اندروں باہروں حال بوبوس ہیر دی اٹھ ہراس ہوئی
اک چترو وجاوندے جان بھنے بھلا ہویا فقیراں دی آس ہوئی
اک جان روندے جوہ کھیڑیاندی اج ویکھو توچوڑنخاس ہوئی
جوگی لے گیا سہتی تے ہیر تائیں گل عام اونویں آس پاس ہوئی
اک نے ڈنڈے ہتھیں جان بھنے یاروپئی سی ہیراداس ہوئی
ایہووردی ہیر نوں سنویاروذات نڈھی ہراس ہوئی
وارثشاہ نہ مندیاں ڈھل لگدی جدوں استرے نال پٹاس ہوئی

ایضاً

پہلاں واہراں آن مراد ملیاں اگے کٹک بلوچاں نے چاہڑدتے
پکڑترکشان تیرمان دوڑے کھیڑے نال ہتھیاراں دے ماردتے

جیہڑے واہندے گھٹ ٹھاٹھ یارو واہ واہ کردے سبھے پاڑدتے
مار برچھیاں آن بلوچ کڑکے تیغاں مار کے واہراں جھاڑدتے
مارنارکاں مورچے بھن دتے مارجھاڑ کے پنڈوچ واڑدتے
اکدوئے دینال نہ رہیا کوئی کھوہ موہ کے ماراجاڑدتے
وانگ فوج سکندری دھاواہراں داراماریا کھیت وگاڑدتے
وارثشاہ جاں رب نے مہر کیتی بدل قہر دے لطف نے پاڑدتے

ایضاً

جیہڑی جوہ اندر رانجھا ہیر گئے اوتھے شیر ہیسی آدم خورمیاں
اچن چیت جاوسنوں نو آئی اوتھوں دوڑآیا کرکے زورمیاں
چاروں طرف پھرے بکاں ماروااوہ بیلے وچہ مچایا شورمیاں
کن ہیر دیوچہ آواز پہنچی کہندی پیادھندا ہن ہورمیاں
ہیر آکھدی رانجھیا شیر آیا میرے کن پئی گھنگھورمیاں!
پیر یاد کررب دا واسطائی شیر نہیں ایہ قہر قلور میاں
پنج پیر رانجھیے نے یاد کیتے اوہ آئے نی آکھدے پھنور میاں
مدد کرو خدائید واسطہ جے ساڈی تساندے ہتھ ہے ڈورمیاں
جیکر کرو مدد تاہیں گل چنگی نہیں وسدی اے ساتوں گورمیاں
وارثشاہ پیراں اگے عرض کردا خوشی کرو مینوں دیہوتورمیاں

مژدہ دادن پیران رانجھارا

پنجاں پیراں زبان تھیں حکم کیتا بچہ جاہ جلدی فتح پاوسیں توں
جدون شیر آسی تیرے مارنے نوں تدوں کبر ہنکارگواوسیں توں
کرعاجزی عجز توں شیر اگے اوہنوں منت دے نال سناوسیں توں
جیکر منسی عرض اوہ نہ تیری وارث اوسنوں مارمکاوسیں توں

آمدن شیر

رانجھا آکھدا سنیں توں شیر مرد اتینوں قسم ہے پیر فقیر دی جی

اساں عاجزاں نوں کیوں مارنائیں گل بری ہے اسی تدبیر دی جی

من اساں دا آکھیا جاہ مڑ کے من قسم حضرت دستگیر دی جی

وارثشاہ رانجھا منت بہت کرو طمع تنگ پئی جٹی ہیر دی جی

کلام شیر

شیر آکھیا رانجھیا سنیں میتھوں ست روز طعام نہ کھایا اے

بھکھ تریہہ نے بہت بیحال کتا رب اج شکار ملایا اے

تساں دوہاں نوں رجکے کھاوساں میں شیر گجکے آکھ سنایا اے

وارثشاہ میاں ہیر آکھدی اے سانوں رب عذاب پہنچایا اے

مقولہ شاعر

رانجھا منتاں کرکے تھک رہیا شیر آکھیاں باز نہ آوندااے

رانجھے پیراں دا حکم پروان کیتا ہر چند سوال تاں پاوندااے

شیر اک نہ منی سی بات اسدی پنجہ زہر دا چاچلاوندااے

وارثشاہ رانجھا پنجہ جھلکے تے غصہ جیوتے بہت لیاوندااے

کلام رانجھا

رانجھا ہیر نوں آکھدا چل پیاری میں بھی شیر نوں مارکے آوناہاں

منت کیتیاں باز نہ آوندااے دھروں ایس دی لکھ چالاہوناہاں

پچھا چھڈ دیوے جیکر اساں وایہ نہیں تے جان تھیں مارگواوناہاں

وارثشاہ جیکر کہیا نہ منے ایہوں جندتوں مارمکاوناہاں

غصہ کردن شیر

شیر گل سنکے رانجھے یاروالی جیووچہ کچیاں کھاوندا اے
کہندا آدمی زاد کی آکھدا اے پنجہ دوسری وار چلاوندا اے
رانجھے ویکھیا نہیں خیال چھڈدا دوہاں باہاں توں پکڑ بہاوندا اے
وارثشاہ غصے نال شیر تائیں رانجھا جان تھیں ماریا چاہوندا اے

کشتہ شدن شیر

رانجھے کڈھ کھونڈا پیر زکریئے دا وکھی شیر دیوچہ کھبایا سو
خنجر سید جلال مجاریئے دا شکم اوسدے وچہ چلایا سو
حکم پیراں دا جٹ نوں یاد آیاز ور اپنا سب لگایا سو
پنجاں پیراں رانجھیٹے نوں فتح دتی جدوں اللہ دا نام دہایا سو
شیر تڑفدا بہت بیحال ہویا اوہدی الکھ فساد مکایا سو
وارثشاہ میاں رانجھے بیٹھ کے تے چم شیر دے بدن توں لاہیا سو

مقولہ شاعر

کھل شیر دی لاہ مرگان کیتا نوں ماس بگلی اندر پایا اے
رانجھا خوشی دینال اٹھ روان ہویا ترت پھیر جٹی پاس آیا اے
ہیر بیٹھی سی بہت دلیل اندر رانجھے جائیکے مکھ وکھایا اے
جٹی آکھدی شکر خدا دا اے تینوں رب نے اج بچایا اے
دشمن جان دا پکڑ فناہ کیتا اوہدا نام نشان مٹایا اے
وارثشاہ مقبول اوہ رب دے نے جنہاں نفس نوں مارمکایا اے

کلام ہیر

جوہ عدلی دی لنگھی جاں دوہاں جنیاں رانجھے یارنوں نیند آگھیریا اے
متیں دے رہی ہیر رانجھنے نوں اوس اک نہ چت سہیڑیا اے

وقت سون دا نہیں ایہ ہیر واری زوراوری دراز ہو فیڑیا اے
تدھ برا ہی پھیڑنا پھیڑیا اے کون ہونی دے نال کھہڑیا اے
زورآوری اوہ آن دراز ہویا ہیر آکھدی براتوں پھیڑیا اے
رانجھے ہوش نہ مول وچار کیتی ہیر اوسنوں مول نہ چھیڑیا اے
جدوں ہو بولے سرت ناں گھوک ستا پھیر ہیرنوں نیند نے گھیریا اے
مت نہ لئی دوہاں عاشقاں نے ویکھو ہونی نے عقل نکھیڑیا اے
نیند غفلت دے وچ دراز ہوے ساعت بری نوں جانکے چھیڑیا اے
دوہاں ہوش نہ مول وچار کیتی جان بجھ کے دکھ سہیڑیا اے
موڑے کون رضا خدادی نوں اگے کسے نے مول نہ پھیریا اے
وارثشاہ اوتھے سوں گئے دونویں دکھاں آن کے پلڑا پھیریا اے

قید کردن کھیڑیاں ہیرو رانجھارا

دوجیاں واہراں رانجھنے نوں آن ملیاں ستا پیا اجاڑ وچ گھیر یو نے
ڈنڈا پاونسے برچھیاں پھیر دے نی گھوڑے وچ میداندے پھیر یو نے
سر ہیر دے پٹ تے رکھ ستا سپ گنج خزانیوں چھیڑیو نے
ستا پکڑیا کجھ نہ وس چلے شامت نفس دی آن لویڑیو نے
ہیر پکڑ لئی رانجھا قید ہویا ویکھو جوڑی نوں آن نکھیڑیو نے
لاہ سہیلیاں جنھ کے ہتھ پنڈ چابکاں نال اچیڑیو نے
ویکے رانجھے نوں دکھ پوڑیاں دا مشکاں جنھ کے چانبیڑیو نے
جیڈا وس چلے بندہ لالیندا ویکھو عاشقاں دکھ سہیڑیو نے
اس وقت حساب نوں روز محشر سوئی ملے گا جو کجھ پھڑیو نے
ہتھو ہتھ بدلہ جھولی رب پایار لیا اپنا سب نبیڑا یو نے
ہیر آکھیا رانجھیا صبر کریں اساں عاجزاں تے دکھ گھیر یو نے

کے تڑے وقت سی نیوں لگا اساں بچیا بھنیاں دانیاں نوں
ساڈھے تن ہتھ زمین ہے ملک تیرا وارثشاہ کیوں ولیں ولانیاں نوں

کلام ہیر با رانجھا

وقت سون دا نہیں سی ہیر واری زوراوری توں لکھ لپیٹیا وے
ہائے ہائے مٹھی نہ لئی آدتی عقل ہزار جوگیٹیا وے
وس پیوں توں ویریاں ڈاہڈیاں دے کی واہ ہے مشک لپیٹیاوے
پنڈا چابکاں نال ادھیڑ ویسن سیال رانجھیا حسن ولیٹیا وے
کھلی بانہہ کرکے ہیر آکھدی اے میرے وس نہ کجھ گرہیٹیا وے
جیہڑا کھنڈیا وچ جہان سارے نہیں جاونا مول سمیٹیا وے
روز حشر دے سب حساب ہوسی تیرینال ہی میاں رانجھیٹیا وے
بناں عملدے نہیں نجات تیری پیا مارئیں قطبدیابیٹیا وے
میں آکھنی ہاں اٹھ جاہ جھبدے ایتھے کاسنوں زمین تے لیٹیا وے
دیس ویریاندے وچ گھوک ستوں کیتی سرت نہ ہوش سلیٹیا وے
راجہ عدلی ہے تخت تے عدل کردا کھڑی بانہہ کہ کوک سگھریٹیا وے
ویلا بیتیا ہتھ نہ آوندااے میاں رانجھیا سمجھ بے ٹھیٹیا وے
اثر صحبتاں دے کرجان غلبہ جا راجے دے پاس جٹیٹیاوے
چاندی قلعی تانبا ترت ہووے سونا جیتاں کیمیا نال چمیٹیا وے
نہیں حور بہشت دی ہوجاندا گدہازری دینال لپیٹیا وے
گورل گل نوں مارنہ وچ کناں سن جٹ کھچریٹیا وے

مقولہ شاعر

اواوکوکو کیتا رانجھنے نے اچی کوک چانگر دھروسدا اے
بوبو مارکے للکراں کرے دھماں راجے پچھیا شور ایہ کاسدا اے

اجے آکھیا لو کھاں خبر یارو کیا شور تے غم ہراسدا اے
نفراں آکھیا اک درویش جوگی دا دخواہ آیا کر آس دا اے
کس ماریا کس رنجانیا اے لیاؤ وچہ دربار ہراسدا اے
رانجھا آدرباروچ ہویا حاضر خون پھٹیا چابکاں ماسدا اے
رانجھے آکھیا راجیا چریں جیویں تیر اراج تے حکم اراسدا اے
حکم ملک دتا تینوں رب سچے کرم اوسدا نگر غم کاس دا اے
تیری دھانگ پئی روم شام اندر بادشاہ ڈرے آس پاسدا اے
تیرے راج وچہ بناں تقصیر مویا نہ گناہ تے نہ کوئی بھاسدا اے
عدل کرنا تے صاحب ول دھیان دھرنا فرض تیرے اتے عام خاصا اے
میری سبھ تقصیر معاف کرنی مینوں فضل امید دی آسدا اے
میں آس کرکے تیرے تیک آیا بنے لامینوں جیوترا اسدا اے
نکھی پھاسدی اے جویں شہد اندر وارثشاہ اس جگ وچہ پھاسدا اے

حکم کردن راجہ وگرفتار شدن کھیڑیاں

راجے حکم کیتا چڑھی فوج بانکی آراہ وچ ماردے کھیڑیاں نوں
گھیر لئے کھیڑے فوج عہدیاں نے دیندے دب تے بہت ڈریڑیاں نوں
سانوں حکم ہے چور نہ جان پاوے چلو چھڈ وکھاں کرمدیاں پٹیریاں نوں
عزت نال چلو تسی نال ساڈے نہیں وڈھ کے کھانگے بیریاں نوں
تسیں ہوسدھے چلو پاس ساڈے چھڈو یہوں کھا جھگڑیاں نوں
بنھ کھڑا نگے اگے تے آپ چلو نہیں جاندے ایس بکھیڑیاں نوں
پکڑ وچہ حضور لیائے حاضر راہزناں تے کھوہراں پٹریاں نوں
وارثشاہ چن ہور جان گرہن لگے اوہ بھی پھڑے اپنے پھڑیاں نوں

آمدن کھیڑیاں نزد راجہ بحالت گرفتاری

کھیڑے راجے دے آن حضور ہوئے منہ بنے نے آن فریادیاں دے
رانجھے آکھیا کھوہ لُچلے نڈھی ایہہ کھوہرے وپربیداداں دے
میتھوں کھوہ فقیر نی اٹھ نٹھے جویں پسیاں نوں ڈرم شادیاں دے
میرا نیاں تیرے اگے راجہ صاحب ایہہ وڈے درباری عادیاں دے
چیتا واہڑیاں پگڑیاں ویکھ بھلیں شیطان نے اندروں دا دیاں دے
میں فقیر غریب اناتھ جوگی تینوں کراں گا بچن آبادیاں دے
ایڈا جھوٹا پراہدا یہ بول دے نے ایہہ جھگڑے بے مرادیاں دے
وارث باہروں سفید سیاہ وچوں تنبوہوں جویں مالزادیاندے

عرض کردن کھیڑیاں پیش راجہ

کھیڑیاں جوڑ کے ہتھ فریاد کیتی نہیں وقت ہن ظلم کماونے دا
ایہہ جگ بے باجھ دا وڈا کھوٹ سحر جان دا سربوں جماونے دا
ویہڑے وڑدیاں نڈھیاں موہ لیاں اس تے علم ہے رناں ولاونے دا
ساڈے نونہہ اک دن سپ لڑیا اوہ وقت سی ماندری لیاونے دا
سہتی وسیا جوگیڑا باغ کالے ڈھب جان دا جھاڑیاں پاونے دا
منتر جھاڑنے نوں اس سدآندسانوں کم سی جند بچاونے دا
اک دھی تے اک سی نونہہ ساڈی منتر پھوکیا دوہاں لیجاونے دا
لیندا دوہانوں راتو ہی رات نٹھا فقر ولی اللہ پھیرا پاونے دا
وچوں چورتے باہروں ساہد دسے استے ول ہے بھیس وٹاونے دا
راجے چوراں تے یاراں نوں ماردے نی سولی رسم ہے چور چڑھاونے دا
اقتلو الموذیات قبل الاذن اکیہا فائدہ جھگڑا پاونے دا
بھلا کریں توں ایس نوں مارسٹیں حکم آیا ہے چورمکاونے دا
اوہدیاں سہلیاں ولیاں تے بھل ناہیں استے ول ہے بھیس وٹاونے دا

کلام راجہ

راجے آکھیاں تساں تقصیر کیتی ایہ وڈا فقیر رنجانیاں جے
نک کن وڈویاں چاہڑسولی اینویں گئی ایہ گل نہ جانیاں جے
راجے جٹ نہ جاندے کسے تائیں تسیں اپنی قدر پچھانیاں جے
رناں کھوہ فقیراں تھیں راہ مارو تنبو کبر دے تسیں نہ تانیاں جے
کراں اوہ جو چانسی ملک سارا برا جوگی نوں جے رنجانیاں جے
نیڑے رہنوں سمجھ کے جانا سی کیوں عاجزاں نال ترسانیاں جے
راتیں چور تے ونے ادھالیاں نے شیطان وانگوں جگ رانیاں جے
مارکھل تساڈی میں کھچ سٹاں میرے راجدے وچ بلانیاں جے
قاضی شرعدتساں نوں کرے جھوٹھا موجاں سولیا ندیاں تساں مانیاں جے
ایہ نت ہنکارنہ مان رہندا کدی موت تحقیق پچھانیاں جے
فقیر جانکے ایسنوں ماریا جے مفلس بہت غریب ستانیاں جے
وارثشاہ سراں دی رات وانگوں دنیا خواب خیال ہی جانیاں جے

آمدن کھیڑیاں ورانجھا نزدقاضی

جدوں شرعدے آنکے رجوع ہوئے قاضی آکھیا کروبیان میاں
ویہو کھول سنائیکے بات مینوں کراں عمرخطاب دانیاں میاں
کھیڑے آکھیا ہیر سی ساک چنگا گھر چوچک سیالدے جان میاں
اجو کھیڑیے پت نوں خیر کیتا ہوراتھکے سبھ تراں میاں
جنج جوڑ کے اساں ویاہ آندی تکے خرچ کیتے ڈھیردان میاں
لکھ آوماندی ڈھکی لکھی سی ہندوجاندے تے مسلمان میاں
وڈی رسم کیتی ملاں سدآندا جنہوں حفظ سی فقہ قرآن میاں
شاہد پاس بہال نکاح بدھاجویں لکھیا وچ قرآن میاں

اساں لائکے دم ویاہ آندی دیس ملک رہیا سبھو جان میاں

ساری خلق خدائیدی جاندی سی شاہد بج تے ست نہ جان میاں

اساں کھولکے حال بیان کیتا جھوٹ بولنا بہت نقصان میاں

رواں واگن لے چلیا ہے سیتا ایہ پھوہر وتیز زبان میاں

ایہو عرض اوبال جناب اندر ربا جملدار ہے جہان میاں

ساڈی نونہہ آوے جیکر ہتھ ساڈے تدوں ہووسی مہر رحمان میاں

ربا دین دا صدق ایمان رکھیں حقدارنوں حق پچھان میاں

نال صدق ایہ نونہہ جے رہے ساتھے تدوں حقدار حق توں جان میاں

ڈرماردا راجیاں رانیاں نوں ہیبت نال ہے کنبدی جان میاں

وارثشاہ ورگاہ وچ سچ بولیں جھوٹھ کرے ایمان زیان میاں

یہ بات سرسری نہ سمجھورات کو چوری اور دن کو عورتیں نکالنا یعنی شرع کا قاضی تم کو جھوٹا کریگا پھر تم کو سولی پر چڑھایا جائیگا تخشد یا اور لوگ لگا۔

کلام جوگی

رانجھا آکھدا پچھو کھاں ایہ چھاپہ کہتوں دامن نال چموڑیا جے

راہ جاندڑے کسے نہ پون چمڑا یہ بھوتناں کتھوں سہوڑیا جے

اوہ تاں زونڈرآ رہیا ہے مگر تساں اوہدے نیناں دا نیرنکھوڑیا جے

اک مجھ چکڑنال لپڑی سی سارا منگو چا اوس لیوڑیا جے

سارے ملک ایہ جھگڑا پیا پھردا کسے مہکیا تے نہیں ہوڑیا جے

وارثشاہ کسنبے دے پھوگ وانگوں اسداا کڑ رسا نچوڑیا جے

بیان کھیڑیاں

دوں ٹکے سر ساہی سی آن وکدا قحط پیاسی وے ڈھغشبتو لیاندا

تدوں آیا کال وچہ بھکھ مردا لگا چاک سی مہر دیاں کھولیاندا

لوک کرن وچار جوان بیٹی اہنوں نگر شریکاں دیاں بولیاندا
چھیل نڈہڑی ویکھ کے گرد ہویا ہایا ہویا سیالاندیاں گولیاندا
مہیں چار کے مچیاد عویاں تے ہویا وارثی ساڈیاں ڈولیاندا
موجوچوہدری دا پت آکھدیسن پچھلگ ہزارے دیاں بولیاندا
عدل کریں جو عمر خطاب کیتا ہتھ وڈھناں جھوٹیاں رولیاندا
نوشیرواں گدھے دا عدل کیتا اتے کنجری عدل تنبولیا ندا
ناد کھپری ٹھگدی بات ساری چیتا کریں دھیان توں بھولیاندا
منتر مار کے کھمب دا کرے ککڑ بیرتم توں کرے جمولیا ندا
کنگھی لوہے دی تا ئیکے پٹے واہے سردار ہے برے کسبولیاندا
بھیس مکروا پہنکے ٹھک پھردا بیلی بنے مدار بھلولیاندا
ہرے لونگ لیا وکھاوندا اے کرے جانفل چامولیاندا!
تارے توڑدانال ایہ جادواں دے اتے وڈا استاد بھنگولیاندا
انب بیج تنوروچہ کرے ہریابنے کھیوباکا اولیاندا!
وارثشاہ سبھ عیب دا رب محرم اینویں سانگ ہے پگڑیاں پواپاندا

کلام قاضی

قاضی آکھیا دس فقیر سائیں اتے شاہد حال جو تیرڑے اوئے
ازغیب دی خبر نہ جانئے ہاں شرع ظاہر پرست سویڑرے اوئے
باجھہ شاہداں نہیں ہیرواتینوں شاہد باجہ نہ ہون نبیڑے اوئے
اساں شرع شریف دا حکم کرناں چھڈو جھوٹھدے سبھ بکھیڑے اوئے
جس شرع شریف نوں من لیا ہوون عاقبت اوس نیرڑے اوئے
فیصل کراں خرخشے نوں میاں وارث جھب آکھ سنا سنیڑے اوئے

کلام جوگی

رانجھے آکھیا ایہ سن عرض میرے تینوں علم ہے فقہ اصول میاں

کر عمل توں اوستے میاں قاضی جیہڑا نص دے وچ نزول میاں

راہ عشقدا عاشقاں من لیا جیہڑا منیاں نبیؐ رسول بیاں!

قالو بلی دے روز دا قول بدھا میرا ہیر دینال قبول میاں

اوس قول پچھے روح من آپے واا صادد یوچ وصول میاں

اندر لوح تے قلم دی لکھ چھڈیا روح جاندا میل ملوں میاں

اہناں عاشقاں عشق اللہ دا اے جیندا منیا رب معمول میاں

ایسے پاک دیدار دے ویکھنے نوں منگے نت دعا رسولؐ میاں

سانوں عشق مجازی دی لوڑنا ہیں کیتا عشق حقانی قبول میاں

عاشق سوئی جو عشق وچ رہے قائم کدی بے نہ ہوملوں میاں

عاشق عشق خدا وچ مہور رہدے کدی رکریگا رب قبول میاں

واس عشقدے توں اوہ نسجاندے جہڑے جرمدے جہل جہول میاں

مارے ربدے تے ردخلق ہوئے حکم عشق جو عدول میاں

عاشق چھٹکے عشق دیاں روہجکانوں ہوون عشقدے شغل مشغول میاں

اوسے حکم اتے عمل عاشقاندا جیہڑا ربدا فرض معمول میاں

کرن طعن ملامتاں عاشقانوں احمق عقلدے لوگ مجہول میاں

عشق ربدا منا مثل فاعل عاشق اوسدے مفعول میاں

وارثشاہ نوں نال شفاعتاندے رب کرے دیدار وصول میاں

کلام قاضی

قاضی آکھدا بول فقیر سائیں چھڈ جھوٹھ دے دب دریڑیانوں

اصل گل سوآکھ درگاہ اندر لاتذکرو اجھگڑیاں جھیڑیانوں

اہناں جٹاندی شرم تدھ لاہ سٹی خوار کیتا ای سیالا تنے کھیڑیاں نوں

سارے دیس وچہ دھم تے شور ہویا دونویں پھڑینی اپنی پھیڑیانوں

پچھے میلکے چوئیارڑکیائی اوہ رواسی وقت سہیڑیانوں

بھلیاں مانساندی عزت ہیائی مفت چڑیوں ماں اکھیڑیانوں

پہاں مچھوں آنکے دعویاں تے ہے سلام والاں چلاں تیریانوں

اینویں پنڈا جاڑکے چپ چکوں ہن وہڑڑی وہ کھاں کھیڑیانوں

دنیا داراں نوں عورتاں زہد فقراں میاں چھوڑ کر جھگڑیاں جھیڑ یاں ننوں

چھڈ دیہ حیا دینال جٹی نہیں جانسیں دریان میریاں نوں

ہتھ بنھ کے رانجھے نے اٹھ کہیا کراں عرض نہ کراں بکھیڑیانوں

آؤ ویکھ لو سنن گنن والے ایہ قاضی نے ڈوبدے بیڑیاں نوں

نت مال پرایا چور کھاندے ایہ دس مسلے رائیں پھڑیاں نوں

قاضی بہت بے آوندا ترس تینوں بٹی بخشدے اپنی کھیڑیانوں

غضب نال قاضی کہیا سن میاں اسیں شرعتے کراں نبیڑیاں نوں

مسلمان کرکے تینوں چھڈناہاں نہیں جاندا غضباں میریانوں

حکم ربدینال انصاف کرکے دیاں وس آلود لویڑیاں نوں

عیبی کل جہان دے پکڑینگے وارثشاہ فقیر دے پھیڑیاں نوں

یعنی جس طرح گائے کو زیر کر کے دودھ دوہتے اور دودھ سے روغن نکالتے ہیں اسی طرح تو نے کیا۔ کیا وہ جائز تھا تیری فریبوں کو سلام۔

فیصلہ کردن قاضی

قاضی کھوہ دتی ہیر کھیڑیاں نوں یارو ایہ فقیر غولیا جے

وچوں چور تے باہروں ساہد دسے بنے مکیوں ولی تے اولیا جے

دغیدار تے جھاگڑو کلاکاری بن پھرے مشائخ تے مولیا جے

جدوں وہنے تے آویتے صفاں گالے اکھیں میٹ بہے جاپے اولیا جے

وارثشاہ دوویں پریشان ہوئے جویں پڑھیاں لاحول شیطان یارو

کلام جوگی

رانجھا آکھدا جاہ کی ویکھنی ایں برا موت تھیں ایہ وجوگ ہے نی

پئے دہاڑدی لیپ لچلے مینوں ایہ دکھ کی جان دا لوگ ہے نی

خالی ہتھ جو ملک وچہ پھرے بھوندا یاراوسدا کوئی نہ ہوگ ہے نی

جنہوں عمردا واعدا پیاہو یاستوں کجھ احسان نہ ہوگ ہے نی

پلے دم ناہیں دیاں حاکماں نوں بناں معاملہ کجھ نہ یوگ ہے نی

اوڑک آونا ئیں اک وقت ہیرے اکدوئے توں بجھ کھلوگ ہے نی

ملی اوسنوں ہیر تے سول مینوں تیرے نام دا اساں نوں توک ہے نی

بکل لیفدی چھیاں دیٹیاندیاں ایہ رات سیالدی بھوگ ہے نی

شوقن رن گواہنڈ کوپتیاں دا بھلے مردوے بابد اروگ ہے نی

خوشی کت ہوون مرد پھل وانگوں گھریں جہاندے نتدا سوگ ہے نی

جدوں کدوں محبوب نہ چھڈنا ئیں کالا نگ خدائیدا جوگ ہے نی

تنہاں وچہ جہان کی مزہ پایا گل جہاندے ریشہ جوگ ہے نی

جیہڑا اپناں خوراک دے کرے کشتی اس مردنوں جانی ایں پھوگ ہے نی

جیہڑا ہتھ خالی پھرے ملک اندر یا اوسدا کوئی نہ ہوگ ہے نی

آسمان ڈھیہ پوے تے نہیں مردے باقی جہاندی جگ تے چوگ ہے نی

کاہنوں طرف میری ہیرے ویکھنی ایں رانجھا آکھدا ایہ ٹھکروگ ہے نی

جو کجھ لکھیا سی جھولی پالیا بیٹھنا پاٹھ یوگ ہے نی

ہیر کھوہ دتی قاضی کھیڑیانوں مینوں لگ گئی نیزیدی نوک ہے نی

لئی چیز غریب دی ڈاہڈیاں نے زور اور لانکولوں کیہڑا کھوگ ہے نی

کاں کونجنوں ملے تے شیر پھوی وارثشاہ ایہ دھروں سنجوگ ہے نی

شہر اڑ جاوے یا شق ہو جاوے ویکھئے کون مکان سے نکال لے جاتا ہے جیسا احوال پڑھنے سے شیطان حیران ہو جاتا ہے ایک دوسرے سے سوال کا وقت یعنی قیامت۔

مقولہ شاعر

ہر وقت بے فضلدا مینہ وسے بھلا کون مناوندا ارٹھیاں نوں

لب یار دے آبحیات باجھوں کون زندگی بخشدا کٹھیا نوں

تیری میری پریت سی لڑیا اینویں کون ملیگا واہراں چھٹیاں نوں

پاک رب حبیب دی مہر باجھوں کو بخشدا اکھتیاں ٹٹیاں نوں

باجھ سجناں پیڑ ونڈ اندیاندے نت کون مناوندا ٹھیاں نوں

لوح قلم تے لکھی پریت میری جدا کون کرے اساں جٹیا نوں

رووِیں راہ فراقدے مارلئے کرامات مناوندے رٹھیاں نوں

آہ صبر دی مار کے شہر ساڑو بادشاہ جانے اساں مٹھیا نوں

مرشد پیر کامل ہووے گھسدیوے حال تال فقیر دے لٹیاں نوں

بناں طالع نیک دے کون موڑے وارثشاہ دناں اپھیاں نوں

بددعا دادن ہیر

ہیر نال فراقدی آہ مارے ربا ویکھ اساڈیاں بھکھن بھاہیں

اگے اگ پچھے سپ شینہہ ناسپیں ساڈی واہ نہیں چلدی چویں راہیں

اکے میل سایاں رانجھا یار مینوں اکے دوہاندی عمر دی لکھ لاہیں

ایڈا قہر کیتا دیس والیاں نے ایس شہر نوں قادرا اگ لائیں

ہووے میرا تے رانجھے وا پھرا میلا منگاں ربتوں اج ایہ کراں دعائیں

وارثشاہ دا عجز قبول کرنا تیرا نام ستار غفار سائیں

کلام ایضاً

توں تاں اپنے نام قہار پچھے ایس شہر نوں قادر اگ لائیں
سارا شہر اجاڑ کے ساڑ بار کھلیں حیوان تے مال گائیں
ساڈی شرم رہے کرامات جاگی بنے بیڑیاں ساڈیاں چالائیں
ٹوریں نال ایمان دے داود یکے وارثشاہ غریب دیاں سنیں دعائیں
فریاد نمودن ہیر ورانجھا بدرگاہ مجیب دعوات
رانجھا ہیر دونویں درگاہ اندر انہاں روکے کوک سنایا ای
ربا قہر گھتیں ایس قوم اتے جنہاں اساں نوں چا ستایا ای
جویں اندھ تے قہر دی نظر کرکے مگہاسروں پوری لٹایا ای
سرگاپوری امر پوری اندر پوری دیوپوری مگہواس تے لایا ای
قہر کریں جو بھدرکاماریائی جھنڈ سنڈ سبھ بھسم کرائیا ای
کرودھ گھت کے جوہرنا کشے تے نال نخاندے ڈھڈ پڑوایا ای
رگت بیج مگہاسروں لاہ سٹے پر چنڈ کرپلک وچہ آیا ای
گھت کرودھ جو پایکے کشن راجے منڈی کاہن توں چاٹپایا ای
اوہا کرودھ کریں جیہڑا چا ردن را مچندرتوں لنک لٹوایا ای
اوہا کرودھ کریں جیہڑا کرودھ جوگی بشوہ منتروں کھیل کرایا ای
اوہا کرودھ کریں جیہڑا پانڈوواں توں کچھاںودے دوچہ کرایا ای
وردیتی چاہڑ جوالیکے بھیل بھنگم جیہڑا کیروواندے گل پایا ای
گھت کرودھ جیوں پاگل کھریدے کئی کھونیاں چاگلوایا ای
گھت کرودھ جو دروپدی نال ہوئی بیدنال پراندبچایا ای
گھت کرودھجو رام نوں دے بھیشر گھت مون سروپ لگایا ای
جدھ وچ جو رام تے لچھمن نے کبنھ کرن دے باپ کرایا ای
گھت کرودھ جویں رام نے کرودھ کرکے بلی سندھ نوں کھیت کرایا ای

گھت کرودھ جو بالی تے رام کیتا اتے مار کے چاچڑوایا ای

گھت کرودھ جوں سیتا نوں بھیجلے تے مہاں دیو کوآپ بنایا ای

اوہا کرودھ کریں جیہڑا اتنیا نتے پٹھ بوودے وچ کرایا ای

ایہ عرض اساڈڑی سن ربا رانجھے یار نے آکھ سنایا ای

اسدا آکھنا رب منظور کیتا ترت شہرنوں اگ لگایا ای

جدوں اگ نے شہرنوں چوڑ کیتا لوگ راجیدے پاس پھر آیا ای

پانی گھتیاں بجھے نہ مول ہرگز اگ بھڑک کے شہر تپایا ای

وگی ہوئی فقیر دی کون موڑے قہر رب نزول ہو آیا ای

وارثشاہ میاں وانگ شہر لنکا چاروں طرف ہی اگ مچایا ای

مقولہ شاعر

آہ عاشقاندی ہن اگ مچی وکیھ ربدیاں بے پرواہیاں نوں

لگی اگ چوطرف جاں شہر سارے کیتا صاف جھگیاں جھاہیاں نوں

سارے دیس وچ دھم تے شور ہویا خبراں پہنچیاں پاہندیاں راہیاں نوں

راجے پچھیا ایہ کی ظلم ہویا کوئی وسو رسے انہاں گواہیاں ننوں

پرشن لانجو میاں خبر دی کی دوس ہے قلم سیاہیاں نوں

رب عاشقاں دوہاندیا آہ سنی بدلہ ملیا ایہ ظلم کمایاں نوں

پئی آن ازغیبدی ایہ آتش لگی محلاں تے قلعیاں کھائیاں نوں

جیتوں سدکے دوہانوں کریں راضی رب بخشیگا سبھ گناہیانوں

راجے حکم کیتا کھیڑے کرو حاضر نہیں جاندے ضابطے شاہیاں نوں

لوکاں آکھیا فقر بددعا دتی راجے بھیجیا ترت سپاہیاں نوں

آکھن کھیڑیانوں چلو ہوو حاضر کھیڑے پھڑے نی وکیھے کاہیانوں

ہیر کھوہ لئی کھیڑے دھک دتے تساں چاہڑساں سولیاں پھاہیانوں

حق رانجھیدا ایہ ہے ہیر جٹی اٹھ پئے ہوگر کیوں راہیا ننوں
سانوں پرتوانہاں وکھادتا کل خبر ہے پالیاں راہیاں نوں
کھیڑے ہومایوس سبھ اٹھ چلے بیٹھے بھورے وداغ سیاہیاں نوں
وارث صوم صلوۃ پچھ ہوسی لنہاں دین ایمان گاہیاں نوں

حاضر شدن ہیر و رانجھا بحضور راجہ

دوویں راجے دے آن حضور ہوے راجے آکھیا حق نوں تک ہیرے
مسلمان ہین توں نہیں مالزادی دیوچہ نہ رکھ توں شک ہیرے
کوئی کرے زیادتی مارستاں رشوت خوریاں دے وڈہاں نک ہیرے
دودھ وچوں میں پانی نوں چھان کڈہاں چھڈاں سچتے جھوٹھ تڑک ہیرے
بھلے برے اتھے آن رجوع ہوے جنہوں دھکنائیں دے دھک ہیرے
ایہو ویلا ای سچدی بولنے دا سر تے ویکھدائی شاہ فلک ہیرے
لعنت ربدی پوے پھٹکار اوہناں جھوٹھ بولنے دی جنہاں ملک ہیرے
ول جھوٹھدی مول نہ ہری ہووے چھانگی پتریں رہے چھڑک ہیرے
جھوٹھ جیڈ نہ سخت آفات کوئی سچ جھوٹھ نوں کریں دوٹک ہیرے
گلیں جھوٹیاں طوق زنجیر ہوس پریں بیڑیاں پون کھڑک ہیرے
جدوں سچ اتے نیت ہوگ تیری پردے رب لیسی سارے ڈھک ہیرے
سچ آکھنوں ذرا نہ سنگ رکھیں موہوں بول ہوکے لادھڑک ہیرے
بیڑے سچیاندے پار لنگھ ویسن ایہ تاں عالماں نوں پک ہیرے
میں انصاف کرکے تینوں آکھنا ہاں دلوں رکھ نہ ظن ہیرے
تصدیق یا لقاب دھیان کرکے کھول دلدیاں کناندے ڈک ہیرے
پیا معاملہ قول اقرار والا کہے منہ تے پھرکی جھک ہیرے
پلا اوسدا پکڑ لیجاہ بی بی جیہڑا جانئی میں حق پک ہیرے

وارثشاہ ایمان نوں صاف کر کے باہوں پکڑ لیجاہ بیشک ہیرے

ترجمہ بات یہ ہے تیرے رب کی طرف سے پھر تو مت رہ شک میں۔ترجمہ اور

ہماری پیدائش میں ایک لگ میں کہ وہ ہوتے ہیں سچے اور اس پر انصاف کرتے

ہیں۔ترجمہ۔فرمایا اللہ نے یہ وہ دن ہے کہ کام آوے گا سچوں کو ان کا سچ۔

دعا ہیر و رانجھا درحق راجہ صاحب

رب فضل کیتا راجے عدل کیتا دتا یار نوں یار ملامیاں

انہاں مڈھ قدیم دی دوستی سی جانے رب رسولؐ خدامیاں

ہیر کھوہ کے رانجھے ہتھ دتی کیتی جوگی نے خیر دعا میاں

رانجھے ہتھ اٹھا دعا کیتی اللہ پاک دی صفت ثنا میاں

تیرے حکم تے ملک وچہ خیر ہووے تیری دور ہو کل بلامیاں

گھوڑے اٹھ ہاتھ دم توپ خانے ہند سندھ تے حکم چلامیاں

ان دھن تے لچھی ملک دولت نت ہووی دون سوامیاں

وارثشاہ رب آبرو نال راکھے میٹی مٹھ ہی دے لنگھامیاں

روانہ شدن رانجھا معہ ہیر بطرف جھنگ

لیکے ہیر رانجھا چلیا دیس و لے چل نڈھی اے رب دیوائی ایں نی

چوہدرانی ایں تخت ہزارے دی اے پنجاں پیراں نے وت گھتائی ایں نی

پنجاں پیراں نے آکے میلی ایں توں موتی لعل دے نال پورائی ایں نی

کہیا نبیؐ نے کل شیء یرجع انت اصل نوں اصل ملائی ایں نی

کڈھ کھیڑیاں توں رب دتی ایں نی اتے ملک پہاڑ پہنچائی ایں نی

چل تخت ہزارے نوں چلی اے نی رب سنگدے سنگ رلائی ایں نی

ہیر آکھیا ایویں جے جاوڑساں رناں آکھسن ادھل آئی ایں نی

پیکے ساہورے ڈوب کے گالیونی کھوہ کون نوالیاں آئی ایں نی

لاواں پھیریاں عقد نکاح باجھوں ایویں بودلی ہوئیکے آئی ایں نی

گھت جادوڑا دیونے پری ٹھگی حور آدمی دے ہتھ آئی ایں نی

مینوں چاچیاں تایاں دین مہنے اتے آکھسن کیوں ول آئی ایں نی

وارثشاہ پریم دی جڑی گھتی متاڑی چاکرائی ایں نی

آمدن زنان کوہستان نزد ہیر و رانجھا

رناں دیس پہاڑ دی ویل آیاں ہوکے دھنبلا بڑا بھارا

راجے ماہنواں جیونکر سیوکناندی ہویا پریمدی جھوک تھیں جیوپارا

تہارو اتھرو تہارہی تہارآہندی پائیکوک چڑ ھیواپرابہد بھارا

اہدوں دیس اوہاں گلائیکے تے مارودیس کوبیجان کار ہارا

دھری راجے کو ماہنواں کہہ لیتی کیلے کاوندا ہیرے جڑے ڈارا

پریم کلی کو پیر پنجال پتھر بھلوگھاٹ کو لوراہی چلنہارا

کدی کدی ونجے چنگلے ماہنواندے جے گن چایتی سوکونت بھارا

کتے لاڑیاں کتے گلائی منڈی وارث کون کورا جگر کھیڈ دہارا

ایضاً

تہاردا اتھرو تہارہی تہارآہندے آکھن ہوربدی دل روڑے

کدی دیشر وچندرکھ کال بدری ایہ والاں کہ بہت کلروڑے

اٹھ کھیلر وگھان گہہ لے وہایو تہاکوکھانگی دیس تے چکروڑے

دھوں مارکے بیدہونس دیکھے کون سروپ تن چے اوروڑے

کون بدی سوپتر لوچہ وے لارے لوچرے تھاک چھل چلروڑے

اتھے تھرتھری کا مجھ اور کانپوتہا کو وارثو ناتھ لے چلروڑے

گفتگو نمودن ہیر با رانجھا بروقت روان شدن بطرف سیال وطن خود

جٹی ہیر رانجھا دوویں اٹھ ٹرے ہوئی ملک تے دیس دی سوہ میاں
راہوراہ سیالاں دے جوہ آئے ہیر آکھیا ویکھ لے جوہ میاں
اسکی وطن دی جانبھان کے تے کڈھی عاشقاں آہ تے اوہ میاں
ڈھی تھاں جتھے کیدو پھاٹیا سی نال سہیلیاں بنھ دھرو میاں
جتھوں کھیڈدے گئے ساں نال خوشی تقدیر سٹی وچ کھوہ میاں
جدوں جنج آئی گھر کھیڑیاندی چڑھ آیا طوفان سر نوح میاں
ہیر آکھدی رانجھے نوں ہس کے تے اتھے ہویا سی میل ملوہ میاں
لیھ رانجھیا ویکھ توں تھاں میاں جھگی کیدو دی سٹی سی لوہ میاں
اتھے نال سہیلیاں ساریاندے لنگے رچھ دی لاہی سی بھوہ میاں
وارث روز نفیر دے لبھ لیسن آپو اپنے قالباں روح میاں
رسیدن ہیرورانجھا درجدبست سیالاں وشناسدین آنہارا شباناں
جوہ وچ ماہی مجھیں چاردے سن رانجھے ہیر ول کرن دھیان میاں
جدوں آن ڈھکے نیڑے ماہیاں دے تدوں دوہاں نوں لیا پچھان میاں
ماہیاں پچھیا رانجھیا دس بھائی تیرے کس پاڑے ہن کان میاں
وارثشاہ تدوکنے کن پاٹے جدوں لگا سی عشق دابان میاں

خبر کردن در جھنگ سیال و بشنیدن والدین ہیر وطلبیدن آنہارا در خانہ

کہیا ماہیاں جاکے وچ سیالیں نڈھی ہیر نوں چاک لیا یا جے
واہڑی کھیڑیاں دی پھیر من سٹی پانی اک چلی نہیں لایا جے
سیالاں آکھیا پرہان دہ جان کتے جاکے نڈھڑی نوں گھریں لیایا جے
گھریں اپنے نڈھڑی ہیر وارثاں چاچیاں کول بہایا جے
آکھو رانجھے نوں جنج بنالیا وے نڈھی ہیر نوں ڈولڑی پایا جے

جو کجھ ہیں نصیب سو داج دیجے ساتھوں تسیں بھی چالے جایا جے
اودہر ہیر تے رانجھے نوں لیچلے ایدہر کھیڑیاں دا نائی آیا جے
سیالاں آکھیا کھیڑیاں نال ساڈے کوئی خیر دا تج بنایا جے
ہیر ویاہ دتی موئی گئی ساتھوں منہ دھی دانہ وکھایا جے
مرے تسیں تے اوہ کسے کھوہ ڈبی کیہا دیس تے پچھنا لایا جے
اوڑک تساں تے ایہ امید آہی ڈنڈے ستھریاں وانگ وجایا جے
ذاتوں مڈھ قدیم دے تسیں ہینے بیٹھے دھوئیں دی سواہ اڈایا جے
مال لٹ کے لشکراں ونڈ لئے اینویں ڈگا کیوں ڈھول تے لایا جے
ساڈی دھی نوں تساں مکاسٹیا بدلے اوسدے ساک دیوایا جے
صفاں ہون اکٹھیاں روز محشر ہتھو ہتھ بدلہ تسیں پایا جے
طعنے مار کے نائی نوں موڑ گھلیا مڑکے پھیر نہ اساں تے آیا جے
بھائی ہیر نے رانجھے نوں گھریں لیائے نال غور دے پلنگ وچھایا جے
وارثشاہ دیاں خدمتاں کرن سبھے سارا کوڑماں خوشی کرایا جے
یہاں کلیجہ تھر تھر کانپتا ہے۔ اس کا وارث فقیر بن کر چلا ہے۔

بخانہ آوردن ہیر و رانجھا

بھایاں جائکے ہیر نوں گھریں آندا نالے رانجھنا گھریں منگایو نے
لاہ مندراں جٹاں مناسٹیاں سر سوہنی پگ بنھایو نے
جامہ ریشمی گل وچہ پائکے تے اوہدی آدمی شکل بنایو نے
یعقوب دے پیارڑے پت وانگوں کڈھ کھوہ تھیں تخت بہایو نے
مکھن گھت اتے ددھ کھنڈ چاول اگے رکھ کے پلنگ وچھایو نے
کھانا رکھ اگے بہت نال خوشی اتے فرش دے بیٹھ کھوایو نے
بھائی چارے نوں میل بہایو نے سبھو حال احوال سنایو نے

دیکھے واعدے کوڑتے مکروالے رانجھے یاد دامن منایونے
جاہ بھایاندی جنج جوڑلیا ویں اندرواڑکے بہت سمجھایونے
نال دے لاگی خوشی ہو سبھنان طرف گھر اندے جا پہنچا یونے
وجہ نال جواب دے موڑ چھڈیانائی ہتھ اک خط پھڑایونے
ساتھی آونا جاوناچھڈ دینا وچہ خط دے ایہ لکھایونے
بدنیت تے آن تیار ہوئے دھی مارن دامتا پکایونے
کیدو رات دن وچ صلاح رہندا ویکھو کیڈمخول بنایونے
ہتھیں اپنی اگ خریدکے تے پیراں ہیٹھ نگیا رکھندا یونے
گردن اپنی خون لکھا ئیکے تے متھے داغ سیاہی والایونے
جھوٹھے سچے الاہمڑے دیکے تے نائی کھیڑیاں طرف بھجایونے
وارثشاہ ایہ قدرتاں رب دیاں نے ویکھو نواں پکھنڈ جگایونے

آمدن رانجھا درخانہ خودوتیار کردن برات

رانجھے جائیکے گھریں آرام کیتا گنڈھ پھیریا سووچ بھایاں دے
سارا کوڑیا آئیکے گرد ہویا بیٹھا پینچ ہووچ بھرجایاں دے
چلو دھائیو ویاہ کے ہیر لیایئے سیال لئی ہے نال دعایاں دے
جنج جوڑ کے رانجھے نے تیار کیتی ٹونک چابدھے مکرنایاں دے
باجے دکھنی وھرگاں دینال وجن لکھ سنگ چھٹن سرنائیاں دے
انہاں ویاہ دا چارسامان کیتا نال شتریاں تے کرنا یاں دے
بھابیاں رانجھیدیاں گاندیاں نال خوشی گاون مطربابان نال عطایاندے
وارثشاہ وساہ کی زندگی دا بندہ بکرا ہتھ قصایاں دے
مصلحت نمودن سیالاں برائے کشتن ہیر ونیز شنیدن ایں خبر ہیر ازکسے
کسے ہیر نوں کن وچہ جا کہیا ماپے بنھ دیسن وت کھیڑیاں نوں

گجھا آدمی گھلیا کھیڑیاں تے مڑ پھڑے اوہ اپنے پھیڑیاں نوں
کیدو آکھیا لگی بددعا میری سبھو سنونگے نت کھیڑیاں نوں
اتھے آون کھیڑے وڈے پون جھیڑے اجے ویکھو گے انہاں بکھیڑیاں نوں
ہیرے ویکھ وکیلاں نے آونائیں چھڈ دیہہ ہن کوڑدیاں پھیڑیاں نوں
وارثشاہ جے فصلدی واء جھلی بنے رب لاسی رہڑے بیڑیاں نوں

کلام کیدو

کیدو آکھیا ایہہ نہ کدی سنیا اگے کسے نہ وچہ سنسار دے جی
کدی آوجوگادنہ مول ہوئی سچے سیال ایہہ قول اقرار دے جی
اکدھر کرن نکح ویاہ دیون اکدھر دوئے تھاں ساک وچار دے جی
آکھن رانجھیا جاہ توں جنج لیاویں ہن ایہہ فساد خوار دے جی
سبھو کیدو نوں آکھدے توں سچا اوڑک ہلکی چوچک دونویں ہار دے جی
کوئی جائے نہ پیش تدبیر ساڈی اگے کیدو دے سبھ پکار دے جی
ساڈی تیری آہی پت اک بھائی ساتھوں ہوئے کم وگاڑ دے جی
وارثشاہ کیدو بہت خوشی ہویا کرکے مکرفریب نہجار دے جی

ایضاً

کیدو جائیکے ہیر دے کول بیٹھا بچہ صبر کر بات قراردی اے
چاچا صبر کہیا مینوں آکھنائیں ہیر جیو وچہ خوف وچاردی اے
کیدو آکھیا رانجھے نوں مارسیا موت چمکدی دھار تلواردی اے
وارثشاہ کیدو وجدوں گل کیتی ہیر قہر دی آہ سن ماردی اے

مشورہ کردن سیالاں وزہر دادن ہیر را

سیالاں بیٹھ کر ستھ وچار کیتی آدمی غیر تاں پالدے نی

یارو گل مشہور جہان اتے سانوں مہنے ہیر سیال دے نی
پٹ چھڈ دی کالک بیٹیاں دی عیب جویاں دے مہنے گال دے نی
پت رہیگی نال جیکر توڑ دیئے نڈھی نال منڈے مہینوال دے نی
جدہا کھاوندے اوسیدا برا منگن دغا کرن ہوکے محرم حال دے نی
قبر وچہ دیوث خنزیر ہوسن جیہڑے لاڈ کرن دھن بال دے نی
برکت جگدی اتے امان بھنن پس غیبتی جڑھاں نوں گال دے نی
نال سجناں لڑن تے ویر گھتن کھوٹے نیت دے ٹھگ کمال دے نی
عورت اپنی کول جے غیر ویکھن غیرت کرن نہ اوسدے حال دے نی
منہ تنہاں دا ویکھنا خوک وانگوں قتل کرو رفیق نہ مال دے نی
سید شیخ نوں پیر نہ جانی ایں اوئے عمل کرے جے اوہ چنڈال دے نی
ہووے چوہڑا ترک حرام مسلم مسلمان سبھ اوسنے نال دے نی
دولتمند دیوث دی ترک صحبت مگر لگئے نیک کنگال دے نی
کدی ککڑا لعل نہ ہوجاندا جے پرودیئے نال لال دے نی
زہر دیکے مارئیے ہیر تائیں گنہگار جو جل جلال دے نی
رہندی ہیر بیمار لاچار اگے صورت اوسدی وانگ ملال دے نی
کیدو آکھدا رانجھے نوں مارسٹیا گذرگئی وچہ ایس خیال دے نی
مگروں زہر دتی وچہ گھول شربت مت اپنی آپ اوہ گال دے نی
مارسٹیا ہیر نوں ماپیاں نے ایہ پیکھنے ذوالجلال دے نی
بدعملیاں جیہڑیاں کرن چوری محرم سبھ تیرے وال وال دے نی
پڑھکے علم تے عمل نہ کرن جیہڑے اوہ شیطان مردود دے نال نی
شرع وچ بدمارنے آوندی ایس گل نوں مرد سنبھال دے نی
ترک صوم صلوۃ درپیش رکھن دنیا واسطے مختاں حال دے نی

ایہ نماز نہ چھٹی پیغمبراں توں تارک مار دے دم کمال دے نی
ویکھو عقل شعور جو ماریا نے پئے ہورنا ننوں کولوں گال دے نی
اینویں بھیس فقیری دا پہن لیندے واقف ہون نہ حالتے قال دے نی
بھاویں ٹبر مریندا دے امر بھکھا پیر اپنے نفس نوں پال دے نی
فرض سنتاں واجباں ترک کرکے ہتھ دوڑدے پیر دی فال دے نی
ایہ شیطان شطونگڑے وڈے ظالم لیڑے لاہوندے ننگ کنگال دے نی
سگوں پیر دے نام نوں لاج لائی اوہ روورگاہ جلال دے نی
شان ویکھ مشٹنڈیاں ہون راضی حدوں سائیں ہوری ڈیل ڈال دے نی
گر سہلیاں ٹوپیاں پہن باناں پگڑا استرا من منوال دے نی
رناں گشتیاں گنڈیاں گرو بیٹھن فقراڈدے لکھ سوال دے نی
خاندان شراف سبھ گم گئے مالک ہوندے کمذات دھن مال دے نی
اشرافاں دے پت ہوگئے کنجر ہوئے ذورجاں قوت زوال دے نی
منع ہوئی زکوۃ زناہ ودھیا ایہ نشان سبھ قحطوبال دے نی
کان باغدے وچ کلول کردے تتر مور چکور بھاکھ جال دے نی
سانوں جنتی ساتھ راوناں جے اساں آسرے فضل کمال دے نی
پیر فند فریب دا پہن جامہ دنوں خوشی مرید ملال دے نی
جیہڑے دوزکاں وچ منہ ٹورنی گے وارثشاہ فقیر دینال دے نی

مقولہ شاعر

نڈھی ہیر نوں حکم دا تاپ چڑھیا پئی رانجھنا یار پکاردی سی
جھب سدلیا ؤ رانجھا ملے مینوں آہ عشقدے سوزدی ماردی سی
کیدو آکھیا رانجھے نوں مارسٹیا پئی چمکدی دھارتلوار دی سی
جے تاں چپ کریں گل ہوگی چنگی نہیں تے الکھ لاہاں تیرے کواردی سی

جان گئی ہوا ہوگل سنکے رانجھا مرن دے وقت چتاردی سی
وارثشاہ نوں سبک دیداری جیہی ہیر نوں بھڑکنایاردی سی

بے غیرت دولت مند کی صحبت چھوڑ کر غریب نیک کی پیروی کرنی چاہئیے ہیر یہ سن کر بے ہوش ہوگئی لیڑ ے لباس کپڑ ے یعنی کنگالوں کے کپڑے اتار لیتے ہیں اس مصرعہ میں مصنف نے اس بات کا ترجمہ کیا ہے از زناہ افتد با اندر یات ابر فائدا ز پے منع زکوۃ۔

فوت شدن ہیر

ہیر جان بحق تسلیم ہوئی ایہناں دفن کر خط لکھایا ای
وقت موت دا نبیاں انبیاء نے اوتھے کوئی نہ سخن دوہرایا ای
ولی غوث تے قطب سبھ ختم ہوئے موت سچ ہے رب فرمایا ای
کل شیء ھالک الا وجھہ حکم وچ قرآن دے آیا ای
اساں صبر کیتا تساں صبر کرنا حکم انک میت آیا ای
اساں ہور امید سی ہور ہوئی خالی جا امید فرمایا ای
رضا قطعی ٹلے نہ کدی ہرگز لکھ آدیٔ ی ترت بجھایا ای
قاصد دوڑیا جھنگ سیال نوں جی ترت تخت ہزارے وچہ آیا ای
ڈیرا پچھ کے دھیدودا جاوڑیا خط روئے کے ہتھ پھڑایا ای
رانجھے پچھیا خبر کی لیا یا ایں منہ کاسنوں برا بنایا ای
ہیرے مال نوں قاصد اخیر ہے اوئے آکھ کاسنوں ڈسکنالایا ای
قاصد اٹھ کے مکھ توں آہ ماری اگوں ایہ جواب سنایا ای
تیرے مال نوں دھاڑوی اوہ پیا جس توں کدی نہ کسے چھڑایا ای
ہیر موئی نوں اٹھواں پہر ہویا مینوں سیالاں نے اج بھجایا ای
غسل کفن دیکے کل ہیر تائیں وچہ قبر دے جا دفنایا ای

کل مہر بیٹھے اوہدی فاتحہ تے مینوں ایدہرترت دوڑایا ای

لکھیا مالکاں دا تیرے ہتھ دتا بندہ امر بجالیا یا ای

تخت زندگی توں ہن معزول ہویوں تینوں حکم تبدیل دا آیا ای

دنیا کھیڈے کھوہ کیاریاں دی اوڑک خاک درخاک سمایا ای

وارثشاہ میاں لوکاں کملیاں نوں قصہ جوڑہشیارسنایا ای

مقولہ شاعر

کئی بول گئے شاخ عمر دی تے اتھے آہلنا کسی نہ پایا ای

کئی حکم تے ظلم کماچکے نال کسے نہ ساتھ لدایا ای

وڈی عمر تے بہت اولاد والا جس نوح طوفان ڈبایا ای

جیہڑا دین تے دنی واباوشاہ سی اوہ بھی خاک دے وچ سمایا ای

سخن یادگاری رہی شاعراں دی جنہاں طبعدازور آزمایا ای

اہپر ہیر نہ کسے نے کہی ایسی شعر بہت مرغوب بنایا ای

ایہ روح قلبوت داذکر سارا نال عقلدے میل ملایا ای

وارثشاہ میاں لوکاں کملیاں نوں قصہ جوڑ ہشیارسنایا ای

فوت شدن رانجھا

دنیا کوچ مکان فناہ دا ای کیوں بیٹھائیں جھونپڑی پامیاں

تیرے نال دے بیلیا لد گئے ہونا سب دا چل چلامیاں

رانجھے وانگ فرہاد دے آہ ماری گئی جان سوہوہوامیاں

دوویں وارفناتھیں گئے ثابت جا پھریفی داربقامیاں

دونویں عشق مجاز وچہ رہے قائم نال صدق دے گئے وہامیاں

وارثشاہ اس خوب سرائے دی تے کئی واجڑے گئے وجامیاں

عبرت دنیا ونفرت ازاں وبیان اوبطور آن درنمودن ونصیحت کردن۔

وارثشاہ نہ عملدی راس میتھے کراں مان نماݨا آ کا سدے میں
تیرے فضلدے باجھ نہ آس کائی عدل ہویا تے مکھ لنگوروا اے
تیرے خاص حبیب دی مہر باجھوں کجھ حال نہ چکنا چوروا اے
افسوس مینوں اپنی ناقصی دا گنہگار نوں حشر دے صوروا اے
جویں موموناں خوف ایمان دا اے اتے حاجیاں بیت معمور وا اے
صوبیدار نوں طلب سپاہ دی دا اتے چاکراں کاٹ قصور دا ای
سارے ملک پنجاب خراب وچوں مینوں بڑا افسوس قصور دا اے
سانوں شرم ایمان دا خوف رہندا جویں موسیٰ نوں خوف کوہ طور دا اے
انہاں غازیاں کرم بہشت ہووے تے شہیداں نوں جیوں دعوی خور دا اے
اینویں باہروں شان خراب وچوں جیوں ڈھول سہاوندا دور دا اے
عزت آبرو نال توں بخش ایمان سانوں آسرا رب غفور دا اے
دولت علم تے عقل سبھ دادتیری کوئی کم نہ عقل شعور دا اے
وارثشاہ نہ عملدی راس میتھے آپ بخش لقا حضور دا اے
وارثشاہ وسنیک جنڈیا لڑے دا تے شاگرد مخدوم قصور دا اے
قصہ لکھ کے جا استاد اگے ڈھو آرکھیا نظر منظور دا اے
تعز من تشاء وتذل من تشاء لائق اوسنوں شان غرور دا اے
صاحب ہتھ وڈیایاں ساریاں نیکوئی غدر نہ ایس مغدور دا اے
شکر گنج مودودی نال مدد کھلا فیض ایہ فیض گنجور دا اے
وارثشاہ ہووے روشن نام تیرا کرم ہووے جے رب شکور دا اے
وارثشاہ دی عاجزی من ربا دکھ درد گوارنجور دا اے
وارثشاہ اتے جملہ موموناں نوں حصہ بخش توں پانے نور دا اے
تیرے نام دے آسرے میں جیواں ربا ایہو ہے نت سوال میرا

لوریں نال ایمان سلامتی دے ہووے خوار نہ حال احوال میرا
اپنے ذوق تے شوق دا چارکھیں گلوں غماں والاہ جنجال میرا
پڑھے سنے لکھے سوئی خوشی تھیوے ہووے سخن قبول بیتاں میرا
میرا نبیؐ شفیع نگہبان ہووے ماضی حال تے جو استقبال میرا
وارثشاہ فقیر دے عیب کجیں توہیں قادر اجل جلال میرا

خاتمہ کتاب

ختم رب دے کرم دینال ہوئی فرمائش پیارڑے یاردی سی
گل سوہنی عاشقاں سچیاندی خوشبو گلاب گلزاردی سی
جوکوئی سنے پریت دے نال بہکے وچوں کوڑدیوں سچ نتاردی سی
ایسا شعر کیتا پر مغزموزوں جیہی موتیاں لڑی شاہواردی سی
کھول کھولکے ذکر بیان کیتا رنگا رنگ دی خوب بہاردی سی
تمثیل دینال بیان کیتا جیہی زینت لعل دے ہاردی سی
جوکوئی پڑھے سو بہت خورسندہووے واہ واسبھ خلق پکاردی سی
وارثشاہ سک دیداردی سی جیہی ہیر نوں بھڑکنا یاردی سی

دعائے مصنف بدرگاہ قاضی الحاجات

وچہ پاک جناب دے عرض میری توہیں رب رحیم خداسائیں
بندہ حرف جے بھلکے بول بیٹھا میرا بولیا بخش خطاسائیں
تیرے عدل کیتے نہیں جاکائی نال فضلدے ہوگ بچاسائیں
غم دین تے دنی دارہے ناہیں میرا ایہو سوال دعاسائیں
بخش دیئیں لکھن والے جملیاں نوں پڑھن والیاں کریں عطا سائیں
سنن والیاں نوں بہت خوشی رکھیں نال ذوق تے شوق دا چاسائیں
رکھیں شرم حیاتوں جملیاں دی بیٹی مٹھ ہی ڈھیں لنگھاسائیں

وارثشاہ تمامیاں مومناں نوں وئیں دین ایمان لقا سائیں

ہیر روح تے چاک قلبوت جانو بالناتھ ایہ پیر بنایا ای

پنج پیر نے پنج حواس تیرے جنہاں تھاپناں تدھ نوں لایا ای

قاضی حق جھبیل نے عمل تیرے غیال منکر نکیر پھڑایا ای

کوٹھا کوراتے عزرائیل کھیڑا جیہڑا لیندائی روح نوں دھایا ای

کیدو لنگا شیطان ملعون جانوں جس نے وچہ دیوان پھڑایا ای

سیال ہیر دیاں رن گھربار تیرا جنہاں نال پیوند بنایا ای

ملکی چوک نے فقہ اصول دونویں جنہاں حق داراہ بتایا ای

جیہڑا بول دانا طقہ ونجھلی دا جس ہوش دا راگ سنایا ای

جوگ ہے عورت کن پاڑ جس نے سب انگ بھبوت رمایا ای

شہوت بھابی تے بھکھ رانیل باندی جنہاں جنتوں مارکڈھایا ای

دوکھاں رات مسافری سخت جیہڑی جس حساب کتاب لکھایا ای

اوہ میت ہے ماں واشکم بندے جس وچہ شب روز لنگھایا ای

بھائی بھابیاں ساک پیوند تیرے جنہاں نال توں جھنجھا پایا ای

ترنجن ایہ بدعملیاں تیریاں نے کڈھ قبر تھیں دوزخیں پایا ای

گھرنایاں دا او ہلا جگ دا اے گوشے بیٹھ کے شغل کمایا ای

پیلی طمع دی چنن کپاہ وڑیوں تانگ حرصدے ڈنگ چلایا ای

بیڑی پلنگ والی پلصراط بندے جس وچہ دھکو دھوڑا کھایا ای

لیھ مزدوری سیالندیاں مجھیاں نے جیہڑا حیلہ تے کسب اٹھایا ای

وانگ ہیر دے نھ لیجان تینوں کسے نال نہ ساتھ لدایا ای

دنیا جان ایویں جویں جھنگ پیکے گورکا لڑآ باغ بنایا ای

قول قواں دے سچ سنیھوڑے نی جنہاں ازل پیغام سنایا ای

منزل موت مقصود مراد ہے اوہ جتھے گیا کوئی وت نہ آیا ای
سہتی موت تے جسم ہے یار رانجھا اوہناں دوہاں نے بھیڑ مچایا ای
جس اوہناں پہلواناں دے بھیڑ ڈٹھے کد اپنا آپ بچایا ای
اوہ شیر ہے نفس ہنکار تیر اجس راجے دی جوہ ڈرایا ای
اوس ماریاں مشکلاں دورہویاں رانجھا ہیر نوں پھیر ملایا ای
آیوں نکل ہزاریوں سانجھ ٹٹی ساک انگدامنگ گوایا ای
اوڑک رس ٹریوں بے وطن ہوکے دلوں کسی نہ مول منایا ای
کجھ کھٹ لے وقت ہے مورکھا اوئے ویلا کھتھڑا آ ہتھ نہ آیا ای
ایہو وقت ہے تخت سمھالنے دا کس شان تے ہوش بھلایا ای
مالدار ہوکے وچہ غفلتاں دے کیوں جان کے رخت لٹایا ای
ایس نفس شیطان دے لگ آکھے وچ اغفلتاں وقت ونجایا ای
اندر چھپ شیطان دے عمل کرنائیں باہرنیکاں دا ویس وٹایا ای
ٹھگا کپحرک ٹھگیاں نال ٹھگیں لقمہ جان حرام دا کھایا ای
خناس وانگوں خنجر وادیاں داکاہنوں جان کے کسب بنایا اڑ
تینوں نال تکبری آکڑاں دا شیطان نے سبق پڑھایا ای
جنہاں نفس نوں ماریا رب جاتا نبی وچ حدیث فرمایا ای
کڑاں پوندیاں آپ موہا بیٹھوں پچھوں کملیا ڈھول وجایا ای
منجھے بیٹھ کے غافلا کھوک ستوں کیوں چڑیاں توں کھیت چوگایا ای
ایس ملک وجوددا سیرا وکھاناں رہبراں راہ نہ آیا ای
غفلت کوٹ اثبات دی توپ دھرکے گولانفی دا ماراڈایا ای
اندر ویکھ توں اپنے آپ وڑ کے تینوں راہ طریق سمجھایا ای
جیہڑے یار جانی تیرے نالدے نی انہاں نال پیوند نہ پایا ای

نالے یار تے چوگ چگا گئے ہن پٹھ نوں ہتھ کیوں لایا ای
عدلی راجہ ہوئے نیک عمل تیرے جس ہیر ایمان داوایا ای
وارثشاہ میاں بیڑا پار تیرا کلمہ پاک زبان تے آیا ای
لایا اپنا اپنا زور سبھناں ہیراں شاعراں بہت بنایاں نی
شاعر حالدی صفت موصوف سبھے طبع اک توں اک سوایاں نی
فضلشاہ تے میاں ہدایت اللہ مجلس بیٹھ زیارتاں پایاں نی
خاص الخاص گلاں فضلشاہ دیاں عام فہم دے وچہ نہ آیاں نی
سوہنی ہوئی گھمیاراں دیوچہ سوہنی لتھی چک توں نال صفایاں نی
تھوڑے کم وچہ میاں ہدایت اللہ استاکاریاں خوب وکھایاں نی
لکھ لکھ شاباش محمد ے نوں رمزاں دردوینال الائیاں نی
بیلے کھرلدے چاہڑ کے صاحباں ن وں واہ وا بیلعیان بارکدایاں نی
رحیم بخش مئیں ڈھولن والئے نے ٹالی بیٹھ کھلیاریاں مایاں نی
اتے ہور جو یار طریقدے نی لائق سبھ تعریف ثنایاں نی
خدمت وچہ مصاحباں عام خاصاں عرضاں عاجزی نال سنایاں نی
بے عیب خدادی ذات عالی بندہ نہیں جو باجھ خطایاں نی
ڈھاناں نگاہ دے غور کرکے گلاں سچیاں دلاں نوں بھایاں نی
طبع سچیاں نوں جدوں جوش آوے کدی رکن نہ نال رکایا ں نی
گلاں پہلیاں وچ تاثیر چنگی بعض پچھلیاں بھی چت لایاں نی
خبراں حال ماضی استقبال دیاں نال رمز دے سبھ سنایاں نی
شیراں وانگ میدان توحیداندر وارث گجلے چنگیاں لایاں نی
قدرداں سوئی جیہڑا ڈھونڈھ جانے ایویں کرینال نہیں وڈیایاں نی
ظاہر ہیر کتاب دا نام دھریا باطن آیتاں لکھ لکھایاں نی

گلاں رب رسولدے بھیت دیاں رانجھے ہیرے دوچہ چھپایاں نی

مرد صاحب کمال سی رب بخشے ہوس وچہ حضور دے جایاں نی

پڑھ پڑھ فاتحہ اوسنوں لکھ بخشاں رب کرے بہشت عطایاں نی

زندہ سخن انہاندڑا سدا تازہ ذرا ویکھیے نال بینایاں نی

عاشق رب دے سدا ہی جیوندے نے جنہاں کیتیاں نیک کمایاں نی

نکے ہوندے نوں ہیر دی چاہ ہوئی عمراں ڈھلندے کنڈے ہڑ آیاں نی

عقل ذوق تے شوق دے کھوہ ڈبے جیوں لذتاں ڈوہنگیاں پایاں نی

سکی زمین تے کرم دا مینہ ورہیا باہر پھٹ کے سبزیاں آیاں نی

ابے مار نہیں ہوئی حشر تا کرجڑہاں ڈبیاں رب اگایاں نی

وچ سن سوتیراں تے چار ہجری وارثشاہ مڑ پھیریاں پایاں نی

انی سوچولیاں سال بکرم اٹھاراں سوستاسی عیسایاں نی

سٹھتی سال گئی میری عمر ضائع شامت نفس دی غفلتاں پایاں نی

بخشنہار سچا قادر قدرتاں دا لائق اوسنوں بے پرواہیاں نی

ولدے عرش توں شوق دی گھٹا اٹھی بونداں رحمتی رب ورسایاں نی

رہبر حقدا ڈھونڈنا فرض ہویا بناں ہادیاں نہیں صفایاں نی

محلاں وچہ فقیراں دا پیر خانہ جتھوں پوریاں رب نے پایاں نی

سجدہ گاہ محمود شاہ پیر بھولا جنھے پٹیاں بوٹیاں ملایاں نی

جوڑا پنڈ سیانا نداجرم میرا جتھے گڑھتیاں دتیاں دایاں نی

گھر نانکے دوہترے لاڈے نوں موجاں رب نے خوب کرایاں نی

اصلی جاگہ وزیر آباد آہی باپ دادیوں ملک تے جایاں نی

جتھے بحر چناب نے موج ماری ٹھاٹھاں بحر پریم دیاں دھایاں

ہویا چت اداس تے قہر کرکے لیاں ملک تے پھیر ہوایاں نی

تھاں تھاں محبتاں خوب ہویاں نال دوستاں دون سوایاں نی
کئی ساں رنگیلوی عشقبازی کھیڈاں عجب توں عجیب کھڈایاں نی
متھے عاشقاں تلک ملامتا ندے پچھے شہرتاں جگ نے لایاں نی
رب باجھ نہ آسرا عاشقاں نوں باجھ دلبراں نہیں سمایاں نی
رانجھے تخت ہزاریوں دھک ملیا بنے ساک نہ ویر بھرجایاں نی
ہوی ہیر جیہاں ایس عشق ظالم گھت پنج دے وچہ کلایاں نی
ایہ سہوریاں پیکیاں چھٹ سٹی رلکے ماسیاں پھپھیاں تایاں نی
پہلاں جگ جہان خوار کرکے باہاں چھڈیاں پھیر پھڑایاں نی
کہیا نبیؐ کل شیء یرجع یاریار نوں جپھیاں پایاں نی
ہووے یارتوں یار نہ جداسایاں اگے تیریاں جویں رضایاں نی
ربا حفظ ایمان دے وچہ رکھیں کراں کل دے حق دعایاں نی
کجھ طورزمانے دا ہور ہویا چالاں الٹیاں ای نظر آیاں نی
وچ غفلتاں اہل کتاب ہوئے رساں دفع تانون جمایاں نی
دنیا واسطے عقل ہے تیز ہویاساراں دین توں خلق بھلایاں نی
پنڈاں بنھ کے جھوٹھ اپراہدیاں لوکاں گنڈھڑیاں سراتنے چایاں نی
جدوں عالماں سچوں ترک کیتی متاں جاہلاں دھروں گوایاں نی
قصے ہون منصوبیاں جھگڑیاندے بدلے نیکیاں کرن برایاں نی
آیا وقت جوکسب روزگار وچوں یمن برکتاں سب سدہایاں نی
دلوں خلق محبتاں دورہویاں رساں حسد تے بغض ودہایاں نی
آپ خوردنے آن مقام کیتا کرکے چار چوکوٹ توں دھایاں نی
وچ شہر لاہوردے شوق کیتا جتھے کل ولائیتاں آیاں نی
رب سیونے داتا کسب مینوں حکم محنتاں کرن فرمایاں نی

پیراندتا عاصی سدن ہیر والاخادم پیر نوں وچ لوکایاں نی

ہویا جی تے شعردا شوق مینوں ساراں علم توں تھوڑیاں پایاں نی

بخشش آپ کیتی وارثشاہ مینوں کرکے وچہ یقین صفایاں نی

پڑہاں شکر ہزار الحمد اللہ وارث پیر توں دولتاں پریم اڈایاں نی

قطع ورزیاں والیاں سوچکے کتراں رنگ برنگ ملایاں نی

کتے حاشیہ لہر یہ کتے ٹکڑے پھاں ڈالیاں کتے لکایاں نی

قیمت واربانات دی درزکیتی گھتی چوہیاں صاف بخیاں نی

کاریگر ویکھے قدردان کوئی ہویاں گھٹ کے خوب ترپایاں نی

سوئی ہجر دی حب دا میل دھاگہ جامہ شوق نے رفوکرایاں نی

ہووے خاتمہ نال ایمان میرا رب کرے قبول دعایاں نی!

اوکھے وقت اندر کلمہ یاد ہووے پیر اندتیا رب ملایاں نی

ابیات مدح سید وارثشاہ صاحب مرحوم مصنف قصہ ہیر و رانجھا

از بندہ پیر اندتہ ترگڑ۔

لا الہ الا اللہ محمد رسول اللہ

نظم تاریخ تحریر خلاصہ وقطعہ ہیر طبعزاد جناب مولوی پارس علی صاحب تخلص علی تلمیذ حضرت فرید العصر مولنا فرید الدین صاحب عباسی المتخلص فرید مرحوم

وارثشاہ آکھی واہ بجاندی قصہ جوڑرانجھیٹے تے ہیروالے

جوڑ جوڑ کے توڑ چڑہادتا جوڑ میل جویں کھنڈ کھیر والے

تورتخت ہزاریوں رانجھے نوں سیالیں میل کردا جٹی ہیر دا ای

موت اے سنجوگ نہ ٹلے مولے ڈھکے ڈھوجان آن تقدیر والے

عشق آن ولیاں چایاں نے کی کی پڑتنے پاڑدا چیر دا اے

حضرت عشق دی وار نیارڑی اے نیارا مسئلہ عشق تعبیر دا اے
کتے دیس تے وطن تیاگ چھٹے ساک سین بھابی بھائی ویر دا اے
کتے رات مسیت دے وچہ کٹی پڑھدا سبق جانوں تدبیر دا اے
کتے ونجھلی ساڑ کے سوز کڈھے سوز ساز جویں مزامیر دا اے
کتے سجر چناب دیاں لے ٹھاٹھاں موجاں ماندا تے نین چیر دا اے
کتے وچ بیڑی پلنگ ہیر دے تے سوندا جانکے دیس جاگیر دا اے
چھمکاں پکڑ کتے ہیر وانگ آوے دیدہ چاہڑ کے روہدے نیر دا اے
کتے لڈن جھبیل کٹاوندا اے ذمہ لائے کے عذر تقصیر دا اے
کتے ویکھ رانجھیے دے مست نیناں نظر مہر دینال کھنڈ کھیر دا اے
کتے قول اقرار زبان کروا لے لے نام خواجہ خضر پیر دا اے
کتے چوچکیدیاں مہیں چاردا اے کتے چاک سداوندا ہیر دا اے
یاراں لئی کتے پھرے وچہ باراں بیلے گاہندا تے جھل چیر دا اے
پنجاں پیراں دا کتے ملاپ کردا دے حرف مریدنوں پیر دا اے
کتے وانگ کیدو لنگے مکر کردا بانی مکر فریب تزویر دا اے
کتے لاوندا کتے بجھاوندا اے گتے پاڑدا تے کتے چیر دا اے
کتے کھیڑیاں ہیر پرناہ دیندا بنداوارثی حسن جاگیر دا اے
کتے نال رانجھیے دے وچہ بیلے دکھاں غماندے کیرنے کیر دا اے
کتے ناتھ دے جادو اربنداسانوں آسرا پیر فقیر دا اے
جوگ لین کارن ٹلے جا چڑھدا گھتے ناتھ نوں واسطا پیر دا اے
جوگ دیندیاں نیناں دھار کے تے بہندا ہو فقیر لکیر دا اے
داہڑی بھواں سر چٹے منا کے تے لاہ آسرا ساک تے سیر دا اے
اڈو بھوڈکر مندراں پا کنیں ویندا جٹ نوں جرم فقیر دا اے

جوگ لیندا ای ٹلیوں اٹھ ٹریا جوہ رنگپور کھیڑیدے خیر دا اے
سنکر ہو عیال نوں کتے دیندا پتہ قول اقرار نکیر دا اے
کتے ہو جووگی کفنی پا پھر دا جوگ جیوندیجان کنفیر دا اے
کتے نادو جا ئیکے نگر وڑدا پتر جٹاں دا بال فقیر دا اے
کتے جوتشی بنے تے وید کتے اڑبوٹیاں وچہ اکسیر دا اے
کتے سنگلی سٹ کے شگن بولے جویں لکھیا لیکھ تقدیر دا اے
کتے وچ ترنجناں پھرے بھوندا نقش اکھیاں حب تصویر دا اے
پھیر ویکھد است کے شگن بولے جویں لکھیا لیکھ تقدیر دا اے
کتے نال سہتی انجھے وانگ لڑدا بن واسانگ ملنگ فقیر دا اے
کتے کوٹیدا چھاٹیدا آپ کتے راہ کالڑے باغنوں چیر دا اے
قولاں ہتھ سنہیوڑے گھلدا ئے رانجھا یار جا پے جٹ ہیر دا اے
کتے کھنڈ ملائی دا تھال پورے کرے چار برنج تے شیر دا اے
کتے پر تواپا ئیکے معجزے سا سہتی نال یقین کھلیر دا اے
کتے متا پکاوندا نال سہتی ویکھو مشورہ ایس مشیر دا اے
کتے کنڈیوں سپ لڑاوندا اے ہیر دشمناں نال ظہیر دا اے
کتے ماندری ہوکے آوندا اے چا پے یار کدو کناں ہیر دا اے
کتے ڈھاکے کندھ پچھا وڑیدی پکڑ ہتھ ٹردا سہتی ہیر دا اے
ڈاچی شاہ مراد دی موڑ راہوں نال کشف دے اٹھ نکھیر دا اے
سہتی دے مراد تے ہیر رانجھے تھاؤں تھاں چادوہاں کھلیر دا اے
انہاں توڑ کے کھیڑیاں ول جاندا گھاہ الڑے دلاندے چیر دا اے
کتے واہرن چاہڑلیاوندا ئے ڈھنگ لڑندے کرے تدبیر دا اے
کتی شاہ مراد نوں جادے ملیاں واہراں مار ٹھنڈیر دا اے

وڈوا جاوزیر آباد اندر چلہ کٹ جھناں دے نیر والے

دس پچھ کتوں آیا یار بن دا میاں پیر اندتے خادم پیر والے

خادم پری جوان دا نام یارو سچ مچ ویکھو خادم پیر والے

کرکے نویں سروں ترمیم قصہ جوڑ جوڑ دا ٹھیک تدبیر والے

اگے پھیر مڑ آیا پیر وارث جاپے اکے خادم وارث پیر والے

اوہا بول زبان محاورے دی کائی فرق نہ بول تقریر والے

خادم پیر وچ فرق نہ جویں کائی ایہا فرق جیہڑا خادم پیر والے

اوس حق دی خبر دی خبر کڈھی جو ضمیر اس چاک ضمیر والے

پچھو حق تاں سچ ترمیم سندا حصہ حق ہویا خادم پیر والے

بھلا ہویا ایہ عشق مراد پنی مندا حال سی ایس دلگیر والے

لکاں نال ہو آیا ای نال ساڈے چالا ویکھ ایس گنی گہیر والے

ویکھاں بھا پچاوندا کی ساڈے کی کی نویں فرنگ کھلیر والے

ڈھوں سنیدا بے پرواہ یارو گل کسیدی ناہ پزیر والے

جویں جان دا تویں بنا ہونداے جگ سارا ای ویسن جاگیر والے

لاچننگ چوتڑی اوہ جاندا کسی نال نہ بھجدا اسیر والے

جویں جنس نہ پرچدی جنس باجھوں عشق باجھ نہ عشق کھلیر والے

ایتھوں تیک ڈھی جیہڑی ہوئی بیتی آپ جان دا حال اخیر والے

دم ماریند انہیں تھال کائی اتھے کم نہ عقل تدبیر والے

پارس علی میاں کیہڑے خیال پیوں ہوونا ہووی جویں تقدیر والی

آکھ سال تاریخ ترمیم سندا جیہڑا آ سال ترمیم تحریر والے

وارثشاہ کہیا واہ وا سبھو ہویا نو ترمیم اوہو قصہ ہیر والے

معراجنامہ حضرت رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم

حمد آلہی آکھ زبانوں

ثابت ہو کے دلوں زبانوں

تا رکجھ نجرہ ملے ایمانوں

ثمرہ شکر گذاردا

بعد درود سید ابراراں آل اتے اصحاباں یاراں رحمت اپر نیکو کاراں ایہہ راہ تابعداری

دا

صفت تساڈی مولے کردا کیا میں عاجز کولا پردا سخن کریندا ڈردا ڈردا ول نہیں گفتاری

دا

اول سیں توں احمد سرور پچھوں ہوئی دھرتی انبر نور تیرے تھیں سبھ پیغمبر تینوں بخش

ستاری دا

ناؤں تیرا جاں احمد آہا ہرگز آدم وادم ناہا تینوں سی رب دتا راہا عالم دی سرداری دا

جاں توں آیوں ناں چن تارے سبھے تیرے نال پیارے ہردم تیں لبیک پکارے

خالق خلقت ساری دا

سب پیغمبر تیرے پرنے تدھے پار اتارے کرنے سبھناں سر تیں اگے دھرنے توں

محتاج نہ یاری دا

تاں چن بدر منیر کہایا داغی ہو در تیرے آیا تاں اس پایا نور سوایا خلعت خدمت گاری

دا

خلعت پایا توں لولاکی پیغمبر سن سبھو چہ خاکی تیرے نال انہاں نوں پاکی توں محبوب

غفاری دا

جاں توں مہر نبوت بانی آدم دا دم کجھ نہ سائی ایہہ سبھ رونق تے پیشوائی شملہ

برخورداری دا

لوح محفوظ قلم بھی ناہی جان توں آیوں نور الٰہی تیں خاطر ایہہ سبھ اپائی ناھا شو شراری دا

کرسی عرش نہ آبا منو لے جھنڈے حکم تیرے دے جھولے تاں اسلام ہویا ات رولے بھناں کفر کناری دا

تیرے سنگوں سنگ نہ باہر تاں اس اندر لعل جواہر تیں وچ در یتیم ہے ظاہر توں دریا دینداری دا

طٰہٰ تے یٰسین مزمل ایہہ سبھ تیرے ہین تجمل کام اکمتوں مکمل صدقہ شب بیداری دا

تیں وچہ خلق حیا حلیمی فاقہ فقر سخا یتیمی مدحت تیری صفت قدیمی کرم تینوں غفاری دا

جس دن تھیں توں ظاہر ہویا بیدینال نے دست سنگویا دفتر کفر شرک دا دھویا دینوں دین پکاری دا

جاں توں حضرت جرم لیا سی زور آور انداز ور گیا سی شہر نوشیرواں غل پیا سی! تیرا نام چتاری دا

اکھر پڑھیاں باجھ پچھانے تاں توں ناں علم سبھ جانے پاڑیا سی ڈھد بال ایانے سینہ بزرگو استادا

توں بخشش دا بحر سمندر ہے حجاب شرم تیں اندر غوث قطب تے پیر پیغمبر! تیں سنگ پار اتاری دا

لوح محفوظ اندر جو لکھیا سو تدھ احمد پورا سکھیا سائل ویکھ دیویں نوں بھکھیا رکھیں شرم بھکیاری دا

صفت تیری کہے عزو جلے انا فتحنا شاہد گھلے مکے پائی فتح اکلے! بوہا توڑ حصاری دا

قدر تیرا سبھناں تھیں عالی در تیرے نت رہن سوالی روز قیامت ہوسیں واں تو ہیں خلق بیچاری دا

توں محمد احمد نوری تیں وچ بہتی صبر صبوری تاہیں ہویوں خاص حضوری محرم ایزدباری دا

سبھے ور تیرے تے بردے ملک حضوری سجدہ کردے پیراں اتے متھا دھر دے صدقہ اس دلداری دا

جاں اکست کہیا سی سائل لفظ بلے داتوں سیں قائل چاہیں ہویں گھائل مائل پورا اسیں اقراری دا

مکی مدنی ناں دھرایو عرب عجم دا شاہ کہایو لقد کرمنا رتبہ پایو پایو عزوقاری دا

جاں رب بخشے تدھ خزینے آدم اندر ماء طینے نوحؑ بھی ناہا وچہ زمینے تیرا نام شماری دا

رمت عالم صفت تساڈی راہ گم ہویاں داتوں ہادی کرسیں دوزخ کنوں آزادی پردہ ہوسیں ناری دا

اوگنہار نہ میتھوں بھارو مار لقا رحمت دا مارو روز حشر دے ہوسیں واہروتو ہیں خلقت ساری دا

منصورؒ تیرا پس خوردہ پیتا دعوی انا لحق تاں اس کیتا کتھوں رہندا چپ چپتا آہا مست غفاری دا

جدوں خلیل چخہ وچہ ڈھویا عشق تیرے تھیں ہنجوں رویا یا نارو کونی برداُ ہویا حکم ہویا گلزاری دا

یوسف عشق تیرے کھوہ پایا بھایاں نوں الزام دوایا بھیر زلیخا دے ول دھایا خواب ڈٹھا بیداری دا

جالگا سی تیرے چہ نی موسی کہیا رب ارنی پھری کے آکھے لن تدانی سنگ تیرے سنگ تاری دا

عیسے ونج اسمانے چڑھیا کجکا بھی اس تیرا اپھڑیا و کیھ قریبے انبر جھڑیا گھٹا گرد غباری دا

جاں تینوں اسمان ڈھویا سی شیطان ڈھائیں مارو یا سی جبرائیل نقیب ہویا سی تیری خاص سواری دا

دھم پئی سی وچ اسماں آیا سرور دوہاں جہاناں زہرہ گاویں چھند شہاناں آیا شاہ عماری

دا

برق مثال براق چلاکی جس تے چڑھیوں ماربلا کی نورالٰہی پہن پوشاکی یاراں کول سدھاری دا

جاں ہوئے احمد احد اکٹھے جبرائیل جیہے اٹھ نٹھے کرن کلام نہ ہوون مٹھے غیر نہ پاس کھلاری دا

اواونی تھیں اقرب کیتا دریا وحدت دے وچہ میتا اپنا آپ اوتھے دھولیتا واقف ہوا سراری دا

سارے نبی حبیب سدہارے جاں توں چلیوں پاس پیارے نوں ونج دلیری اوتھے مارے جتھے دم نہ ماری دا

تیرا نام محمدؐ دھریا سبھناں تیرا کلمہ پڑھیا باغ شریعت تیرا ہریا توں گل ابر بہاری دا

عجب آہی اوہ رات نورانی جس دن مل بیٹھے دو جانی احمد احد اکٹھے ثانی سخن کریندے واری دا

دوہاں کلام جدوں تم کیتی حضرت آئے وچ مسیتی وتر نماز اتھائیں نیتی ثمرہ شکر گذاری دا

سمجھ کلام نبی جاں آئے تحفہ یاراں کارن لیائے ایہ بھی سبھناں نوں فرمائے حکم سانوں رب باری دا

بخش گناہ میں بھلا ہویا نیکی دا اک بیج نہ بویا بدیاں دی چڑھ سیجے سویا پھڑیا راہ بدکاری دا

جتوں جاواں ملے نہ ڈھوئی واہر و تیرے باجھ نہ کوئی زندگی مینوں بھار ہوئی وانگ سگاں درکاری دا

جے میں لکھ گناہی بھریا بھی سرور تیرے تے دھریا فضل کریں توں تاں میں تریا توں ہیں پتھر بھاری دا

چنگا عمل نہ کوئی کیتا جاں میں پیالہ غفلت پیتا قدا اپنے تے آپے سیتا جامہ بدکرداری
دا

جے میں مندا اجھنی چچیں! توہیں میرے پردے کجیں کریں شفاعت مول نہ ججیں
دافع توں غم خواری دا

میں ہاں بہت بیمار گناہاں دارو رحم تیرے داچاہاں توہیں صحت بخش اساہاں! من
سوال ازاری دا

میںنوں باجھ شفاعت تیری ہور نہ کائی ہوسی ڈھیری توہیں کریں خلاصی میری خطرہ قبر
اندھاری دا

میں ہاں بہت غریب وچارا ڈبا ہویا گناہ وچ سارا در تیرے تے منگہارا من سوال
ازاری دا

میں ناقص توں کامل بھاری کتھوں نعمت کھاون ساری میں تدھ سنگ نہ کیتی یاری کی
ماراں دم یاری دا

ذرہ سورج سنگ نہ رلے کیہے تقوی نت الولے بحر سمندر نال کی چلے ذرہ اک
انگیاری دا

عاجز کیڑا مفلس کیا توں اسدی آکھیں صفت ثناتوں مت کوئی سخن کریں بیجاتوں
وارث من داری دا

نصیحت نامہ سید وارث شاہ صاحت

اللہ باقی عالم فانی سرورعلام یار حقانی! چھوڑ گئے فرقان نشانی باغ رہیا گلزاری دا
آدم خاکی سرجیا خاکوں روح پیاوچ نوروں پاکوں آدم موت قبولے آپوں کرقول
زبان اقرار دا

نادن ویلے وقت بہاراں کیتے کوچ کو یلے یاراں نیم گلاں سب رہیاں کاراں رخت
رہیا بیوپاری دا

اچے محل بلند کشادے چھوڑ گئے سبھ شاہ شہزادے منزل پہتے نالا رادے تخت رہیا
سرداری دا

رہن اتھائیں باغ بغیچے سنگ نہ جاسن فرش غلیچے آخر فکر چلندا کیجئے بدھا بھار تیاری دا
پیر پیغمبر غوث ولی جے موت لنگھائے اک گلی جے جنوں جاواں نال کھلی جے باشر
جویں شکاری دا

گلیاں دے وچ پھریں اریلا چلن دا کر فکر سویلا! عاجز ہوسیں رہیں اکیلا غیر نہ پاس
کھلاری دا

ایہ جگ جان اچالوڈیرا کرلےکوئی عمل چنگیر ا اس دنیا تے اکو پھیرا قول نہ دوجی واری
دا

موت ہمیشہ نت پکارے بندے خاکی سنن بچارے بھی نت تینوں قبر چتارے توں
نہیں پلک وساری دا

تلخی جان کندی ہوسی کل قبیلہ بیٹھا روسی ناہ کوئی سرت سمبھالا ہوسی حکم نہیں گفتاری دا
جیہڑے تیرے دلبر جانی بھر چلیاں منہ پاس پانی اوہو ویلا وقت پچھانی دعوے بھلے
یاری دا

اوڑک ایتھوں جاناں تیسی عزرائیل جدوں آہسی روح مکان کیتول ویلی جسہ قبر
اتاری دا

نت دعا فض دے منگی

رحم کریں میں تاری دا

حررہ نزیر احمد سپرا ساکن اصرا خورد ضلع گوجرانوالہ محمد یونس ساکن حضرت کیلیا نوالہ ضلع گوجرانوالہ ڈاکخانہ خاص

چوہڑیہڑی نامہ

اللہ پاک محمدؐ ہادی بخشنہار گناہاں ابا بکر عثمان علی میں خدمتگار چواھاں وارث منّے
مذہب چارے سچا صدق اساحاں صاحب دے دربار میں چوہڑیڑیاں

کلمہ چار مقام چوہڑیٹی پڑھیا فقر اماموں چار پیر چوداں خانوادے شرطاں مست
ایمانوں وارث جادربار کھلوتی نجرہ لیا ایمانوں وارث جادربار کھلوتی نجرہ لیا ایمانوں

دوازدہ امام دی صدقے جاواں چہاردہ معصوموں چوداں طبق دلیو چہ پائے رب
رسولؐ اندرونوں وارث چوہڑی ہاں میں جدے اگے ظاہر کن فیکونوں

کی چوہڑے کی ذات چوہڑیاندی لوک اسانوں ہسے جس پایاتس جاچھپایا بھیت
کسے نہ دسے وارث بوہل ذات آلہی دانہ نکل آ ئیا

سر تے بھار گناہاں چھجلی کلمہ ہتھ بہاری پھڑ شوق تر نگلی کوری گھنڈی کرونتاری وارث
بوہل صاف کراں میں فضلو وانیاری

بوہل اتے کی لاگ چوہڑیاندی رندی اون سرہاتاں اوڑک جو کجھ خاوند دیسی
سو یولے گھر جاناں وارث پلو چہ سیپ گواناں بے تخن کراں انھاناں

لکھ مردار نہ مڑدی کھاواں ناہیں ترک حراموں منج کٹا بھن نفس مجولی سٹ سنگلی ذکر
دہانوں وارث اگلا خوف مجولی منہ ساڑاں مچھ شیطان

گوہا تھپن کوڑا سٹن کارا ساڈی ایہا نواں پراناتھگوا دیون ٹکڑا اجر لیہا وارث کی بنیاد
چوہڑیاندی مان نمانی کیہا

گرم گوہا تے نرم چوہڑیٹی مر بر ہوں چھج چکائے سوڑیاں گلاں لگدے دھکے مال نہ
ویکھیں مائے اچیاں کڑہاں نیویں دروازے اساں پلھ پلھ حال ونجائے

کٹ نازمیں عشق وٹا ئے ناڑے تقوے تن مزدوری صبرواں نوں سر شکروں کھاری
دہواں صدق اروڑی صدق اروڑی وارث لاج رہے درباروں میں شکر کراں
لکھواری

روزہ حج زکواۃ نمازوں چھڑکاں تیلوں کا نے رچھ چھیڑاں عمل کتاباں سیپ کراں

سمیا نے وارث چشماں سر پرنیاں خاوند دے فرماتے

شریعتوں اگے لنگھ طریقت حقیقتوں معرفت جاواں چویں مکانیں جھاڑو پھیراں تاں

چوہڑی نام سداواں وارث جاں دربار صاحب دے میں کروگار چھڑاواں

میں میں کردی کٹھی بکری الٹی کھل لہائی عزازیل نوں خود دیوں گلوچہ لعنت طوق

پہنائی وارث میاں میں ناہ آکھے تاشاہاں دست نبھائی

خودی تکبر رب نہ بھاوے ویکھ لیو جیں بھاوے سلیمان نوں بھٹ جھوکاوے یوسف

ہٹ وکاوے وارث آرہ دھرذکریا سرتوں پیر چرادے

الفوں لے نہ آکھاں اوتھے خاوند کولوں ڈردی کامیاندر پڑ کامیاں کولوں خوف

دلے وچہ کردی وارث جے دم ماراں اوتھے کون چوہڑیٹی بردی

آ کرتیکورہی نہ میںنوں سن سن گیان رباں نے تیری ڈاہڈی بے پرواہی کولوں

خوف چوہڑیٹی جانے وارث تو بہ توب پکاراں ویکھاں طرف شیطانے

پڑہنا علم شیطانوں اتے نہیں محنت کے چنگیری چھ لکھ برس عبادت ضائع گئی

اکتے ویری! وارث چوہڑی کون بیچاری جو امر خاوند دا بھاری

چھری کوہاڑی چھج ٹوکری ترکوترک اساہاں کہاں گئے باشاہ زمیں دے لشکر

سنے سپاہاں وارث نکے وڈے چلے ویکھو کرونگا حال

ابنار ہتا آکھن سارے اتھے کسے نہ رہنا کل شیی ہالک الا وجہہ ہو یا حکم

رباناں وارث جے سوورہاں ہون اکثر خاک سماناں

کہاں گیا سلطان سکندر کہاں گیا شاہ دارا کہاں گیا جمشید سلیمان لشکر بے

شمار! وارث کہیا فقیر میراں دے دنیا جھوٹھ پسارا

ظالم ظلم تدھیاں اتے کر کر ظلم ستاون ایہ گل غافل سمجھ نہ جانن طاقت پے

ونجاون وارث آخر لیکھا دیون مردے پچھے تاون

غافل نہ کر میری میری کیا بھرواسہ دم دا پکڑیں راہ شریعت سچا دزہ رہے نہ غم
دا وارث نارسہاگن ہوئی جیہڑی منے امر خصم دا

غافل کردے میری میری سر تے موت نہ جانن کھان خوراکاں پہن پوشاکاں سے
سے خوشیاں مانن وارث کردے بیوفائی ایہ رب دا رانہ جانن

پیر پیراں سر حضرت میراں میں چوہڑی ہاں حسدی مریدی لاتحف میں پڑھیا ہن
خوف نہیں کجھ کردی وارث اگے میں سں ڈردی ہن میتھوں خلقت ڈردی

عبدالقادر غوث الاعظم پیرا ساڈا میراں جیڑی غرق نکالی پلو چہ معاف کرے تقصیراں
وارث خاص مریداں کیا غم توں دیو چہ کر نظیراں

چوہڑی ہاں جناب عالی دی چنگا عمل نہ کوئی چھوڑا ایمان گمان پا لیس مڑ در لدھی ڈھوئی
وارث لاج پئی گل مرشد کرم غلام کیتوئی

دوہڑہ جات سید وارثشاہ صاحب

اوہ نین تیرے خونریز خنجر تھے تیز قیامت خیز ظلم انگیز بریز بریز شمس تبریز جیہے پکاردے
اوہ مست سدا خمار رہن بیمار ہوون دوچار موہن سنسار ویکھیں ہکوار پکڑ تلوار مویاں
نوں ماردے

ایہ کیہے تیرے دونین موہلے ہین سدا بچین تیکلوں دین تے ڈابولین چھڈ اپنا سین
ولن وچہ باردے

ٹک پردہ منہ تھیں لاہ ایہ وارثشاہ در سدی چاہ کھلو تے راہ تے کرن نگاہ بھکھے
دیداردے

دوہڑہ

نالے ٹھل ٹھل نالے جاساں میں جھوٹھی سرکاروں
چھڈ ترکے میں جاساں ترکے ڈرساں نہ سنساروں
جیندے پاروں پاڑا پڑیسن اوہ سد نہ دیندا پاروں

وارث شوق ماہی دے کٹھی میں پھڑ کے تلواروں
انبڑ بابل مول نہ بھاواں تے جھڑکن بھیناں بھائی
تایا ہے دل تائے میرا تے تائی دیہی تائی!
چاچا مینوں چاچا مارے تے سبھناں نندی چائی
وارث ویراں ویرن کرکے میں چا آتش پائی
نانا نانا کررہیا تے نانی آکھے نانی
رانجھا چاک نہ ساک کسے دا جس تے توں قربانی
سر تھیں لاہ پیراں تے سٹیا لج نہیوں چوچکانی
وارث رانجھا چاک تساں نوں اتے ساں نوں یوسف ثانی
واواہ واہ تک تک مارے تے وادی نی میں واہ دی
وادا ساں نوں کوئی نہ دیندا ہورہی بے وادی
رانجھا کھسن تے کھیڑے وسن ہورہی فریادی
وارث جنت دیوچہ تھیواں جے رانجھا ملے ہادی
ہتھیں مہندی مول نہ لانی میں جرم کرم دی تتی
تے مولی نوں انگ لایا ناہیں جیہڑی سی سر گتی
رتی مہندی جے ہتھ لاواں رنگ نہ چڑھسی رتی
وارث گھت رنگیرز علیؑ دی میں عشق رنگن گھت رتی
میرا گھڑا گھڑولی والا حوض کوثر تھیں بھریا
کرکے سو سیت عرشاں تے حوراں سی دھریا
جیہڑے جوں پیغمبر کھادے اوہ وٹناں انگ چڑھیا
وارث دیکے غسل ہیرے نوں پھیر رانجھن دل کھڑیا
باہوں پکڑ بہالی ساں میں سرور عالم کھارے

چارے یار کھلوتے پھڑ کے سالودے لڑ چارے
وہیں پھٹی سر پائی حوراں سے سے شگن وچارے
وارث شاہ وت عقد بدھونے میرا رانجھن نال پیارے
روز الست دے دست اساڈے ملیاسی جاں ماہی
اوسے روز دیاہی آہی رانجھن نال آلہی
شرع ایجاب دتا سی ماکاں حضرت کول گواہی
وارثشاہ اوہ کون جو مینوں آکھے باجھ نکاہی
جدمیں نال ماہی دے پیتی بھر کے پریم صراحی
تدا یہ کھیڑا کتھے آہا دیندا جوبدراہی!
میں جیہی نال ماہی دے چائی ہتھیں تورنباہی
وارث پوے قبول جے چاہے ہن اگے بے پرواہی

ابیات طبع تاریخ وڈی ہیر سید وارثشاہ صاحب

ازمیاں نبی بخش ٹھیکیدار قوم باغبان خلف میاں نظام الدین صاحب مرحوم

مالک موضع نبی گنج نو آباد متصل شہر لاہور

چھپی ہیر ہن تیرھویں وار وڈی جلی قلم دی لکھی صفامیاں

ایہو ہیر اصلی جنہوں آکھدے جنہوں آکھدے نے ایس وچہ نہ فرق ہے کامیاں

نقلی ہور بھی بہتیاں وکدیاں نے ویکھیں آپ پالیں وکھامیاں

مَتے کریں افسوس خرید کے تے ایویں مل نہ دَیں گوامیاں

محمدؐ دین وہڑیالوی مولوی دا سروق تے نام پڑھامیاں

نالے نام پیرندتا لکھیا ای پتہ ویکھ بے شک لے آمیاں

وارثشاہ دی ہیر دے شوق والے سبھے اہل طریق بھرا میاں

شاید کسیدا نہ نقصان ہووے قیمت خرچ نہ کرے بیجا میاں

جیکر تانگ ہووے میرے ملن سندی بڑی خوشید بنال توں آمیاں

اتھے قوم تے ذات دا فرق ناہیں خانے نقر دے دوج نہ کامیاں

خدمت نال شیراز موجود ہوسی دیندا رب برات پہنچا میاں

پیراندتہ بھی نال نصیب دے جی اجکل اتھے گیا آمیاں

سپ شینھ فقیر دا دیس کیہا وارث پیر جوگئے فرمامیاں

وڈی قید ہی دانیاں پانیاں دی قسمت لئی چھردی پچھاں مایں

محمد دین نوں حق ہے چھاپنے دا سارا ملک جواوسدا حامیاں

کرے قصد نہ ہور چھپوان سندا ابدلے لین دے دین نہ آمیاں

چھیڑے مول نہ کوئی غریب تائیں مندا کسے دا کرن سنا میاں

مَتے حرص کرکے مارے ہتھ کوئی دولت مفت نہ دے لٹا میاں

فرہنگ دیباچہ چوہڑیڑی بھی زینت گئی کتاب ودھامیاں

طالبعلم زبان پنجاب دے نوں دتا فائدہ ڈھیر پہنچا میاں
اوکھے لفظ آہے جیہڑے متن اندر دتا ترجمہ نال کرامیاں
عقدے حل ہوجان گے شایقاندے کیتی شرح آیات بھی چامیاں
سال طبعدے لکھن دا فکر کیتا یاراں دوستاں دیاں سنا میاں
ایہ باغ عرفان ہے نبی بخشا وارث ہیر گیا بوٹا لامیاں

ابیات تاریخ طبع کتاب موسومہ ہیر سید وارثشاہ صاحب ملک الشعرا

از خاکسار معتقد سید صاحب موصوف سگ دربار غوث اعظم بندہ پیراندتہ تر گڑ تخلص خادم پیر

ترمیم کنندہ ہیر درزی درویش موجد فرہنگ المعروف ہیر والا خلف میاں محمد اسمعیل وزیر آبادی سکنہ موضع جورہ میاں ضلع گوجرانوالہ

جمع کردیاں ہیر نوں ڈھیر مدت حصہ عمر دا بہت لنگھایا میں

ایسے شوق تھیں دیس پنجاب اندر ہیر والڑا نام سدا یا میں

کوئی طمع نہ نفس دا مول کیتا نام رب دے شوق کمایا میں

جاتا شاعراں کھٹیا بہت ہوسی سگوں اپنا آپ گوایا میں

ایس گل پچھے شاعر اٹھ پئے لکھیاویکھیا اتے ویکھایا میں

رسیورلیس ترمیم کتاب کیتی شابا آفریں آکھ سنایا میں

دنیا دشمن دین ایماندی اے پچ آکھنوں باز نہ آیا میں

اوہنا خوف خدا نہ مول کیتا جدوں ویکھیا آپ شرمایا میں

گواں شکر خدادا ایس کموں نہیں ہرصدے جال پھسایا میں

پھر دا رہیاں ہاں بارو چہ عمر ساری ہر سال طریق ٹھہرایا میں

پیر وارثشاہ دی قبراتے جدوں چلہ سی بیٹھ کمایا میں

تدوں آپ غریب نواز ہویا عاجز چا فقیر وڈیا ئیامیں

نہیں تے حوف نہ پان داول میںنوں وارث پیر نے آپ پڑھایا میں

دنیا کوڑ دیاں کچھاں ماردی اے اچھا ویکھیا اتے ازمائیا میں

قدردان کلام دے جان دے نے شوق والڑا لوک پرتائیامیں

کھوٹا کھرا صراف تیاردے نی سونا سدھ بازار تلایا میں

محمد دین دھڑیا لوی مولوی نوں حق چھاپنا ملک کرایا میں
ہور آہر نہ کرے کوئی چھاپنے دا اچی کوک کے آکھ سنایا میں
اج گل ڈریا گنج وچہ میرا بخش نے کول بہایا میں
نواں اک مکان دوکان دیکے حیلے کسب روز گار دے لایامیں
غوث اعظم پیر دا حال جیہڑا کرکے نویں تصنیف بنایا میں
نالے ترجمہ بھی ستاں سورتاں دا بولی ٹھیٹھ پنجاب الٹا یا میں
لکھے اپنے ہتھ دے کول میرے چھاپے وچہ نہ کوئی چھپوایا میں
کوئی خواہش جے کرے چھپوان سندی اوہنوں خوشیدینال بلایا میں
سال طبع تاریخ دے لکھ اندر بہتا دور نہ فکر دوڑائیامیں
تیراں سواٹھتری پیر اندتاہجری سن سی آکھ سنایامیں

کتاب پڑھنے کے بعد یہ بھی پڑھ لیجئے

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

پہلے دواسلام قبول ہووے تساں دوستاں رب سواریاں نوں

الحمد للہ رب العلمین والعاقبتہ للمتقین والصلاوۃ والسلام علی رسول خیر خلقہ محمد والہ واصحابہ اجمعین امابعد احقر العباد بندہ خدادا ناچیز پیراندتہ ترگڑ درزی درویش ترمیم و شرح کنندہ وڈی ہیر بہ تخلص خادم پیر ساکن وزیرآباد موضع جوڑاسیاں ضلع گوجرانوالہ شائقین باتمکین محب الفقراء و دوستان باصفا کی خدمت میں عرض کرتا ہے ملہ اگر چہ فی زمانہ وڈی ہیر سید وارث شاہ صاحب کا اکثر چرچا ہے۔ اور حاکمان ذیشان عندالوقت بھی بسبب زبان دانی پنجاب اس کتاب کی مشتاق ہیں۔ اسی واسطے ہمارے دیسی صاحبان کا خیال بھی دیکھا دیکھی اس طرف راغب ہوا اور اس کتاب کو بڑی عزت کی نگاہ سے دیکھنے لگے سچ ہے بقول شاہ صاحب ع

بادشاہ جتول مہربان ہووے دتھے خلق نے آن مقام کیتا

اب ہر ایک صاحب اعلیٰ وادنیٰ اس کے مطالعہ کا مشتاق ہوا اسی واسطے اس کتاب کو پنجاب میں خصوصاً اور غیر ملکیوں میں عموماً ترقی کی عزت حاصل ہوئی اور ایک فرہنگ جو کہ شامل کتاب ہذا ہے سب سے اول پنجام زبان میں اس مسکین کا مجوزہ ہے۔ جو کہ مشکل الفاظ کے حل ہونے کا باعث ہے اکثر ہر ملک اور طرف سے صبح شام مانگ ہو رہی ہے۔ اور ہاتھوں ہاتھ فروخت ہوتی ہے۔ اور اب بعض اصحاب شرح کے بھی طلبگار ہیں۔ سو ان صاحبان کی خدمت میں گذارش ہے۔ کہ یہ کتاب اپنی شرح آپ ہی ہے کسی شارح کی حاجت نہیں ع

حاجت مشاطہ نیست روئے دلآرام را

خود مصنف صاحبنے جو شرح بیان فرمائی ہے۔ فی الحقیقت وہی شرح کافی ہے۔ جو کہ احباب کیلئے اخیر کتاب کے مضمون میں خلاصہ کرکے اپنے اصول بیان فرما دیئے ہیں

ع

ہیر روح تے چاک قلبوت جانوں بالناتھ ایہ پیر بنایا ای

اب روح قلبوت کا دیکھنا اور ایک بالشت بھر زمین جو کہ قلب سے لے کر ناف تک ہے۔اس کا سیر کرنا اسکی شرح ہے۔ یہ امر محال ہے۔ ہر ایک فرد کو حاصل نہیں ہوا۔ سوائے اسکے ع

بناں مرشد راہ نہ ہتھ آون دوھاں باجھ نہ رجھدی کھیر سائیں

اگر کسی صاحب اہل طریق کو یہ سیاحت حاصل ہے۔تو بغیر عشق مجاز کے نہیں اور اب اکثر لوگ عشق مجاز پر طعنکر تے ہیں اور حقیقی کا دعوے۔ افسوس کہ جب مجاز نہیں تو حقیقی کیسے ہوگا۔ اجی حضرت کسی چیز کا بیج نہیں تو پودا کہاں سے ہوگا۔ بیشک مجاز حقیقی کی سیڑھی ہے۔ یہ ہو نہیں سکتا۔ کہ مجازی سے نفرت اور حقیقی کے خلیفہ ع

نالے ذات صفات دا لنگ رکھیں نالے نین نیناں نال جوڑنی ایں

دوسری جگہ شاہ صاحب فرماتے ہیں ع

جنہوں عشق دی رمز دی خبر ناہیں بھار ہیٹھ جیوں لدڑا کھوتڑا ای

ہاں اب اگر ضرورت ہے تو اس بات کی ہے۔جو کہ آپ فرماتے ہیں ع

ایہ قرآن مجید دے معنے نی جیہڑے قول میں وارثشاہ دے نی

غور سے دیکھا تو یہ معلوم ہوا۔ کہ مصنف صاحب نے مضامین کلام اللہ سے لے کر اس میں پنجابی زبان کی روح پھونک کر قصہ بطور ہیر ورانجھا بطور تمثیل مرتب کر کے اہل پنجاب کو سنا کرا ہوشیار کر دیا ع

وارثشاہ میں لوکاں کملیاں نوں قصہ جوڑ ہشیار سنایا ای

اب یہ خیال ضرور ہوا کہ جس جگہ اور جس آئیت قرآن مجید کا بیان فرماتا ہے اس پر نشان سیپارہ رکوع اور اس آیت کا ترجمہ ہر ایک مصرعہ یا بیت پر لکھ دیا گیا ہے تا کہ قرآن کریم بھی لوگوں کو معلوم ہوا اور شاہ صاحب کا فرمودہ بھی پورے طور پر ثابت

ہو کہ عوام الناس کو اطمینان ہو۔ لہذا چند آیات حسب موقعہ لکھی گئی ہیں۔ تا کہ پڑھنے
والے شائقین کو حقیقی فائدہ حاصل ہو۔

گر قبول افتدز ہے عز و شرف

الانسان مرکب من الخطاء والنسیان ع

بچا شیر پتا بندہ سدا بھلا دھروں آدموں بھلنا راہ ہویا

اگر کچھ خطا واقع ہو تو پردہ پوشی فرمادیں ورنہ براہ مہربانی صحت سے مزین فرمادیں۔
اور ابھی مجھ کو کچھ مضامین کی تلاش ہے جن کی جستجو میں سرگرداں ہوں۔ اگر مل گئے تو
آئندہ ایڈیشن میں شامل کیے جائیں گے۔ انشاءاللہ

بہر کارے کہ ہمت بستہ گردد اگر خارے بود گلدستہ گردد

ہمت مرداں مدد خدا آپ صاحبان میرے حق میں دعا فرمادیں۔ کہ اللہ تعالے
امید برلاوے۔ آمین۔ تم آمین

بقلم خود پیر اندتہ ۲۹ مارچ ۱۹۱۷ء بروز جمعرات بمقام نبی گنج میاں نبی بخش ٹھیکدار
بوقت ۹ بجے شب تمام ہوا

کچھ استاد پیراں دتہ صاحب مولف ہیر کی بابت

استاد صاحب موصوف سے مجھے اکثر ملنے کا موقع ہُوا۔ آپ کی ذات میں ایک خوبی یہ بھی تھے کہ آپ ہر ایک پنجابی لفظ کو اسکے خاص پنجابی لہجے میں ادا کیا کرتے تھے۔ اللہ آپ کو غریق رحمت کرے۔ آپ کی تلاش قابل داد تھی۔ ہیر میں کوئی لفظ ایسا نہیں جسے آپ نے اپنی نظر سے گذراہ نہ ہو اور آپ اسے پوری طرح سمجھ نہ سکے ہوں۔ انکے بعد کئی ایک احباب نے ہیر کے الفاظ کو درست کرنے کی کوشس فرمائی لیکن بےسود۔ چونکہ یہ ہیر اصلی قلمی مسودہ سے نقل کی ہے اور مسودہ بھی میرے خیال میں وہ مسودہ تھا۔ جو کہ جناب سید وارث شاہ صاحب کی دستی تحریر ثابت ہُوا ہے لہذا جو شخص اس مسودہ کو صحیح کرنے کوشش کرتا ہے وہ شاہ صاحب کو اصلاح دینے کی جرات کرتا ہے۔ یہ گستاخی میں شامل ہے ہمیں اس پیر مرد کے کلام کی ضرورت ہے نہ کہ ایک نو تصنیف نظم کی ع

وارثشاہ دا بولنا بھیت اندر دانشمند نوں غور ضرور ہے جی (استاد ہمدم لاہور)

نوٹس۔ نمبر شدہ مصرعے حسب ضابطہ رجسٹری شدہ میں کوئی صاحب قصد طبع نہ فرماویں ورنہ مواخذہ قانونی ہوگا۔

مختصر حالات سید وارث شاہ صاحبؒ

مصنف کتاب ھذا

حضرت سید وارث شاہ صاحب کا اصلی وطن جنڈیالہ شیر خان غازی ضلع گوجرانوالہ ہے۔ چھوٹی عمر میں حضرت بلھے شاہ صاحب قادری کے ہمراہ حضرت مولنا مولوی حافظ غلام مرتضیٰ صاحب حضوری قصوری کی خدمت پڑھتے رہے جب علم حاصل کر چکے تو حضرت مولنا صاحب نے فرمایا کہ اب باطنی علم حاصل کرنے میں بھی کوشش کرو اور جہاں چاہو جا کر بیعت کرو۔ چانچہ حضرت بلھے شاہ صاحب نے حضرت مولنا عنایت اللہ صاحب قادری لاہوری کی خدمت میں حاضر ہو کر بیعت کی اور اور وارث شاہ صاحب نے حضرت خواجہ فرید الدین شکر گنج کے خاندان میں بیعت کی اور کچھ مدت پاکپتن شریف میں رہ کر مراتب فقر طے کئے اور واپس وطن کو جاتے ہوئے جاہد کے ٹھٹے میں جو پاکپتن شریف کے رستہ میں چند میل کے فاصلہ پر ایک چوٹا سا گاؤں ہے آئے اور رات بسر کی صبح کو چلتے ہوئے ایک عورت بھاگ بھری نام کو جو رڈ ھکوقوم سے تھے جاتے دیکھا اور اس پر مبتلا ء ہو گئے اور واپس وطن کو نہ آئے۔ بلکہ اسی گاؤں کی ایک چھوٹی سی مسجد میں جو گاؤں کے قریب ایک ٹیلے پر واقعہ تھی اور اس کے گرد بیری کے کانٹوں کی باڑ تھی۔ رہنا اختیار کیا اور لوگوں سے واقفیت اور محبت پیدا کر لی۔ لوگ بسبب عالم وسید اور فقیر ہونے کے ان کی خدمت اور تعظیم کیا کرتے تھے اور وہاں کے ایک جولا ہے کے گھر سے ہر روز کھانے کو کچھ آتا اور اسی پر گذارہ کرتے۔ کچھ دنوں میں دوسری طرف بھاگ بھری کو بھی ان سے محبت ہوگئی اسے آپ کا لمبا پیر ہن۔ سوسی کا سادار اور پانچ چھ گھ کا سر پر ٹپکا اور کان پر چھوٹا سا شملہ آگے کو نکلا ہوا۔ کندھوں لمبے لمبے بال اور ڈاڑھی گنجان۔ چہرہ خوبصورت اور باوقار بہت بھاتا تھا۔ چنانچہ یہ بات مشہور ہوگئی اور محبت کا شعلہ بھڑک اٹھا۔ بھاگ بھری کے رشتہ داروں نے ان کو زدوکوب بھی کیا مگر وہ باز نہ

آئے اور نہ وہاں سے کہیں گئے۔ اور انہی دنوں میں یہ قصہ ہیرورانجھا جوش الفت میں آ کر شروع کیا اور وہیں تمام کیا جس کو مختلف کاغذوں پر سیدھی ٹیڑھی سطروں میں معمولی رسم الخط سے لکھا جس کا نمونہ اب بھی موجود ہے۔ جس کو پیراں دتہ صاحب نے خود اپنی آنکھوں سے دیکھا ہے۔

غرضیکہ شاہ صاحب قصہ کو مختلف پرچوں سے نقل کرا کے ایک کتاب بنا کر اپنے وطن کو لائے اور آلہی بخش درزی کو جو آپ کا شاگرد تھا اور جنڈیالہ کا ہی رہنے والا تھا۔ نقل کرنے کی اجازت فرمائی۔ رفتہ رفتہ اس واقعہ کی خبر حضرت مولنا مولوی غلام مرتضی صاحب قصوری علیہ الرحمتہ (جو آپ کے استاد تھے) کی خدمت میں پہنچی۔ چنانچہ آپ ناراض ہو گئے آپ کی ناراضگی سن کر شاہ صاحب کتاب مذکور کو نے کی آپ کی خدمت میں حاضر ہوئے۔ انہوں نے فرمایا کہ تمہیں کیا ہو گیا۔ بلھے شاہ نے علم پڑھ کر سارنگی بجائی اور تم نے پڑھا تو ہیر بنا ڈالی۔ آپ نے کوئی جواب نہ دیا تو درویشوں سے کہا کہ اسے حجرے میں بند کر دو۔ دوسرے روز باہر نکال کر بطور مذاق فرمایا۔ ذرا سنا تو سہی کیا لکھا ہے۔ جب شاہ صاحب نے اس کتاب کو پڑھنا شروع کیا تو حضرت مولنا کی حالت دگرگوں ہو گئی اور محبت الہی کا شعلہ بھڑک اٹھا۔ چنانچہ ایک درویش کو فرمایا کہ میرے سر پر آفتابہ سے پانی ڈال تا کہ ذرا آرام ہو۔ جب اس نے پانی ڈالا اور آرام آیا تو فرمایا۔ کہ اچھا وارث شاہ پھر پڑھ۔ اسی طرح بار بار پانی ڈلوا کر تمام کتاب کو سنا۔ جب سن چکے فرمایا۔ کہ وارثا! تم نے تمام جواہرات موجن کی رسی میں پرو دئے ہیں۔ یہ پہلا فقرہ ہے جو آپ کے استاد صاحب کی زبان مبارک سے نکلا۔ جس کی تاثیر اب تک موجود ہے یہ کتاب اس قدر مرغوب القلوب ہے۔

آپ کی ایک لڑکی کے سوا کوئی اولاد نہیں ہوئی۔ آپ کا انتقال پر ملال عرفہ یعنی حج کے روز ہُوا۔ جو کہ بڑا مبارک روز گنا جاتا ہے۔ اگرچہ آپ کی ولادت ووفات کا